

LEXICON
MEDICUM

Græco - Latinum,

In quo termini totius artis Medi-
cæ, secundum Neotericorum placita, defi-
niuntur vel circumscribuntur, Græca i-
tem vocabula ex originibus suis

ad convent. deducuntur, Monacensis:
S. S. Eremul. antehac S. Augustini

STEPH. BLANCARD

Med. Doct.

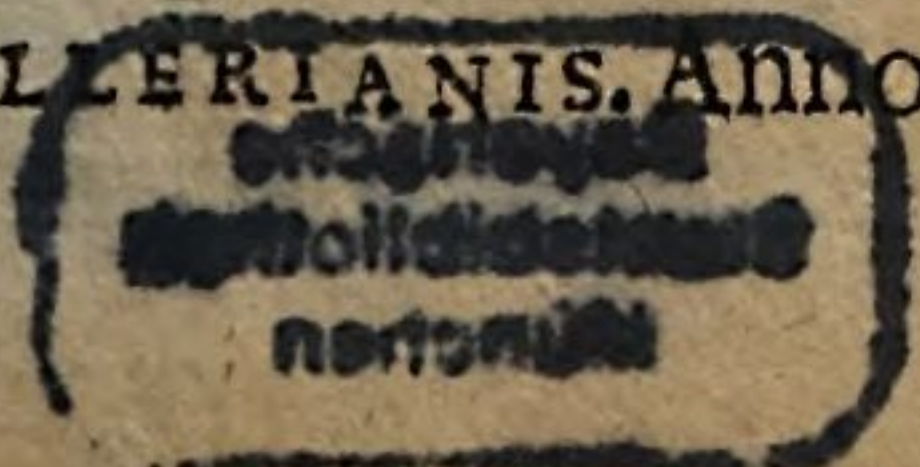
concinatum & editum,

Nunc verò tertia ferè parte au-
ctum & pluribus in locis emen-
datum.

Belgicis quoque prioris editionis nomi-
nibus Germanica, si qua significantia
adfuerunt, in hac sunt
substituta.

7 EN Æ,

Literis MÜLLERIANIS. Anno MDC.LXXXIII.

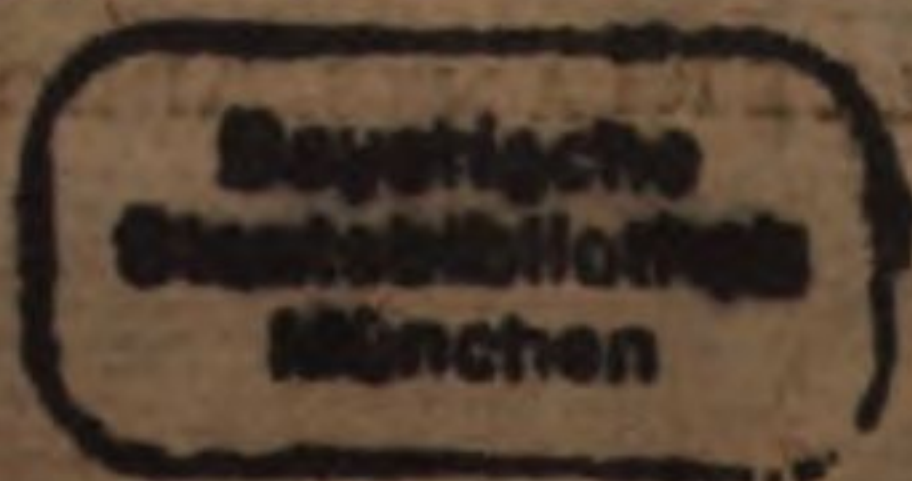
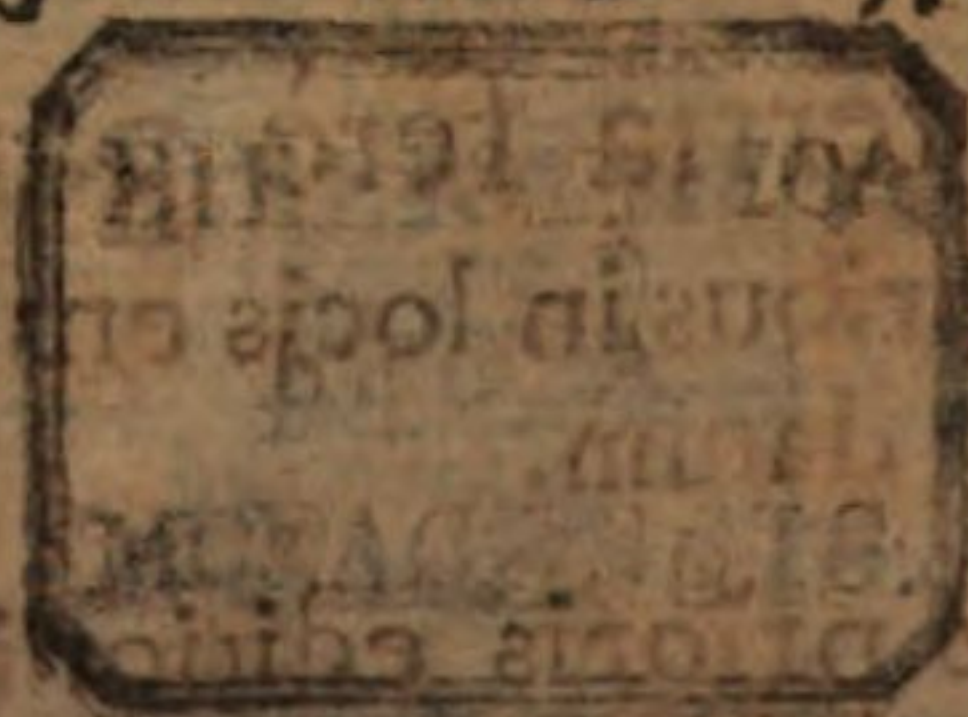

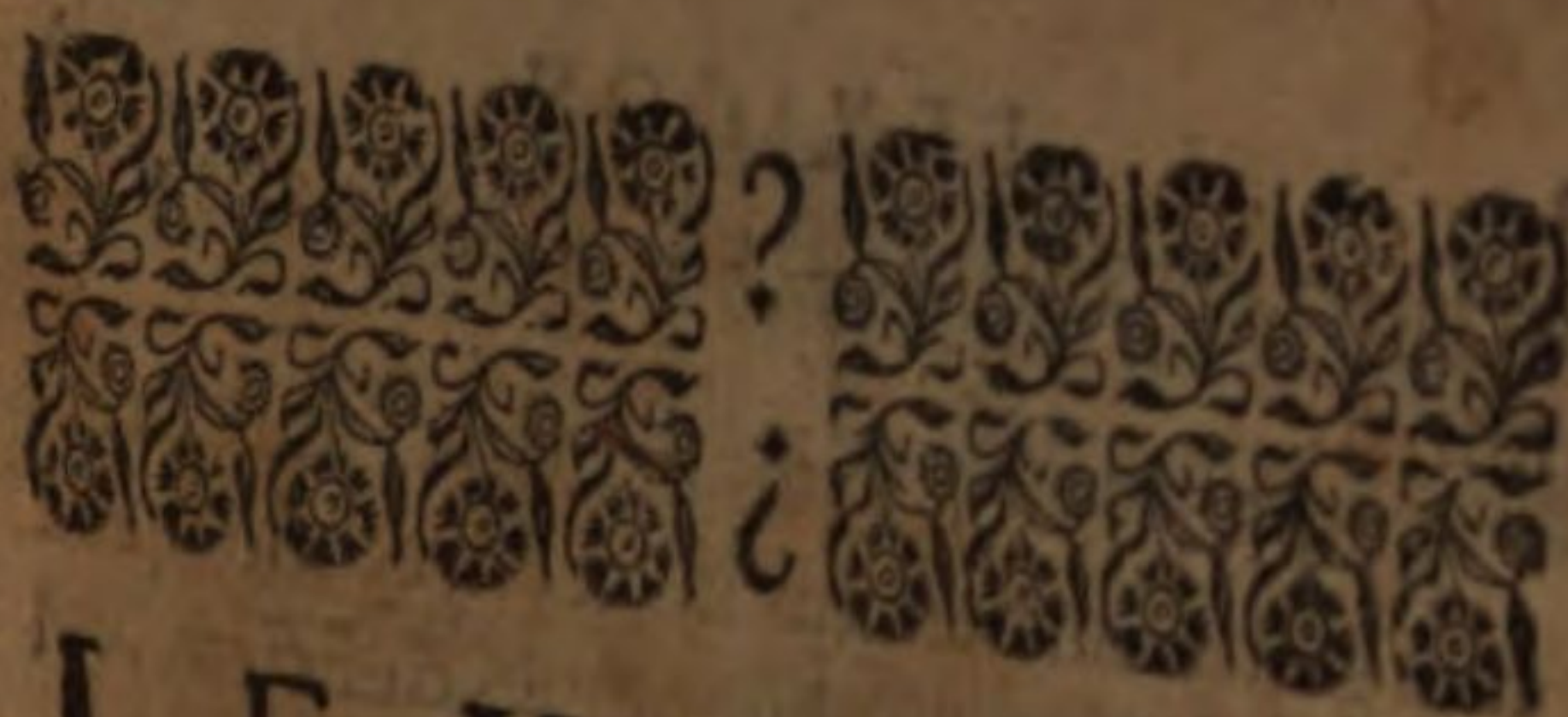
SENECA.

*Nulla res consummata est dum
incipit.*

Et

*Etiam si omnia à veteribus inven-
ta sunt, hoc semper novum erit,
usus & inventorum ab aliis
scientia & dispositio.*

LEXICON MEDICUM.

A.

ABAPTISTA, videatur *modiolus*.
Derivatur ex privat. *a* & *βαπτίζω*
immergo, quia immergi non pot-
est. Germ. ein Trepan.

ABDOMEN, *Juvenali*, *lumen*, *aqualiculus*.
Est venter infimus, Hepar, Lienem, Renes,
Ventriculum, Intestina, Vesicam &c. conti-
nens. Intus membranâ peritonæum dictâ
succingitur, antè in Epigastrium, Hypo-
chondrium dextrum & sinistrum, Umbilicum,
que dividitur: inferior regio Hypogastrii no-
mine venit, nomen accepisse videtur quod
abdit, seu abscondit viscera. Græcis *ὑπο-
γάστριον*, *ἡλθρον*, *ὑπὸ ἡντρίον*, *ἑπταχίον*, *λαπαργον*,
ὑποκόιλιον. Germ. der Unter-Bauch.

ABLACTATIO dicitur quando infans, an-
num agens unum aut alterum, a lactatione ar-
cetur. Germ. das Gewehnen.

ABOMASUS & *abomasum* notat ventricu-
lum quartum animalium ruminantium, qui
in

2 LEXICON A
in lactentibus maximus est, in ablactatis verò
minor.

ABORTUS, est foetus immaturi ante debi-
tum gestationis tempus, in lucem editio: quod
fit ex succo nutritio abundante, deficiente, vel
depravato: item casu, ictu, subito terrore, gau-
dio effuso, diureticis, &c. Germ. *Mißgebä-
rung/ frühzeitige Gebärung.* Foetus abortivus
Sueton. Abortus *Cic.* exterricinius. *Festo* hujus
generis est, quasi matre exterrita ante tempus
natus. ἡ λιτόμωρον Græci dicunt. ἐκτρώμα, ἐκβο-
λον *Enrip.* κύημα ἀνευαϊόν, ἀμβλωμα, ἀμβλω-
σις, ἀμβλωσμός *Hipp.* ἀποφθογά *Eid.* ἀμβλω-
θροῖδιον, ἐκτρώσις, ἐκτρώσμός *Aristot.* ἐξάμ-
βλωμα.

ABSCCESSUS, vide *Apostema.*

ABSORBENTIA, sunt Medicamenta, quæ
ob certam eamque mechanicam pororum te-
xturam salia acria & acida in corporis huma-
ni liquoribus hærentia imbibunt & absumunt,
unde etiam Imbibentia dicuntur. Talia sunt
terrea, alcalina, lap. ☿, corall.

ABSTEMIUS est, qui cibis & potibus à Me-
dico interdictis, se abstinet. Compositum
ex abs & temetum. gr, ἀσινθ. G. *Der sich ent-
hält.*

ABSTERGENTIA sunt, quæ asperis, duri-
sculis, acutis seu pectinatis ac scopalibus par-
ticulis, fordes ex superficie & meatibus cor-
porum, (in quibus diversimodè à spiritibus
aliis-

aliisque elementis fermentantur & moventur) abradendo auferunt, G. Abfegende Mittel gr. ἐμφραγνῖναι.

ACAMATOS est optima corporis humani constitutio & figuratio. Item non laborans, indefessus ex α priv. & κάμνω laboro, Lacesso.

ACANTABOLUS est instrumentum Chirurgicum *Volsella* dictum, quod spinæ œsophago inhærentes, eximuntur. ex Ἀκανθα spina, & βάλλω jacio.

ACANTHA est vertebrarum protuberantia posterior, spina dorsi appellata. Item arborum vel plantarum spina. ex ἀκὴ cuspis, & ἀντίστημι oppono, infurgo.

ACCESSIO, vide *Paroxysmus*.

ACCIDENS, vide *Symptoma*.

ACERIDES vocantur emplastra quæ carent cerâ Gr. ἀκρηίδες.

ACETABULUM est illa cavitas aut sinus in osse coxæ seu ischio qui etiam pyxis appellatur, capiti ossis femoris recipiendo dicatus. G. die Höle des Hüft-Beins; Item glandulæ quædam in Chorio, Acetabula vocantur, de quibus vide *Cotyledones*. Græcis κοτύληδόνες & πλεῖν ἄναι κεραῖαι. *Acetabulum* Celso, *Plinio* lib. 25. cap. 19. *Athen.* lib. 2. *Dipn.* Barbaris, ut *Guil.* de Salicet. *Acceptabolis.* *Isidoro Orig.* lib. 16. c. 25. *Acitabulus.* traducta voce à mensis ad mensuras, imitatione græca ab aceto, seu æmula

quantitate vasculorum quibus acetum embammatis loco apponitur. Græcis easdem ob causas ὀξύβαφον & ἰξύβαφον, sic enim *Hesychio* : ὀξύβαφον ἔστι σκεῦος. Hinc *Fannio* Oxibaphus. *Isidoro* l. d. ineptè Oxifalus, qui ab acetabulo diversum ponit. Mensura tam liquidorum quam aridorum, est quarta Hemina pars, *Marc. Empirico*, sive sesquicyathus, hoc est, Unc. ij. & Drachm. ij. observatione communi. Aliis Unc. ij. β. Græco *Nicandri* interpreti ὀξύβαφον ἔχει ὀγυρία, β. al. δύο. Atticis tantum XV. olei drachmam continet 3j. & 3vij. Mercurial. d. l. c. 2. græcis ita signatur, ξ. ε. ο. *Isid.* l. d.

ACETUM est liquor acidus ex variis vegetabilium succis fermentatis productus, per particularum volatiliorum evaporationem & salinarum fixarum expansionem. Germ. Essig. *Acetum radicatum* dicitur Chimicis modo ipsum caput mortuum aceti destillati, modo id quod ex isto igne intensiori propellitur.

ACHLYS est oculi quoddam vitium caliginosum : recensetur inter species Amblyopiæ. ab ἀχλύω obtenebror. Germ. Verdunkelung der Augen.

ACHOR est crustosa scabies, in capitis superficie puritum fætoresque excitans, à materia serosa, falsa & acri ortum trahens, ex ἀπρίν. & χώρῳ locus, quia parvum locum occupat.

cupat. Differentia achoris & favi hæc est, quod in achoribus foramina sunt minora & visum quandoque effugiunt : in favis verò majora & manifesta. Dic. etiam, *Lactumen* & *Tinea* recens. Græcis ἀχῶρες. *saphati* arabibus.

ACHROI sunt homines decolores, ut melancholici, cachectici & cholorosi vel ictero laborantes, ex α priv. & χρῶμα color. Germ. *Mißfarbig*.

ACIA *Celsi* idem quod *Fibula Chirurgorum*.

ACIDA *Dyspepsia*, vide *Dyspepsia*.

ACIDULÆ, sunt aquæ vivæ medicatæ ex terra scaturientes sale acido subterraneo & mineralium nonnullorum, inprimis ferri, tinctura imbutæ. Germ. *Sauer-Brun*.

ACIDUM est illa salis species quæ saporem acidum in lingua producit, alcali seu lixivioso quoad texturam è diametro contraria & cum eo commista effervescentiam excitat. A *Tacchenio* biga hæc *Θium*, acidum & alcali, principia constituuntur omnium rerum, & operationum naturalium.

ACINESIA est corporis aut partis alicujus immobilitas, ut in Paralyfi, Apoplexia, Syncope &c. ex α priv. & κινέω moveo. G. *Unbewegligkeit*.

ACINI sunt granula minutiora sive per se crescant, ut acini, id est, baccae sambuci, sive aliis inclusa, ut acini uvarum, quin & ipsas uvas integras sonant.

ACMASTICA, idem quod Synochus. ab ἀνμάζω invalesco, vigeo.

ACME est morborum vigor, seu status & summa. Morbi plerique quatuor tempora habent: primum dicitur ἀρχή, id est, *principium*, seu invasio, cum nimirum adhuc omnia sunt cruda. 2. Ἀνάβασις five *augmentum*, cum materiæ morbificæ coctio apparet. 3. Ἀκμή five morbi *vigor*, cum coctionis notæ maximè urgent, & plenius elucent. 4. παρακμή seu *declinatio*, quando morbus deferbuit & æger extra noxam judicatur; nemo enim in declinatione moritur. Temporum ista diversitas oritur, quatenus sanguis assimilatur succis crudis qui cruditatis, maturationis, defectionis & volatilitatis tempora habent, ita res in febribus aliisque morbis sic peragi dici potest. Item Athletarum supremus vigor hoc nomine venit ab ἀνμάζω vigeo.

ACOPUM est medicamentum quod Lassitudinem è vehementiore motu corporis contractam illitu sopit, & dolores levat: è calefacientibus mollientibusque conflatum. ex α priv. & κοπμάζω lasso.

ACOR notat corruptionem humorum in corpore, quando ad aciditatem vergunt, vel ad eam jam pervenerunt. Germ. eine Säure/ eine Schärffe des Geblüts.

ACOSMIA est status sanitatis perversus cum faciei decoloratione. ex α priv. & κοσμέω orno.

ACO-

ACOUSTICA sunt medicamenta auditum juvantia. ab ἀκούω audio *Mittel zum Gehör.*

ACRASIA, est intemperies sive qualitarum in mixtione excessus, ex α priv. & κερῶνυμι tempero.

ACRISIA est turbulentus morborum status, adeò ut rectum iudicium sumi vix possit. ex α priv. & κρίνω iudico.

ACROCHORDUM, est verrucarum species, vertici chordæ resectæ secundum extremitatem suam similis. ex ἀκρῇ summa & χορδή fides.

ACROMIUM, est scapulæ processus superior, sive humeri summitas ubi cum scapulis jugula committuntur. ex ἀκρῶς summus, & ὤμῳ humerus. ἀκρωμίον *Raso. ἐπίωις Eurip. ὤμῳ κεφαλῇ, ἀκρωλία. Germ. das Haupt des Schulterbeins.*

ACROMPHALUM, est umbilici medium, γαργαμῶν, ab inextricabilis fagenæ contortæque specie, μεσομφάλιον *Germ. das Mittelste des Nabels.*

ACROS est athletarum & morborum vigor. Item ossium prominentiæ. digitorum extremitates & herbarum summitates. ab ἀκρίζω excelsa perambulo.

ACROTES, est vigor, summitas & extremitas alicujus rei. Particulæ sulphureæ & salinæ ad ἀκρότητα evectæ: hoc est ad summum vigorem. ab ἀκρίζω summa peto.

ACTIO est operatio five Functio, quæ ab homine vel solo corpore, vel corpore & mente peragitur. estque vel *Animalis* quæ dependet à cerebro; vel *Naturalis* à cerebello. G. *Wirkung*.

ACUERE in Chimia & pharmacia notat virtutem menstrui vel medicamenti intendere ac augere, additione alterius penetrantioris.

ACUS est instrumentum Chirurgicum notum. Denotat etiam instrumentum quo deponuntur cataractæ oculi. *Acus paracentica* est instrumentum quo perforatur abdomen ad evacuandam aquam collectam.

ACUTUS *morbis* est, qui cum magno periculo, brevi tempore finitur. estque vel *perperacutus* five *peracutissimus*, qui tertio vel quarto die terminatur: vel *peracutus*, qui usque ad septimum diem extenditur: vel *acutus* simpliciter, qui ad decimum quartum vel vigesimum diem ad summum durat: vel *acutus* ex decidentia, qui quadagesimum diem pro summo termino habet. Germ. *eine geschwinde/ gefährliche Krankheit*. *precipitem* non malè cum *Scribonio* dicas, aut *celerem* cum *Aureliano*, pernicialis *Livio* dicitur, qui *celeriter* necat aut liberat hominem. Græcis ὀξύ νόσημα καὶ πάλαι.

ΑΔΗΛΟΣ idem quod insensibilis. *ἀδηλος διαπνοή* insensibilis transpiratio.

ADEN est glandula: quæ est vel *conglobata*, ut

ta, ut glandulæ mesenterii, pinealis, inguinales &c. cujus officium est, humorem sequestratum ad venas ablegare: vel *conglomerata*, ut glandulæ salivales, pancreas &c. quæ suum succum per proprios ductus in cavitates notabiles deponit. Constant ex plurimis vesiculis & fibris sive canaliculis, confuso ordine dispositis. Aden quandoque pro bubone p. n. sumitur.

ADDEPHAGIA, *ᾄδδηΦαγία* est puerorum voracitas, qui subinde alios cibos, prioribus nondum concoctis, assumunt. Græcis componitur ex *ᾄδδω* largiter & *Φάγω* comedo. Germ. das überflüssige und unordentliche Essen der Kinder.

ADEPS sive pinguedo est pars similis, ex sanguine sulphureo & terrestri genita, mollis, alba, insensilis, internum colorem conservare & tempore inedia corpus nutrire apta. Palpebræ, labia, penis, scrotum, testium membranæ, cerebrum, tendines, nervi, ossa &c. adipe & pinguedine destituuntur secundum naturam. Adeps & Pinguedo differunt in eo, quod adeps sit pinguedine crassior, durior, & terrestrior. adeps ex sanguine per vasa peculiariora, in sacculos sive vesiculas appropriatas fluit, quemadmodum ex observatione *Malphigii* constat. Germ. Schmer/ Fett.

ADIAPNEUSTIA est præpedita, per insen-

sibiles corporis poros, perspiratio. ex α priv. & διαπνεω perspiro. Germ. Verstopfung der Schweiß-Löcher.

ADNATA tunica, est membrana oculi communis, conjunctiva dicta, originem habet à cranio, tunicæ corneæ adnascitur exterius, & ut species visibiles corneam transeant, antè foramen rotundum relinquit, cui annexa est altera innominata, ex tendinibus musculorum oculum moventium conflata. Propter colorem album, *Albuginea* appellatur. Germ. das Weiße im Auge.

ADULTERARE in pharmaceuticis notat falsa & inutilia medicamentis tam simplicibus quam compositis fraudulenter miscere, ac loco genuinorum vendere. Germ. verfälschen.

ÆGAGROPILUS αἰγάροπιλος est pila seu globulus in ventriculo primo aut secundo rupicaprarum repertus, duplici substantia præditus, quarum interior aut fibras radicum, aut filamenta plantarum refert; exterior verò coriaceam cutim, interdum etiam lignosum corticem, rarissimè crustam lapideam æmulatur. Gr. dicitur ab αἰγάρος rupicapra, & πῖλος pila. Germ. Gemsen-Kugel.

ÆGILOPS, Angilops & Anchylops, est tuberculum, ut plurimum cum inflammatione, carunculam majorem oculi obsidens. Sæpe *Anchylops* & *Ægilops* confunduntur; quidam

ta-

tamen distinctionis gratia dicunt, quod *Anchylops* sit tuberculum, inter angulum oculi majorem & nasum, nondum apertum. *Ægilops* vero dicitur tuberculum inter nasum & oculi angulum, quod si tempestivè non aperiatur, os subjectum cariem contrahit. *Ægilops* sæpè pro *lachrymali fistula* sumitur. Item *species graminis hordeum enecans*. ex αἶζ caper, & ὠψ oculus, facies, vultus. G. ein Gersten Korn.

ÆIPATHIA, est passio longo tempore perseverans. ex αἰς semper & πάθος passio.

ÆROMELI est manna, sive mel aëreum: in *Catabria* enim aliisque locis, continet aër plurimas particulas melleas, cuicunque objecto (arboribus, foliis &c.) noctu adhærentes, quæ à sole diurno, ulterius excoquantur & condensantur. ex αἶρ aër, & μέλι mel.

ÆROSIS & ærascentia nonnullis notat rarefactionem, subtilisationem humorum in corpore in primis chyli.

ÆRUGINOSA BILIS vid. bilis.

ÆTAS est pars durationis vitæ, in qua ex perenni actione & fermentatione spirituum & sanguinis, temperies corporis humani sensibilem mutationem suscipit. Estque sextuplex, *Pueritia* nempe ad annum quintum, quæ distinguitur in tempus ante, in, & post dentitionem. 2. *Adolescentia* ad annum decimum octavum, & adolescentia propriè dicta ad vigesimum quintum. 3. *Juventus*, à vigesimo

mo quinto ad trigesimum quintum. 4. *Virilis*
etas à trigesimo quinto ad quinquagesimum.
 5. *Senectus* à quinquagesimo ad sexagesimum.
 6. hanc sequitur *Decrepita etas*, quæ tandem in
 mortem terminatur.

ÆTIOLOGIA est causa seu ratio quæ de re-
 bus naturalibus & præternaturalibus, in cor-
 pore humano contingentibus, fertur. Unde
Ætiologica pars medicinæ est, quæ causas mor-
 borum & sanitatis exponit. ex αἰτία causa, &
 λόγος ratio.

ÆTIOLOGICA, vide *Ætiologia*.

AFFECTIO *Hypochondriaca*, videatur *Hy-
 pochondriacus affectus*.

AFFECTUS idem quod *Pathema*.

AGERASIA est infenescentia. ex α priv. &
 γῆρας senectus.

AGONIA est timor & animi contristatio. ab
 ἀγωνία anxius sum.

AGONIA est sterilitas, sive impotentia u-
 teri, qua semen virile corrumpitur. ex α priv.
 & γίνωμαι fio. Germ. Unfruchtbarkeit.

AGRESTA idem quod Omphacium.

AGRIPPA, dicitur is qui pedibus prius e-
 ditis ex utero nascitur. Germ. ein Kind das
 in der Gebuhr mit den Füßen zu erst kommt.

AGRYPNIA, est Vigilia sive insomnium,
 fit à nimia agitatione vel accensione spiritu-
 um animalium in cerebri poris, unde nulla
 pororum concidentia & quies. Idem est quod

ἀϋπνία

ἀπνῶς. ex *α* priv. & *πνῶς* somnus. G. Ubris
ges Wachen / Schlafflosigkeit.

AGRYPNOCOMA, idem quod *coma vi-*
gil.

AGYRTA, Circulator, five *circumforane-*
us, qui medicamentis empiricis vendendis,
populum in foro congregat. ab *ἀγυρῆα* popu-
lum congrego. Germ. ein Quak-Salber / Stor-
ger.

AISTHESIS, five sensus, estque *externus* ut
visus, auditus, odoratus, gustus & tactus. Vel
internus ut vulgò sensus communis, phantasia,
æstimativa, memoria: verum duo suffici-
unt phantasia nempe & memoria. *Asthe-*
sis five sensus est receptio, qua motus à cor-
pore aliquo objecto, fibrillis nervorum im-
pressus, sensorio communi, five initio me-
dullæ oblongatæ, mediantibus spiritibus ani-
malibus in nervis existentibus, communica-
tur. ab *αἰσθάνομαι* sentio.

AISTETERIUM, est sensorium commune.
ab *Aristotele* dicitur τὸ πρῶτον αἰσθητήριον, quod
Cartesius, aliique hujus æsectæ glandulam pi-
nealem esse volunt: verum sensorium com-
mune debet esse ubi sensuum externorum ner-
vi terminantur, qui non in glandulam pinea-
lem, sed (ut ingeniosiss. *Th. Willisius* demon-
stravit) circa initium medullæ oblongatæ in
corpore striato, suum terminum consequun-
tur. ab *αἰσθάνομαι* sentio.

ALÆ dicuntur latera nasi ; Nympharum pinnulæ , seu labia pudendi muliebris , *πτερυγώματα* , *μυελοχειλα* , *κηρυκοὶ Πολλυ* , *Ἱπποκ.* & *Rufo.* *ἐχάρρα Aristoph.* Superior pars auris. *mystaces* : item axillæ. gr. *μαχαλή* & *μαλή*. & processis ossis sphenoidis.

ALANTOIDES , vide *Allantoides*.

ALATUS *πτερυγώδης* Hippocrati denotat eum , qui scapulas retro prominentes habet , estque signum tabis periculosum ob vitiosam thoracis conformationem & angustiam.

ALBARAS NIGRA, vide *lepra græcorum.* *Albaras alba* , vide *leuce*.

ALBIFICATIO albatio denotat chemicis transmutationem metallorum , præsertim cupri , in argentum.

ALBUGINEA oculi , est tunica oculi alba , à pericranio oriunda , quæ corneæ tunicæ accrescit & foramen anterius pro pupillæ aperture relinquit. videatur *tunica adnata*.

ALBUGINEA testis , est membrana , testem immediatè involvens.

ALBUGO oculi , idem quod album oculi. item macula alba in tunica cornea , vel ab humoribus , p. n. vel à cicatrice aut exulceratione , excitata. Germ. *ein weißer Fleck im Auge*. Græcis *λευκωμα* , & *αἷς*.

ALBUM OCULI , dicitur ubi tunica adnata & albuginea scleroti tunicæ adnascitur. Das *Weisse im Auge*.

ALBUMEN OCULI, vel *albugo*. λογία, οὐενδόνη, κικλώπιον. idem quod *album oculi*

ALCALI, dicitur ea falis species quæ saporem urinosum seu lixiviosum linguæ exhibet, acido contraria est, & cum eo commissum effervescentiam excitat. Duplex est, volatile ut Θ vol. C.C. urine, & fixum, ut Θ Fri & omnia falia è cineribus & lixiviis parata. Tachenio cum acido constituit alterum omnium rerum principium. Dicitur etiam lixivum, vel lixiviosum. Nomen ab herba *kali* accepisse affirmatur, ex cujus fale *Aegyptii* ut & nostrates vitrum conficiunt.

ALCALINUM denotat corpus terreum, vel aliquas falis alcali particulas continens, vel saltem similes cum eo affectiones possidens, præsertim in concursu cum acido, qualia sunt lapides Θ , corallia, calces, magisteria.

ALCHYMIA, idem est quod *Chymia*.

ALCOHOL, est purior substantia rei segregata ab impuritate sua. *Alcohol* significat pulverem subtilissimum & impalpabilem, interdum spiritum rectificatissimum, ita ut accensus ardeat, donec totus consumatur, nihilque phlegmatis in fundo remaneat.

ALCOL idem quod *Alcohol*.

ALCOOL idem quod *Alcohol*.

ALEMBICUS, seu *Alembicum* est instrumentum chymicum, quod cucurbitis & vesicis destil-

destillatoriis super imponitur. Habet formam galeæ, intus concavum, extus convexum circa infimam partem rostrum habet cubitale, per quod vapores descendunt. Si sine rostro fuerint, usum potius in vasis circulatoriis obtinet. Conficiuntur ex ære, stanno, vel vitro. Germ. ein Helm / ein Alembick.

ALEXIPHARMACUM est medicamentum, quod venena arcet, ne corpus humanum lædatur; sunt autem ea quæ sanguinis debitam consistentiam conservant, ne à veneno adeo facile turbetur. ab ἀλέξω arceo: & Φάρμακον venenum. Germ. ein Gegen-Gift / Gifftreibende Arzney dic. etiam *Antidotus* & *Alexiterium*.

ALEXITERIUM est remedium, ne venenum suscipiatur, corpus conservans. ab ἀλέξω arceo, & τηρέω conservo

ALGEMA sive dolor, est tristis sensatio, à molesta nervosarum partium irritatione cerebro impressa. Oritur ex continui solutione sensibili vel insensibili. ab ἀλγέω doleo. Latini *dolor*. Græc. πόνος, ὀδύνη, κάματος, κοπῆ, ἀλγῆμα. Germ. Pein / Schmerz.

ALGEMATODES, idem quod *Algema*. ex ἀλγέω doleo, & εἶδος forma.

ALHASEF, idem quod *Hydroa*.

ALKAHEST universale dicitur menstruum sive liquor resolvens corpora in primam sui materiam, servata seminum potestate, forma-

ma-

maque essentiali, magni nominis, si modo paris effectus, quem quisque suo processui tribuit. Nonnulli pro mercurio præparato accipiunt, alii tamen pro tartaro. De triplici alcahest, vegetabili, animali & minerali, vide Cnöfelius Misc. Ac. Nat. Cur. An. VI. Append.

ALICA notat alimentum ex frugibus decorticatis paratum e. g. Zea, hordeo, tritico &c. Germ. Graupen.

ALIFORMES processus, sunt prominentiæ seu alæ ossis cunei formis, à parte anteriore. Græcis *πτερυγίδες*, & *πτερύγια*.

ALIMENTUM est corpus, animalis naturæ ita simile & conveniens, ut ab ejus calore & fermentatione subigi, & in naturam ejus converti possit: estque potus & cibus. Respektu graduum, ab *Hippocrate* tripliciter accipitur; unum *Futurum* alimentum, quod ab ore in ventriculum delabatur: aliud *quasi* alimentum, nimirum sanguis arteriosus & spiritus animales: tertium, *verè* alimentum, quod appositum partibus agglutinatur, & tandem assimilatur. Gr. *ἰσχυρὸν* G. Speise Nahrung.

ALINDESIS, est corporis exercitatio, qua oleo uncti se in pulvere volutabant. ab *ἀλινδένω* volvo, vel ab *ἀλίω* voluto.

ALIPASMA, est pulvisculus, qui oleo commistus, ad cohibendos sudores inungitur. ab *ἀλειφω* inungo.

ALITURA est actio corporis vivi, qua per-

petuus, sanguinis, spiritus, substantiæque defluxus, ope succi alimentarii novi, præparati sive fermentati & in partes alendas impulsus, continuo instauratur. Græcis *θρέψις*.

ALLANTOIDES est tunica urinaria, *Farciminalis* dicta, inter amnion & chorion collocata, quæ per umbilicum & Urachum, è vesica urinam accipit, ab *ἀλλας* farcimen, & *ἰδίῃ* forma. Nam in plerisque brutis farciminis instar figuratur; in homine vero aliisque animalibus paucis rotunda, & figuram amnii adipiscitur. Latinis *farciminalis tunica*.

ALLOIOTICUM est medicamentum fermentando & defæcando sanguinem alterans & purificans, coctum ut plurimum ex *rad. taraxaci, Leichorei, feniculi, passulis, Herb. endiv. bellad. Lactucæ acetos. fumar. &c.* ab *ἀλλοιόω* altero, vario. G. eine Blut-Reinigung.

ALOGOTROPHIA, est improporcionata nutritio, ita ut una pars corporis majus incrementum accipiat, quam altera, ut in *Rachitide*. ab *ἀλογος* rationis expers, & *τρέφω* nutritio.

ALOPECIA est *Plin.* capillorum defluvium, à lue venerea vel aliunde excitatum. ex *ἀλώπηξ* vulpis, & *πίπτω* cado, à vulpe cujus lotium effæta dicitur reddere loca in annum, ut *Cyllimachi* scholiastes annotat: vel à malo, vulpi

vulpi peculiari. Vocatur etiam *ὀφλασις* à figura, quod partes glabræ & pilis destitutæ tortuosæ instar serpentum videntur. Utrique huic affectui commune est, quod areatim pili decidunt; unde etiam in genere hoc malum *area* vocatur. Germ. das Ausfallen der Haare.

ALPHUS, ita describitur à Celso. *ἀλφός* dicitur ubi color albus est ferè subasper, & non continuus, ut quædam quasi guttæ dispersæ esse videantur. Interdum etiam latius, & cum quibusdam intermissionibus serpit. *Alphus* etiam appellatur *Morphæa*, procul dubio à *μορφῇ*, quod scilicet cutis color in album, vel nigrum (& tunc vocatur *μέλας*) mutetur. *ἀλφός* dicitur ab *ἀλφάινω* muto, differt à leuce quod Alphus non tam altè penetrat.

ALTERANTIA, idem quod *Alliotica*.

ALTERATIO est sanguinis depuratio, sive præparatio & expurgatio, per venæ sectionem vel purgationem. Eine Reinigung des Bluts.

ALUDEL est vas sublimatorium, ex vitro vel terra paratum, utrinque apertum, ut eorum plura sibi invicem aptari & omnibus tandem alembicus cœcus imponi possit. Usurpantur talia vasa in præparatione fl. *Δis*.

ALUTA vocatur in foro Medico illud corium cui illinuntur emplastra.

ALVEARIUM, est cavitas auris internæ,

juxta meatum auditorium, ubi sordes flavæ & amaræ gignuntur.

ALVI FLUXUS, idem quod *Diarrhæa*.

AMALGAMATIO, est metalli corrosio per Mercurium.

AMATORIA FEBRIS idem notat quod chlorosis.

AMAUROSIS, est in rebus eminens, & communis positus, videndi obscuritas, ita tamen ut nullum vitium externum in oculo vel accurate inspicienti appareat: idemque ejus vitium in nervi optici obstructione consistit: vocatur etiam *gutta serena*. ab ἀμαυρώω obscuro.

AMBE, est eminentia ossium superficiosa. Item, instrumentum Chirurgicum, quo brachia dearticulata restituntur.

AMBLOTICA sunt medicamenta abortum facientia. ab ἀμβλώσκω abortio. unde ἀμβλώσις & ἀμβλωμα abortus. G. Frucht-treibende Mittel.

AMBLYOPIA est visus obscuritas: quæ est quadruplex: *Myopia*, *Presbytia*, *Nyctalopia* & *Amaurosis* de quibus suo loco. ex ἀμβλῦς obtusus, hebes, & ὀπλομαι video. Dunkelheit des Gesichts.

AMBONÆ, idem quod *Ambæ*.

AMBROSIA est medicamentum solidum, sed ea qua fieri potest gratitudine præparatum: à Deorum cibo denominari videtur, quia

quia solis diis *Ambrosia* in cibum facessit, ut nectar in potum. ex *α* priv. & *ἄρτος* *mortalis*.

AMBUSTIO, est continui solutio, à materia externa adurente causata, cuticulam semper, cutim plerumque, nonnunquam etiam musculos, venas, arterias, nervos atque tendines lædens. Germ. *der Brand*.

AMENTIA est delirii species vid. *Delirium*.

AMETHODICUM est, quod sine methodica & dogmatica ratione fit, ut solent Empirici. ex *α* priv. & *μέθοδος* *recta ratio* ad invenienda auxilia.

AMETHYSTA dicuntur medicamenta quæ ac ebrietate præservant.

AMICULUM idem est quod amnion.

AMMA, five *Bracherium* est vinculum Herniosis utile, quo inguina, ne intestina foras ruant, arctè cum abdomine, costis, lumbisque connectuntur. ab *ἀμω* connecto. *Bracherium* nomen accepisse videtur à cingulis quæ lumbis & renibus adaptantur, ab *Isidoro* *Brachiale Monachorum* vocatum, succinatorium, *Brachile* seu *Brachiale* dicitur, quamvis non *Brachiorum* sed *renum* sit cingulum. *Rebrachiatorium Cassiano*, unde dubio procul natum *Bracherium Chirurgorum*, cingulum nempe herniam intestinale substringens. G. *Ein Bruch-Band*.

AMNION, est membrana fætum in utero

proximè ambiens, quæ etiam cum reliquis secundinis post partum expellitur chorio longe albicantior atque tenuior est. Continet non tantum fætum sed & humorem nutritium, quo fætus per os & gulam alimentum sibi sugit. Exterius membranâ urinariâ, & chorio investitur, quæ sibi invicem adeo tenaciter quandoque adhærent, ut vix avelli queant. ab ἀμνός agnus, sic ab ejus teneritudine dicta & mollitie. Alii à μένθῃ animus, & quasi ἀμύνιον id est ἀνδρὶ μένθῃ καὶ αἵματι, vel tanquam αἱμνιον vas inter scarificandum, sanguinem excipiens.

AMOLYNTUM, est medicamentum, quo tractato, manus non inquinantur. ab ἀμολύνω non inquino.

AMPHEMERINUS est morbus quotidianus. unde πυρετὸς ἀμφοήμερῃ febris quotidiana. ex ἀμφὶ circum, & ἡμέρας dies.

AMPHIBLESTROIDES, five *tunica retina* oculi, mollis est, alba mucosæque substantia, cui nomen inditum quod *projecta* in aquas reticulum æmuletur. Protenditur ab ipso nervi optici centro, supraque vitreum humorem expansa ad ligamentum ciliare porrigitur: hæc tunica siquidem albida & medullaris est, ab ipsa nervi optici substantiâ medullosa, ac fibrosa procedente: ut sit fibrarum nervearum, quæ illic in unam fasciam colliquantur, quasi in velum retiforme expansio. Revera
fi

si integer oculus proflore, qui cerebro per nervum opticum, velut caudicem accrescit, sumatur, tunica retina erit flos ipse, ac duæ priores tantum calicis vicem præstabunt. Habet se intra oculi thalamum velut paries albus, qui species visibiles, per foramen cameræ atratæ admissas excipit repræsentatque, cui species sensibiles imprimuntur, & à quo eadem *πρωτῶν αἰσθητηρίῳ* communicantur. ex *ἀμφίβλεστον* rete, & *εἶδος* forma.

AMPHIBRANCHIA sunt loca circa tonsillas. ex *ἀμφί* circum, & *βράγχη* raucedo.

AMPHIDEUM, est caput oris uteri, labris cucurbitarum simile. Græcis *ἀμφίδαιον*, ὄχιον, λέγνα. Gal. in gloss. ἡ πρὸς τὸ σῶμα τὸ μήτερος ἐλικοειδὴς ἐκτατάσις.

AMPHISMILA, est instrumentum Anatomicum, secandis cadaveribus utile. ex *ἀμφί* circa, & *μελίξω* membranatim concido. *σμίλη* est specillum.

AMULETUM, idem quod *periamma*.

AMURCA notat sedimentum seu feces olei olivarum. Dicitur etiam nonnullis de recrementis sanguinis crassioribus terreis, tartareis.

AMYGDALÆ, idem quod *Antias* & *Parietaria*.

AMYGDALATUM, est lac artificiale, seu emulsio ex amygdalis aliisque seminibus albicantibus parata. ab *ἀμυγδαλή* amygdalæ fructus. Germ. eine Mandel-Milch.

ANA est præpositio Græca denotans æqualitatem numeri, mensuræ, ponderis, medicamentorum in una formulâ præscriptorum. Dicitur etiam chymicis anatica portio.

ANABASIS, est morborum invalescentia. Vide *Acme*. ab ἀναβαίω ascendo.

ANABATICA, videatur *Synochus*. ab ἀναβαίω ascendo.

ANABROCHISMUS, est, cum immixtis vinculis aliquid supervacanei tabefactum tollitur. Item modus extrahendi pilos palpebrarum inversus, oculumque pungentes, immixso per foramen acus tenuissimo bysso, per cuius duplicatam ansam pilus trajectus vellitur. *Paul. Ægin.*

ANABROSIS est partis alicujus in corpore, ab humoribus acribus, erosio. Idem quod *Diabrosis*. ab ἀναβράσσω peredo, corrodo.

ANACATHARSIS est medicamentum per superiora purgans; ut Vomitorium, Sternutatorium, Errhinum, Masticatorium, Salivatio, &c. ab ἀνακαθαίρω per superiora purgo.

ANACOLLEMA, est linimentum aut aliud medicamentum siccum, quod fronti & naribus ad Hæmorrhagiam sistendam, admoveatur. Item remedium incarnans & conglutinans. ab ἀνακόλλω conglutino; idque ἀκόλλα gluten.

ANA-

ANADIPLOSIS est frequens febrium reduplicatio. ab ἀναδιπλῶ reduplico.

ANADOSIS, est omne quod in corpore sursum tendit, ut chyli distributio, vel vomitus p. n. ex ἄνω supra, & δίδωμι do.

ANADROME Hipp. est doloris recursus ex inferioribus ad superiora.

ANAISTHESIA est defectus sensationis, ut paralyticis & sphacelo laborantibus contingit. ex α priv. & αἰσθάνομαι, sentio.

ANALEPTICA sunt medicamenta quæ vires refocillant. Item pars hygieinæ qua valetudinarii reficiuntur. ab ἀναλαμβάνω iterum refocillo. Germ. sterckende Mittel.

ANALGESIA, est indolentia sive doloris defectus. ab ἀναλγῶ non doleo.

ANALOGIA, vide *Analogismus*.

ANALOGISMUS, est comparatio & perceptio causarum juvantium per similitudines, ab ἀναλογίζομαι comparo: *Analogia* est Comparatio.

ANALYSIS est alicujus corporis, in sua principia, reductio. Item partium corporis humani demonstratio anatomica, quæ per partes instituitur. Ab ἀναλύω dissolvo. eine Zerlegung.

ANAMNESTICA, signa quæ præteritum statum in memoriam revocant, sive sanitatis sive morbi. Dicuntur etiam Rememorativa. *Anamnesticæ remedia* quæ memoriam restau-

rant, ut sunt spirituoſa omnia. ab ἀναμνάομαι
reminiſcor.

ANAPLASIS dicitur Hipp. membri fracti
reſtitutio, compoſitio & reparatio, ita ut fra-
cturæ extrema ſeſe mutuo contingant & partes
è directo ſtatuantur. Idem eſt quod διάπλα-
σις.

ANAPLEROSIS, eſt Chirurgiæ pars, qua
id quod natura negavit, vel caſu periit, arte
reſtituitur. ab ἀναπληρόω impleo. unde *Plero-
tica Med.* quæ partes replent.

ANARRHOPIA, idem quod *Anadofis*. ab
ἀνω ſupra, & ῥέπω vergo.

ANASARCA eſt totius corporis exterioris,
aut quarundam ejus partium tumor, albus,
mollis, tactui cedens, & foveam à compres-
ſione relinquens. Sanguis eſt cauſa duplici
reſpectu, primo quia non ritè ſanguificat, de-
inde quia debito modo in pulmonibus non
accenditur. Sanguis ita perversus ſerum ex
arteriarum finibus in majori copia profundit,
quam ut per venas, & lymphæductus excipe-
re & reducere, ac per renes & poros cutis,
aliaque ſeroſi laticis emiſſaria, amandare que-
at. Si humores nimis viſcidi fuerint, *Leuco-
phlegmatia* appellatur. item ὑποσαρκιδίος, κα-
τὰ σάρκα *Heracleidæ*, σαρκίης, intercuſ, aqua
inter cutem &c. ex ἀνα per, & σὰρξ caro. Germ.
Wassersucht zwischen Fell und Fleisch.

ANASTOICHIOSIS eſt corporum chy-
mica

mica resolutio. ab ἀνασχοιχέω in sua principia redigo, ἀσχοιχέιον elementum.

ANASTOMOSIS, est sanguinis, lymphæ, aut chyli, per oscula vasorum hiantia effluxus. Item venarum & arteriarum (ut quidam vigilantes olim somniarunt) mutua inosculationis, hoc enim esset circulationis legi vim inferre. Tamen impossibile non est ut venæ venis & arteriæ arteriis inosculentur, exempla habemus in vasis spermaticis, plexu choroïdis, reti mirabili, &c. ex ἀνα per, & σῶμα OS.

ANASTOMOTICA, sunt medicamenta poros & meatus aperientia, ut sunt cathartica, sudorifera, diuretica &c. ex ἀνα per, & σῶμα OS.

ANATASIS est corporis extensio versus superiora, ab ἀνατένω sursum tendo.

ANATICA PORTIO, vide ana.

ANATOMIA, est animalis, præsertim hominis, concinna dissectio, qua partes singulatim, ad usum Medicum & Physicum, demonstrantur. ab ἀνατέμνω dissecō.

ANATOMICUS, est medicus, dissecandis cadaveribus peritus. ab ἀνατέμνω perfeco.

ANATROPE est stomachi subversio, cum in vomitiones effunditur.

ANAUDIA idem quod ἀφασία vocis privatio ab α priv. & αὐδή vox.

ANA-

ANATRIPSIS, est contritio, calculi aut ossis comminutio. ab ἀνατρίβω contero. Germ. *Bermalmung*.

ANIMA denotat proprie alteram eamque immaterialem ac immortalem hominis partem, seu mentem humanam; improprie verò tribuitur etiam aliis. Sic *Anima brutorum* à Willisio dicuntur spiritus animales sensuum motuumque causæ, in brutis æque ac homine. *Anima mundi* Chemicis notat spiritum quendam universalem, nescio quem, omnibus rebus naturalibus essentiam ac vitam largiens.

ANCHORALIS processus, vide *Ancyroides*.

ANCHYLE, est articuli contractio. Item, genu posterior pars. ab ἀγχυλόομαι contractione articulorum laboro.

ANCHYLOPS, idem quod *Ægilops*.

ANCON, sive cubiti caput, strictius sumitur pro posteriore ulnæ processu majori: unde *Anconæus musculus* Cubiti extensor. Ἀπὸ τῆς ἀγκυλῆος ἐτέρω τ' ὀστέον, quod superjaceat unum os alteri.

ANCONÆUS, Vide in *Ancon*.

ANCYLE, est poplitis contractio vide *Anchyle*.

ANCYLOBLEPHARUM, est palpebræ, cum tunica, alba vel cornea, concretio, vel cum interdum utræque palpebræ sibi invicem

cem concrefcunt : ea concretio aliquando ante partum p. n. contingit, & tunc vitium nativitatis exiftit. ex ἀγκύλη hamus, & βλέφαρον palpebra. Germ. das Anwachsen der Augenlieder.

ANCYLOGLOSSUM, eft frænuli fub lingua connexionis ftrictioris vitium, locutionem difficilem efficiens, & μογιλάλος recte vocabitur. ab ἀγκύλη hamus, & γλῶσσα lingua. Germ. das Anwachsen der Zunge.

ANCYROIDES eft fcapulae processus roftriformis, qui Coracoides, Anchoralis, & cornicularis vocatur. ab ἀγκυρα anchora, ῥύγχος roftrum, & εἶδος forma.

ANDROGYNUS, five *Hermaphroditus* eft, qui membra virilia & muliebria fimul habet. Item, quibus excifa funt membra virilia : Item effœminatus. ex ἀνὴρ vir, & γυνή mulier five fœmina. Germ. Ein Zwitter.

ANEMIUS furnus eft qui aëri libero ex pofitus eft & apertus, in quo calcinationes perficiuntur. Germ. ein Wind-Ofen.

ANEURISMA, eft arteriarum p. n. dilata- tio vel ruptio, interioris tunicae femper pul- fans, ad ovi magnitudinem fæpè intumefcens, digitis facile cedens, aft illico rediens. ab ἀνδρύνω dilato.

ANGINA, eft faucium vel gutturis in- flammatio, cum febre continua, refpiratione & deglutitione impedita. Eftque duplex *Spu-*

ria vel *Exquisita*. Exquisita iterum est quadruplex, *Synanche* vel à suspendii similitudine, quod non fecus, quam laqueus præfocans enecet: ἀγχώνη enim laqueus est: vel à συνέχειν, quod spiritum continendo respirationem inhibeat, ut *Aurelianus* inquit. *Parasynanche*, *Cynanche*, & λυμὰ γλχη *Aurel.* quod canes ac lupos frequenter afficiat, & *Paracynanche*. De quibus suo loco. ab ἀγχω ango, Strangulo. Germ. ein Hals-Geschwer.

ANGLICUS SUDOR est febris maligna epidemia cum sudore colliquativo aliisque symptomatis gravissimis brevi ad mortem terminantibus, quæ in Anglia primum observata est. Germ. der Englische Schweis.

ANHELATIO Vide *Asthma*.

ANI PROCIDENTIA, vide *Procidentia ani*.

ANIMALIS FACULTAS est actio qua homo, sensum, motum, & principes animi functiones exercet, nempe imaginationem, ratiocinationem, & memoriam.

ANO PURGARE, hoc est, per superiora, ut in Vomitu &c. cui opponitur κατὰ per inferiora.

ANODYNUM est medicamentum dolorem leniens & sopiens, ex ἀ priv. & ὠδύνω doleo. Græcis ἀνώδυνον, παρηγορητικόν, λυσιπρόνον, πρεσβύτερικόν, πόνος παυσήθειον, παυσίπνον. Germ. ein Schmerzlinderend Mittel.

ANOEA

ANOEA, est amentia five imaginationis & Judicii abolitio. ex α pr. & $\nu\acute{o}\epsilon\omega$ cogito. Germ. Verstandlosigkeit/ Unsinnigkeit.

ANOMOIOMERES, idem quod Heterogeneum, five id quod ex aliis atque aliis & inter se diversis particulis constat ex α priv. $\acute{\alpha}\nu\omicron\mu\omicron\iota\omicron\nu$ simile, & $\mu\acute{\epsilon}\rho\varsigma$ pars.

ANOREXIA est cibi fastidium, à prava ventriculi dispositione, ex α priv. & $\acute{\alpha}\gamma\epsilon\gamma\omega$ cupio. verlohner Appetit.

ANTAGONISTA, est situs musculorum oppositus, ut est inter adductorem & abductorem brachii. ex $\alpha\nu\tau\iota$ contra, & $\acute{\alpha}\gamma\omega\nu\iota\zeta\omicron\mu\alpha\iota$, oppono.

ANTAPHRODISIACUM est medicamentum quod veneris oestrum refranat ac tollit.

ANTAPOPLECTICA denotant medicamenta quæ apoplexiam curant. Germ. Mittel wider den Schlag.

ANTARTHRITICUM est medicamentum adversus Arthritidem, ex $\acute{\alpha}\nu\tau\iota$ ante, & $\acute{\alpha}\rho\theta\rho\iota\tau\iota\varsigma$ morbus articularis.

ANTASTHMATICA, sunt medicamenta quæ ab asthmaticis usurpantur ex $\acute{\alpha}\nu\tau\iota$ ante, & $\acute{\alpha}\sigma\mu\acute{\alpha}\zeta\omega$ anhelio.

ANTECEDENS CAUSA, vide *Proëgmina*.

ANTECEDENTIA signa sunt, quæ ante morbum observantur, ut prava succi pancrea-

creatici aut bilis dispositio, infinitis morbis causa antecedens existit.

ANTEMETICA, sunt, quæ vomitum nimium impediunt & inhibent. ex ἀντί contra, & ἐμέω vomo.

ANTENDEIXIS, est *contraindicationis*, five indicationum contradictio, quæ impedit, quod à prima indicatione suggeritur: ut, cacochymia evacuationem indicat, cui contraindicant vires debiles. ex ἀντί contra, & ἐνδείκνυμι ostendo.

ANTEPILEPTICA sunt medicamenta contra morbum caducum. ex ἀντί contra, & ἑπιλαμβάνω invado.

ANTHELIX est protuberantia auris, five ora interna externæ auris. ex ἀντί ante, & ἑλίξ volumen.

ANTHERUM, omne floridum in corpore nostro. *Anthera* etiam dicuntur summitates seu cacuminula in florum medietate capillamentis incumbentia. ab ἀνθρῶς flos.

ANTHRACOSIS OCULI est carbunculus vel in oculi bulbo, vel in palpebra. Causa quandoque est inflammatio oculi ex febribus malignis.

ANTHRAX, *Carbo*, *pruna*, seu *Carbunculus*, definitur quod sit tumor p. n. cum pustulis igneis circum se acerrimis & ardentissimis, dolore acuto, variis in locis absque suppuratione emergens, verum latius in ambitum

tum serpens, carnem exurit, ejusque corruptæ tandem lobos excutit, & ulcus velut escharotico inustum relinquit.

ANTHYPNOTICA, seu medicamenta somnum abigentia. ex ἀντί contra, & ὑπνός dor-mio.

ANTHYSTERICA, sunt medicamenta contra Hystericam passionem. Ex ἀντί adver-sus, & ὕστερα uterus, matrix.

ANTIAS, pl. Antiades Tonsillæ, Cic. Plin. glandulæ colli, quas amygdalas Chirurgo-rum vulgus nuncupat, quas tamen non adeo accuratè referunt. ἀντίαδες, μήλα, à malorum figura, περίσθμια, πογγόι Hipp. quod spon-giorum in modum humores imbibant. Sunt glandulæ duæ, quæ revera unum corpus con-stituunt, ad latera uvulæ confitæ. *Substantia*, similis & granulata est, instar mellis aut o-lei frigore concreti; nisi quod firmitus co-hæreat, veluti membranæ connexionem; co-lore subflavo; tactui molles; sinum habet utrinque unum communem amplum & ova-lem in os apertum, intra cuius fimbriam duos majores & plures minores sinulos obtinet. *Usus* est: materiam mucosam colligere, ea-que vicinas partes humectare. Item tonsil-larum inflammationes p. n. vide *Paristhmia*. ab ἀντιάω occurro, quia sibi ex adverso in o-ris termino utrinque respondent. Germ. die Mandeln.

ANTIBALLOMENA, sunt medicamenta viribus similia, quæ alterius defectu quandoque substituantur, ex ἀντί contra, & βάλλω jacio.

ANTICARDIUM, est cavitas in pectore supra cordis regionem, ex ἀντί ante, & καρδιά cor.

ANTICIPARE dicitur de morbis, quorum paroxysmi statum ac ordinarium ingruendi tempus præveniunt. e. g. in febribus intermittentibus. Eius contrarium est *postponere* vel *tardare*, i. e. tardius solito redire.

ANTICNEMIUM est anterior tibiæ pars. ex ἀντί ante, & κνήμη tibia.

ANTIDINICA sunt Medicamenta contra vertiginem. Ex ἀντί & δῖνος vertigo.

ANTIDOTUM, est medicamentum contra lethale venenum, hoc est, quod adversus venena epotatur. Ex ἀντί contra, & δίδωμι do. G. ein Gegen-Gift.

ANTIFEBRILE medicamentum Gr. ἀντιπυρετικόν est quod febres curat.

ANTINEPHRITICA, sunt medicamenta morbos renum medentia. Ex ἀντί contra, adversus, & νεφρός ren.

ANTIPATHIA, ex contrarietas & repugnantia in corpore vel medicamentis. Item fastidium & abhorrentia alicujus rei sine manifesta causa. Ex ἀντί contra, & πάθος affectus.

ANTIPERISTASIS, est aëris circumfistentia, quemadmodum in fano, madidè nimis in metam aggesto. *Hippocrates* primus Medicinæ Fundator, inquit in Aphorismis: *Corpora hyeme calidiora, æstate vero frigidiora esse.* interpretamur nos, id non tam fieri ab aëris antiperistasi, quam à nītro, hyemali tempore (præsertim flante Boreâ) in aëre magnâ copiâ contento, deinde respiratione factâ, sanguis sulphureus in pulmonibus magis fermentatur & accenditur. ex ἀντί contra, & περιστασις circumstatuo.

ANTIPHARMACUM, est remedium venenis adversum. Significat quoque remedium contra quemvis morbum: ex ἀντί contra, & φάρμακον venenum, remedium.

ANTIPHYSICUM idem est quod Carninativum. ab ἀντί & φυσίω inflo.

ANTIPLEURITICUM, est medicamentum pleuriticum seu adversus morbum lateralem. Ex ἀντί ante, & πλευρίτις morbus lateralis.

ANTIPRAXIA dicitur, veteribus contrarietas temperamentorum in visceribus, quando v.g. hepar calidum, ventriculus vero frigidus existit, unde varii morbi ab ipsis deducuntur. Verum circulatio sanguinis omnem antipraxiam tollit, neque hæc cum illa consistere potest, cum unus idemque sanguis ad omnes propellatur partes. Dicitur ab ἀντί & πράττω facio.

ANTIPYRETICUM est medicamentum nimium æstum caloremque in febribus temperans & profligens, ut sunt quævis acida. Ex ἀντὶ πύρετος contra, & πυρετός febris.

ANTIQUARTIUM dicitur omne id, quod quartanæ contrariatur eandemque curat. e. g. spiritus antiquartius.

ANTIQUI MORBI sunt, qui, ultra quadragessimum diem ad annos sæpe plurimos extenduntur, ideoque & inveterati dicuntur.

ANTISPASIS, est sanguinis revulsio; hoc fit quando humores in partem aliquam influentes, in contrarium, per venam, in parte satis remota, incisam, avertuntur. Ab ἀντισπασίω contrahō.

ANTISPASMODICUM, est medicamentum contractiones & spasmos inhibens. ab ἀντισπασμός contrahō Germ. Mittel wieder den Krampf.

ANTISPASTICUM, est Remedium ad diversa revellens. ab ἀντισπαστήν in contrariam partem traho.

ANTITASIS, est partium in corpore opposita locatio, ut est inter Hepar & lienem. ab ἀντιτάσσω ex adverso ordino.

ANTITRAGUS est pars crassior antheliceis opposita trago.

ANTIVENEREA eadem sunt quæ Antaphrodisiaca.

ANTRUM BUCCINOSUM, idem quod cochlea. ANUS,

ANUS, est intestini recti extrema pars, constat ex tribus musculis, duobus nempe levatoribus, anum tempore necessitatis relaxantibus; & uno sphinctere sive constrictore, qui anum claudit & occlusum servat. *Item* cavitas in cerebro, ex contactu quatuor truncorum spinalis medullæ, orta. Item cutis superans umbilium, cujus rugæ senii indicium faciunt. *corrugata vetula à barbaris, ῥαῖα.*

AORTA sive *Arteria magna*, est vas quod à sinistro cordis antro originem ducit, & tunicis quatuor constans, *nervæa* nempe, *glandulosa*, *musculari*, & *Membranacea seu interna*; continuo pulsans, & sanguinem, nutritionis gratia, à corde in totum corpus distribuens. Rami qui à corde versus cerebrum repunt *Carotides* appellantur: qui ad latera excurrunt, versus brachia *humerarii* nomine veniunt: Inferius per truncum descendens, visceribus ramificationibus suis prospicit: ulterius deinde facta descensione ad femora & pedes terminum consequitur. ab *ἀήρ* aër, & *τηρεῖν* servo, quia antiquis persuasum erat, in ea aërem contineri. G. die große Schlag-Ader.

APAGMA est ossis vel alterius partis, de loco proprio abductio. ex *α* priv. & *πηγνύναι* compingo.

APANTHISMUS, est obliteratio alicujus partis in corpore, ita ut amplius reperiri non potest; quod Canaliculo arterioso cir-

ca cor sæpè contingit. ab ἀνανθήω deflo-
reo.

APATHIA, est affectuum p. n. vacuitas. ex
α priv. & πάσχω patior.

APECHEMA est contrafissura cranii, seu
fissio vel fractura in contraria ictus parte.

APERPSIA est denegata ventriculi coctio. ex
α priv. & πέπτω coquo.

ΑΠΕΠΤΑ ΦΤΜΑΤΑ, sunt tubera cruda, non-
dum in pus conversa.

APERIENTIA sunt, quæ acutis tenuibusque
particulis ad profunda penetrando, crassas-
que attenuando & expellendo, vasorum &
corporis poros atque meatus aperiunt. Germ.
Dessnende Mittel.

APERISTATOS est ulcus cavum, ex α priv.
& περιστημι circumfisto. unde Galenus Ἀπερίστα-
τα ἔλκη ulcera cava. ein holes Geschwür.

APHÆRESIS, est Chirurgiæ pars, superflua
auferens. ab ἀφαιρέω tollo.

APHONIA, est vocis privatio. ex α priv.
& φωνέω sono, loquor.

APHORISMUS, est brevis locutio & rei
determinatio. ab ἀφορίζω determino.

APHRODISIA res veneræ, usus veneris,
congressus viri cum foemina.

APHRODISIUS MORBUS, idem quod lu-
es venerea.

APHRADISIACON est medicamentum
veneris æstrum excitans.

APH-

APHTHÆ, sunt pustulæ, quæ interiores oris partes etiam ventriculum & intestina &c. obsident, & maturitatem adeptæ, frustillatim decidunt, quas in adultis sæpe febris comitatur: in recens natis oriri existimo ab impuritatibus quibusdam, quas sanguinis massa in utero materno contraxit, quippe ob denegatam in utero eventilationem, sanguis impurior factus, statim post foetus editionem efflorescit & depurari fatagit. Oriri etiam possunt ex lacte corrupto acriori. *Celsi* aphthæ aliter ab ipso describuntur: verum, inquit, longè periculosissima sunt ulcera, quas ἀφθῆς Græci appellant, in pueris: hos enim sæpe consumunt. In viris & mulieribus idem periculum non est. Hæc ulcera à gingivis incipiunt; deindè palatum, totumque os occupant; tum ad uvam faucesque descendunt. Quibus obsessis, non facile fit ut puer convalescat. Oscedo *Sereno & Isidoro*. Alcola *Arabibus*. item Bothor. ab ἀφθάρειν locum occupare: aliis ab ἀπέναντι incendi.

APHTHARTOS idem est quod Incorruptibilis, corruptionis expers.

APNOEA est respiratio ad sensum vel in totum abolita. est α priv. πνέω respiro.

APOCHYLISMA, succago, *Robus & Rob* est succi cujuscunque vel per se, vel cum saccharo aut melle, in duriusculam sapæ consistentiam coctio & inspissatio. ab

ἀπαχυλίζω succum extraho. ein dicker Saft / Muß.

APOCLASMA, ex partis cujusvis in corpore abruptio. ab ἀποκλάω abrumpo, defringo.

APOCOPE, est partis abscissio. ab ἀποκόπτω abscindo. vide *extirpatio*.

APOCRUSTICUM, est auxilium, constringendi & repellendi vim obtinens. ab ἀποκρούω repello.

APODACRYTICUM, est medicamentum lachrimas excitans. ab ἀποδακρύω lachrymas excito.

ἈΠΟΙΟΝ Insipidum, expers omnis saporis.

APOLEPSIS, est spirituum animalium & sanguinis interceptio. ab ἀπολαμβάνω intercipio.

APOMELI est oxymel, seu decoctum ex aceto & melle, ab ἀπό de, & μέλι mel.

APONEUROSIS, est finis, cauda seu chorda musculorum; dicitur etiam tendo. ex ἀπό de, & νεύρον tendo. Malè sumitur à Chirurgis pro nervo.

APOPHLEGMATICA, videatur *Apophlegmatismus*.

APOPHLEGMATISMUS, *Conmansum*, διαμάσσημα. Medicorum barbaries *Masticatorium* vocitat. Est Medicamentum quod ore detentum sæpè etiam masticatum, pituitosos humores per os excernendos elicit. ex *rad.*

Pyre-

Pyrethri, sale, sem. staphid. agræ, Mastiche, cera. &c. Formâ hâc solidâ cum hæc usurpantur, *Masticatorium* dicitur. Usurpatur & forma liquida, & gargarismatis conditionem refert, ex cephalicis & attenuantibus decoctis paratis. ab ἀποφλέγω æstare desino: unde ἀποφλεγματικά φάρμακα medicamenta pituitam educunt.

APOPHTHORA est, abortus, sive fœtus immaturi in lucem editio. ab ἀποφθέω corumpo. vide *Abortus*.

APOPHYSIS, *Probole, Ecphysis, Processus, Productio, Projectura & Protuberantia*, est pars ossis non contigua ut Epiphysis, sed cum osse continua, & ultra planam superficiem protuberans. ab ἀποφύω produco.

APOPLECTA, est vena jugularis, malè ab antiquis soporalis dicta.

APOPLEXIA, *Attonitus Stupor; sideratio, & morbus Attonitus*, est sopor p. n. in quo ægri vehementius concussi, agitati vel compuncti, nihil sentiunt, aut actorum indicia præbent, cum respiratione modo liberâ, modo difficili vel abolitâ: oritur sæpe à viscido sanguine poros τῷ ἐγνεφάλλῳ minimos obstruente; cujus subiectum est corpus callosum: vel à sanguine p. n. effuso, circa cerebri basin, arterias carotides vel cerebrum premente & angustante: vel à lymphâ seu sero in cerebro extravasato. ab ἀπὸ πλῆγῳ percutio. Germ. der Schlag.

APOPSYCHIA idem quod *Apſychia*, summum animi deliquium.

APORRHOEÆ, sunt effluvia vaporosa, per corporis poros & spiracula cætera, exhalantia ab ἀπορρέω defluo.

APOSITIA, est alimentorum fastidium. ex ἀπό de, & πῖς cibus, frumentum.

AOSPASMA, nominatur, si partium organicarum & compositarum unitas solvatur & quæ diversi generis naturaliter inter se compacta sunt, atque coaluerunt, disjungantur, divisis & abruptis ligamentis, filamentisque illis fibrosis, quibus conjungebantur: ut cum cutis à membrana, membrana à musculis, musculus à musculo, atque omnino partes, quæ prorsus inter se cohærebant naturaliter, disjunguntur. Ἀσπασμάτιον est particula avulsa. ab ἀσπᾶω detraho.

AOSPHAGMA Galeno notat feculentem colaturam. Dicitur etiam *hyposphagma*.

AOSTASIS, vide *Apostema*.

AOSTEMA Plinio, *Apostasis*, Hippocr. *Metastasis*, & *Abscessus* Celso est exulceratio sæpe post crisin relicta: verum *Apostasis* & *Metastasis* in eo quandoque differunt, quod *Apostasis* de accurata crisi: *Metastasis* verò de transatione ab una parte in aliam dicitur. ab ἀφίστημι vel ἀνθίστημι, sejungo, absistere facio. G. ein Geschwür.

AOSIRMA, est ossis vel cutis abrasio. ab ἀποσείω detraho, abrado. **APO-**

APOTHERAPIA, est curatio seu medela: item exercitatio, quæ & excrementa purgat & à lassitudine tutum reddit. ab ἀποθεραπεύω medeor.

APOTHERMUS, idem quod *Apochyisma*.

APOTHESIS Hipp. est fracti membri & deligati debita repositio & collocatio. ab ἀποθέσθαι deponere.

APOZEMA, decoctum *Plin. ἀφέψημα*. Pharmacopæi *decoctionem* nominant. Est decoctio ex *radicibus, lignis, corticibus, herbis, floribus, fructibus, Seminibus &c.* quod coquitur ad remanentiam ut plurimum unciarum duodecim, quindecim, vel viginti. Estque purgans, laxans, alterans, exsiccans, cephalicum, stomachicum, diureticum, splenicum, hepaticum &c. ab ἀποζέω deferveo. Germ. ein gefochter Tranc̃.

APPETITUS ALIMENTARIUS, est phantasiæ quædam constitutio, ex motu nervi paris vagi & inter costalis, ob defectum alimenti, inordinatius in ventriculò moti, orta; per quam impellimur, ob spiritus animales, in certo modo, ad motus membrorum, alimento prosequendo idoneas. Cietur in quantum spiritus animales quovis modo circa cerebri meditullium conciti, illinc exterius versus systema nervosum tendunt. Vel sic; appetitus alimentarius, est stimulus alimenta petendi ab existente acido, in ventriculo, ferment-

mento ortus, quo nervi vellicantur, per quos cerebro communicatur defectus alimentarius, quorum defectum supplendum naturaliter dijudicat vicissim cerebrum. Germ. Lust zu essen.

APPROPRIATUM vocatur medicamentum quod causæ alicujus morbi è diametro contraria est, eamque præ cæteris destruit ac tollit. Olim etiam ita dicebantur ea, quæ partis alicujus calido innato aut spiritui insito præ cæteris familiaria putabuntur. Sed hæc recentior ætas merito rejicit.

APYRON quod ignem non expertum est. Dicitur maximè de sulfure.

APSYCHIA, est animi deliquium. Vide Eclipsis. ex α priv. & $\psi\upsilon\chi\eta$ anima.

APTYSTUS, est salivæ defectus, ita ut quis spueri nequeat. ex α priv. & $\pi\acute{\iota}\upsilon\omega$ spuo.

APYREXIA, est febrium intermissio, five deflagratio; ejus causa est, quod omnis materia morbifica uno paroxysmò diffatur, & eousque extenditur earum intermissio, donec nova ad plenitudinem aggesta sit, & turgescere incipiat: Latinis integritas. Græcis $\pi\alpha\rho\gamma\mu\epsilon\iota$ ex α priv. & $\pi\upsilon\rho\acute{\epsilon}\sigma\omega$ febricito. Germ. der gute Tag in Siebern.

AQUA DESTILLATA seu stillatitia est lymphæ destillatione elicita, constans ex parte aquea & spirituosâ, ita tamen ut propius ad naturam aqueam accedat. Nonnunquam etiam

etiam aquæ *αἰχμητικῆς* notant spiritus, vel volatiles sulfureos e. g. aqu. apoplect. Anhaltina &c. vel acidose e. g. aqua fortis & Regia, quarum illa ex ☉ & ☿ destillatur; hæc verò ex priori addito tantum vel sale ammoniaco vel sale comm.

AQUA INTER CUTIM, idem quod *Anasarca*.

AQUALICULUS seu *infimus venter*, idem quod *Hypogastrium*.

AQUEUS HUMOR vide *Humores oculi*.

AQUILA in Alchimia varia significat; sæpissime Mercurium philosophorum. Aquila alba inter alia dicuntur flores salis ammoniaci.

ARACHNOIDES est tunica oculi crySTALLINA, à similitudine araneæ telæ dicta. ex *ἀράχνη* aranea, & *εἰδος* forma.

ARÆOTICA vide Rarefacientia. ab *ἀραιόω* rarefacio.

ARANEA TUNICA sive *CrySTALLINA* est, quæ humorem CrySTALLINUM ambit, ob levitatem tenuem araneæ textum referens, araneæ nomen conservat; *Græcis*, *ἀραχνοειδής*.

ARCANUM THEOPHRASTO est Quinta rei essentia summè exaltata, seu ut ait idem, est virtus rei millecupla exaltatione emendata. Quatuor imprimis arcana jactitat. 1. Arcanum primæ materiæ. 2. Lapidis Philosophorum. 3. Mercurii vitæ. 4. Tincturæ. Aliis est extractum in specie sic dictum. Notat etiam vulgo remedium secretum. AR-

ARCHE est morbi initium: ab ἀρχῇ incipio.

ARCHEUS, Helmontianis est summus, exaltatus, & invisibilis spiritus, qui separatur à corporibus, exaltatur & ascendit, occulta naturæ virtus, omnium functionum & operationum in corpore causa & principium, tam in statu sanitatis quam morbofo. Alius dicitur generalis qui toti corpori præest, alii particulares, qui singulis membris præsunt eorumque actiones perficiunt. *Item Archæus* primus in natura, vis est occultissima res omnes producens ex *Iliaste*, divina virtute nimirum suffulta duntaxat.

ARCUATUS MORBUS, videatur *icterus*.

ARDENTES FEBRES, sunt in quibus, propter elementum sulphureum nimis evectum, magnus æstus, ardor & sitis deprehenduntur, ut in Causo & Lipiriis. vide *causus*. G. *hitzige Sieber*.

ARDOR est calor in corpore nostro, propter spiritum aut sulphur nimis evectum, intense acutus. Germ. *Hitze*.

ARDOR VENTRICULI, doloris ventriculi peculiaris species est, quæ tamen simul etiam œsophagum molestat, quam ἡ σωμαχικὴ καύσωνα, *ardorem stomachi* & nonnulli ebullitionem ardoremque stomachi ebullientem Germ. *den Eodd* nominant, quando ardens quidam dolor in ventriculo & gula percipitur, qui

qui urendo quasi molestat, malum hoc sanis etiam sæpe familiare est, cum cibum sumen-
tibus, tum jejunis; imprimis cum eructant,
intus incluso quasi flatu igneo & erumpere non
valente. Nonnunquam tamen & in febribus
accidit. *Causa* mali est effervescentia quædam
particularum valde acrium cum particulis
sulphureis aut biliosis, unde ebullitio sive ar-
dor ventriculi ebulliens perſentitur.

AREA. *Celſo* arearum duo genera sunt.
Commune utrique est, quod, emortua sum-
mâ pellicula, pili primum extenuantur; de-
inde excidunt: ac si ictus is locus esset, san-
guis exit liquidus, & mali odoris, increſcitque
utrumque in aliis celeriter, in aliis tardè. Pe-
jus est, quod densam cutim, & subpinguem,
& ex toto glabram fecit. Sed ea, quæ ἀλωπεκία
nominatur, sub qualibet figurâ dilatatur. Fit &
in capillo, & in barba. Id vero, à serpentis si-
militudine ὄφιασις appellatur, incipit ab oc-
cipitio, duorum digitorum latitudinem non
excedit: ad aures duobus capitibus serpit;
quibusdam etiam ad frontem, donec se duo
capita in priorem partem committant. Illud
vitium in qualibet ætate est: hoc ferè in infan-
tibus. Illud vix unquam sine curatione: hoc
per se sæpe finitur.

ARENA est res toto genere p. n. in corpore
humano, ex plurimo sale & terra, genita: ex
qua sæpe calculi concreſcunt. gr. Φαμυς G.
Gries / Sand, ARGE-

ARGEMON, est ulcusculum oculi album in iridis circulo, comprehendens partem albi & nigri. ex ἀγρός albus, & ἔχω habeo.

ARIDURA est corporis, potissimum in parte aliquae omnimoda consumptio & exarescentia.

ARILLI, idem quod *acini*.

ARMARIUM UNGUENTUM notat unguentum magicum, quod armis inunctum in distans sanat. *G. Wassen-Salbe*.

AROMA est odoramentum quodvis, ut Caryophylli, cinamomum, galanga &c. ex αρ particula intensiva, & ὄζω oleo. Germ. *Specerey*.

ARQUATUS, idem quod *læterus*.

APPΩΣΤΙΑ δεισνείας imbecillitas mentis, iudicii, qualis in fœminis pica laborantibus occurrit.

ARTERIA TRACHEA seu *Aspera*, est vas cartilaginosum pulmonibus implantatum, in anteriori parte ex variis annulis & partibus conflatum, à posteriore parte ligamentosa est & depressa ob œsophagi ductum: superior pars larynx, inferior Bronchus appellatur: voci & inspirationi inservit, Germ. *die Lufft-Röhre*.

ARTERIA AORTA seu *Magna*, videatur *Aorta*

ARTERIA COELIACA, vide *Celiaca Arteria*.

ARTERIACA, vide *Arteria*.

AR-

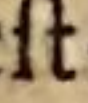
ARTERIOTOMIA, est arteriarum sectio artificialis, ad sanguinem in Cephalæa, Mania, Epilepsia, oculorum, auriumque dolore & inflammatione evacuandum. *Sectio illa fit in fronte, temporibus vel pone aures. Modus incidendi hic est, post ligaturas nempe brachiis aut collo injectas, arteria inciditur ut vena, facta deinde sanguinis evacuatione, emplastrum potenter astringens cum lamina plumbea vulneri applicetur, & fasciis commodis firmetur, curatio septem vel novem dierum spatio, absolvitur. ex ægyptiaca arteria, & τέμνω feco.*

ARTHRITICA vide in *Arthritis*.

ARTHRITIS five *morbis articularis*, circa duos, tres, pluresve articulos five ossium internodia, suas tragædias exercet. Estque dolor circa articulos, ab acredine sanguinis salina vellicante ac lancinante productus, unde nervi, tendines, ligamenta, periostea corrugantur, doloreque miserrimo cruciantur, unde tumor, rubedo, tophi, aliaque symptomata concomitantia. Estque quadruplex: *Chiragra* in manibus; *Ischias* in aut circa os Ilium: *Gonagra* in genibus & *Podagra* in pedibus. Morbus ferè incurabilis est: hinc cecinit poëta *Ovidius* Lib. i. Eleg. iv. trium illud

Tollere nodosam nescit Medicina podagram.

Plutarchus in comment. αἰ. τ. εὐδωμίας refert

huiusmodi sententiam ceu vulgo jactatam :
 ἔτι ποδάγρας ἀπαλλάττει καλτίνι. : id est, *Nec*
podagra liberat calceolus. Extat alibi Epigram-
 ma Græcum eleganter podagræ originem de-
 scribens :

Λυσιμελὲς Βάχχῃ, καὶ λυσιμελὲς Ἀφροδίτης
 Γενᾶνται θυγατρὲς λυσιμελὲς ποδάγρα.

id est,

Solvere membra solet Bacchus, solet & Venus
ipsa

Solvere & ex illis nata podagra solet.

Lucianus integram Comœdiam de Podagra finxit, qua varias podagræ vices recenset. Vox *arthritis* derivatur ab ἄρθρον articulus. Unde *Arthritica medicamenta*, quæ arthriticis doloribus subveniunt. G. die Gicht/ Glieder-Weh.

ARTHRITIS VAGA, est morbus articularis, quo dolor nunc in uno membro est, nunc in altero : *causa* à duplici feminio dependet. Supponere licet in hoc morbo, salis fixi plures quasi cumulos è massa sanguinea huc illuc circa membra, aut articulos, velut totidem nidos disponi, qui quidem intra totidem distinctas cellulas reconditi, tanquam piscium ova, sive semen fæmininum manent ; quibus postea liquoris nervosi recrementa accotofa, velut semen masculinum accedunt, eosque fertiles reddunt : proindeque ex mutua effervescencia, membranæ, fibræque nerveæ
 insi-

insigniter vellicatae in corrugationes dolorificas aguntur. *Vaga* dicitur *Arthritis*, ex eo quod constanter uno loco non contineatur, ut *vera arthritis*, sed nunc in hac nunc in illa parte sentiatur. Germ. eine fliegende Gicht.

ARTHRODIA, est ossium articulatio, cum nempe cavitas excipiens levis, & capitulum quod excipitur, depressum est: ut in Maxilla inferiore cum osse temporum. ab ἀρθρον articulus, & δέχομαι recipio.

ARTHRON est articulus, seu ossium connexio, motibus obeundis accommodata. G. ein Glied. *Articuli* etiam dicuntur digitorum internodia, σκυλαλίδες Galeno, Φάλαγξ Aristoph.

ARTHROSIS, idem quod *Articulatio*.

ARTICULARIS MORBUS, vide *Arthritis*.

ARTICULATIO est conjunctio artuum ad motum peragendum: estque duplex, *Diarthrosis* five *Articulatio* laxior: & *Synarthrosis*, five *Articulatio* strictior. Græcis ἀρθρωσις.

ARTICULUS, vide *Arthron*.

ARTOMELI, est cataplasma ex pane & melle paratum. ex ἄρτος panis & μέλι mel.

ARTUS, sunt membra, ventribus adnata & articulis distincta. vide *Arthron*.

ARYTÆNOIDES, sunt cartilaginee duæ, quæ laryngis caput, una cum aliis cartilaginibus constituunt. Sumuntur quoque pro muscu-

lis quibusdam laryngis. ab ἀπύω haurio, ἀνοίγω aperio, quia inspirando aperiuntur, & εἶδος forma.

ARYTHMUS; est pulsus qui nullum servat ordinem. ex α priv. & ῥυθμός modulus. G. ein unordentlicher Puls.

AS five ASSIS, ut ex *Varrone* & *Plinio* colligere est, ab ære dicta. *Balbus* ad *Celsum* de asse ejusque partibus, quicquid unum est, & quod ex integrorum divisione remanet, Assem rationatorem vocare scribit. Apud nos idem denotat ac pondo.

ASAPHIA; est vocis obscuritas, ex laxa aut mala organorum constitutione aut contemperatione. ex α priv. & σαφής manifestus. G. eine duncfele Stimme.

ASCARIS seu *Ascarides*, sunt exigui vermes, qui in intestino recto producuntur ab excrementis ei diutius quam par est inhaerentibus & putrescentibus, cui titillationem & molestiam inferunt. ab ἀσκέω moveo, exerceo, quia suo motu molestant.

ASCITES est hydrops five tumor abdominis p. n. & per consequens scroti, crurum & pedum, ab humore seroso & nonnunquam lymphatico aut chyloso, loturæ carnis instar, in earum partium cavitate, collecto. Ab ἀσχοῦ uterus, quia utris in modum venter distenditur. G. die Wasser-Sucht.

ASEF, idem quod *Hydroa*.

ASE-

ASEMA, est crisis præter spem, sine signis indicantibus eveniens. Ex α priv. & $\sigma\eta\mu\epsilon\alpha$ seu $\sigma\eta\mu\epsilon\iota\sigma\mu$ signum, à quo $\sigma\eta\mu\epsilon\iota\sigma\mu$ signo.

ASITIA est alimentorum Fastidium. ex α priv. & $\sigma\iota\tau\epsilon$ alimentum, fumentum. Germ. Unlust zu essen.

ASODES, vide *Assodes*.

ASPERA ARTERIA seu *Trachea*, est fistula oblonga ex cartilaginibus variis & membranis constans, quæ à gutture, sive faucium imo incipiens, gulæque incumbens, inque pulmones descendens, per totas eorum compages ramificatione multiplici dispergitur. Superior pars Larynx; interior vero Bronchus appellatur, quibus & tertia sive infima à *Malpighio* vesicularis dicta additur. Inservit voci & respirationi. Germ. die Lufft-Röhre.

ASPHYXIA, est pulsus sensibiliter deficiens. ex α priv. & $\sigma\phi\upsilon\chi\epsilon$ salio, pulso.

ASSODES, est febris continua, in qua exteriora moderate calida sunt, intus verò ardor adest, sitis insatiabilis, perpetua corporis jactatio, vigilia, delirium, &c. ab $\alpha\sigma\sigma\acute{o}\delta\omicron\mu\alpha$ nauseo, & $\acute{\epsilon}\iota\delta\omicron$ forma.

ASTHMA est frequens p. n. respiratio cum sibilo, sonitu & tussi conjuncta, præsertim nocturno tempore; causa est bronchiorum angustatio vel à sanguine & sero viscoso ipsos nimis comprimente; vel à sanguine acri & scorbutica intemperie infecto, organa respiratoria

nimis vellicante, motumque merè convulsivum inducente, quo pulmones inflantur & circuitus sanguinis præpeditur, unde suffocationes, sonitus & tusses facile excitantur. Dicitur hoc in specie asthma convulsivum, scorbuticum. ab ἀσθμαίνω anhelō. Germ. Engbrüstigkeit / das Reichen.

ASTRAGALUS est primum & principalissimum os, tarsum una cum aliis ossiculis in pede, constituens. ab ἀστραγάλω talis ludo, unde ἀστράτα talus à Græci nominis ἀστραγάλος terminatione ultima, γαλός, recisa, talum ab ore Romano formatum existimo, quum inter se Γ & Τ sæpius sint permutata pari valore & pronunciationis sono.

ASTRINGENTIA, sunt quæ tali particularum suarum crassitie & figuratione prædita, ut corporis partes inter se cogant & constringant, qualem habent ex. gr. cunei, lamellæ complicatæ & dissilientes, nec non fides ex contortis intestinis factæ. Græcis συπληνὰ. G. zusammen ziehende / stopfende Mittel.

ASTROLOGIA, est ars divinandi ex astris, fundamentis innixa lubricis, imo falsis, ac proinde medicis non necessaria, ut veteres censebant. ex ἀστὴρ stella, & λέγω dico.

ASTRUM Chemicis nonnullis notat virtutem ac potentiam rerum ex præparationibus acquisitam. Item, nonnunquam ita dicitur quinta essentia rei, ut astrum solis.

ATA-

ATAKTOS i. e. inordinatus irregularis. Dicitur sæpius de motu spirituum animalium in nervis & fibris.

ATAXIA, est inordinatio dierum criticarum. ex α priv. & $\tau\acute{\alpha}\sigma\sigma\omega$ ordino.

ATECNIA, idem quod *Agonia*.

ATHANOR est nomen furni Chimici digestionibus longioribus utilis.

ATHLETICUS habitus est idem quod plethoricus, sanguine laudabili abundans, qui adeo periculo mutationis in deterius est expositus.

ATHEROMA, est tumor p. n. propria tunica contentus, ex humore pultaceo ortum trahens, indolens, digitis non facile cedens, nec pressus, cavitatem relinquens. ab $\alpha\theta\acute{\alpha}\rho\alpha$ pultis genus; idque ab $\alpha\theta\eta\eta$ arista.

ATHYMIA, est animi abjectio, tristitia. ex α priv. & $\theta\upsilon\mu\acute{o}\varsigma$ animus.

ATLAS, est vertebra prima capiti subiecta; sic dicitur quia caput sustentare videtur, spina caret. Ab $\alpha\tau\lambda\acute{\alpha}\omega$ sustineo, perfero.

ATOMUS, est corpusculum adeo parvum ut ulterius secari non possit, quemadmodum nonnullis putantur particulæ elementares. ex α priv. & $\tau\acute{\epsilon}\mu\upsilon\omega$ seco.

ATONIA, est languor, infirmitas & remissio fibrarum ob spirituum animalium defectum ex α priv. & $\tau\epsilon\iota\upsilon\omega$ tendo.

ATRA BILIS, nonnullis est sanguis sulphureus & salinus, terrestris, adustus & niger, qui p. n. in corpore gignitur, & in liene colligitur, ibi enim volatilizatur, & in fermentum, denuo sanguini commiscendum, exaltatur. Græcis μελαγχολία. G. schwarze Galle.

ATRETUS, est cui anus aut genitalia non sunt perforata. ex α priv. & π/εφω perforo.

ΑΘΡΟΟΝ confertum, coacervatum significat, unde αθρόως confertim, dicitur de humoribus impetuose in partem aliquam irruentibus.

ATROPHIA five tabes, φθόνη, φθίσις, φθιμάς νόσος. Plut. τηκεδών πύη Aretæo, est cum totum corpus vel aliqua pars ab alimentis non reficitur, sed sensim emarcescit. Tabes sæpe tantum sumitur, pro ulcere pulmonum, quo corpus universum sensim colliquescit. ex α priv. & τρέφω nutrio.

ATTA Festo, qui propter vitium pedum terram attingit potius quam calcat.

ATTENUANTIA, seu *incidentia* sunt, quæ acutis suis particulis, poros aperiendo crassos & viscidos humores incidere & discindere possunt. Græcis λεπιδινὰ & μνηνὰ.

ATTONITUS MORBUS, idem quod Apoplexia. Celso, propriè cui casus fulminis vicini aut tonitruï sonitus stuporem afflavit. Græcis ἀπὸ πλην/ος, ἐμβρόντη/ος.

ATTRA-

ATTRAHENTIA sunt, quæ tenuibus suis particulis, poros aperiendo, humoresque contentos dilatando, ac foras, ubi minor est resistentia, propellendo, non tantum partes in tumorem attollunt & rubore suffundunt; sed sæpe etiam plures vapores & humores, quam per densam cuticulam erumpere possunt è cute & carne expellendo, sub cuticula colligunt, eamque in vesiculas attollunt: imo non raro etiam festucas & aculeos infixos educunt. Græcis ἐλκλινὰ, ὀπασαστικά, ἐξιπωτικά. ab ἔλκω traho.

ἌΤΤΗΘΣ morbus, qui nullum servat typum, seu qui inordinate invadit & repetit. Ab α priv. & τύπος quod Medicis notat formam & ordinem accessionum ac remissionum in morbis.

AUCTIO est nutritio, qua plus restauratur, quam fuit dissipatum. Græcis αὐξήσις. Germ. Das Zunehmen am Leibe.

AUDITUS est sensus, quo ex vario aëris circumstantis motu tremulo, tympanum verberante, soni per nervum auditorium, sensorio communi communicantur, ibique percipiuntur. Græcis ἄκοή, ἀκρόασις. Germ. Das Gehör.

AUDITORIUS meatus est ductus ille qui ab aure externa ad internam tendit & tympano terminatur.

AUGMENTUM FEBRIUM, seu *incrementum,*

tum, est computatio, à quo tempore febris continuæ incendium totam sanguinis massam occupavit, usque dum pervenerit ad statum. Græcis 'Ανάβασις, ab ἀναβαίω ascendo. Vocatur item Πύδωσις, Πύλασις, αὐξήσις.

AUREUS est species ponderis apud Arabes, est enim illis pondus unius drachmæ cum septima ejus parte : idem quod *denarius*.

AURICULA INFIMA, idem quod *lobus auris*.

AURICULA CORDIS, numero duæ sunt, dextra & sinistra : Dextra ex vena cava cuorem accipit, qui in ventriculum dextrum portatur, & à pulmonibus recipitur : Sinistra vero est, cui sanguis benè præparatus & à nitro aëreo rite fermentatus à pulmonibus de novo traditur, ut per sinistrum ventriculum in arteriam magnam exoneretur, & in universum corpus distribuatur.

AURIGO, idem quod *icterus*.

AURIS est organum auditus, quæ *externa*, cuius pars superior *pinna* seu ala ; inferior lobus seu auricula infima appellatur : ejus ambitus exterior *Helix* ; interior *Anthelix* dicitur. Vel *interna* in qua consideratur *tympanum*, quatuor ossicula cum *musculis* exiguis, *concha*, *foramen ovale*, *Labyrinthus* &c. Græcis & Germ. das Ohr.

AUSTERUS notat speciem saporis qui fi-
bris

bris linguæ & oris contractionem peculiarem inducit. Oritur ex particularum terreatum cum salinis acidis mixtura.

AUTOMATON est machina cujus partes ita dispositæ sunt ut se invicem moveant.

AUTOPSIA est observatio & memoria eorum, quæ per inspectionem ocularem confirmata sunt.

AUTOPYROS est panis, ex frumento integro, hoc est, cui nil furfuris adjectum vel ablatum fuerit; hujusmodi panis aliis præferatur, quia furfures habent vim abstergendi. ex *αὐλός* ipse, & *πυρρός* triticum.

AUXILIUM seu *Remedium* est, quicquid contraria agendi vi, morbum impugnare est apium. Estque triplex, *Dieta*, *Pharmacia* & *Chirurgia*. Vide *Medicamentum*.

AXILLA, est cavitas illa sub initio Brachii, in adultis pilis conferta. Latinis *ala*. Græcis *μαχαίλη* & *μάλη*. G. die *Uxel*.

AXILLARIS vena est ramus insignis venæ cavæ sanguinem ex manu & brachio reducens, qui ex variis minoribus ramis in unum majorem coalescit.

AXIS, est vertebra tertia cranio subjecta. Græcis *ἄξων*.

AXUNGIA, *τέαρ ὑεῖον Diosc.* *ὀξύμειον Ægin.* pinguedo vel sebum porci. Quia vero hujus unguinis præcipuus usus fuit in axibus curruum inungendis, hinc illi nomen creatum, & gram-

& grammatici omnes pro unguine vehiculari exponunt. Vide *pinguedo*.

AZOTH, modo Mercurium cujuscunque corporis metallici denotat, modo medicinam quorundam universalem putatam, ex Mercurio, auro & argento paratam, ante aliquot annos per magnates, imo & vulgum celeberrimam, varii coloris, pro diversitate præparationis, sæpe nimis sollicitæ, unde mox pretio & fama vilescere incepit.

AZYGOS, est vena circa cor insignis. *Sine pari* aut *jugo* dicta, ad vertebrae porrecta, ortum ducens à vena cava. ex α priv. & ζύγος jugum.

AZYMUS, est panis non fermentatus, & insalubris. ex α priv. & ζύμω fermento, idque à ζύμη fermentum. G. ungeseyt Brod.

B.

BACILLI nomen imponitur medicamentis figurâ bacillorum, id est, tereti formâ; ut baccilli fumales, bacilli pectorales.

BALANÆUM sive *Balneum* est proprie totius corporis lotio; non raro tamen & pro lotionem partium solummodo inferiorum sumitur, quam *insestum* & *femicupiū* vulgo vocant. Estque vel *siccum* vel *humidum*; sicca parantur ex cineribus, sale vulgari, arena, chalybe limato &c. *Humida* sunt vel *vaporosa*, vel *aquosa*.

aquosa. *Vaporosa* fiunt ex coctione radicum, herbarum, florum, seminum, &c. cujus vapor tantum suscipitur. *Aquosa* sunt vel *artificialia* quæ parantur ex decoctis medicamentosis. Vel *Naturalia* quæ *Thermæ* vocantur, quorum aquæ sunt aluminosæ, ferreæ, cupræ, nitrosæ, sulphureæ, bituminosæ, vitriolicæ, &c. ex βάλλω pello, & αἰνία tristitia, seu morbus.

BALANUS, seu *glans*, est penis suprema pars, præputio tecta. βάλλαν, κύνταρ & *Suidæ* & *Hesichio*. Item clitoris muliebris. Sic etiam bulbosi fructus & radices appellantur, ut Juglans quasi Jovis glans; item glans quercus, Bulbocastanum &c. Item suppositorium, vide suo loco.

BALBUTIES est vitium vocis humanæ, & quidem quando vel hæsitat lingua, vel inter loquendum subsistit, vel certarum literarum sonum exprimere non potest. Germ. das Stamlen / Stottern.

BALNEUM, idem quod *Balaneum*.

BALNEUM notat etiam furnum Chemicum in quo destillatio instituitur. Duplex potissimum est; *Balneum Mariæ* & *Vaporis*. *Mariæ balneum* dicitur, quando res destillanda immediate aquæ calidæ; *Vaporis* vero quando vaporibus tantum aqueis calidis ex subiecto vase exhalantibus exponitur.

BALSAMUS vel *Balsamum*. Balsami vocabu-

cabulum pluribus in officina usurpatur significationibus. 1. Denotat propriè succum arboris alicujus in Arabia, Judæa, qui & opobalsamum dicitur. Huic affinia sunt balsama naturalia alia ut Peruvian. f. Indic. de copayva. 2. Notat genus quoddam *odoramentum* crassiusculi instar unguenti, vel linimenti e. g. Balsamus rosarum, apoplecticus & similes. 3. Tribuitur medicamentis oleosis f. oleis in quibus alia homogenea sunt soluta, ut balsam. Δ . traumatica. 4. Solent quoque ex gummi resinisque cum spiritu vini liquores destillari, qui extrinsecus illinuntur, balsamique nomine veniunt; ut balsamus nervinus, ischiadicus & similes. 5. Liquorem spirituosum aromaticum significat internis usibus destinatum ut bals. Anglicanus, embryonum &c. quamvis valde improprie. 6. Balsami nomine etiam veniunt *salia fusa & liquata*, ut balsamus salis gemmæ. 7. De sanguine corporum viventium quando dicitur balsamus, notat particulas Δ reas $\circ$ fas caloris nativi causam, unde quoque illæ particulae balsamicæ, & balsamum vitæ vocantur.

BAMMA, est tinctura seu liquor, in quo aliquid tingitur, aut madefit, ut panis juscule immersus. à βαμω immergo. G. eine Tinctur.

BARYCOIA, est audiendi gravitas. ex βαρὺ grave, & ἀκούω audio.

BASILARE OS, vide Basis.

BA-

BASILICA est vena brachii interna, *Hepatica* dicta. à βασιλῆω rego. Germ. die Leberader.

BASILICUM est Medicamentum viribus pretiosum, & præ cæteris excellens. à βασιλῆω rego.

BASIOGLOSSUM, est pars musculorum linguam deprimens. ex βάσις fulcimentum & γλῶσσα lingua.

BASIS, est cordis superior pars mucroni opposita. Item sustentaculum ossis Hyoidis pro lingua : item in formulis præscribendis præcipuum ingrediens. à βαίνω incedo, unde os Basilare.

BATHMIS est sinus in osse Brachii seu humeri, utrimque singuli, in quo cum extenditur flectiturque tota manus, ulnæ ipsius coronæ, sive processus ingrediuntur. à βαίνω ingredior.

BATITURA vel battitura notat squamam æris vel ferri ; it. limaturam eorum.

BATRACHUS est tumor p. n. sub lingua, maxime pueros infestans.

BAURAC Chemicis notat Nitrum.

BECHICA, sunt medicamenta tussim inhibentia, vide *Pectoralia* à βήχω tussio, hoc vero à βήξ tussis. Germ. Mittel gegen den Husten.

BELENOIDES, est processus aliformis, craniî basi infixus. βέλος sagitta, & εἶδος forma.

BELULCUM denotat instrumentum chirurgicum telis extrahendis accommodatum. *Σπο & βέλος* telum & *ἐλκω* traho.

BENEDICTA vocantur medicamenta non nulla purgantia lenius seu mitius operantia ut ihab. Hinc Benedicta laxativa. Dicitur etiam de lapide philosophorum.

BENIGNUS MORBUS est, qui nulla vehementia & sæva, supra naturam suam, habet symptomata.

BES, alias *Bessis*, *Eissis*, *Bissa*, vel *Bisse* quasi bis triens, quia $\frac{2}{3}$ sive duo Assis Trientes, seu quod dempto libræ Triente superest. Hoc est Unciæ viii. Priscian. p. 8. vulgo *Marca*. Vox præter *Celsum*, *Galeno* usitata. Olim *Des*, veluti dempto triente. Alias Libra numularia & octonaria.

BEZOARDICA notant in genere medicamenta venenis & morbis venenatis s. malignis resistentia, qualis est lapis bezoar, cui olim hæc virtus præ reliquis omnibus tribuebatur. Juxta tria regna, triplicia constituuntur; alia sunt *Vegetabilia* ut rad. contrajerv. anthur. angel. alia *animalia* ut C. C. & varia inde parata, unicornu verum, dens hippopotami, spinæ viperarum &c. alia denique *mineralia*, qualia sunt calces fixæ antimoniales vel ex nudo antimonio paratæ cum ☉ vel ☿ ☉, vel additis metallis, unde bezoard. ☉re. ☿re. ☿le &c. Nomen habere traduntur ex per-

Perfico Ba contra , & Zahar venenum.

BIAION idem est quod violentum.

BICONGIUS est mensura duodecim sextarios continens.

BILIS est excrementum sulphureum & salinum ipsius liquoris sanguinei , in hepate mediantibus glandulis exiguis segregatum, quod vel in vesiculam felleam, vel per ductum hepaticum in intestinum duodenum exantlatur, ut ibi ciborum ulteriori fermentationi interserviat , & fæces à secretionem chyli relictas foras convehat. *Bilis* constat ex sulphure , sale adusto & paucis fero : *Naturaliter* flava est: *Præter naturaliter* vero Vitellina , Porracea , Æruginosa , vel Glauca, quæ omnia colorum diversitates solummodo ex intensioris caloris & fermentationis gradu expullulant. *Franc. Sylvius* bilis ascensionem per ductum Hepaticum ad cor asseruit, verum hæc sententia, ut nec rationi, nec experientiæ, ita nec veritati congruit. Bilis non dicitur nisi quando à sanguine segregata fuerit ; ideoque veterum sententia de humore bilioso , inventa circulatione sanguinis prorsus corrumpitur, vide *Humores sanguinei*. *Celso* Fel. χολή ξανθή, aut ποικιλῆς, γλυκὺ, quasi dulce, à contrario sensu, cum sit amarissimum, testibus *Plinio* & *Aureliano*. Germ. die Galle.

BILIS ATRA vid. Melancholia.

BIOLYCHNION est calor natus, qui à

E

paren-

parentibus fætum comitatur, verùm postea cum in lucem editus est, calor sensim perit, postquam pueri spiritus & sanguis ab alimentis & aëre nitroso, alterantur, fermentantur & accenduntur. Nugæ sunt eorum, qui affirmant calidum hoc perennare; nam si calidum sit, in continuo motu erit, ergo ut cæteri ignes & calores dispellitur. ex βίη vita, & λύχον lumen.

BLÆSITAS est depravata locutio, à vitio linguæ, in conformatione aut temperie peccantis. Germ. das Stamlen in der Rede.

BLÆSUS, est is qui vitio blæsitatis laborat. Item Valgus & Varus: vel cui dorsi spina antèrius vel posterius incurvata est. Paralyticum quoque significat. à βλαστῶ distorqueo.

BLAS est terminus novus Helmontianus. Denotat ipsi motum localem & alterativum astrorum, à quorum utroque oriuntur temporum mutationes, tempestates atque vicissitudines. Tribuitur etiam humano corpori duplex *naturale* & *voluntarium*, quorum illud ex astris originem habet, hoc verò ex se ipso est, non ex astris. Sed nugæ hæ sunt.

BLENNA est mucus crassus per palati foramina & nares destillans, qui provenit ex glandulis dictarum partium; nonnunquam etiam cerebri ventriculis per processus mammiformes. G. Νοβ.

BOCIUM, idem quod *Bronchocele*.

BO-

BOLUS est medicamentum internum, habens consistentiam, melle paulo crassiore; & quantitas, quæ unica dosi præscripta, buc-
câ commode excipi potest. Germ. ein Bissen.

BOMBUS est sonus gravior in intestinis à flatuum motu productus.

BORBORYGMUS est murmur lenius in infimo ventre ex reciproca flatuum in intestinis agitatione ortum, familiare hypochondriacis.

BOVINA FAMES, idem quod *Bulimus*.

BOTHOR, sunt pustulæ oris non serpentes, sed tales quæ facile suppurantur & delentur, etsi nonnunquam leviter eas suppurare contingat. Estque *Bothor* generalis appellatio etiam pustularum faciei, pulmonis & aliarum partium. Variolæ ac morbilli etiam *Bothor* ab Arabibus nominantur.

BRACHERIUM, idem quod *Amma*.

BRACHIALE, idem quod *Carpus*.

BRACHIAEUS, vide *Lacertus*.

BRACHIUM, sive *Lacertus* est membrum constans brachio propriè dicto, cubito & manu. Forte à βραχίον sive βραχύνειν & λοιπὸν τῶν χειρῶν, brevissimus reliquæ partis manuum. unde *Brachiaeus musculus*.

BRACHYLOGIA, vide *Brachylogus*.

BRACHYLOGUS, est qui suas sententias breviter determinat. Brachylogia est brevis locutio, ut sunt Aphorismi *Hippocratis*. ex βραχύν' breve, & λέγω dico.

BRACHYPNOEA est rara & parva' respiratio.

BRACTEA idem est quod lamina metallica, e. g. auri, argenti, cupri, orichalci.

BRADYPEPSIA, est tarda ventriculi coctio seu fermentatio, à mala dispositione fermenti acidi. Ex βραδύ tardum, & πέπτω coquo. G. eine langsame Verdauung.

BRANCHIÆ sunt organa respiratoria piscium, seu pulmones succenturiati. Germ. die Kiehmien.

BRANCHUS est raucedo faucium, & asperæ arteriæ. Raucitas *Plin.* Ravis *Plauto.* à βράχω sorbeo. G. Heiserkeit.

BREGMA sive *Pregma*, est os sincipitis, à βρέγω madesco, quia illa ossa infantibus, & sæpe adultis humida & tenera sunt.

BROCHI, sunt labiones, sive qui magna & inordinata labia habent: item laquei Chirurgici genus.

BRODIUM notat liquorem conservantem à corruptione; qualis est saccharum siropisatum in conditis.

BRONCHIA. vide bronchus.

BRONCHOCELE; est tumor p. n. in larynge aut broncho apparens. à βρόγχος media pars asperæ arteriæ, & κήλη tumor.

BRONCHOTOMIA, est asperæ arteriæ, in membranosa ejus parte, quæ est intra duos annulos, sectio; Usus est in anginosi, ad
suf-

suffocationem inhibendam. ex βρόγχο media pars asperæ arteriæ, & τέμνω seco.

BRONCHUS est asperæ arteriæ portio media fistulosa ex annulis antèrius constructa; superior pars larynx; inferior vesicularis dicitur. Inservit voci & respiratoni. à βρέχω vel βρόχω forbeo, jugiter enim ad sanguinis accensionem aër absorbetur. Germ. das mittlere Theil der Luft-Röhre.

BRYGMUS est stridor dentium, potissimum dependens à convulsivis motibus musculorum maxillæ inferioris.

BUBO, est inguen sive locus à flexu femoris ad pubem: Item tumor p. n. in inguinibus, à lue venerea vel pestilentiali excitatus. à βυβωνιάω bubone laboro. G. ein Pest-Beul / ein Venus-Beul.

BUBONOCÉLE, est Hernia sive Ramex inguinalis, hoc est quando intestina per processum peritonæi dilatatum, in inguina & scrotum delabuntur & subsidunt: nonnunquam pro bubone sive tumore. p. n. in inguine sumitur. ex βυβών inguen, & κήλη tumor. ein Bruch.

BUCCA, dicitur oris inferior pars laxior, quæ inflari potest, ut apparet in tubicinibus. Germ. der Mund / die Höle des Mundes. Græcis στόμα, & γνάθοι.

BUCCALES glandulæ sunt quæ buccas interne investiunt.

BUCCEA, BUCCELLA est frustum quod una vice ori ingeri potest, & devorari.

BUCCINATOR, est musculus buccarum rotundus, circuli instar, tenuis & membranofus, variis fibris intertextus, oris tunica inseparabiliter succinctus. In hujus centro observavit *Casseri* robustum quoddam vinculum exterius enatum, & os genarum perreptans, ubi in musculum quendam parvum & gracilem buccæ directè oppositum terminetur. *Oritur* à superiori maxilla, inseritur in inferiorem ad gingivarum radices. *Usus* est buccas cum labiis movere, estque dentibus instar manus, dum huc illud ad dentes cibos propellit, quo exactius comminuantur.

BUCCULA, est carnosa sub mento pars. Germ. *das Unter-Kin.*

BULIMIA, idem quod *Bulimus*.

BULIMIASIS, idem quod *Bulimus*.

BULIMUS Aurel. *Phagadæna*, edacitas præter consuetudinem Horatiano. *βῆλιμος* Plut. in Symp. Galeni, *βῆλιμία*, *βῆβροσις* Plut. Hom. *Φεγέδαινα*. Estque fames p. n. aucta nimis, quam sæpè lipothymia comitantur, *Bovina* dicta. Oritur aliquando à ventriculi fermento nimium acri, unde membranæ & nervi ventriculi irritati ad assumendum copiosum alimentum stimulant, quo ista irritatio tollatur. Ex *βῆς* bos, sive ut aliis placet, ex particula *βῆ*, significationem augente & intendente; & *λιμός* fames.

BU-

BUTYRUM quid sit notum est. In Chemicis notat liquorem consistentiæ spissioris, unde butyrum ðri. Hinc magisteria quoque ob consistentiam dicuntur butyracea.

C.

CACATORIA FEBRIS, est febris intermittens, (sic à clarissimo *Sylvio de le Boe* dicta) cum alvi dejectione multa vel frequenti, & quandoque simul torminosa, diverso accessus tempore ægros valde affligens, ac debilitans: etiam *Catarctica* & *Dejectoria* vocari potest.

CACHECTICUS, est qui cachexia laborat.
G. der in keiner guten Haut steckt.

CACHEXIA, est malus corporis habitus, ex humorum vitiosorum dispositione prava ortus, unde febres lentæ, tabes, hydrops &c. contrahuntur: in cachexia facies sæpe pallida & mali coloris est, corpus tumidum & inflatum. Cachexia latè sumpta cum *εὐεξία* opponitur, ac ut bonus habitus omnibus partibus sanis communis est, ita malus habitus ab omnibus malis propagatur. Strictè *cachexia* tantum sumitur pro mala dispositione in habitu corporis; *Euxia* verò pro humorum siue sanguinis pariter & corporis dispositione bona accipitur. Ex κακὸς malus, & εὔξις habitus.

CACOCHYMIA, est humorum in sanguine vitiosorum, abundantia: estque biliosa, pituitosa, melancholica, acida, falsa, acris, pontica &c. ex κακός pravus, & χυμός succus, humor, à χύω vel χύνω fundo.

CACOËTHES, *Chironium ulcus* sive *telephium*, est morbus vel ulcus curationem respiciens, quod ulcus malignum vocatur, hoc fit cum ulcus fuerit callosum vel sinuosum, cui nonnunquam ossicula decedentia & cariosa subjacent. ex κακόν malum, & εἶθος mos, consuetudo.

CACOPHONIA est mala vocis prolatio, ex organorum vitiositate proveniens. ex κακῶς malè, & φωνέω voco.

CACOSIS est mala dispositio e. g. in visceribus Gr. κάκωσις διὰ τὸ κακῶς εἶναι, male habere.

CACOTROPHIA est nutritio depravata ex sanguinis vitio: ut in Lepra, impetigine &c. ex κακόν malum, & τροφέω nutrio.

CADUCUS MORBUS, vide *Epilepsia*.

CACOSTOMACHUS, dicitur de alimentis quæ vel stomachus respuit, vel quæ eundem offendunt.

CÆMENTUM vid *Cementum*.

CÆSAREA SECTIO, idem quod *Hysterotomotocia*.

CALAMUS SCRIPTORIUS est dilatatio quædam circa cerebri ventriculum quartum, quæ

quæ deinde in mucronem exacuitur, & ab hac figura nomen obtinuisse videtur.

CALCANEUS, idem est quod *Calx*.

CALCHOIDEA, sunt in pede ossicula tria, tarsum una cum aliis constituentia, & à Fallopio cuneiformia dicta.

CALCINATIO est misti per ignem, aut res corroderes, (ut est Mercurius, aqua fortis, aqua regia &c.) in calcem solutio.

CALDARIUM idem quod *Laconicum*.

CALCULUS est præter naturalis in corpore humano lapidosa concretio, quæ in omnibus fere partibus, cerebro, pulmonibus hepate, cystide fellea, maxime tamen in renibus & vesica contingit. Causam materiale constituant particulæ salinæ & terrestres quæ in loco quieto concresecunt. G. der Stein.

CALIDUM INNATUM, vide *Emphytum thermum*, aut *Biolychnium*.

CALLICREAS five *Pancreas*, est Glandula conglomerata, sub ventriculi parte posteriore collocata, longitudinem habet trium aut quatuor digitorum in homine, tenui membrana à peritonæo investitur, terminatur in homine juxta ductum communem biliarium in intestinum duodenum ex cujus ductu lymphæ volatilis & insipida effunditur. Verum *Sylvius de le Boe* cum Discipulo suo *de Graaf* succum acidum & subacidum, quandoque austerum & dulcem invenisse se dicunt, inde

quoque originem ferè omnium morborum deducunt. Sed sciendum hoc fortasse p. n. fuisse observatum, cum vix unus ex centum hominibus exacte sanus reperiatur. De hac quæstione vide Anat. nostr. Ref. lib. i, c. xi. usus est succo suo volatili chylum subacidum & bilis amarorem temperare, fermentare & volatilizare, ut tandem dulci sapore venas lacteas subeat & ascendat. Componitur ex καλὸν pulchrum, & κρέας quasi diceret carnem formosam.

CALLUS, est species tumoris sine dolore, cuti similis, ex nimio labore contractus. Græcis, κύλος Germ. die harte Haut.

CALOR NATIVUS, vide *Biolychnium*.

CALVA, *Plin.* Calvaria, *Celso*, cranium, κρεμνιον, quod cerebrum integat quasi κρεμνίζω, id est, Galea, πύλος, κόγχη *Lycocr.* σκάφον *Aristoph.* κῦτος. est integumentum capitis osseum. vide *Cranium*. der Schedel. Item pars capitis capillata superior, quæ à morbo vel senectute primo calvescit.

CALVARIA, idem quod *Calva*.

CALVITIUM apud græcos vocatum est φαλάκρωσις, & μαδάκρωσις, quod quidem vitium nihil aliud est, nisi depilatio capitis ætate hominibus adveniens.

CALX, *Plauto.* *Calcaneum* *Virg.* item πτέρνα, σκελὶς est secundum os tarfi in pede, reliquis magnitudine & robore præstantius, oblongum

gum & versus posteriora protensum, ut ei firmitus homo insistat, nec lapsu facili retrorsum concidat.

CALX quoque dicitur, quod calcinando, vel in alcool convertitur ut Calx saturni, vel saltem friabile factum est, ut, cornu cerviustum. G. Kalk.

CAMARIUM vide *Fornix*. ex *καμάρα* fornix, testudo.

CAMAROSIS, est cranii ictus, in quo ossis portio aliqua, in cameræ formam elevatur à *καμάρα* testudo.

CAMBIUM est humor secundum *Avicennam* qui inter quatuor humores recensetur, quorum usus erat, partes nutrire: Primus dicebatur humor *Innominatus*: Secundus *ros*, Tertius *Gluten*; & quartus, qui proximè in alimentum convertebatur, *Cambii* nomine veniebat: sed ea figmenta, inventa à nobis circulatione sanguinis per fibras, planè concidunt.

CAMERATIO, idem quod *Camerosis*.

CANALES sunt ductus, per quos liquores transeunt: ut sunt ductus Salivales, Biliarius, Hepaticus, Pancreaticus, &c. Græcis *πῶγες* ductus.

CANALICULUS *arteriosus*, est vas inter arteriam pulmonalem & arteriam magnam in foetibus, quod in adultis oblitteratur. Usus in foetibus est ut ex arteria pulmonali per cana-

canaliculum hunc sanguis in arteriam magnam exoneretur, ex eo quod sanguis, (quia fatus in utero non respirat) in pulmonibus non accenditur.

CANCER, vide *Carcinoma*.

CANDISARE in pharmaceuticis notat saccharo canto obducere, e. g. fructus, cortices &c. Hinc candifata, saccharo canto obducta.

CANINA APPETENTIA, vide *Cynodes Orexis*.

CANINA RABIES, idem quod *Hydrophobia*.

CANINI DENTES, idem quod *Cynodontes*.

CANITIES, est mutatio capillorum ad colorem album ante legitimam ætatem. Canities enim duplex est : altera quæ secundum ætatis cursum obvenit : altera verò quæ vitiosa, & morbosa ab *Aristotele* nuncupata est.

CANNA MAJOR, idem quod *tibia*.

CANNA MINOR, idem quod *fibula os*.

CANTHUS vel cantus notat angulum. Hinc saccharum cantum, canthum, vel cantium, quod angulis plurimis gaudeat. Germ. *Kandel-Zucker*. Canthus sive *Hircus* est angulus quem habet oculus ; qui vel major sive internus, vel minor sive externus. Græcis *ναυθός*. Quorum qui ad nasum sunt, *ῥαυήνες* & *πρυοί* appellantur, quod inde lachrymæ effluunt :

fluunt ; & qui ad tempora , *μαγνὰ Poll. Nicandro. G. die Augen. Winkel.*

CAPELLA Chemicis denotat vasculum ex ossibus calcinatis , vel simili materia confectum , in quo separatio metallorum puriorum ab impuris instituitur. Ita etiam appellatur vas in quo arena continetur cui vasa unà cum materia destillanda committuntur. *G. Capelle / Sand: Capelle.*

CAPILLARIA VASA , dicuntur venarum & arteriarum extremitates, quæ capillos exilitate sua æmulantur.

CAPILLORUM DEFLUVIUM. vid. Alopecia.

CAPREOLARIA vasa vocantur vasa præparantia , quæ non recto ductu , sed instar capreoli vel hederæ contortæ progrediuntur versus testes.

CAPREOLUS *auris.* vide *Helix.*

CAPRIZANS dicitur pulsus irregularis & inæqualis , quando ictum unum fortiolem duo vel plures debiliores & citatiores sequuntur.

CAPSULÆ artrabiliarie , five *Renes Succenturiati* , sunt corpora glandulosa , renibus super impositi : *Usus* eorum est ut lympham in suas cavitates suscipiant , quia sanguis crassus à renibus refluxus ; & sero maxima ex parte destitutus , diluatur , & ad cursum circularem fluidior reddatur.

CAPSULA CORDIS , vide *Pericardium.*

CAP-

CAPSULA COMMUNIS *Glissonii* in Hepate, nihil aliud est quam membrana à peritonæo producta, cui porus bilarius & vena portæ in hepate simul includuntur.

CAPSULÆ SEMINALES sunt extremæ, vasorum semen deferentium, capsularum instar dilatatæ cavitates, quæ per duo foramina, semen à testibus receptum, in vesiculas seminales emittunt, ut in iis ad coitus tempus asservetur, vel per vasa lymphatica in massam sanguineam reducatur.

CAPUT MORTUUM, est residua illa materia, crassa & sicca, quæ in destillationibus præcipue mineralium remanet: communissimè autem remanentiam vitrioli notat.

CAPUT PURGIUM, idem quod *Errhinum*.

CARBO, vide *Anthrax*.

CARBUNCULUS, idem quod *Anthrax*.

CARCINODES est tumor p. n. Cancro similis. καρκίνος cancer, & εἶδος forma. Ein Krebs.

CARCINOMA, *Carcinus* sive *Cancer*, est tumor p. n. à salino-sulphureo & acri sanguine ortum ducens, rotundus, durus, lividus, dolens, in principio pisi magnitudine, sed postea gaudet venis circum se turgidis, pedesque cancri referentibus, quamvis non semper. Ex καρκίνος cancer, & νέμα depasco. G. der Krebs.

CAR-

CARCINUS, vide in *Carcinoma*.

CARDIA est Cor, sive musculus principatissimus, sanguini duntaxat circumpellendo destinatus; Vide *Cor*. Dicitur etiam de orificio ventriculi sinistro, quod ob circulum suum nerveum summè sensibile existit, & maximum cum corde consensum habet. Unde sæpius huius dolores pro cordis dolore habentur. à καρδαίνω palpo, vibro.

CARDIACA, est suffocatio cordis ex polypo, vel sanguine coagulato &c. Dicitur etiam *syncope Cardiaca*. à καρδία *Cor*.

CARDIACUM est medicamentum, cor (ut olim putabant) roborans: sed potius blandam fermentationem sanguini inducens, qua spiritus exhausti reficiuntur, unde circulatio per consequens benignior & faciliior redditur. ex καρδία *cor*, Herk-Stärkung / sed malim, Blut-Stärkung.

CALDIALGIA & *cardiogmos* Plinio *Rosio Stomachi* est morfus, rosio aut contractio nervi paris vagi & intercostalis stomacho inserti, à materia vellicante in ventriculo contenta, ita ut cor, ob consensum, angustatum, & contractum, lipothymiam patiatur. à καρδία *cor*, & ἀλγέω doleo. G. Magen-Schmerzen.

CARDIOGMOS, idem quod *Cardialgia*. ex καρδιώσσω cordis dolorem sentio.

CARIES est ossis corruptio, à diuturno humorum vitiosorum affluxu: vel ab acrimonia.

nia & malignitate eorum : vel à proprietate occulta : vel à contusione , os ipsum aliquo modo lædente : vel à medicamentis acrioribus.

CARMINATIVA sunt medicamenta interna & externa quibus flatus in intestinis hærentes discutiuntur.

CARO est pars similis fibrosa , sanguineo , molli, tomento instructa, crassa, una cum ossibus corporis firmamentum existens , estque vulgo quadruplex. *Musculosa*, fibrosa, ut in musculis & corde. *Parenchymatica* , ut pulmo, Hepar, lien. *Viscerosa*, ut intestina. *Glandulosa* , ut pancreas , glandulæ mammariæ, salivales &c. Sed proprie loquendo sola musculosa hoc nomen meretur. Græcis σὰρξ. Germ. *Fleisch* / *Caro* etiam significat substantiam illam molliorem fructuum succulentorum , quam alias pulpam vocamus , ut *pulpa* vel *Caro Cassiæ*, *Cydoniorum*.

CAROTIDES *arteriæ*, duæ sunt, externa , vel interna : Externa quæ juxta cor assurgens, in duos ramos dispescitur , quorum exterior ad fauces , faciem , capitis verticem, & retro aures variè distribuitur , alter verò ramus apparatu quodam velut mechanico , os cuneiforme pertransit ; in eo enim peculiarem in utroque latere canalem natura insculpsit, in quo arteria illa in majorem cautelam tunica insuper ascititia crassiore investitur , sic igitur ductu

ductu instar S duplex canali osseo elapsa, tunnicam ascititiam deponit, & τῷ ἐγκεφάλῳ suo sanguine prospicit, circa nervum igitur ophthalmicum ascendens, ad latera porrigitur, deinde ad anteriorem cerebri regionem intraductum nervorum olfactoriorum, ultimò ad posteriora protenditur & juxta medullam oblongatam & spinalem medullam cranio exiens eam suo liquore ad os sacrum usque irrigat. Olim arteriam illam vertebralem seu internam vocabant eo, quod putarint eam ascendere & cranio immisso cum carotide conjungi, quod tamen juxta accuratiss. *Willisium*, secus experimur. *Soporales* seu *Carotides* vocantur, quia si vinculo constringantur, ilico affectus soporosos excitant. Veteres malè soporem naturalem inde produci existimabant. *Carpo* & *Celso* σφαγίτις appellantur, id est jugulares. à καρῶν soporem induco.

CARPIA à Gallica voce *Charpie* originem ducit, vulgò *Carpie*. Latinis *linamentum carptum*, vulsumve è linteis concerptis: *Linamentum rasile*. Græcis πλτὸς, μοτὸς δικάουρ & *Ægine-tæ*, τίλμα *Apsyrto*. *Delinamentum sanarium*, est conceptum linamentum, quo vulneri ulceri-ve immisso fanies inanitur. ἐμπυῶ μοτὸς *Hippocrati* *Linamentum rasile*, è lanugine linteorum erasa conficitur. ξυστὸς μοτὸς, ξύσμα *Ero-tiana*, ἀχνη οἰονίς *Hippocrati*. G. geschabte Wis-sen. *Linamentum tortile* è materia contorta fit. στρεπτὸς μοτὸς.

CARUS est sopor p. n. in quo ægri vellicati, compuncti aut vocati, vix sensationis notas ostendunt, absque febre, Lethargo major, & Apoplexia minor est. Causa est obstructio vel compressio pororum & meatuum versus cerebri medullium euntium & in corporis callosi limbo saltem extimo sedem habentium. à *καρῶ* soporem induco. G. die Schlaf, Sucht.

CARPUS, vulgo *Brachiale*, prima palmæ pars *Celso* *καρπὸς*. *ἡσὺς* *Hesich.* est pars brachii inter partem inferiorem cubiti & manus: constat ex ossiculis octo, quibus cubitus manui connectitur.

CARTILAGO, est pars alba, ligamento ficcior, duriorque; osse verò mollior, dicitur similis & spermatica, sed falsò, quia non magis ex semine conficitur ac cæteræ partes. Articulationem faciliorem reddit, partesque varias ab injuriis externis defendit. Græcis *χόνδρος* G. Knarpel / Knarpel-Bein.

CARUNCULÆ MYRTIFORMES, sunt orificii vaginæ muliebris corrugationes, seu membranosæ inæqualitates nullo certo numero comprehendendæ, quæ in parturientibus, & post partum ita oblitterantur, ut earum vestigium vel minimum non remaneat. Ut plurimum conspiciuntur quatuor.

CARUNCULÆ OCULI sunt glandulæ, utrique cantho majori appositæ, humiditatem
pro

pro oculis humectandis, secernentes, quæ lachrymarum nomine venit, quæque deinceps per puncta lachrymalia, ossi nasi insculpta, in nares exonerantur.

CARUNCULÆ PAPILLARES sunt corpuscula exigua in renibus, numero decem; proprie sunt fasciculi à concentratione canaliculorum, ex quibus renum substantia maxime constat orti, qui serum à canaliculis recipiunt & in pelvim deducunt.

CASTRENSES morbi dicuntur, qui in castris potissimum & ferè epidemice grassantur.

CASUS UVULÆ, vide in *Cion*.

CATACLASIS in genere significat perversiōem, perfractiōem. In specie verò dicitur de oculi perversiōe, cum palpebræ pervertuntur, idque alterius musculorum oculos claudentium convulsiōem indicat.

CATACLIDA, est costa prima, subclavícula dicta. ex *κατω* infra, & *κλεις* clavis.

CATAGMA est ossium fractura, sive separatio continui in duris corporis partibus, quæ externè duro quodam instrumento, vi partem affligente, efficitur; cujus differentiæ à parte & accidentibus desumuntur. Germ. *Ein Bein Bruch*.

CATAGMATICUS dicitur de eo quod ad fracturas curandas necessarium est.

CATALEPSIS sive *Catochus*, est omnis functionis animalis abolitio, in qua respiratio

manet integra, & ægri eum corporis habitum fervant, in quo erant, cum hoc affectu corripentur. Causa videtur consistere in obstructione vel angustatione corporis striati, nempe in iis poris, per quos objecta cerebro repræsentantur, ita ut nulla alicujus objecti perceptio adsit, verum pori per quos spiritus animales à cerebro ad organa sensuum protenduntur satis liberi manent. à καταλαβ-βαίνω comprehendo, corripio.

CATALOTICA, idem quod *Cicatrizantia*. à καταλαβ-βαίνω tero.

CATAMENIA, sunt menstrua muliebria, quæ singulis mensibus, à fermentatione massæ sanguineæ inducta, propter fermentum uterinum ei inspiratum turgescunt & foras prorumpunt; aliorum sententia est à semine in testibus generato & sanguini communicato. Quidam menstruorum causam lunæ motibus adscribunt, hoc autem concessio necessum foret, ut uno eodemque tempore, omnes simul menstruum fluxum paterentur. Menstrua incipiunt anno duodecimo, decimo tertio, vel decimo quarto: desinunt vero, circa annum quinquagesimum, verum hoc exactè determinari vix potest. Supprimuntur in prægnantibus, & lactantibus: regula tamen non est. ex καίτα & αἷμα mensis qf. κατὰ μηνῶς singulis mensibus. Germ. die Zeit. Die Weibliche Zeit.

CATAPASMA est pulvis fragrans, qui odoris sui causa vestibus inspargitur. Item pulvis fragrans qui post illinitionem, stomacho aut cordi applicatur. à *καταπασσάω* inspergo. vide *Diapasma*.

CATAPHORA idem est quod *Coma*, verum in eo differunt, quod *Cataphora* tanquam genus omnium stuporū sine febre sumatur. à *καταφέρειω* deorsum fero, quia ægrorum membra deorsum concidunt. Germ. *Schlaff-Sucht*.

CATAPHRACTA est fascia sive ligatura thoracis, à *καταφράσσω* munio.

CATAPLASMA, est medicamentum topicum pultis consistentia. Præscribitur fere duobus modis, nempe vel per coctionem vel sine eâ. Illud fit frequentius, hoc sæpe majorum est virium. In illo jubentur assumi vegetabilia, scopo convenientia, ut radices, herbæ, semina, flores, fructus &c. additis farinis appropriatis, aut illis omisissis: quæ omnia in s. q. liquoris, v. g. aquæ, cerevisiæ, lactis, vini, &c. coquuntur ad pultis consistentiam. Hoc paratur ferè ex vegetabilibus minutim concisis, affuso tantum liquore sufficienti, eâ solum quantitate, ut respondeat consistentiæ pultis. Possunt hic quoque addi farinæ, mica panis, olea, unguenta, sicuti quoque in prioris generis cataplasmatibus. à *καταπλάσσω* illino G. ein Brey/ein Umschlag.

CATAPOTIUM vulgo *pilula*, est medicamentum internum, quod deglutiendo ad alvum subducendam & purgandam, in forma pilularum assumitur. ex *κατά* deorsum, & *πίνω* bibo. G. Pillen.

CATAPTOSIS est Epilepsiæ symptoma cum homines derepente in terram concidunt. à *καταπίπτω* deorsum cado. G. Niederstürzung in der fallenden Sucht.

CATARACTA est duplex *incipiens* seu *suffusio*, vel *confirmata* seu cataracta proprie dicta. *Incipiens* est oculi suffusio, cum nempe nubeculae, festucae aut muscae, ante oculos volare videntur. *Confirmata* verò est, quando à pellicula tenui, pupilla intotum vel ex parte occluditur, ita ut radiis solaribus debitus ingressus præcludatur. Cataractae confirmatae curantur acu per membranam albugineam & corneam ad cataractam usque adacta, quæ acu deprimenda & si resiliat comminuenda, deinde oculus aqua rosarum & albumine ovi cum alumine conquassato obligandus. à *κατα-ερίσσω* confundo. Græcis *κατάρχυσμα*. Germ. der *Staar*/ein Fell über dem Auge.

CATARRHOPUS est quando humores, vapores, vel flatus deorsum ruunt. ex *κατά* deorsum, & *ῥέπω* fluo.

CATASARCA, idem quod *Anasarca*. ex *κατά* per, & *σάρξ* caro.

CATASCHESIS est dispositio bona, *hætica*.

Eticæ opposita. ex κτ per, & χείρις habitus, dispositio.

CATASTASIS est corporis humani, vel temporis dispositio. à κατὰ constituo.

CATATASIS est extensio corporis versus inferiora. ex κατὰ infra, & τείνω tendo.

CATHÆRETICA sunt medicamenta, superflua auferentia. ex καθαρῆν deicio.

CATHARMA, idem quod *Catharticum*.

CATHARRHUS, est feri vel lymphæ in glandulis & vasis lymphaticis motus læsus, ut vel subsistat, vel vitiosè per glandulas irritatas profluat. Contingit in omnibus partibus, ubi vasa lymphatica & glandulæ sunt, e. g. in capite, naribus, ore, oculis &c. Olim credebatur esse humorum p. n. à capite ad subjectas partes, ut nares, os, pulmones &c. defluxus; velut in Coryza, & Brancho contingit. Hinc versus:

Si fluat ad pectus, dicatur Rheuma Catarrhus.

Si ad fauces, Branchus, si ad nares, esto coryza.

ex κατὰ deorsum, & ῥέω fluo.

CATARRHALIS febris est quæ conjuncta est cum vitioso feri seu lymphæ motu. Sæpius excitatur ab aëre & epidemia est.

CATHARSIS, idem quod purgatio per inferiora.

CATHARTICUM est medicamentum purgans, quod ventriculum, intestina & quic-

quid in sanguine heterogeneousum & vitiosum fuerit, expurgat & in communem cloacam, seu intestina præcipitat. Vide *Purgatio* & *Vomitorium*. *Cathartica* dicuntur *Cholagoga*, ut *Rhabarbarum*, *Scammonium*, *Cassia fistula*, *Diaprunum solitivum*, &c. vel *Phlegmagoga* & *Hydragoga*, ut *Colocynthis*, *Jalappa*, *Mechoacanna*, *Diaphenicum*, *Diacarthammum* &c. vel *Melanagoga*, ut *Helleborus niger*, *Folia Sennæ*, *Confectio Hamech*, *Trochisci Albandat*. Vocatur item *purgans med.* *purgatio*, *Medicamentum ventrisfluum* Aurel. quod alvum dejicit. καθάρσις καθαρτήριον ἢ καθαρτικόν Φάρμακον, ὡπῆλατον Hippocr. ἐλατήριον Eustath. & Poll. κενόσιμον Φάρμακον Moschoruto. à καθάρω purgo, mundo.

CATHEMERINA, idem quod *quotidiana Febris*.

CATHETER, est instrumentum fistulosum, quod per penem virilem vesicæ immittitur, ad urinam à calculo suppressam, evacuan- dam : vel cujus cavitati instrumentum *Itinerarium* dictum intruditur, ad calculum vesicæ explorandum, ut hoc negotio Sphincterem vesicæ ostendat, ad incisionem in perinæo faciendam, *Ænea Fistula Celso*, αἰφῶν *Æginetæ*. à καθίημι immitto.

CATHETERISMUS est administratio, qua per catheterem injectio in vesicam, mediante siphone, fit.

CATHO-

CATHOLICUM est medicamentum commune omnes vitiosos humores educens, quod in officinis asservatur. ex κατὰ per, & ὅλον totum.

CATINUS, denotat in genere pyxidem terream quamvis, item ollam. Chemicis verò aliquando in specie notat vas terreum vel etiam terreum quod cineres vel arenam continet in furnis. Germ. Eine Sand Capelle.

ΚΑΤΩ PURGARE, hoc est per inferiora purgare.

CATOCHE, idem quod *Catalepsis*. ex κατὰ deorsum, & ἔχω habeo.

CATOCHUS, idem quod *Catalepsis*.

CATOPSIS, idem quod *Myopia*.

CATORETICA idem quod *purgantia*. ex κατὰ infra, & ῥέω fluo.

CATOTERICA, idem quod *purgantia*. à Positivo κατὰ infra, deorsum.

CAVITATES sunt ventres majores, in quibus princeps aliquod viscus continetur; ut in capite, cerebrum; in thorace, pulmo, cor &c. in abdomine, hepar, lien, renes, ventriculus, intestina, vesica, &c. suntque tres, caput, thorax, & venter.

CAVITATES minores sunt cerebri & cordis ventriculi, de quibus suo loco. Vide *Ventriculi*.

CAULEDON, est fractura ossis transversim facta, fracti ossis partes ita separans, ut è directo non jaciant. à καυλός caulis, virga.

CAUSODES idem quod *Causus*. à καίω uro, & εἶδος forma.

CAUSTICA five Escharotica, sunt quæ cutim & carnem in duram crustam five escharam exurunt, ut sunt æs ustum, Calx viva, Mercurius sublimatus, Ruptorium, ferrum candens &c. à καίω uro. Germ. Brennende/ Alegendes Mittel.

CAUSUS, seu *febris ardens*, ea est, quæ cum majori æstu, quam in aliis continuis, siti fere intolerabili, aliisque symptomatibus insigniorem sanguinis phlogosin arguentibus, cursum suum peragit. Ejus ratio formalis, quæ à cæteris putridis, discriminatur, in hoc consistit, quod temperies sanguinis in hac febre affectis sit calidior, hoc est, sulphure concremabili magis abundat, ideo cum effervesceat, majori copia accenditur, & deflagratione sua, caloris intensissimi effluvia per totum corpus diffundit, ejus motus est acutus, & cito ad statum pervenit, symptomatibus magis horrendis stipatur, crîsim habet difficilem, & plenum alex periculosa eventum. A καίω uro, in cendo. Germ. Ein gar heisig Fieber.

CAUTERIUM, est instrumentum Chirurgicum ex ferro, auro, vel argento confectum, quod postquam incanduerit, actuale inurendi vim obtinet, cujus magnitudo & forma variat. Quandoque etiam pro cauterio potentiali sumitur, quod ex lixiviiis vel calce viva paratur; à καίω uro.

CEDMATA dicuntur defluxiones ad articulos,

culos, & præcipuè ad coxendicem, à *σπεδάζω* dissipo.

CELE est tumor p. n. in quacunque parte excitatus. à *κηλόω* intumesco.

CELLULÆ INTESTINI COLI, sunt cavitates, in quibus stercora aliquandiu morantur, ut adjacentes partes suo calore foveant, & quæcunque cruda sunt diutius in iis coquantur & fermententur.

CEMENTUM est pulvis, cuius ope calcinatio cementatoria peragitur. Vel ut alii, est mineralis acuta materia & penetrans, cum qua metalla strata, ad cementandum reverberantur, estque vel simplex vel mista; item in forma pulveris vel pastæ.

CENCHRIAS est Herpetis species, à similitudine seminis milii, Herpes miliaris dicta. vide Herpes. à *κένυχε* milium.

CENEANGIA, est vasorum sanguineorum evacuatio per venæ sectionem. 1. Conducit in plethora, ut natura nimio pondere liberetur; 2. Ad revulsionem cum nimio fluxu ad hanc vel illam partem ruat; 3. Præstat ad sanguinem jam in partem delapsum aliò derivandum, licet ibi fixam nondum habeat sedem, neque extra venas vagetur. 4. Ad sanguinem in febribus ardentibus & putridis ventilandum & refrigerandum. à *κενόω* evaco, & *ἀγγέον* vas.

CENTRUM, est medium corporis non Ma-
the-

thematicè sed Physicè sumptum, idque cor esse affirmant, à quo tanquam centro, sanguis in ambitum corporis propellitur & circulariter relegatur. à *κεντέω* pungo, punctum enim est medium cujusque centri.

CEPHALÆA est dolor capitis pertinax & difficulter cedens. à *κεφαλή* caput, laboro, ago, Germ. Langwierige/ eingewurzelte Haupt-Beschwerung oder Weh.

CEPHALALGIA est capitis dolor, ab intemperie vel prava conformatione ortum ducens. ex *κεφαλή* caput, & *ἀλγέω* doleo. G. Haupt-Weh.

CEPHALICA, sunt medicamenta spirituo-
sa & volatilia, ad capitis mala pertinentia. Item vena externa in brachio *Cephalica* dicta, quia in capitis morbis secari solebat. à *κεφαλή* caput.

CEPHALOPHARYNGÆI est primum musculorum gulæ par, à capitis cervicisque confinio demissum, & in tunicam œsophagi latius expansum. ex *κεφαλή* caput, & *φάρυγξ* fauces.

CEPHALOPONIA, est gravitas aut dolor capitis. ex *κεφαλή* caput, & *πόνος* dolor, labor.

CERÆA, sunt uteri cornua in brutis, in quibus generatio fit. à *κέρας* cornu.

CERATIO, vid. inceratio.

CERATIUM, idem quod *siliqua*.

CERA-

CERATOGLOSSUM, est proprium musculorum linguæ par, à cornibus ossis hyoidis prognatum, & linguæ lateribus junctum; usus est linguam recta deorsum interiora versus movere, quando ambo agunt: si verò alteruter contrahitur, in latus movet dextrum vel sinistrum. ex κέρα cornu, & γλῶσσα lingua.

CERATOIDES, idem quod *Cornea tunica*. à κέρα cornu, & εἶδος forma.

CERATOMALAGMA, est, compositio emolliens ex cera aliisque paratum. à κηρός cera, & μαλάσσω emollio. Germ. Eine gelinde Wax-Salbe.

CERATUM à cera sic dictum, medicamentum est externum ex cera, oleis, & nonnunquam pulveribus compositum, unguento crassius, & emplastro mollius.

CERCHNOS, est Laryngis quædam asperitas, quæ instar granorum iuniperi sentitur, unde tussicula sicca excitatur. à κέρχω raucedinem induco.

CERCIS, est os cubiti secundum, quod *Radius* appellatur, ob radii rotarum æmulationē. à κέρκισ radius.

CERCOSIS, idem quod mentula muliebris, Tentigo, estque morbus muliebris auctæ magnitudinis in *Clitoride*. Vocatur etiam symptoma turpitudinis.

CEREA, idem quod *Achor*.

CEREBELLUM, five *παρεγκεφαλὶς Heroph.*
ἑσπεριον Galeno Ὀπικρανὶς Poll. ὀπίσθιον ἑσπεφα-
λαον. est posterior *ἑγκεφαλάς* pars, itidem ut
 cerebrum ex substantia cinerea seu corticali,
 & alba seu medullari constituta, in qua spiritus
 animales, actionibus involuntariis & merè
 naturalibus obeundis generatur. In homine,
 non item in brutis, exterius ex plurimis lamel-
 lis, sibi invicè incumbantibus constare videtur.

CEREBRUM, vitalia capitis, *Plin. ἑγκεφα-*
λαον, *Λακὸς μύελον Sophocli*, stricte sumitur
 pro parte anteriore *ἑγκεφαλάς*, estque sub-
 stantia sui generis, exterius tegitur pia matre,
 plurimis gyris anfractibusque dotatur. Ex-
 terior substantia cinerea est, in qua spiritus a-
 nimaes generantur, interior alba, quæ spiritus
 animales ex corticali recipit, eosque per cor-
 pus callosum & medullam oblongatam in
 nervos exonerat, à quibus actiones volunta-
 riæ maximè dependent. Item, cerebrum
 est imaginationis, iudicii, memoriæ & remi-
 niscentiæ subiectum; ideæ enim seu species
 rerum ab organis sensuum externorum re-
 ceptæ, deferuntur ad sensorium commune
 sive initium medullæ oblongatæ, deinde per
 corpora striata ac corpus callosum ibi imagi-
 natio & iudicium fit, verum in corticali sub-
 stantia memoriæ sedes dicitur; si ideæ, post
 aliquot tempus ex memoriæ loco revocantur,
 reminiscentiæ nomine veniunt. Somnus, i-
 tem

tem fit in cerebro, de quo vide suo loco.
Germ. das Gehirn.

CERELÆUM, est linimentum ex cera & oleo compositum. à κηρός cera, & ἔλαιον oleum.

CEREVISIA MEDICATA, est in qua medicamenta, cuilibet morborum scopo, convenientia, infusa fuerint. Germ. Kräutera Bier.

CERIA, idem quod *Favus*.

CERIO, idem quod *Favus*.

CEROTUM, idem quod *Ceratum*.

CERUMINA, Græcis κύψελις sunt aurium sordes quæ in meatu auditorio ex cartilaginibus exudare videntur. Alii ex glandulis auri adjacentibus provenire existimant. Constant ex plurimo sale & sulphure adusto, unde amaritudo dependet. Utilia sunt, ne pulvis, festuca, animalcula &c. aurem internam subeant. Vide *Marmorata aurium*. Germ. Ohren, Schmalz.

CERVIX notat modo generaliter idem quod collum, seu pars intermedia inter caput & thoracem. Constat septem vertebriis. Dicitur hinc etiam de omnibus iis angustioribus cavitatibus quæ alias nomen colli nomen obtinuerunt, ut cervix uteri, vesicæ. In specie verò notat colli partem posteriorem. Germ. das Genick.

CHALASTICA, sunt medicamenta quæ
sua

sua humectandi & emolliendi vi, partes constrictas relaxant. à χαλαίω relaxo, remitto.

CHALAZIA item χαλαίωσις, grando, est tuberculum in palpebris grandinem referens.

CHALAZÆ, binæ singulis ovis obtigerunt, altera in obtuso, altera in acuto angulo. Plus earum in albumine reperitur; vitello tamen validius adhærent, ejusque membranæ appenduntur. Corpora sunt longiuscula, concreta magis quam albumen & albidiora, nodosa, luciditatis cujusdam non expertia, ut grando; unde illis nomen. Constat enim quælibet Chalaza pluribus quasi grandinibus albumine ab invicem junctis: earum altera major est, & longius à vitello versus obtusum ovi cacumen protenditur: altera minor, à vitello inferius versus acutam ovi partem porrigitur. Major ex duobus vel tribus nodis, quasi grandinis granis, globulisve conflatur; qui modico intervallo à se invicem distant; minor ordine majori succedit. Est etiam morbus suum. à χαλάζω grando.

CHALINOS, *Aureliano*. est ultimus angulus oris ac compago, vel buccarum pars circa labiorum confinia. χαλινός, quod sit veluti frænum & retinaculum oris.

CHARACTER, est signum figurarum & mysticum, quo apud chymicos aliquid designatur. à χαράσσω sculpo. G. ein Zeichen.

CHA-

CHARTA VIRGINEA, idem quod *Amnios*.

CHEIMETLON, idem quod *Pernio*. à χει-
μεθλιέω pernionibus laboro.

CHEIRONIUM, idem quod *Cacoëthes*.

CHELE notat. 1. Forficem cancrorum den-
ticulatam. 2. Instrumentum chirurgicum. 3.
Nonnullis etiam ita dicuntur fissuræ pedum,
pudendi &c.

CHEMIA, idem quod *Chymia*. Olim signi-
ficabat artem χρυσοποιήσιν & μεταλλουργίαν.

CHEMOSIS, est p. n. tunicæ albæ tumor,
ita ut oculi nigrum concavum videatur. à
χαίνω hio, hisco.

CHIASMUS est figura decussata instar cru-
cis .

CHIMETLON, idem quod *Pernio*.

CHIRAGRA, est arthritidis species, five
articularis manuum dolor, ab effervescentiis
particularum acidarum & salis fixi. Vide *Ar-
thritis*. Ex χεῖρ manus, & ἀρρένω venor, qua-
si manibus captus. Germ. Das Zipperlein an
den Händen.

CHIROMANTIA, est divinatio ex inspe-
ctione manuum, qua ex lineamentis futura
prædicunt. Medicis scitu non necessaria, cum
potius sit ars diabolica & fallax. Ex χεῖρ ma-
nus, & μάντης vates.

CHIRONES, idem quod *Sirones*.

CHIRONIA, est ulcus malignum, & curatu
difficillimum.

CHIRURGIA, est ars, qua ope manuum vel instrumentorum, morbos auferre nitimur. *Vel* est pars Therapeutices, qua morbi incidendo, urendo, & membra dearticulata restituendo, curantur. *Vel* Chirurgia est scientia docens modum & qualitatem operandi in corpore humano vivente. *Vel*, ut *Vigo* habet, Chirurgia est scientia docens modum & qualitatem in carne, nervo & osse hominis laborantis operandi propriis Chirurgicorum manibus. Estq; quintuplex: quamvis alii quadripartitadivisione gaudeant. 1. *Symptthesis* seu separata conjungens. 2. *Diæresis*, continua solvens. 3. *Diorthosis*, compressa & contorta corrigens. 4. *Exæresis*, superflua extirpans. 5. & *Anaplerosis*, deficientia restituens. ἐκ χειρὸς manus, & ἔργον opus.

CHIRURGIA INFUSORIA est artificiosa medicamentorum liquidorum in venas animalium & hominis injectio ad curandos morbos varios & alias fere desperatos instituta. *Transfusoria* vero est sanguinis ex animali vivente sano in ægrum transfusio, itidem sanandorum morborum causa instituta.

CHIRURGUS, est vir artis Chirurgicæ peritus. Ex χειρὸς manus, & ἔργον opus, qui instrumentis & manibus suis in corpore humano operatur.

Gaudet sæpè hoc *Oweni* Epigrammate:

Bella

*Bella magis, pacemque precer? mihi servit
utrumque:*

Ambo Patroni Marsque, Venusque mei.

CHLOROSIS, sive *morbis virgineus*, vulgò *icterus albus*, quia ex albo virent. Videtur esse species Leucophlegmatix, ex mensium obstructione, denegata sanguinis fermentatione, & feminis vel fermenti uterini detentione vel depravatione ortum ducens, unde fibris muscularibus obstructis, ad quodvis opus peragendum tardæ & segnes evadunt. à *χλωρὸς* viridis sum. Germ. Die Bleiche Sucht.

CHOANA, est infundibulum in basi capitis repositum, per quod excrementa serosa ex cerebri ventriculis, ad glandulam pituitariam deducuntur. Item pelvis renum, de qua suo loco. Græcis item *πύελος*, *λῶος* Herophilo. à *χέω* fundo. Germ. Ein Trichter.

CHOENIX, est Mensuræ genus, sextarios duos continens.

CHOERAS, idem quod *scrophula*. à *χοίρῃς* porcus: fortè quia porcis familiaris est.

CHOLAGOGA sunt medicamenta sulphureos & biliosos humores evacuantia, ut *Rhabarbarum*, *Senna*, *el. diapruni* &c. à *χολή* bilis, & à *ἄγω* duco. Germ. Ein Gall-abführend Medicament.

CHOLEDOCHUS est *ductus biliaris*, com-

munis dictus, quo ex vesicula fellis & ductu hepatico, bilis ad intestinum duodenum propellitur. Ex χολή bilis, & δέχομαι recipio.

CHOLERA, *Aureliano* felliflua passio. Est motus ventriculi & intestinorum depravatus, quo recrementa biliosa per os & anum, magna copia excernuntur. Causa aliquando est in ipsa acrimonia bilis, cum succo pancreatico p. n. acidissimo concurrentis & effervescentis. Ex χολή bilis. Germ. Ein gallichter Bauchfluß.

CHOLERICUS qui cholericō temperamento est præditus.

CHOLERICUM temperamentum est talis sanguinis dispositio & partium inter se proportio, ut salinæ volatiles & Acræ acres abundant, ferosæ verò temperatæ deficient. Unde motus intestinus & adeo calor major, nutritio verò respectivè minor in eo observatur.

CHONDROS, vide *Cartilago*.

CHONDROSYNDESMUS, est ligamentum cartilaginosum, sive unio ossium, interveniente cartilagine. Ex χόνδρος cartilago, & συνδέω colligo.

CHORDA, idem quod tendo, nervus, vel intestinum, de quibus suo loco.

CHORDAPSUS sic *Celso* dicitur, à *Barbaris* Miserere mei: alii Illicacam passionem. Tormentum *Aurelianus* dixit, *voluntas* etiam non insci-

inſcitè appellatur, vulgo *ileus*. Eſtque ſæ-
cum alvinarum per ſolum os ejection, ab ob-
ſtructione excrementorum, à flatibus, in-
flammatione aut involutione & convulſione
intestinarum producta, cum nempe ſuperior
pars intestinarum in inferiorem, vel è contra
ſeſe inſinuaverit, qua involutione velut no-
di inde exoriuntur, unde quoque motus pe-
riſtalticus inverſus. Ex χορδὴν intestineum, &
ἀμλὼ nodum facio, necto.

CHOREA SANCTI VITI, eſt inſaniæ ſpe-
cies, quæ aliquando diu graſſata eſt, homini-
bus non decumbentibus, ſed ὀρεσάδων, ut *Hip-
pocrates* appellat, diſcurrentibus & ſaltantibus,
ac choreas ad extremum uſque ſpiritum, niſi
per vim inde abſtracti fuerint, ducentibus.
Horſtius inquit ſecum mulieribus quibusdam
locutum, quæ quotannis Sacellum S. *Viti*, quod
eſt in finibus *Ulmenſium*, viſitantes, ibidem
ſaltu cum perturbatione mentis, eouſque ſe-
ſe nocte dieque exercuerint, donec ecſtati-
carum inſtar corruerint: qua ratione ſibi re-
ſtitutæ viſæ ſunt, ut parum vel nihil ſenſerint
per annum integrum, uſque ad Maji tempus
ſubſequens, ubi membrorum inquietudine
eouſque ſeſe torqueri retulerunt, ut viciffim
circa feſtum S. *Viti* ad prædictum locum, ſalta-
tionis gratia, ſeſe conferre cogerentur.

CHORION eſt membrana externa, una
cum ceteris membranis & humoribus ſætum in

utero comprehendens. In mulieribus figura orbiculari prædita est ; superiore sua parte , placentæ qua utero adhæret annexa. Dicitur fortè sic à $\chi\omega\rho\acute{\epsilon}\omega$ secedo , quod post fætum enixum secedit : vel à $\chi\omega\rho\acute{\iota}\omega$ parvus locus , eo quod in ipsa membrana , tanquam in loco parvo , fætus novem menses habitat , ut volunt *V. Fort. Plempius* cum *R. de Graaf.* vel ἀπὸ $\chi\omega\rho\acute{\epsilon}\omega$ à choro , quia in eo vasa , ut in choro , ordinata sunt. Germ. Das euserste Häutlein der Gebärt.

CHOROIDES , est plexus arteriæ carotidis in cerebro , cui inhæret glandula pinealis. Item Uvea tunica pupillam constituens. Ex $\chi\omega\rho\acute{\epsilon}\omega$ chorus ; eo quod vasa velut in choro disposita sint , & εἶδος forma.

CHROMATISMUS est coloratio seu tinctura naturalis & p. n. urinarum , salivæ , cruoris , vni stercoreis. à $\chi\rho\omega\mu\alpha\tau\acute{\iota}\zeta\omega$ coloro.

CHRONICUS morbus est diuturnus , ultra quadragesimum diem extensus , ut febris quartana , phthisis , asthma , hydrops &c. A $\chi\rho\acute{\omicron}\nu$ tempus. Germ. Eine langwierige Krankheit.

CHRONIUS , idem quod *Chronicus*.

CHRYSOCERAUNIUS PULVIS , est aurum fulminans , quod præparatur ex auro aqua Regia soluto , infuso oleo tartari , ubi calx ad fundum præcipitatur , quæ edulcoratur & ad usum exsiccat. Hic pulvis cochleari
exce-

exceptus & igni expositus cum impetu rarefit & sonum ingentem excitat, instar tonitru. Vid. etiam pulvis fulminans ex χρυσός; aurum, & κεραυνός fulmen.

CHRYSOPOEIA est ars conficiendi aurum ex aliis metallis, quæ vulgo Alchimia vocatur.

CHYSULCA aqua idem est quod aqua Regia.

CHYBUR & *Chibur*, Chemicis notat sulfur.

CHUS, est mensura continens sextarios quatuor, sive chœnices duos.

CHYLIFICATIO, est actio naturalis, quæ chylum conficit. Vide *Chylus*.

CHYLISMA est vel expressus succus, it. extractum succosum vel rob.

CHYLOSIS, idem quod *Chylificatio*.

CHYLUS est succus albus, ex levi dissolutione & fermentatione alimentorum, præcipuè sulphuris & falis, quibus esculenta abundè scænt, in ventriculo & intestinis productus, qui, interveniente ventriculi succo acido, albus redditur. Si enim liquori cuilibet, sulphure, aut sale volatili imprægnato, humorem acetosum confundas, ilico lactescit; uti cernitur in præparandis lacte sulphuris, aut extractis vegetabilium resinosis. Quin & spiritus cornu cervi, aut fuliginis, sale volatili plurimum refertus, si liquori acido vel aquæ simplici

plici confundatur, colorem lacteum acquirit. Tandem Chylus post commixtionem bilis pariter & succi pancreatici volatilis vel acidi fermentationem, intestinorum poros & lacteas venas subiens, sanguini suffunditur. Vel rectius *Chylus* dicitur succus albicans ex alimentis beneficio menstrui ventriculi & intestinorum subsalsi aut insipidi extractus, & in lacteorum oscula propulsus. Albedo autem ejus dependet ex oleosarum s. Δ earum pinguium cum aqueis mixtura & semipræcipitatione, qualis in emulsionibus & mixtura essentiarum resinosarum cum aqueis observatur. $\text{A } \chi\upsilon\lambda\acute{o}\omega$ in succum redigo. Latinis etiam *Chymus*, quamvis alii inter hunc & chylum distinguant: Chymus enim notat humorem crudiores in ventriculo & intestinis, cui recrementa adhuc admixta; Chylus vero puriorem qualis in lacteis apparet.

CHYMETLON idem quod *Pernio*.

CHYMIA vel Chemia est corporum sub-lunarium in sua elementa, resolutio; & vicissim elementorum in corpora priora coagulatio, ad medicamenta gratiora, salubriora & tutiora concinnanda. Eius partes duæ sunt, solutio nempe, & coagulatio. *Chymia*, vel *Chemia*, seu cum Arabico articulo *Alchymia* vel *Alkymia*: unde sit deducta, alii aliter sentiunt. Alii Chymiam à $\chi\upsilon\omega$ vel $\chi\acute{\epsilon}\omega$ dictam existimant, quod scilicet metalla dura,

ra, visceribus terræ effossa, liquare & fundere primum docuerit. Alii *χημία* nominant quasi ut quidam volunt *artem Ægyptiam*. Cum enim ut refert *Plutarchus* in libro *de Iside & Osiride*, Ægyptus à Sacerdotibus Sacra Linguâ *Chemia* appellaretur; aut ut est apud *Herodotum*, in *Ægypto*, oppidum quoddam vetustum, *Chemis* nominaretur, hinc *Chemi-am*, quasi *artem Ægyptiam*, in *Ægypto* scilicet primo seu inventam seu excultam, dictam putant. Alii à quodam *Alchymo* seu inventore seu cultore hujus artis, dictam existimant: sed sine fundamento; imo imperitè. Cum enim ab alijs ars hæc *Chemia* & *Chymia* appelletur: ex Arabica lingua articulum, AL, arcessisse facile patet. Alii *Halchemiam*, quasi salis fusoriam dictam putant; sed etiam eadem de causâ ineptè. *Celius Rhodiginus*, antiq. lect. lib. 7. cap. 2. *Archymiam*, quasi *αἰγύγος χημία* nominat, verum cum nondum satis constet, an vox hæc Græca vel Arabica aut Ægyptia sit, de ejus derivatione non multum laborandum. Vocatur item *Spargiria*, *Hermetica ars*, *ars perfecti Magisterii*, *ars Segregatoria*, *Separatoria*, & *Destillatoria*. Germ. *Chymie*, *Alchymie*, *Scheide-Kunst*.

CHYMICA, seu *Chymicalia*, sunt medicamenta, quæ Chymici præparant, ut gratiori & minori quantitate ab ægris assumantur. G. *Chymische Medicamenten*.

CHYMICALIA idem quod *Chymica*.

CHYMICUS, est artis Chymicæ peritus, five Chymicus est artis dissolvendi, & vicissim coagulandi peritus. Germ. Ein Chymist.

CHYMOSIS seu *Chemosis* est palpebrarum ex inflammatione distorsio: item tunicæ Corneæ in oculo inflammatio. à χαίρω hisco.

CHYMUS, vide *Chylus*.

CICATRISANTIA sunt quæ exsiccando, astringendo, & contrahendo ulcera carne replent, & cicatrice obducunt. Germ. Schließende Mittel.

CICATRIX, Cicatrices sunt vestigia quædam & notæ, quæ relinquuntur post gravia vulnera & ulcera, quare cutis defædatur. Aliæ sunt simplices, aliæ cum cavitate & diminutione partis, aut superexcrefcentis. Græcis γλῆ, ἄρµα & κηλὶ. G. Eine Narbe.

CILIA ac *supercilia*, propriè sunt extrema palpebrarum Corpuscula duriora, & cartilaginosa, quæ Græci τάρσος vocant: supercilia verò dicuntur pili in frontis fine supra oculos confiti. Sunt quasi valla crinita seu aggeres oculis muniendis cum duplici palorum insignium serie, constituti, quibus præcaveatur, ne res incongruè in oculos improvisò à capite vel aliunde incidant. Græcis Πλεφαρίς, τὰρσοὶ *Raso*.

CINERARIUM est pars seu contignatio infima furni chimici, in qua cinis colligitur. Græce *κονιστήριον*.

CINERATIO vid. incineratio.

CINIFLONES dicuntur pseudochimici, qui & Chimicastro audiunt. Quales sunt qui nugæ loco abstrusorum arcanorum venditant, revera autem artis chemicæ sunt ignarissimi.

CINIS quid sit notum est. Dicitur tam de vegetabilibus crematis, quam de animalibus combustis. Constant verò cineres vegetabilium potissimum duabus partibus, salinis nempe lixiviosis seu alcalicis (quæ tamen Δ reas quasdam detinent) & terreis fixis inutilibus. Apparent hæc in elixiviatione. Animalium autem cineres salè omni fere carent, vel paucissimo tantum gaudent.

CIION, *Columella*, *Gargareon*, *γάργαρα* *Gurgulio*, *uva*, *uvula*, *uvigena*, *uvigera*, *Epiglottis*. *Plin. sublinguium*, *Isidoro* pensilis de palato isthmus, sive gutturis operculum dicitur. Item *κιοῖς σαφουλοφόρον* ex palato in ore penitus, juxta narium meatus, supra laryngis rimam inter amygdalas dependet, estque processus ex substantia, ut videtur glandulosa, spongiosa & rubra, quam putat *Columnus* oriri ex palati tunica, eo loci reduplicata : sed *Riolanus* à musculis ibi desinentibus. Figura est rotundè oblonga, superius crassior, & in
acu-

acutum obtusè definens. *Usus* est moderari aëris frigiditatem & impedire, ne potus ad nares ruat. Germ. Der Zapfe. Interdum uvula nimis propendit ab humoribus delabentibus, qui per vasa lymphica redire nequeunt, unde casus uvulæ oritur.

CIONIS idem quod *Cion*.

CIRCUITUS, idem quod *Periodus*.

CIRCULATIO sanguinis, vide *Periodus*.

CIRCULATIO CHYMICA est liquoris puri, per circularem destillationem in pellicano, vel alembico cæco, agente calore, exaltatio.

CIRCULATORIUM, est vas vitreum, ubi infusus liquor, ascendendo & descendendo, quasi in circulo rotatur. Varia sunt hujus generis vasa, sed duo præcipuè sunt majoris momenti & usus duntaxat, *pelicanus* nimirum, & *diota*.

CIRCULATOR idem quod *Agyrta*.

CIRCULUS, est instrumentum rotundum vitris abscindendis ex ferro factum; perfringuntur hoc modo: Circulus candefactus vitro apponitur, illudque tamdiu stringit, donec ferveat & incalescat, cumque adhuc fervet frigida gutta immissa, aut frigidi halitus affluxu dissilit, atque diumpitur. Dicitur etiam de instrumento quod vaginæ uteri immittitur, ad hujus prolapsum præcavendum. De his vid. Moriceau de morb. Gravid.

CIR-

CIRCUMFORANEUS idem quod Agyrta.

CIRSOCELE, est varicosa vasorum præparantium circa testes dilatatio, ita ut tertium testiculum quandoque mentiatur. Ex κίρσος varix, & κήλη tumor.

CIRSOS five *Varix* est nimia venarum dilatatio in tumorem elata, flexuosa, in una aut pluribus corporis partibus nascens, adeo ut rupturam minentur. Invenitur apud Græcos duplex nomen: alterum est frequentissimum κίρσος seu (ut est apud Pollucem) κερξ, & alterum verò non ita frequens ἰξία, quod quidem postremum usurpatum invenitur ab Hippocrate. Latinis *varix*; ramex tamen apud Plautum pro varice pectoris aliquando sumitur: in Merc. I. II. *Tuâ causâ rupi ramices, jam dudum sputo sanguinem.*

CISTERNA notat in genere receptaculum in quo aqua colligitur. Dicitur de variis animalium partibus e. g. quarto ventriculo cerebri; in primis verò *cisterna chyli* vocatur concursus vasorum lymphaticorum & lacteorum secundi generis circa tendines diaphragmatis, ubi ductus thoracici initium. Vocatur etiam *receptaculum chyli*.

CITTA, five *Pica*, est appetitus depravatus, quo ea appetuntur, quæ ab esu humano prorsus aliena sunt, ut Calx, fistulæ tabacæ, carbones, testæ, panni, coria, arena, &c.

Causa

Causa latet in depravato ventriculi fermento.

CLARETUM, est vinum aromatum infusione imprægnatum ac cum saccharo dulcoratum, dicitur aliàs Vinum Hippocraticum: Item Vinum Medicatum. Sic nominatur, quòd per manicam Hippocratis colatur & purificatur. Germ. Klaret.

CLARIFICATIO, est modus, quo succi vel decocta crassa, clariora evadunt: Fit triplici modo, subsidentia, fermentatione, vel additione aceti, albuminis ovi, aut lactis.

CLAVELLATI cineres sunt sal alicali fixum ex cineribus lignorum duriorum mediante elixiviatione & calcinatione paratum, quod pluribus in casibus Θi Φri substitui potest. G. Potasche.

CLAVICULÆ sunt ossicula duo thoracem claudentia, scapulamque clavus instar, cum sterno firmantia: sic dicuntur à clavibus ædium antiquis, Patavii à Spigelio visis. Celsus Jugula vocat à Jungendo, alii Ligulas, Os furcale, Furculam superiorem &c. Gr. appellant $\kappa λ α ι ς$, $\kappa λ η ι ς$ Hom. $\kappa λ η ι θ ρ ο ν$ Gal. transversim sub imo collo sitæ sunt, in pectoris summo, utrinque unà. Figuram habet oblongi S Latini.

CLAVUS, vide Helos.

CLAVUS juxta Tornamiram est passio in parva capitis parte: communiter est supra
ocu-

oculum in supercilio, & videtur ægris ac si pars capitis clavo vel terebello perforetur.

CLEIDION idem quod *Clavicula*.

CLINICUS denotat vel ægrum lecto affixum: vel medicum ægros decumbentes visitantem. A κλίνη lectus.

CLINOPALE est certamen Venereum, seu concubitus. A κλίνη & πάλη lucta.

CLISSUS vid. Clyffus.

CLITORIS est velut penis muliebris, titillationi inserviens. Constat ut penis virilis, ex duobus corporibus nervosis, quæ ab inferiore parte ossium pubis ortum ducunt, etiam in fine obtegitur glande & præputio; ejus substantia spongiosa est, adeo ut intendi & relaxari possit, non tamen ut in viris perforata est. Dicitur à κλειθρίζω lascivio.

CLONOS est concussio membrorum ob convulsionem nervosi generis graviolem, qualis in epilepticis fieri solent.

CLYDON est fluctuatio in ventriculo. A κλύζω abluo, lavo.

CLYSMA idem quod *Clyster*.

CLYSMATICA sc. ars notat chirurgiam infusoriam Elsholzio.

CLYSSUS notat spiritum acidum compositum per iteratam detonationem in retorta tubulata paratum. Duplex vulgo habetur ♂eus & ♀atus.

CLYSTER & *Clysterium* seu *enema* est Medicamen-

camentum internum, fluidum, quod per anum in intestina injicitur. Clysteres alii sunt mollientes & laxantes, alii detergentes, alii ad alias intentiones parati. A κλύζω abluo. Græcis κλυστήρ. Germ. Ein Clistier. *Clyster* sumitur aliquando latiori nomine, pro *Mentrenchyta*, *Otenchyta*, *Ritenchyta* &c. Quæ suis vocabulis suo loco reperiuntur.

CNEME vid. Tibia.

CNISMUS idem quod *Pruritus*.

COAGULUM proprie notat lac concretum in ventriculis animalium adhuc lactentium. Hinc coagulum pulli cervini, leporis &c. sæpius occurrunt in medicina, & in variis commendantur morbis. Deinde dicitur de aliarum rerum concretionem quæ antea fluiditate gaudebant, ut coagulum lactis ex quo parantur casei; sanguinis, affusione acidi; coagulum Mercurii, i. e. Mercurius coagulatus. A coagulo v. est

COAGULATIO, quæ notat congregationem, combinationem, concretionem partium antea fluidarum, vel in fluido natantium, ut coagulatio sanguinis, lactis per acidum; mercurii. Dicitur etiam de concretionem lapidum ex salinis & terreis & aqueis particulis invitante quiete.

COCCYX constituitur ex tribus ossiculis, rarius quatuor, quæ ossi sacro subsunt, hæc faciliore sessioni inserviunt. Dicitur & *orropygium*.

um. Sacra spina, Isidoro. κόκκυξ, ὀρθοπύγιον, ποονδύλιον. Germ. Das Steiß-Bein.

COCHLEA, est auris internæ cavitas, ob flexuosam circumgyrationem sic dicta, habet enim gyros tres vel quatuor se mutuo excipientes, tenuissima ac mollissima membrana succingitur. *κόγχη Rufo. ἀκανὸς Poll.*

COCTIO est, minimarum particularum fermentatio, ex quibus alimenta constant, ut ea temperiem & conformationem, corpori vivo idoneam, acquirant. *Prima* coctio fit in ventriculo, à fermento, partim ibidem à reliquiis ciborum remanente, partim ab arteriis cœliacis in ventriculum effluente. *Secunda* fit in intestinis à bile & succo pancreatico. *Tertia* in glandulis mesentericis, à lymphâ cum chylo sese miscente. *Quarta* in pulmonibus, à nitro aëreo inspirato. *Quinta* in vasis & visceribus, puta liene, Hepate, testibus virilibus &c. Malè coctionis nomine indigitatur, quia coquere igni proprium est. Si enim calor esset fermentationis causa, quid tunc dicendum de piscibus, aliisque, in quibus calor sensibilis nullus inest.

CODIA sunt capita papaveris, ex quibus sirupus conficitur. *Germ. Moos-Haupter.*

COECUM dicitur in Medicina quod exitum non habet, ut cæci ductus, meatus, alembicus cæcus.

COECUM **INTESTINUM** est in ordine à ventriculo quartum, & crassorum intestinorum primum, variæ in variis animalibus magnitudinis, & varii exinde usus. Glandulis gaudet copiosis tam lenticularibus quam aliis, quales in intestinorum tenuibus plexibus & fine ilei observantur. Græcis *τυφλός*.

COELIA est cavitas magna, ut venter infimus, medius & supremus. A *κοιλία*, cavus, *κοιλία μεγάλη* venter magnus dicitur in ruminantibus ventriculus primus.

COELIACA ARTERIA, est quæ à trunco arteriæ magnæ oritur, ventriculo, & hepatis suis ramificationibus prospicit.

COELIACA PASSIO, five affectio, est alvi fluxus, in quo cibus vel in totum, vel ex parte mutatus, absque chylicatione, per anum ejicitur. Estque duplex: *prima*, in qua cibus in ventriculo solummodo coquitur; *altera*, quando in ventriculo, & intestinis coctio seu fermentatio simul peragitur, verum propter obliterationem papillarum intestinalium vel vasorum lacteorum, ex longa nempe inedia vel dysenteria purulenta &c. non distribuitur. A *κοιλία* venter, alvus.

COELOMA, est ulcus cavum & rotundum, in cornea oculi tunica. A *κοιλία* cavus.

COELUM est cavitas oculi versus cantum. *Celi ἰσότητες*, sunt aëris constitutiones. **Cælum** etiam dicitur Palatum.

COHO-

COHOBATIO est, quando liquor destillatus, menstruo suo reaffunditur, & deinceps destillationi exponitur.

COINDICANTIA sunt signa quæ non per se, sed per aliud indicant.

COLATURA, est id quod post coctionem aut infusionem, per cribum, aut pannum trajicitur. Colatio est ipse actus colandi.

COLCOTHAR est remanentia sicca post destillationem, vulgò caput mortuum; & proprie intelligitur de vitriolo.

COLES vide *Penis*.

COLICA PASSIO, est vehemens abdominis dolor, à prava spirituum animalium diathesi, in intestino colo, à flatibus, vel ab acris humoribus in mesenterii plexibus nervosis excitatus, qui intestino colo male imputatur. Alii ex succo pancreatico acido, alii alio modo, sed false, passionem hanc deducunt. Α κῶλον intestinum crassum secundum, Colon dictum, sed rectius ἀνοιλία alvus, quia non semper in colo, ut vulgò putant, verum maxima ex parte in media alvo seu mesenterio contingit, unde cæliaca passio potius appellari possit, quidam δὲ τὸ κολάζεσθαι à torquendo, quod in eo fiebant tormina colica. Germ. Die Colica, Darm. Gicht.

COLLA, est **GLUTEN**. Germ. Leim. Græce κόλλα.

COLLETICA sunt medicamenta conglutinantia, ut *Sarcotica*. A *κολλᾶω* glutino.

COLLICIAE sunt *lachrymalium punctorum* in unum ductum in utroque latere concursus, humorem palpebrarum in narium cava derivantes. In homine ipsis ciliorum apicibus insculpta foramina breves demittunt canaliculos, demonstratu difficiles, nisi cautè diffractis narium ossibus, tunicæ relinquantur integre; mox enim ubi ossa penetraverint (quo usque tenui separantur membrana) in sinum ampliati narium continuantur tunicæ. In o-ve, lepore, vitulo, cuniculo, non in ipsis ciliis, sed interius paulò eadem reperiuntur ostia, quæ profundius in avibus quærenda, ubi quam ullo alio genere longè majora, receptum majorem stylum per palati rimam emittunt; brevis hic admodum, quæ foramina distinguit, membrana.

COLLIQUAMENTUM candidum Harveo vocatur humor iste qui elapsis aliquot à coitu sæcundo diebus in uterum stillat & incrementum conceptui præbet. Est verò fortasse nihil aliud, quam ovulum ipsum magnitudine sua auctum, in uterum provolutum.

COLLIQUATIO dicitur de humoribus vitalibus quando ipsorum, in primis feri nutritii glutinositas resolvitur ac destruitur. Deinde etiam de nutrimento corporis actu jam agglu-

agglutinato dicitur, quando ipsum quavis de causa iterum resolvitur, habitusque corporis imminuitur. Hinc *sudores colligativi* qui corpus maxime emaciant, quales in scorbuticis & hectica laborantibus observantur.

COLLUM vide Cervix.

COLLUTIO, est oris ablutio, qua dentes vacillantes, vel qua gingivas & ulcera detergemus. Germ. *Ein Mund-Wasser/ Gurgel-Wasser.*

COLLYRIUM notat hodie medicamentum topicum oculis eorumque morbis variis dictum, tam in forma sicca, ut pulvere qui inflantur, quam mediâ ut unguenta, linimenta & humidâ ut aquæ, liquores ophthalmici. Α κωλύω inhibeo, & ῥῆξις fluxio, quia fluxiones oculorum inhibet.

COLOBOMA est vitium labiorum, palpebrarum, aurium, vel narium &c. quo partes partibus vel à nativitate, vel casu quodam accrescunt, quæ tamen antea vel solutæ fuerant, vel solutæ esse debuerant. De oculis in specie dicitur. ἀ κολάω, amputo vel κολάω agglutino.

COLON, est crassorum intestinorum secundum; ejus situs sic se habet, in dextro ilio à cæco intestino oritur & reni dextro adhæret; deinde sursum reflectitur sub hepate, ubi folliculo fellis nonnunquam annectitur, à quo

Inteò colore inficitur : ulterius pergît trans-
versim sub fundo ventriculi, & à sinistris lieni
jungitur, deinde reni sinistro alligatur, ubi
gyros habet admodum obliquos, & inde in
rectum rectà definit. *Longum* est communi-
ter palmas octo vel novem, latissimum, ve-
rò & amplissimum omnium. *Cellulas* habet
multas. Ligamentum quoddam, medii di-
giti latitudine per ejus medium parte supernâ
intexitur, deinde ob amplitudinem duo li-
gamenta fortia habet, unum sursum alterum
verò deorsum, ut supernis & infernis parti-
bus alligetur. Circa *initium* habet valvulam,
ne sc. ex crassioribus intestinis in tenuia ali-
quid remeet. Græcis κῶλον, ἢ κῆ κοιλία *Ru-*
fo, *Pol. νεαίρη Hom.* A κολάζεσθαι torquendo;
quod in eo fiebant tormina colica. Vel à κοι-
λότης cavitas apud *Athen.*

COLOSTRUM denotat 1. Lac primum
ferosum post partum. 2. Denotat emulsi-
onem terebinthinatam ex terebithina cypria
cum vitello ovorum trita paratam.

COLUM vocatur pannus vel alia materia
per quam colatio instituitur, seu per quam li-
quor trajicitur pro depuratione. *Colum inte-*
stinorum vocatur tunica glandulosa interiorem
ipsorum superficiem investiens.

COLPUS, idem quod *sinus*.

COLUMELLA, idem quod *cion*.

COLUMNA NASI, est nasi pars carnosa in medio prominens, labio superiori vicina.

COLUMNA ORIS, idem quod *cion*.

COMA SOMNOLENTUM est sopor p. n. lethargo minor, sine febre, in quo æger excitatus ad interrogata respondet, & statim in profundum somnum relabitur, ore hiantē & maxillâ inferiori demissâ, mortuis similior, quam vivis decumbit. *Causa* est obstructio cerebri, cum nempe serosa illuvies anfractuum sive gyrorum cortices, una cum minoribus medullæ inclusæ rivulis invaserit. Idem est quod *Cataphora*. Ab inusitato verbo *καί* id est cubo pro *καί* jacio. Germ. *Schlaffen*. *Sucht*.

COMA VIGIL est morbus, in quo ægri continue ad somnum proclives sunt, attamen vix dormire possunt, cum immani capitis gravitudine, sensuum & facultatum omnium torpore, quibus non raro delirium accedit. Horum *ratio* si inquiritur, dicendum videtur, quod pori & meatus in cerebro, qui spirituum ambulacra sunt, à materiâ crassiori & soporiferâ, è cruoris massa suffusa, plurimum occupantur, qua spiritibus à solita explosione, & mutuo commercio plurimum inhibitis, sopor jamjam gravis, & inexpugnabilis imminere videtur; at verò in quantum spiritibus istis particulæ quædam acres, & summè agiles, velut totidem aculei adhærent, quibus per-

petim in motus incitantur, ideo illorum aliqui vias utcunque præclusas, & impervias perrumpunt, & recte vel oblique, quatenus datur via, occurrant; atque talis eorundem motus, utpote confusus, & propter impedimenta divaricatus, licet functionis animalis exercitium completum instituere nequeat, tamen istius requiem & cessationem facile interpellat; adeo ut hoc morbo affectis neque perfecta nox instet, neque dies perfectus affulgeat; sed tantum medio inter somnum & vigiliam crepusculo fruuntur. *G. Eine wachende Schlaf-Sucht.*

COMEDONES denotant morbum infantum, & puerorum ubi hi contabescunt paulatim, infomnes redduntur & inquieti, & insignem simul pruritus corporis pati videntur. Quod si in balneo rite tractentur corpuscula pilorum crassiorum instar densa & spissa è poris prominent, quibus una vel altera vice ablati melius habent infantes. Corpuscula ista per microscopium examinata apparuerunt revera animalcula viva esse, coloris subcinerei & plus minus nigricantis, cornubus, seu potius antennis binis longe prominentibus instructis, oculis rotundis grandiusculis cum cauda oblonga & in fine villosa.

COMMISSURA idem quod junctura.

COMPASSIO vid. Consensus.

COMPRESSIO Græce *θλίψις* est species angustæ.

gustationis meatuum & cavitum in corpore,
orta ab externa re violenter comprimente.

COMITIALIS MORBUS, idem quod *Epilepsia*.

COMPOSITA, sunt Medicamenta, quæ ex
variis simplicibus medicamentis parantur;
ut sunt aquæ quædam, Sirupi, electuaria, o-
piata, trocisci, unguenta, emplastra, &c.

CONARIUM sive *glandula pinealis*, in cere-
bri plexu choroidis pendet, à coniseu turbi-
nis forma sic dicta. Collocatur intra thalamos
nervorum opticorum & natium prominentias.
Hanc animæ sedem esse, aut principes facul-
tates ab eadem oriri, vix credimus, quoniam
animalia quæ imaginatione, memoria, aliis-
que superioribus animæ potentiis ferè in to-
tum destitui videntur, hanc glandulam satis
amplam atque angustam habent. Sensori-
um itaque constitui debet; ubi & nervi ori-
undi sunt, nempe circa medullæ oblongatæ
initium. *Usus* est humores serosos à sangui-
ne arterioso depositos, excipere, & in se reti-
nere; donec aut venæ depletiores factæ, eos-
dem reforbeant, aut lymphæductus (si qui
adfuerint) eos extra convehant. Doctiss. *F.*
Bayle de usu tamen ejus dubitat, cum dicit,
quis sit verus illius glandulæ usus, non est ita
facile statutum, cum in variis cerebris hominum,
borum, ovium, semper deprehenderim glan-
dulam illam manifesta falsedine atque satis

acri esse imbutam, suspicor in ea salem aliquem volatilem à sanguine separari, sali volatili ammoniaco analogum, qui in caudicem medullæ spinalis diffusus vigorem addit. Spiritibus animalibus & eorum coagulationem impedit. A *κῶν* *Q* meta, turbo.

CONCEPTIO est feminis masculini & foemini conjunctio ad productionem novi foetus; Vel est imprægnatio ovuli foeminei in ovario hærentis ab aura subtili feminis masculini eò delata. Hanc imprægnationem sequitur statim foetus novi delineatio, & ordinatio partium omnium, quæ in ovulo antea dispersæ latuerant. Germ. *Die Empfängnis*.

CONCEPTUS est ovulum ex ovario per tubas devolutum, in quo foetus delineatus & formatus hæret, quique in utero fovetur & nutritur ad sufficiens robur debitamque magnitudinem.

CONCHA, est cavitas anfractuosa aurium interna. *κὀλχη* *Ruso.* *αὐτὸς* *Poll.* idem quod *Cochlea*.

CONCOCTIO vid. *Coctio*.

CONDENSANTIA, vide *incrassantia*.

CONDIRE in pharmaceuticis notat rem per affusionem sacchari sirupisati à corruptione præservare.

CONDITUM est compositio, è conservis, pulveribus, speciebus aromaticis cum syrupo

po convenienti in electuarii formam redactis. Sumitur etiam pro medicamento simplici, saccharo vel melle condito; ut Zingiber, Helenium &c. conditum. Germ. *Ein- gemachte Sachen*.

CONDYLOMA est carnis excrescentia, collofa in digitis manuum ac pedum, præsertim verò circa anum & pudenda muliebria. Sæpius supponit malignitatem veneream. *Ακρόνδυλ* & *ἄρθρον* digiti articulus.

CONDYLI, sunt articuli seu nodi & digitorum tubercula, quæ circa articulationem, crassiora sunt.

CONFECTA, vocantur res (ut femina, amygdalæ, nuces pini, cinamomum, &c.) saccharo sicco obductæ, & incrustatæ. Germ. *Überzogene Sachen*.

CONFECTIO est compositio ex pulveribus, gummis, saccharo, melle, syrupis &c. in unam massam conjuncta: estque duplex; arida ut trochisci, tabellæ: vel humida, ut opiata, condita, conservæ, & omnis generis antidota.

CONFORMATIO est pars essentialis sanitatis & p. n. morborum; ideoque apta vel prava, consistit in hisce sex, *numero, magnitudine, figura, cavitate, superficie & situ*.

CONFORTANS est medicamentum vires reficiens, quod potissimum consistit in particulis

culis, volatilibus spiritus vitales augentibus.

CONGIUS, five *Choa*, est mensura sextariorum sex.

CONISTERIUM vid. Cinerarium.

CONJUGATIO dicitur potissimum de partibus quæ duplicia sunt in corpore nostro, inprimis verò de paribus nervorum utrinque ex cerebro orientibus.

CONJUNCTIVA TUNICA, idem quod *Adnata*.

CONOIDES, idem quod *Conarium*.

CONTRAFISSURA est fractura cranii quæ in opposita parte accidit, ejus nempe loci ubi cranium percutitur.

CONSENSUS est communicatio affectionum inprimis morborum quam certa membra inter se habent, ita, ut uno affecto, afficiatur etiam alterum e. g. affecto ventriculo læditur caput. Contingit verò consensus hic per nervos & spiritus animales in iis habitantes, qui si vitiose moveantur in una parte, vitiatum etiam motus in altera, quæ ab eodem ramo nervos obtinet. Item, est *correspondentia* variarum partium per connexiones communes, nervorum sc. & tendinum.

CONSERVA est compositio, ex floribus, vel herbis tuis, quorum ficciorum singulis libris adduntur, sacchari libræ tres. *Humidiorum* verò singulis libris, sacchari libræ duæ, ut

ut per unum vel plures annos conservari possint. Germ. *Conserv.*

CONSISTENTIA dicitur de constitutione humorum tam in corpore humano, quam pharmacia ratione crassitiei & tenuitatis seu densitatis & raritatis.

CONSOLIDANTIA sunt, quæ moderato calore & vi deterforia, sordes è vulneribus tollendo, partiumque temperiem conservando, efficiunt, ut alimentum in partem solutam commode impellatur. Germ. *Heilende Mittel.*

CONSTIPATIO idem est quod adstrictio.

CONTAGIUM est venenum quod ab uno subiecto propagatur in aliud : hoc dupliciter contingit, ad distans per aërem, vel simplici contactu, corporis vel vestimentorum.

CONTEMPLABILES DIES, vide *Critici dies.*

CONTINENS CAUSA, est causa morbi interna, cum materiâ aliunde ortâ, quæ ita morbo proximè adhæret, ut eâ positâ morbus ponatur, sublata tollatur : ut calculus qui ex cacochymiâ, ab intemperie cibi & potus ortâ, natus, ureterem obstruit.

CONTINENS FEBRIS est, quæ sine intermissionis aut remissionis tempore assidue affligit. Estque duplex : primaria, aut secundaria. *Primaria* oritur ab elemento sulphureo nimis evecto & exaltato, ut in causo, pleuriti-

riide, angina &c. *Secundaria* verò seu *Symptomatica*, producitur ex vulneribus, ulceribus, &c. ut in phthisi, vulneribus capitis, &c.

CONTINUA FEBRIS est, quæ continuo quidem affligit, sed cum remissionis & exacerbationis tempore: Estque *Quotidiana*, *Tertiana*, *Quartana*, & *Erratica*. Continuitatis causa est, à sulphure nimis in sanguine erecto, ut in continentibus febribus: Verum hujus paroxysmi oriuntur, quod chyli portio æqualis continuò sanguini suffunditur ut in intermittentibus.

CONTRAINDICATIO est, quæ impedit quod à primo indicante suggeritur, & ea vel contraindicans vel correpugnans dici solet: *Contraindicans* autem est quod per se impedit; *Correpugnans* verò quod secundariò vel quod cum aliis repugnat.

CONTUSIO OSSIS est, cum instrumento quodam duro & obtuso os ita læditur, ut externe integrum videatur, cum tamen versus interiora à toto separatum sit. Græcis *θλάσις* & *θλάσμα*.

CONVULSIO, est motus p. n. quo nervi, aut membranæ præter voluntatem contrahuntur & remittuntur. Convulsiones sunt, variæ ut Epilepsia, spasmus, tetanus &c. de quibus suo loco.

CONVULSIVI motus sunt convulsiones
mi-

minores, quæ citra κλόρον contingunt in membranis & nervis.

COPHOSIS, est aurium surditas. A κοφένω surdus sum. Germ. Taubheit.

COPOS est corporis lassitudo, quando musculi vel potius eorum fibræ humoribus viscidis aggravantur & obstruuntur, ita ut motibus obeundis inepti & pigri evadant. A κόπῳ lassio.

COPROCRITICA, vide Eccoprica.

COR est substantia carnosæ & fibrosæ, ex variis musculis & tendinibus conflata; habet duas auriculas totidemque ventriculos; dextræ auriculæ vena cava, sinistræ vena pulmonaris adhæret. Dextro ventriculo arteria pulmonaris, sinistro verò arteria magna connectitur. Investitur sacculo membranaceo *pericardium* dicto, quo mediastino & diaphragmati conjungitur; Superius basin, inferius cuspidem habet s. conū, collocatur in medio thoracis intra pulmonis lobos. Sanguini recipiendo circumpellendo tantummodo inservit. Licet alii in ventriculis, flammulam, alii in iis fermentum nescio quod constituent, omnia tamen sunt figmenta, & nulli rationi congrua, quam ὑπόθεσις in tractatu nostro de circulatione sanguinis satis evidenter expugnâvimus. Cor significat etiam medullam vegetabilem. Græcis καρδία & κῆρ. Germ. das *Herze*.

CORACOHYOIDES sunt musculi à scapulæ processu coracoide orti, qui ad os hyoides procedunt ; *Usus* oblique deorsum movere. Ex *κόραξ* corvus, & *ὕοιδες* hyoides os.

CORACOIDES est rostriformis scapulæ processus : vide *Ancyroides*. A *κόραξ* corvus, & *εἶδος* forma.

CORDIALIA vid. Cardiaca.

CORNEA oculi *tunica*, quæ etiam *Sclerotes* & *dura* vocatur, à dura meninge originem habet ; antè, ut species visibiles transmittat, pellucida est ; à lateribus tunica albiginosa obducitur ; interius humorem aqueum continet.

CORNICULARIS PROCESSUS, vide *Ancyroides*.

CORNUA UTERI, sunt duæ uteri partes laterales in brutis, ut vaccis, cervis, ovibus, capris, &c. Cornua tamen ex horum imitatione tribuerunt etiam humano utero Autores ; quia ad fundi latera, aliqua utrinque est protuberantia, ubi vasa deferentia inferuntur. Rarissime muliebris uterus bipartitur, sicut in brutis.

CORONALIS SUTURA, Græcis *σεφαι-
νης* & *σεφαιαία*, est fissura, quæ pectinatim, dentatæ ferræ instar, coit ; estque in superiore parte cranij ab uno tempore ad aliud, & circumscribitur ossibus frontis & bregmatis, in cuius medio sagittalis futura terminatur.

CORO-

CORONARIA VASA, sunt venæ & arteriæ, cor, nutritionis gratiâ, cingentes.

CORONE est processus ossis acutus inferioris maxillæ, à similitudine rostri cornicis, rostriformis dictus.

CORPULENTIA est obesitas.

CORPUS CALLOSUM, est medullosa cerebri pars, ex cujus complicatione ventriculi cerebri anteriores constituuntur. Estque tota medullosa, nulla membrana obtensa, medullæ oblongatæ apicibus utrobique affigitur: ab istis apicibus tanquam ortu suo, medullaris hæc substantia cerebrum obducens & concamerans versus posteriora expanditur, ac sensim minuitur; demum hujus expansi limbus exterior arctius contrahitur, ac inferius, medullæ oblongatæ caudici, membranarum & vasorum nexu conjungitur. Porro firmioris connexionis gratia, ab anteriore ipsius parte, juxta ipsius apices, processus medullaris exoritur, qui cerebri fissuram subten dens, ad limbos ejus pertingit; quibus velut brachiis utrinque reflexis unitur: quæ quidem brachia medullæ oblongatæ caudicem amplectuntur, adeoque istum cerebri limbum sibi firmitus annectunt.

CORPUS GLANDULOSUM, idem quod *prostata*.

CORPUS VARICOSUM, vide *varicosum corpus*.

CORPUS PAMPINIFORME, vide *varicosum corpus*.

CORPUS PYRAMIDALE, vide *varicosum corpus*.

CORRIGENTIA sunt medicamenta, quæ in compositione aliis adduntur, ut vim eorum noxiam, vel qualitatem ingratiorem tollant aut mitigent. Sic e. g. opii corrigens est castoreum; purgantium acriorum ☉♀.

CORROBORANS vid. Confortans.

CORROSIO chymica, est corporis misti, per res corrosivas, calcinatio.

CORROSIVUM est medicamentum corro-
dendi vim habens, ut Ruptorium, Calx, aqua fortis, &c. vulgò *Corrosiv*, *âßende/ beizend*
De Mittel.

CORRODENTIA sunt quæ acutis suis particulis carnem excrescentem exedunt, & consumunt.

CORTICALIS SUBSTANTIA CEREBRI, est substantia ejus exterior plurimis Labyrinthis & mæandris exterius dotata; tenui meningē obducitur. Colore gryseo est, & vasculis minimis plena: ab interiori cerebri parte medullarem substantiam sibi vicinam, habet. Usus est spiritus animales generare & è massa sanguinea excipere, ex qua per medullarem substantiam ad nervos distribuuntur & per universum corpus deferuntur. Secundo, memoriæ & somni sedes ibi collocatur.

CORY-

CORYPHE est vertex capitis ; item digitorum extremitas interior juxta ungues. à *κορυφή* in verticem attollo.

CORYZA five *gravedo* est humoris acris, falsi & incrassati in os, pulmones & nares à cerebri ventriculis per nervos odoratorios defluxus, qui dum incrassatur, per renes colari, & à glandulâ pituitariâ per infundibulum effundi in venas nequit, in nares per prædictos nervos effunditur, cui si accedat sulphurearum particularum incensio, oritur febris & per consequens fitis. Hinc Coryza, quæ est vel sine vel cum febre, à *κορυζάω* gravedine laboro. Germ. Der Schnuppen.

COSMETICA sunt medicamenta cutim dealbantia, & mollientia, ut oleum tartari, lac virginis, dissolutio ex mercurio sublimato, sulphure, camphora, &c. à *κοσμέω* orno. Germ. Schmincke.

COSTÆ, Græcis *πλευράι*. *σπᾶθη* Germ. Rippen. Sunt illa ossa, quæ una cum aliis partibus thoracem constituunt: posterius connexionem cum vertebriis dorsi, anterius verò cum sterni cartilaginibus habent: numero in quolibet latere duodecim sunt: septem superiores veræ, quinque inferiores spurix dicuntur. Item *νόθοι πλευραὶ*, *μαλθακαὶ πλευραὶ*, *χονδρώδες ἀκανθαί*. Costarum pars latior *pal-mula* dicitur, *πλάτη* Poll. angustior, quæ spinæ vertebrae attingit, *Remulus* *κωπιον* Polluci.

μεσοπλευρα costarum spatia intermedia dicuntur. Germ. Die kurzen Rippen.

COTYLA ATTICA pendet uncias novem, ut Hemina Italica. *Cotyla Italica* verò est libra mensuralis unciarum xii.

COTYLE est acetabulum seu cavitas ossis coxendicis, quæ caput femoris ossis excipit. Græcis κοτύλη, γλῶσσον *Theor. interp.* Germ. Die Pfanne.

COTYLEDON, idem quod *Cotyle*.

COTYLEDONES seu *acetabula* uterina vel πλεκτάναι κεραϊαι. Sunt glandulæ per externam fatus membranam seu chorion dispersæ, quæ succum nutritium fatus alendo ex utero segregant: sed hoc locum tantum habet, in quibusdam animalibus: in mulieribus verò placenta uterina earum vicem gerit. Item venarum uteri hiantium oscula, quæ acetabulorum & cotyledonum nomine veniunt. A foliorum Cotyledonis herbæ similitudine, nomen sortiuntur.

COXÆ OS, Celso, aliis *Innominatum* & *Ilium Coxendix* Varroni ἰσχίον, κόχωνον *Hesych.* dicitur, eo quod ileum intestinum continet, lateribus ossis sacri annexum est; in infantibus ex ossibus tribus constat; Ilio, nempe Ischio, & osse pubis, per cartilagine invicem junguntur usque ad septimum annum, tum triplici linea distinctum apparet: quod adultis in unum coalescit. Germ. Die Hüften.

CO-

COXENDIX, idem quod *Coxa* & *Ischium*.

CRAMA, *Croma*, & *Chrama*, est mixtio cujuscunque rei, five Medicamenti, five Elementorum. A *κρᾶννυμι* misceo.

CRAMPUS, item *Crampa*, est idem quod spasmus flatulentus. Germ. *Der Krampf*.

CRANIUM, est compages ossium capitis, ad quod pertinent ossa frontis, sincipitis, occipitis, temporum, sphenoidis, & cribriforme; sese habet velut *κεράς* Galea, quia cerebrum ab externis injuriis defendit, superior ejus pars ex diplomate, five duplici tabulâ constat. Ab aliis *Calva* & *Calvaria* appellatur. Vide *Calva*. forte à *κείρω* tondeo. Germ. *Der Schedel / der Haupt-Schedel*.

CRAPULA, est capitis dolor, ex nimio vini usu contractus. *Crapulae* Medicina hæc est:

Si nocturna tibi noceat potatio vini,

Hoc tu mane bibas iterum, & fuerit Medici-
na.

ex κᾶρα caput, & *πάλω* vibro.

CRASIS, five *temperamentum* est mixtio ex convenienti qualitatum constitutione. Temperamentum est simplex vel compositum; *Simplex* est cum una tantum qualitas excedit, ut calidum, frigidum, humidum, siccum, salsum, acre &c. *Compositum* est cum plures qualitates eminent, ut calidum & siccum, calidum & amarum, salsum & acre, acidum &

frigidum ; acidum cum acrimonia &c. Item aliud est *insitum*, quod partibus inhæret ; aliud *influens* quod à spiritibus & sanguine in partes influit : estque *moderata* vel *immoderata* : *totalis* vel *partialis* : *nativa* vel *adscititia* : *permanens* vel *fugiens*, ad *pondus* vel ad *justitiam*. Et sic finguntur plurimæ differentiæ, quæ vix ullius momenti sunt. A *κρηγνυμι* misceo.

CRATICULA, est instrumentum Chemicum ex bacillis ferreis quadratis digitalis crassitudinis, juxta se in acutum ita positis, ut semidigitale spatium inter illos intersit, factum focus conficiendis, carbonibus sustentandis inserviens. Germ. Der Rost.

CREMASTERES, sunt musculi duo testium suspensores dicti : membranæ vaginali externe adnascuntur, qui in hominibus ortum habent à ligamento quod in osse pubis est ; atque inferiori testium parti validè adnectuntur. A *κρεμάω* suspendo.

CRIBROSUM OS, vide *Ethmoides*.

CRIBRUM BENEDICTUM ANTIQUORUM, veteres in renibus duas cavitates finxerunt secundum longitudinem fitas : unam supremam, in quam sanguis serosus ex emulgentibus effundebatur : alteram infimam, transversa quædam membrana distinguere putabatur instar cribri angustissimis foraminibus pervia : unde colatorium vocarunt, & benedictum cribrum, per quod voluere

luere percolari ferum in ureteres , sanguinem verò probum remanere pro nutritione renum.

CRICOARYTÆNOIDES sunt musculi à cartilagine cricoide five annuliformi profecti, qui arytænoidi inferuntur, quam, dum retrorsum atque exterius abducit, rimam quoque laryngis dilatat. Ex κρῖνος annulus, ἀγυσις vel ἀγυσή apud Hesych. haustum vas genus apud Lucret. lib. 5. ἀνοίγω aperio, & εἰδὼς forma.

CRICOIDES, est laryngis cartilago annuliformis. Ex κρῖνος annulus, & εἰδὼς forma.

CRICOTHYROIDES, est par musculorum ab annulari cartilagine ortum & in scutiformem terminatum, nonnihil oblique movendo, rimulam dilatat. Ex κρῖν & annulus, θυρεὸς scutum, & εἰδὼς forma.

CRIMNOIDES seu *Crimnodes*, est urina, cui crassa & farinacea sedimenta insunt. A κρῖνον farina, & εἰδὼς forma.

CRINONES vide Comedones.

CRISIMA sunt signa decernentia & iudicantia. A κρῖνω iudico.

CRISIS est subita & repentina mutatio in morbo, ad salutem vel ad mortem contingens. Aliquando significat humorum secretionem. Sed magis frequens & usitata est illius acceptio pro iudicio super morbum habito.

bito. Crisis alia est *perfecta*, alia *imperfecta*. *Perfecta* est, quæ ægium perfectè & integrè à morbo liberat: estque vel *salutaris*, vel *lethalis*. 1. Ut sit optimis signis judicata. 2. Manifesta. 3. Ut die critica contingat. 4. Fida. 5. Secura. 6. Conveniens morbo & ægro-tantis naturæ. Crisis *imperfecta* est, in qua morbus perfectè non judicatur, sed tantum, secundum partem, & alteri crisi futuræ locum post se relinquit: Eaque duplex est, *altera* ad *melius*: *altera* verò ad *deterius*. Ad *melius* ea est, quæ non omnino tollit morbum, sed facit ut eum æger alacrius ferat. Ad *deterius* est, quæ morbum reddit vehementiorem, & periculosiorem. Crisis à Lunæ & siderum motu & influentiis dependere, eorumque aspectus quadratos, oppositos, aut *συζυγίας* sequi, verum non est: à materiæ utique ad-ustæ congestionem & turgescencia evacuationes critica duntaxat determinantur; ita pro vario ægrotantium temperamento materia turgescens vel serius, vel ocys expellitur; unde dierum criticorum varietas dependet. *Ανολω* judico, secerno.

CRISTÆ sunt carnis excrescentiæ circa anum pullulantes ex præpostera Venere ortæ, ad quarum radices plerumque scissuræ seu rhagades adfunt.

CRISTA GALLI est pars tertia ossis ethmoidis sive processus interior gallorum cristæ
haud

haud abfimilis, inter olfactorios nervos, five processus cerebri papillares affurgens : Cui infigitur extremitas finus tertii duræ meningis.

CRITERIUM, idem quod *Crisis*.

CRITHE five *Hordeolum* est tuberculum parvum, oblongum, palpebræ cilio qua pili funt, adnascens, & fic ab hordei fimilitudine, dictum. Germ. Ein Gerften-Korn im Auge. Item pudendum virile.

CRITICI DIES funt, in quibus fubita morbi converfio fit. Eorum tres funt *differentiæ* : alii *verè & perfectè critici* dicuntur, alii *indices*, alii *intercidentes*. *Perfectè critici*, principes aut radicales appellantur, quoniam, quæ his diebus contingunt crifes, omnes perfectè crifeos notas habent : ejusmodi funt feptenarii tres, nimirum feptimus, decimus quartus, & vigeſimus. *Indices*, qui contemplabiles, & inter-nuncii nominantur, funt, qui crifin feptenario die futuram indicant : funtque numero tres : quartus, undecimus, decimus feptimus. *Intercidentes*, qui & intercalares, feu irrepentes, vel provocatorii nominantur, funt qui inter principes, & indices intercidunt, crifesque imperfectas moluntur, funtque tertius, quintus, nonus, decimus tertius, & decimus nonus. Reliqui verò dies, qui neque principes funt, neque indices, neque intercidentes, *vacui & Medicinales* appellantur : funtque ſextus,

sextus, octavus, decimus, duodecimus, decimussextus & decimus octavus. Dierum criticorum computatio instituenda est ab ea hora in qua æger percipit manifestam actionum suarum læsionem. Hoc obiter notandum quod dierum criticorum supputationes, in hisce regionibus calculis Hippocraticis non exactè respondeant. Illi dies omnes dependent à materiæ morbificæ citiori vel tardiori fermentatione & maturatione. *Ανερω.*

CRITICA SIGNA sunt, quæ ex crisi, vel ad salutem vel ad mortem, desumuntur, suntque alia *antecedentia* quæ vel tempus cricum prænunciant, vel speciem criseos significant; alia *concomitantia* quæ cum ipsa specie criseos simul apparent; alia denique *subsequentia* nominantur, quæ ostendunt an sanitas imperfecta sit expectanda, vel an metus sit recidivæ.

CROCUS denotat primo florem flavum, satis notum. Deinde in Chimicis pulverem, coloris brunni ex mineralibus, maxime antimonio & marte beneficio calcinationis siccæ vel humidæ paratum. Hinc crocus metallorum, martis &c.

CROTAPHI i. e. tempora, ossa nempe cranii trilatera utrinque ad aures sita.

CROTAPHITES dicuntur muscoli, venæ, & arteriæ temporales. *αρογα* tempus. Fortè à *αργα* verbero, pulso, quia arteriæ in eodem

dem loco continuo pulsant; quandoque etiam *Crotaphium* pro dolore capitis sumitur.

CROTAPHIUM, vide in *Crotaphites*.

CRUCIBULUM, est vas fusorium ex terra, igne contumacissimo factum, acutiore basi, & fere in ampliorem capacitatem forma triangulari vel rotunda desinentem, ad fundenda & eliquanda mineralia & metalla formatum. Fit etiam crucibuli species, quæ vulgo testa appellatur, fundendis metallis adæquatum. Germ. Ein Schmelz-Ziegel.

CRUDITAS MORBORUM dicitur cum, sanguis (ut in febribus continuis) fermentando & effervescendo necdum maturuit & ad statum pervenit.

CRUDITAS VENTRICULI est, digestionis ciborum læsio. Duplex est *acida* & *nidoro-*
rosa. Utraque ex ructibus potissimum dignoscitur qui in *acida* acidi sunt: in *nidoro-*
sa verò ovum foetidum referunt.

CRUOR, Græcis *αἷμα ἰχθῆρ*. vide *Sanguis*. *Helmontius* Sanguinem à Cruore distinguit: Sanguinem contineri dicit in arteriis; Cruorem verò in venis. Cruor à currendo, vel à corde dicitur, currit enim per venas ad cor. Hic illud *Oweni* Epigramma convenit:

*Sum crudus, vocor inde cruor: per corpora
curro.*

Volvor & in venas. Sanguis ut anguis eo.
Rectius ita distinguitur, quod sanguis dica-
tur

tur, quamdiu in vasis legitime movetur; Cruor verò, quando extravasatus est & coagulatur.

CRUS, five magnus pes, dicitur totum id quod est à natibus ad digitorum pedis extremitates. Dividitur in femur, tibiam, & parvum pedem. Græcis *σκελός*. Germ. *Der Schenkel*.

CRUSTA notat Medicis idem sæpe quod eschara, quæ ulceribus veluti septum adnascitur.

CRUSTA LACTEA, est species Achoris, hac tamen distinctione, quod Achor tantum caput: verum Crusta lactea obtingit infantibus in lactationis principio, atque non solum faciem occupat, sed universam fere corporis cutim inquinat. Crusta lactea albicat, Achores verò alium colorem obtinent.

CRYMODES est febris algens, cui non raro partium internarum inflammatio adjungitur. Ex *κρυμός* frigus, algor, & *εἶδος* forma.

CRYSORCHIS, est testiculorum virilium, in abdomine occultatio. Ex *κρύπτω* abscondo, & *ὄρχις* testiculus.

CRYSTALLINUS humor oculi, etiam glacialis dictus, est, qui intra tunicæ uvæ aperturam, quasi vitrum foramini impositus radios undique adventantes colligit, ac refringit. Hujus substantia instar glutinis, aut gummi arboris,

ris , admodum pellucida est , ac consistentia , instar ceræ colliquescentis prædita , licet comprimari possit , haud tamen sponte diffuit. Figura ejus in homine , ad speciem lentis accedit , cujus nempe superficies extima planior , ac intima gibbosior. CrySTALLINUS humor , licet minùs diffuere aptus , tamen *membranulâ* propria , ob levitatem *araneâ* dicta , includitur. Α κρύϛτος frigus , & συστέλλω concreasco.

CRYSTALLISATIO est actio Chimica , quando salia in aqua soluta ad certum gradum evaporantur , ut in frigido loco posita , in crySTALLIFORMIA corpora coalescant , quæ hinc *crystalli* dicuntur.

CRYSTALLOIDES TUNICA , idem quod *aranea tunica*.

CUBIFORME , vide *Cuboides*.

CUBITUS , *Plauto* gibber brachii. ὠλέκρανον *Atheniensibus* , ἀγκών *Ruso*. κύβιτον , κύβωλον. Est media pars inter humeri os & carpum ; componitur ex duplici osse , ulna sc. & radio : quorum extrema quidem commissa sunt ; intermedia autem ab invicem secedunt , quamvis membranoso ligamento copulata. Germ. Der Ellebogen.

CUBOIDES est quartum os trasi in utroque pede , quod & os tesseræ , grandinosum , cubiforme & πολύμορφον vocatur. ex κύβος cubos ; & εἶδος forma.

CUCUPHA est integumentum capitis , fit ex cepha-

cephalicis magis odoratis, quæ in pulverem redacta, cotone moschato excipiuntur, & inter pannum sericum interpunctantur, quod adversus catharros aliosque capitis morbos super caput geritur, vel pileo intus assuitur.

CUCURBITA est vas Chymicum turbatum ex terra vel vitro confectum destillationibus per alembicum instituendis aptum. Germ. Ein Kolben. Quandoque etiam pro cucurbitula sumitur.

CUCURBITINI LUMBRICI, sunt vermes lati femini cucurbitæ similes.

CUCURBITULA seu *Cucurbita* est vas ventricosum, ex vitro vel stanno conflatum; quod corpori cum scarificatione, vel sine eâ applicatur, ad sanguinem revellendum, derivandum aut extrahendum; si sine scarificatione instituatur, *cucurbita cæca* & *Ventosa* appellatur: Græci *σινύων καὶ φων* vocant. Germ. Ein blinder Kopf. Cucurbitulæ apponuntur partibus maximè carnosiss, ubi vasa magna & nervi lædi non possunt. *Tractio* illa quæ fit in cucurbitulis applicatis hoc modo peragitur: post cutis scarificationem, aër in cucurbitula contentus vi flammæ vel stupæ incensæ rarefit & dilatatur, postea verò frigefacto & condensato aëre interno minus spatium occupat, tum aër externus premens carnem, sanguinem in cavitatem cucurbitulæ propellit.

lit. Græcis *σινύων* καὶ *χασμὸς* appellant. Cucurbitularum duo genera sunt, *inquit* Celsus, *æneum & corneum*. Ænea, altera parte patet; altera clausa est. Cornea, altera parte aque patet, altera foramen habet exiguum. In æneum linamentum ardens conjicitur, ac sic os ejus corpori adaptatur, imprimiturque, donec inhæreat. Cornea, per se corpori imponitur; deinde ubi ea parte, qua exiguum foramen est, ore spiritus adductus est, superque cera cavum id clausum est; aque inhærescit. At si cætera defecerunt, caliculus quoque aut pultarius, oris compressioris, ei rei commodè aptatur. Ubi inhæsit, si concisa ante scalpello cutis est, sanguinem extrahit: si integra est, spiritum. Ergo ubi materia, quæ intus est, lædit, illo modo; ubi inflatio, hoc imponi solet. *Cornois* hodie utuntur *Ægyptiis* ut patet ex *Prosp. Alpino*. Germ. *Schröpf-Röpfse*.

CUNEIFORME OS, dicitur à cuneo, cujus formam referri volunt: Antiquis *πολύμορφον* multiforme, ob varios, quibus asperatur intus & extra processus, in media cerebri basi situm habet, eique basis instar subternitur, ita ut omnia ferè capitis, maxillæque superioris ossa tangat.

CUNEIFORMIA OSSA sunt quæ quintum, sextum & septimum ostarfi constituunt. *Sphenoides*, *innominata* & *Calcoidea* à *Fallopio* dicta.

CUN-

CUNNUS, est pudendum muliebri, ex clitoro, nymphis, labiis &c. constans. à κύω pario, concipio. Vocatur etiam Natura *Plin.* Muliebria *Eid.* Cunnus *Horatio.* Virg Hortus *Ovid.* Genitale arvum *Virg.* utrumque honesta metaphora. Sic κῆτος *Laërtio*, νέμος *Hesych.* interfemineum *Apul.* vulva, porcus *Varro* ad imitationem Græcorum. Φύσις *Artemidoro*, χοῖρος, κλεις *Rufo*, σάκανδρος, ἀπίρρητος μυχὸς *Smida*. δόρυλλο *Etymol.* βλήχων, τζήμα, ὕσσαι *Etymol.* μύντον, μέλαθρον *Hesych.* κλητορὶς Φορμίσιον *Aristoph.* διασφάξ *Eustathio*, γέρον ἐπίσσειον, *Hippoc.* κένταυρος *teste Eustathio* apud *Theopompum*. ἐρθαγός, & βύσος *Aristoph.* γλωττοκομῆιον *Eubulo Comico*, σινδικὸν *teste Stephano* παιδοπός *Epigr.* δέλτα, σίργαβ *Etymol.*

CUPELLA vide Capella.

CURATIO, est recta ratio & ordo inveniendi per intentiones & indicationes, certa cuique morbo remedia, ut fanitas amissa restitatur. Græcis θεραπεῖα.

CURATIVA INDICATIO, est intentio quæ respicit morbum curandum.

CURCULIO, idem quod Cion.

CUTICULA est operimentum cutis, sine sensu, membranæ modo, supra universam cutim foris extensa, innumeris porulis pervia, ad externarum injuriarum declinationem, vasorum cutaneorum occlusionem, & per-

perfectiorem qualitatum tactilium perceptionem, accommodata. Nutritur ex sanguine, nam amissa denuò restituitur, licet ejus vasa minus sint conspicua. Non condensatur frigore, quoniam in fœtibus abortivis eam sæpe ostendi. Nec vaporibus oleosis condensatur, propterea quod vapores condensati facillimo negotio eluuntur. Græcis *Ἰνδερμὶς*.

CUTIS in vivo homine. Nam *pellis* est à carne jam diducta, quæ & *exuvie*: Illa *χρῶς*, hæc verò *δέγμα*: ὡς δ' ἔ' δέρειν, & δορὰ, & σέρ-
ΦΦ *Lycophr.* ὡς δ' ἔ' σέρειν ἔ' σῶμα ἀμΦιεννύ-
μενον, & πίνΦ *Homero*, ἀνθρώπῳ *Herodoto*,
δερβισήρ. Estque velamentum totius corporis externum, sive membrana satis crassa, ex filamentis vasorum sanguineorum, nervorum, fibrarumque nervearum variè inter se complicatis contexta, quibus glandulæ numerosæ, & lymphæductus, sive sudoris & vaporum vasa exteriora densissimè interponuntur. Plurimis poris hinc inde pervia est variis in locis sensibilibus ad necessariorum introitum, & exitum perforata, ut circa os, nares, oculos, aures, pudendum, anum, &c. In capite est crassissima; in cervice, dorso, &c. mediocriter dura est; rarior in facie, pene & scroto, tenuis in lateribus, tenuissima in labiis, in quibusdam locis ut in cubito, fronte, plantis pedum &c. firmiter cohæret. Germ. *die Haut.*

CYATHUS, Barbaris *Bickarium*, Esth. c. i. §. i. de form. med. Forſan à Germanico *Becker*. Arab. corruptè *Alcuatus* & *Alcuatum*, item *Cuathum*, mutatâ in tenuem aſperâ, nomen duxit, *ὡς δὲ τ' χύειν*, à fundendo nempe, vel ut aliis placet, hauriendo vino in Græcorum conviviiſ, ubi ſimpulo ſacrificiis relicto ſucceſſit : unde à Græco *κυαθίζω*, *Planto Cyathizare*, idem quod *Propertio* ad cyathos, & *Juvenali* Sat. xiii. *Suetonio* ad Cyathum ſtare, hoc eſt, pocula miſcere, ſeu ritu veterum conviviiſ ſolenni, cyatho poſcentibus convivis potum admetiri. De quo rei literariæ Dictator *Scaliger* de Cauſ. Ling. Lat. c. 123. *Suida* preſſius cum *Phavorino* ἀντλητήριον, μέτρον ὕδατος. *Hefych.* μικρὸν μέτρον. ἢ ἀντλητήριον. Meſura eſt tam aridorum quam liquidorum, non, ut quibusdam viſum, poculum vulgare, verum ſextarii pars octava : ſed ad drachmarum pondus decima, ſecundum Atticos, duodecima *Simplero* & *Menæ* cap. 17. Quomodo *Plinius* lib. 21. accipit. *Oribas.* lib. 2. Syn. c. 58. Drach. xii. obſervatione communis, cui *Fernelius* ſubſcribit, quibus addit *Ægiana* θiv. quod *Angelocrat.* ζιβ. zi. & θi. expreſſit. *Nicandri* interpreſ *ὡς δὲ μέτρων* : ὁ κύαθος, inquit, ἔχει μνᾶς μικρὰς, ἢ τω μύστρα μικρὰ δύο. τὸ γὰρ μύστρα ἔχει σταθμὸν σαγίων, τριῶνα ἢ τοις ὀγγίασιν ἡμῖς. ἐν ἄλλοις δὲ φασιν ὅτι ὁ κύαθος ἔχει σταθμὸν ὀγγίας μιᾶς ἡμισείας. *Hefychi.*

us ἔγγυον β adstipulante *Phavorino & Euchsio*, qui ad cap. 6. sect. 1. Antidotarii *Myreps.* notat *Nicolaus* esse unc. ij. etsi veteribus Græcis pro diversa liquorum ratione variet.

CYCLISCI sunt scalptra semilunaria, operationibus Chirurgicis accommodata. à κύκλῳ & circulus.

CYEMA, idem quod *Embryon.* à κύω pario.

CYLINDRUS est emplastrum oblongæ forma, Medicis *Magdaleo*, μαγδαλική Germ. *Eine Pflaster-Rolle.*

CYLLOSIS vide in *Cylum*.

CYLLUM est crus exterius luxatum. Item claudus & curvus. à κυλόω claudum reddo: unde *cyllosis* claudicatio.

CY MBIFORME os, vide *Os Naviculare.*

CYNANCHE & κυνάγχη *Aurel.* quod canes ac lupos frequenter afficiat: est internorum musculorum, laryngis, inflammatio, cum respiratione difficillimâ & feбри continuâ. Ex κύων canis ἄγχω ango.

CYNANTROPIA est rabies canina, quâ ægri lucem & quævis clara ac splendida fugiunt, aquam metuunt, ac ad ejus conspectum & commemorationem contremiscunt. Nasceitur plerumque ex veneno rabidi animalis, ut Canis, Lupi, &c. Homini per morsum, vel quovis alio modo, communicato. Ex κύων canis, ἄνθρωπος homo, & ὁπτομαι video. G. ein toller Hund-Biß.

CYNODES OREXIS, est appetitus caninus, sive fames p. n. aucta, cum vomitu vel diarrhoea conjuncta. Oritur ex fermento ventriculi nimium aucto, vel acido. Ex κύων canis, εἶδος forma, & ὀρέγνυμι cupio. G. ein Hundes-Hunger.

CYNODESMUS, est vinculum, quo membri genitalis cuticula cum glande colligatur. Ex κύων canis, eo quod caninum vinculum nuncupatur. Et δεσμός vinculum, à δέω vincio.

CYNODONTES, sunt dentes illi inter molares & incisores, canini, columellares & oculares dicti. Ex κύων canis & ὀδός dens. G. die Augen-Zähne / Spitz-Zähne.

CYPHOSIS, est spinæ dorsalis versus posteriora incurvatio. A κύπτω inclino. Germ. ein Buckel.

CYRTOMA, est gibbus dorsi, item tumor. p. n. in quacunque corporis parte excitatus. A κυρτόω incurvo.

CYRTOSIS, idem quod *Cyrtoma*.

CYSSAROS, est intestinum rectum; item podex. A κύρθω five κύσθω podex.

CYSTICA sunt medicamenta adversus vesicæ morbos. A κύστις vesica.

CYSTIS est vesica urinaria, aut fellis. A κύω prægnans sum, quia aliquid continet.

CYSTIS CHOLEDOCHUS idem quod *Folliculus fellis*.

DACRY-

D.

DACRYODES, sunt ulcera, continuo ichorem effundentia. A *δακρύω* lachrymo.

DANICH, idem quod *lupinus*.

DARSIS, est excoriatio cutis. A *δέρω* excorio.

DARTUS, est secunda, integumentorum, communium viriles testes mediatè involventium, tunica: Originem nanciscitur à membrana carnosâ. In fæminis verò peritonæi tunica testes immediate involvuntur. A *δέρος* pellis.

DASYMMA, est palpebræ internæ inæqualitas superficialis, cum rubore. A *δασύς* hirsutus,

DEBILITAS est, quando quis viribus minus pollet, quod vel ex lipothymia vel syncope, vel ex inedia quoque, vel ex morbo, vel alio quovis modo exoritur.

DECANTARE est solutionem claram, vel liquorem antea turbidum, per subsidentiam verò clarificatum, citra tamen vel colationem vel filtrationem effundere & à crasso magma te liberare. Germ. *Abgießen*.

DECIDENTIA notat statûs neutrius eam, speciem, quando fani ad morbosam dispositionem inclinant. Dicitur etiam status decidentiae, cui opponitur status convalescentiae.

DECLINATIO morbi est, quando à statu

& vigore recedit, & æger extra discrimen ponitur: nemo enim in declinatione, nisi accidentaliter, moritur, Vide *Acme*.

DECOCTUM, vide *Apozema*.

DECORTICARE idem quod excorticare.

DECREPITARE dicitur de sale communi, quando ad ignem residua humiditas expellitur, id quod cum sono seu crepitu contingit.

DECRETORIUS idem est quod criticus.

DECUSSIS, idem quod *Denarius*.

DECUSSORIUM, est instrumentum Chirurgicum. Quo dura mater leniter pressa, accurate cranio adjungitur, ut pus intra cranium & meningem crassam collectum evacuetur, per foramen trepano factum.

DEFECTIO ANIMI, vide *Lipothymia*.

DEFENSIVUM Chirurgis notat Medicamentum, quod parti læsæ circumponitur, ne læsio ipsa ulterius proserpat.

DEFLAGRATIO FEBRIUM, vide *Apyrexia*.

DEFLUVIUM capillorum, vide *Alopecia*.

DEFLUXUS, idem quod *Catarrhus*.

DEGLUTITIO est actio animalis, quâ ex fibrarum musculosarum gulæ contractione, alimentum in ore masticatum, aut aliud liquidius *absorptum* in ventriculum per œsophagum deprimitur.

DEJE-

DEJECTIO, est excrementorum alvino-
rum motu peristaltico per anum dejectio.

DELETERIUM, est medicamentum quod-
vis venenatum. A *deleas* esca, qua anima-
libus exitus paratur.

DELIGATIO est pars *Chirurgiæ*, quæ vul-
nera, ulcera, ossa fracta &c. deligat. Estque
vel simplex vel composita. Simplex est æ-
qualis vel inæqualis. Æqualis est tantum ro-
tunda, quæ membrum affectum circumqua-
que sine ulla in partem alterutram declinati-
one complectitur. Inæqualis in *asciam* & *si-*
nam dividitur: quæ tamen saltem ratione
majoritatis & minoritatis differunt; *ascia* pa-
rum à rotunda declinat, *sima* verò multum.
Variæ fasciationis sunt differentię, sumptæ à
partium, quæ vinciuntur, vel quorundam
animalium, vel aliarum rerum similitudini-
bus.

DELIQUARE i. e. per deliquium solve-
re.

DELIQUIUM animi, idem quod *Eclipsis*.

DELIQUIUM CHIMICUM est dissolutio-
nis species, quando salina corpora sicca aëri
frigido humidiori ut in cella, vel aere pluvio,
exposita, (super marmor, vel alio modo)
in liquorem resolvuntur. Ratio est, quod
particulæ aqueæ in aëre hærentes copiosè sese
in poros apertos insinuent & salinis particulis
vehiculum præbeant. Accidit etiam ali-

quando deliquitum, quando salia e. g. ΘϚ vesicæ inclusa aquæ calidæ immerguntur.

DELIRIUM est imaginationis & iudicii depravatio à spiritibus animalibus, tumultuose & ἀτάκτως motis, excitata, unde ægri multa absurda & incongrua proferunt, cujus causa autecedens vel in sanguine vel in spiritibus animalibus latet. Græcis ὡραφροσύνη. *Hippocrates* & *Galenus* variis vocabulis utuntur. *Hippocrates* quidem ad levem desipientiam significandam ferè vocabulo ὡραφροσύνη & ληρώσαι sive ὡραληρώσαι; *Galenus* vocabulo ὡραπαῖσαι ὡρακρεῖσαι, sicut ad gravem significandam κτηναι, μανῆαι & ἐκμανῆναι utitur; ὡρακόψαι verò de utraque usurpant. Species variæ sunt, unde σιωπηροί qui pauca loquuntur: alii & sermone delirant, & ridicula, aliena, magnifica vel maledica non saltem cogitant, sed & proloquuntur: alii denique opere & factis cogitata exequuntur & hæc omnia præstant vel μετ' ὀλέως, vel μετ' ὀρθῆς, sed hi omnes delirantium ordines ad certas differentias redacti sunt. Sub delirio in genere dicto comprehenduntur ὡραφροσύνη, φρενίτης, μελαγχολία, μανία, & alii qui huc referuntur affectus. Delirium iterum est cum vel sine febre. Cum febre φρενίτης vocatur, & quod simplex appellatur delirium, Græcis λήρεος vel ὡραφροσύνη, vel ὡραληρεος symptoma nimirum febrium ardentium.

DEL-

DELTOIDES est musculus instar Δ Græcum, triangularis; Oritur à clavicula, humero sive acromio, & scapulæ processu spiniformi, atque à medio humeri robusto tendine infixus: humerum ipsum attollit. A figura Δ , & εἰδὲ forma.

DENARIUS, est uncix pars septima, uncia enim septem continet denarios.

DENTARPAGA, vide *Forfex*.

DENTES, Græcis ὀδόντες, sunt ossicula utriusque maxillæ per gomphosin infixa; viris plerumque triginta: fæminis verò viginti octo tribuuntur; foris sine periosteo conspiciuntur. Continuo crescunt, secus ex frequenti detritiōne comminuerentur, non tantum arteriis & venis sed & nervis prospiciuntur, quod dolor vehemens aliquando arguit. Quatuor anteriores *primores*, *Incisores* Isidoro, *Tonici* Celso τομείς, διγαστήρες κλένες, τεμῆται, γαστροί. Germ. die fördern Zähne; latere utroque; *Canini*, Germ. die Augen-Zähne. Tandem molares. Græcis μύλοι, γομφίοι dicuntur. Germ. die Back-Zähne. Qui post annum trigesimum & quadagesimum interdum erumpunt, *morum* & *sapientie dentes*, item *genuini*, Cic. *intimi* Eid, Κεγνήτης, ὀψίγανοι, σωφρογνήτης appellatur. Dentalis vertebræ secundæ prominentia, dentis quoque nomine venit.

DENTIDUCUM, vide *Forfex*.

DENTIFRICIUM est medicamentum ad dealbandos, extergendos & stabiliendos dentes, gingivasque roborandas paratum.

Græcis ὀδοντότριμμα, σμῖγμα, ἐδόντων.

DENTITIO est tempus illud, quo infantium dentes erumpere incipiunt, quod fit mense septimo vel serius; & citius *superiores* nonnullis citius *inferiores* & in his anteriores prius: Tempore dentitionis sæpè febres, convulsiones, alvi profluvia, &c. oriuntur. Græcis ὀδοντοφυία *Aegin.* ὀδοντίασις à qua differt ὀδαξισμός *Galeno*, sive ἔλων ὀδαξισμός, ut ab *Hippocr.* vocatur, pruritus ille gingivarum, quem dentientes pueri sentiunt.

DEOBSTRUERE

DEOPPILARE

} not. idem quod operire.

DEPILATORIUM. Vide Psilothrum.

DEPRESSUS i. e. humilis; e. g. cucurbita depressa.

DESPUMARE est spumam à re quadam cumque ea sordes detrahare. Fit potissimum addito album. ov. conquasato.

DERIVATIO est, qua sanguis, qui in partem influxit & nondum impactus est, per locum vicinum educatur.

DERMA, idem quod *Cutis*. A δέρω cutim detraho.

DESCENSUS, seu destillatio per descensum est quando vas recipiens v. g. olla defigitur in terram, vas verò adservans inter-

media

mediâ laminâ foraminibus pertusâ, igne circulari incalescit, ut hoc pacto descendat, evaporabile. Parari ita solet à mulierculis
 ▽ Ros. Sed hodie inusitata ratio destillandi est. Dicitur etiam de solutione per deliquium.

DESICCATIO, est superflui humoris vel humiditatis per calorem evaporatio.

DESTILLATIO est partium humidarum vel oleosarum, in halitus fumosve vi ignis extenuatarum, atque elevatarum extractio: Destillatio fit per vesicam, cucurbitam, retortam, descensum, &c. Eaque in balneo maris, vaporis, arena, fimo, sole, reverberio, &c. peragitur. Dicitur etiam de coryza & catarthis.

DETERGENTIA, vide *Abstergentia*.

DETONATIO est operatio chimica, quando corpora mineralia in specie ☿ cum tripla parte nitri exsiccati calcinantur Δe aperto calcinatorio. Germ. *Verpuffen*.

DEUTEROPATHIA, est morbus ab alio morbo originem ducens, ex. gr. si caput ex alterius partis vitio, laborat, vel communicatâ ad id materiâ morbificâ, relicto priore foco. Ex δευτερος secundus, & παρω πατι-
 or.

ΔΙΑ notat frequentissimè in medicamentis officinalibus compositis basin, vel primari-
 um

um ingrediens, e.g. spec. diamosch. diamb. &c.

DIABETES. Sic *Galeno* dicitur. *Dipsacus* *Aegineta* ab immensa siti, quam invehit. Vel ut alii à serpentis quodam genere, quod *Dipsacus* appellatur & in *Lybia* præsertim reperitur, quod morfu suo venenum quoddam, in homines insinuet, à quo sitis inextinguibilis inducitur. *διάρροια εἰς ἄρον ὕδρος εἰς αἰνίδι*, quasi *hydrops in matulam*. Hinc est, quod hunc affectum *Matulam inter cutem*, alii *Urinæ profluvium* & *siphonem* nuncupant. Rarissimus est affectus, quem *Gal.* se bis tantum vidisse refert 6. de Loc. aff. Cap. 3. Ego cum *C. L. Doctore J. van. Dueren*, semel observavimus in Reverendo quodam Ecclesiæ Pastore. Estque sanguinis deliquium & colliquatio nimia, unde serum ingenti copia, cum intensa siti adjuncta renes pervadit perque vias urinarias excernitur; Oritur plerumque à fermento renali nimis evecto, vel p. n. acido. A *διαβαίνω* pervado

DIABROSIS est solutio continui per exesionem. A *διαβρώσκω* peredo.

DIACHORESIS notat in genere omnes excretiones, quæ in corpore contingunt; In specie verò dicitur de excretionem per alvum. Ex *δια*.

DIACLYSMA est oris collutio, ad fœtorem abigendum vel dentes aut gingivas confirmandas. Vocantur *ἴτη ἔ πολλύ* collutiones oris;

oris ; Parantur ex adstringentibus variis, ut *bistorta, tormentilla, fl. balaustiorum, cort. granatorum, gallis, alumine, ung. Ægyptiaco, &c.*

A *διακλύω* colluo. Germ. Mund-Wasser.

DIACOPRÆGIA, est medicamentum ex fimo caprino, ad versus splenes & parotides.

A *διὰ* ex, *κόπρος* sterco, & *αῖξ*, capra.

DIACRISIS, est distinctio & dijudicatio morborum & symptomatum. A *διακρίνω* distinguo, dijudico.

DIACRITICA, idem quod *Diacrisis*.

DIADOCHE, est successio per crisin. A *διαδέχομαι* suscipio.

DIADOSIS, est àimenti distributio, sive per omnes partes pervasio. Ex *διὰ* per & *δίδωμι* do.

DIÆRESIS est exesio vasorum p. n. Velut *Sennertus* dicit, cum à causa incidente, erodente, vel rumpente, via aliqua & meatus, qui adesse non debebat, aperitur, vel qui adest dilatatur, ut humores, qui in vasis contineri debebant, effluant & in alio loco : *Διάρισις* fit, cum à causa erodente, vel incidente, via aliqua, quæ adesse non debebat, aperitur. Nam primo potest *Διάρισις* fieri ab humoribus acris, qui erodendo unitatem solvunt, & viam patefaciunt ; quod etiam, medicamenta acria præstare possunt : modò crassarum partium sint. Nam tenuium partium non rodunt ; cum non hæreant diuti-

us. Deinde humores copiosi διαπέσεις causa esse possunt, qui partim distendendo rumpunt. Tertiò causæ plurimæ evidentes διαί-
 πεισι faciunt, omnes scilicet, quæ contunden-
 do unitatem vasorum solvunt; qualia sunt,
 motus vehemens, clamor, pondus grave,
 vulnerantia, conturdenia, casus, saltus & si-
 milia, inter quæ & flatūs referri possunt, qui re-
 tenti tantā vi interdum corporis partes disten-
 dunt, ut non solum naturales cavitates dila-
 tent, sed rumpendo etiam novas faciant, &
 ipsi quoque unitatem solvant. *Item* opera-
 tio Chirurgica, quæ continua separat, & fit
 incisione, ustione, terebratione, rasione, li-
 matione, ferratione, exesione. A διαίπει το-
 λο.

DIÆTA est Methodus legitime vivendi in
 sanis. At Diæta ægrorum est remedium in re-
 cto rerum vitæ necessariorum, potissimum
 alimentorum usu consistens: eaque ratione
 consistentiæ est *crassa*, *mediocris* & *tenuis*. Cras-
 sa instituitur alimentis copiosis, firmis & soli-
 dis, multumque nutrire aptis, hæc *simpliciter*
plena est, quæ fiebat olim per ptisanam hor-
 deaceam integram. Vel est *plenior* & *crassior*,
 quæ fit per carnes pullorum & ova forbilia.
 Vel est *plenissima*, quæ etiam carnes castrato-
 rum concedit. *Mediocris* est, quæ ex medi-
 ocris substantiæ & quantitatis alimentis con-
 stat. Hæc olim per panem jure tinctum, vel
 etiam

etiam per carnes pullorum fiebat. *Tenuis* est quæ & alimentis paucis, tenuibus & infirmis perficitur, quæ ut plurimum acutis morbis convenit: Eaque triplex est, *tenuis simpliciter*, quæ olim per ptisanæ succum fiebat. *Vel tenuior*; in qua melicratum propinabatur; vel *tenuissima*, in qua nihil cibi æger sumebat. Verum nunc temporis diætæ non ita strictè observantur quam olim, præsertim in hisce regionibus. A διαίτῃ nutrio.

DIÆTA SUDORIFERA dicitur in specie administratio decocti lignorum tam primarii quam secundarii pro curandis variis morbis. Germ. Schwitz-Cur.

DIÆTETICA, est pars medicinæ præscribens cognitionem & usum rerum sex non naturalium. Ex διαίτα victus ratio, & αἰτία ratio.

DIAGNOSIS, est signorum præsentium cognitio: Sive cognitio, qua præsentem morbi conditionem dignoscimus. Estque triplex partis affectæ, ipsius morbi, ejusque causæ recta investigatio. Ex διαίτη per, & γινώσκω cognosco.

DIALEIMMA; idem quod *Apyrexia*. Ex διαίτη in, & λείπω relinquo.

DIAPASMA Plinio, medicamentum aridum ex ficcis pulveribus conflatum inspersile, quod aut vestibus ad gratiam odoris, aut ulceri, vulnerique varia ratione, aut potui etiam

iam ad luxum inspergitur, *διάπασμα, κατὰ-
πασμα, κατὰπασὸν φάρμακον.* Oribasius non
male discrimen inter has voces ex *Antyllo* po-
nere mihi videtur : ut *ἐμπάσματα* sint, quæ
sudoribus cohibendis, & commovendo prur-
ritui adhibentur ; quæ *sympasmata* & *aspergi-
nes Aurelianus* nominat : *κατὰπάσματα* sunt,
quæ ulceribus superponuntur, *ξήματα* etiam
dicta : *διαπάσματα* verò conciliandæ inven-
ta fragrantia.

DIAPEDESIS, est sanguinis, per vasorum
rarefactionem, eruptio. Ex *διά* per, & *πη-
δάω* falio, salto.

DIAPHANUM est omne quod pellucidum
est, ut humores oculares, tunica cornea, se-
ptum lucidum &c. A *διαφαίνω* pelluceo.

DIAPHORESIS, sive sudatio est deceden-
tia omnis generis effluviolorum per invisibiles
corporis poros. Ex *διά* per, & *φέρω* fero.

DIAPHORETICA sunt medicamenta, quæ
per insensilem transpirationem & sudorem
causam mali eliminant.

DIAPHRAGMA, *φρένες* seu *septum transver-
sum*, & *disseptum ὑπόζωμα Arist.* est sepimen-
tum musculosum thoracem ab abdomine di-
stinguens, in medio membranofum est ; œso-
phagus, arteria magna, vena cava &c. per
illud transeunt : respirationi una cum cæteris
musculis pectoris inservit, & motu suo excre-
menta alvina premendo foris convehit. A

διά-

διαφράσσω sepio, munio: Germ. das Zwerch-
Zell.

DIAPHRATTONTES sunt membranæ, pleura, diætæ, quæ thoracem intus succin-
gunt, & in medio septum vulgo, mediastinum,
relinquunt. A διαφράσσω sepio.

DIAPHTHORA est corruptio alicujus par-
tis in corpore. A διαφθένω corrumpo.

DIAPLASIS, est membri luxati restitutio:
A διαπλάττω conformo.

DIAPLASMA, est unctio sive fomentum. A
διαπλάσσω illino.

DIAPNOE, idem quod *Diaphoresis*. A δια-
πνέω perspiro.

DIAPYEMA, idem quod *Empyema*. Ex
δια per & πύον pus.

DIAPYETICA, sunt medicamenta pus ma-
turantia. A διαπυόω suppuro.

DIARIA FEBRIS, idem quod *Ephmera*.

DIARRHOEA, est fluxus ventris, in quo
plurima biliosa, pituitosa aliaque fæculenta,
frequenter dejiciuntur. A διαρρέω perfluo:
G. der Durchfall.

DIARTHROSIS est compositio ossium, ad
evidentem, validum, facilemque motum,
comparata: qualis est in brachio, manibus,
femore, pede &c. Ex δια per, ex, & ἄρθρον
articulus.

DIASTOLE, est cordis dilatatio, cum cru-
or ex vena cava in dextrum, ex vena pulmo-
nali

nali finistum in thalamum cordis influit. Ex *δια* per, & *τέλλω* mitto.

DIATESSARON est medicamentum ex quatuor simplicibus compositum.

DIATHESIS est dispositio corporis naturalis, vel præternaturalis, qua ad actiones peragendas bene vel malè sumus dispositi. A *διατίθηναι* dispono.

DICHOPHYIA est capillorum vitium, quando in partes finduntur. Ex *δίχα* dupliciter, & *φύω* cresco.

DICROTUS, est pulsus bis feriens. Ex *δύς* bis, & *κρόω* pulso.

DIDYMI, sunt gemelli, unico partu editi. Item testiculi. A *δύω* duo.

DIES critici, vide *Critici dies*.

DIGASTRICUS est musculus biventer, qui à processu mammiformi ortum adipiscitur, & in parte menti interiori mediaque interiorius definit, illamque deorsum trahit. Ex *δύς* bis, & *γαστήρ* venter.

DIGERENTIA seu præparantia sunt, quæ qualitates humorum evacuationi resistentes, mutant, & ad evacuationem disponunt.

DIGESTIO Chymica, est qua res calore digestivo, ad modum naturalis ciborum digestionis in ventriculo, coquuntur sive fermentantur.

DIGESTIVA vide *Digerentia*.

DILA-

DILATATIO est, cum meatus vel receptacula plus debito distenduntur, ut in Varice, &c.

DILATATORIUM est instrumentum Chirurgicum, quo uterus vel os dilatatur & aperitur; vocatur etiam *speculum*, quia per id in os vel uterum intropicimus. Dicitur etiam de *radice gentian. rubr.* quæ ulceribus immittitur, ut dilatentur iterum, si nimis cicatriculæ superior cutis coëat. Germani vocant *ein Quell-Meissel*.

DILUERE est medicamentum concentratum aliis additis temperare, viresque adeo diffundere.

DILUTUM, quandoque idem quod *infusio*.

DINUS, idem quod *Vertigo*. A *divo* circumago.

DIOTA, est vas circulatorium à duabus auribus, utrumque brachium lateribus applicatum amplexantibus, dictum.

DIOPTRA est speculum matricis, sive dilatatorium, quo uterus, in foetus mortui extractione ejusque ulcerationum inspectione, dilatando ampliatur. A *διόπτρα* perspicio.

DIPLASIASMUS est morborum reduplicatio: Item duo musculi brachii circumductioni inservientes. A *δύπλω* duplico: *διπλασίον* duplo major.

DIPLOE est inferior crania lamina: item,

vas duplex, quod Chymicis usu venit. A *δύ-πλόω* duplico.

DIPLOMA, idem quod *Diploë*. Sumitur aliquando pro linteo complicato *πλύγμα* *Æginete*, *πλύγμα ῥακῆς*, *δίπλωμα* *Hesichio*, *Plagella* *Celso*, *Aurel.* Germ. eine aufgerolte Binde.

DIPSACUS, idem quod *Diabetes*.

DIRADIATIO vid. Irradiatio.

DISCUTIENTIA sunt medicamenta, quæ restagnantes in corpore humores attenuant, ut vel in vasa recipi, vel per transpirationem excelli possint.

DISLOCATIO, idem quod *luxatio*.

DISPENSATORIUM est liber, pharmacopæis utilis, in quo medicamenta omnia, saltem usualia, continentur, & in eo præscribuntur, ut toto anno in officinis præparentur & inveniantur.

DISSIMILARES partes sunt, quæ in varias partes sibi dissimiles dividi possunt; ut, manus, vena, musculus, os &c.

DISSOLUTIO est, quando electuaria vel pulveres in aqua vel decocto commiscentur & dissolvuntur. Ex. gr. Rec. el. diapruni, diacarthami ā drach. ij. ℞. crem. ♀. drach. i℞. aq. fænic. q. s. M. f. dissolutio sive haustus.

DISTENSIO est, quando partes ab alio inflantur, dilatantur, & relaxantur, ut ex effer-

ve-

vescentiis in intestinis concitatis oriuntur flatus, & non rarò pressiones doloresque.

DISTORSIO, est cum partes situ aut figura peccant. Germ. *Verdrehung*.

DISTRIBUTIO CHYLI fit, cum chylus post debitam in ventriculo & intestinis fermentationem, poros intestinales subeat, & per venas lacteas, ductumque chyliferum, in venam subclaviam exantlatur, ut unà cum sanguine circuletur & purpureo colore induatur.

DISTRICHIASIS, est duplex in palpebris pilorum series. Ex *δις* bis, & *τρις* pilus.

DIVAPORARE i. e. evaporare.

DIURESIS est urinæ per renes secretio, quæ hoc modo peragitur: Adjacent arteriis emulgentibus exiguæ glandulæ, quibus serum à sanguine secernitur, & per canaliculos exiguos; (ex quibus renum substantia maxima ex parte constat,) ad carunculas papillares & deinde ad pelvim, ureteres, vesicamque foras deducitur. Ex *διὰ* per, & *εγρ* urina, & *ρέω* fluo.

DIURETICA, urinalia Medicamenta *Aurel.* sunt Medicamenta, quæ sanguinem, fundendo, incidendo & dissolvendo, serum per renes, ad vesicam præcipitant. Ex *διὰ* per, & *εγρ* urina, & *ρέω* fluo. Germ. *Harn: Urins* freibende Mittel.

DODECADACTYLUM, est intestinorum

tenuium primum, à ventriculi pyloro incipiens, & terminans ubi jejunum incipit. Ex ~~δωδεκά~~ duodecim, & δάκτυλ^ο digitus; ob longitudinem duodecim digitorum, quod tamen in nostris hominibus nunquam observatur; forte veteres ex brutorum inspectione hallucinabantur.

DOGMATICA MEDICINA seu rationalis: hujus author fuit Hippocrates, & post eum Galenus; qui experientiæ rationem addidere.

DOLOR, idem quod *Algema*.

DOLOR NEPHRITICUS, idem quod *Nephritis*.

DORSUM seu *tergum*, pars thoracis posterior, dicitur. Græcis *νωτος*, *μετάσθρενον*, *λοφία*. Germ. *der Rücken*. Dorsum manus vel pedis est exterior eorum facies.

DOSIS est medicamenti determinata portio, five quantum unica vice exhibetur vel propinatur. A *δίδωμι* do.

DOTHIEN est furunculus five tuberculum durum ovi columbini magnitudine, cum ingenti dolore, ex sanguine crasso excitatum.

DRACO Chemicis frequenter denotat mercurium seu argentum vivum. Hinc *Draco mitigatus* est mercurius dulcis.

DRACUNCULUS, est ulcus quod nervum ipsum pervadit: item lumbricus longus, planus, non admodum latus, albus, qui cruribus

ribus Indorum frequenter innascitur. A *δράκων* draco.

DRACHMA, est octava unicæ pars, continet scrupulos tres.

DRASTICA sunt medicamenta præsentissima. A *δράω* facio. Dicitur in specie de purgantibus fortioribus.

DRI F Helmontio notat lapidem *Butleri*, quem deprædicat tanquam medicamentum potestativum, quod solo attactu extremo lingvæ apice morbos sanare possit.

DROPACISMUS, est medicamentum iubilificans, quo membra externa omnia extenuata, resoluta, frigida & humida, oblini solent. Estque vel simplex vel compositus. *Simplex* ex pice modica oleo liquata, constat. *Compositus* præter picem oleo liquatam, recipit etiam piper, pyrethum, bitumen, semen rorismarini : & si opus sit ficcare, *sulphur vivum, salem, cinerem sarmentorum* ; si vellicare *Euphorbium*. Forma varia est, quidam enim emplastri referunt, alii cataplasmatidis formam. Latinis *Picatio*. Germ. ein Pech-Pflaster.

DROPAX, idem quod *Dropacismus*.

DUCTUS BILARIUS, vel *Porus Bilaris*.

DUCTUS CHYLIFERUS est vas, in cuius parte inferiore lacteæ venæ omnes & plurimi lymphæ ductus terminantur ; circa glandulam renalem sinistram ortum fortitur ; & juxta arteriam magnam per thoracis longitudi-

nem ascendens, in venam subclaviam finistram terminum consequitur; plurimas habet valvulas, ne materia ascendens delabatur: intra quartam & sextam thoracis vertebram, pro naturæ lusu, variè bifurcatur: usus est Chylum & Lympham versus cor, ex partibus inferioribus vehere & adducere.

DUCTUS PANCREATICUS, est canaliculus, ex pancreate ortum ducens, qui juxta vel non procul à ductu bilario intestino inseritur; succum vehit Lymphaticum, quem in intestinum duodenum mittit, ad cibum (à fermento acido ventriculi & bilis admixtione) volatilisandum & fermentandum: Doctiss. de Graaf. succum subacidum ex ipso ductu emulgere novit, alii etiam Medici cordati, inter quos præceptor noster Phil. Matthæus Junior, Dom. Paisenius Dom. Michaël Behm. &c. de succo istoc acido non parum ambigunt, & de morbis quibusdam, quos ex effervescentiis acidis succi pancreatici cum bile in duodeno derivat Excell. Dom. Sylvius, hætenus valde dubitant. Nos autem interdum p. n. acidum inveniri affirmamus, sæpe etiam falsum, & austerum; frequentius tamen insipidum & volatile, vide Anat. nostrum Reform. cap. xi. lib. i.

DUCTUS RORIFERUS, sic à Nobiliss. Bilſio dictus, idem est quod *Ductus Chyliferus*.

DUCTUS SALIVARES sive salivarii sunt,
mea-

meato, qui à glandulis extra os fitis nempe parotidibus & maxillaribus internis protensi, in maxillas & linguæ latera porriguntur, ibique succum salivalem effundunt, ad cibi solidioris masticationem, deglutationem; & nonnullam fermentationem.

DUCTUS THORACICUS, vide *Ductus Chyliferus*.

DUCTUS UMBILICALIS, vide *Funiculus*.

DULECH est terminus Paracelsicus & Helmontianus, denotans fordes tartareas in sanguine, ex quibus calculi facile concreescere possunt.

DUODENUM INTESTINUM, idem quod *Dodecadactylon*.

DURA MATER, vide *Mater dura*.

DYSÆSTHESIA, est difficultas seu vitium sensuum. Ex δύς difficile, & αἰσθάνομαι sentio.

DYSCRASIA, intemperies, mala temperies, est inæqualis elementorum in sanguine, vel succo nervoso mixtura. Ex δύς difficile, & κεράννυμι misceo, tempero.

DYSELCES, est qui ulceribus curatu difficillimis laborat. Ex δύς difficile, & ἔλκευ ulcerus.

DYSENTERIA, est alvi fluxus, cum torminibus ventris, in quo sanguinolenta, purulenta & frustula intestinorum membranacea

excernuntur, sæpe aut semper cum febre continua, & siti conjuncta. Ex δύς difficile, ἐντέ-
ρον intestineum, & ῥέω fluo. Latinis Tormi-
na. Germ. die rothe Ruhr.

DYSEPULOTICA, sunt ulcera maligna, curationem respuentia. Ex δύς difficulter, ἐπι super, & ἅλῃ integer. Sed potius ab ὀλλυμι perniciem infero, derivandum cen-
seo.

DYSODES, δύσσομῃ vel δύσοδμῃ. Est omne illud quod malè olet; ut excrementa. Ex δύς difficile, & ὀζέω oleo. Germ. stinkend de Dinge.

DYSOREXIA, est appetitus diminutus, ex mala ventriculi dispositione. Ex δύς diffi-
cile, & ὀρέζω cupio.

DYSPATHIA, est patiendi difficultas. Ex δύς difficile, & πάσχω patior.

DYSPEPSIA, est difficultas cibos conco-
quendi seu fermentandi in ventriculo & inte-
stinis, unde non raro in nidorem vel acidita-
tem convertuntur. Ex δύς ægrè, & πέπτω co-
quo.

DYSPHONIA est loquendi difficultas, ex mala organorum dispositione. Ex δύς diffi-
cile, & φωνέω voco. Germ. eine schwere
Stimm.

DYPHORIA, est tolerandi vel patiendi
difficultas. Ex δύς ægrè, & φορέω patior, to-
lero.

DY-

DYSPNOEA, est respirandi difficultas, ab organis vitiatis, obsessis aut irritatis orta. Ex δύς moleste, & πνέω spiro, Germ. schmerer Odem.

DYSTHERAPEUTA, sunt morbi curatu difficiles. Ex δύς pervicaciter, & θεραπεύω curo.

DYSTHYMIA, est animi ægritudo. Ex δύς ægrè, & θυμός animus.

DYSTICHIA, est duplex p. n. pilorum in palpebris ordo. Ex δύς male, & σείχω incedo.

DYSTHRIACHISIS, est continuus lachrymarum defluxus, à pilorum in palpebris, naturalibus pilis subnascentibus, punctione. Ex δύς male, & θρίξ crinis, & χέω fundo.

DYSTOCIA est partus difficilis, sive præternaturalis foetus in lucem, editio. Hoc fit quando nempe oblique, transversim vel pedibus primò egreditur, vel cum viæ ex inflammatione vel aliàs angustæ sint, vel cum foetus magnus, debilis, obesus, vel mortuus sit. Ex δύς difficile, & ὠνάω pario. Germ. schwere Geburth.

DYSTRICHIASIS, est pilorum crescentia, inversa. Ex δύς ægre, & θρίξ crinis.

DYSURIA est mingendi difficultas, ab organis male dispositis, aut à calculo, arenis, vel viscidis humoribus, obstructis plerumque cum ardore urinæ. Ex δύς malè, & ὕεγν urina, & ῥέω fluo. EBUL-

E.

EBULLITIO dicitur de motu liquidorum inter coquendum. Deinde transfertur ad motus sanguinis, fermentativos p. n.

ECBOLICA sunt medicamenta, quæ foetum in partu difficili expellunt. Item medicamenta, quæ abortum concitant. Ab ἐκβάλλω de jicio.

ECCATHARTICA, vide *Catharticum*. Ab ἐκκαθαίρω expurgo.

ECCHYLOMA, idem quod *Extractum*.

ECCHYMOMA, est cutis sugillatio, à sanguinis extravasatione. Ab ἐκχύω effundo, & αἷμα sanguis.

ECCHYMOSIS, idem quod *Ecchymoma*.

ECCOPE, idem quod *extirpatio*. Ab ἐκκόπτω excindo.

ECCOPROTICA, rectius *Eccoprica*, idem quod *Catharticum*. Ab ἐκκονέω alvum depono.

ECCRIMOCRITICA sunt indicia de excretis particularibus. Ab ἐκκρίνω secerno, & κρίνω indico.

ECCRISIS, est excrementorum secretio. Ab ἐκκρίνω secerno.

ECHINUS denotat inter alia ventriculum animalium ruminantium in ordine tertium, qui aliàs omasus vocatur, & plicis plurimis gaudet.

ECLAM-

ECLAMPSIS dicitur nonnullis idem quod *Harveo* micatio sanguinis, seu vitalis sanguinis motus, quem à luminoso principio in corde habitante falsò derivant. Ab ἐκλάμπω effulgeo.

ECLEGMA sive *linctus*, quem *Arabes* *Loch* & *Lohoch* appellant, aliis *illinctus*, & ἐκλειντὸν, est medicamentum internum, quod consistencia inter syrupum & opiatum media est, ex variis thoracicis adversus asperæ arteriæ & pulmonum affectus ut lingatur, concinnatur. Ab ἐκλείχω lingo, lambo. Germ. ein dicke Saft.

ECLIPSIS, est animi defectus: idem quod *Eclipsis*. Ab ἐκλείπω deficio.

ECLYSIS, Defectio *Suet.* Defectio virium *Cic.* Languor virium *Ovid.* Imbecillitas, debilitas, Græcis ἀτονία, ἀσθένεια, ἐκλυσις, ἀρρώστια τῆς δυνάμεως. Est vivificationis læsio, qua vires leviter prosternuntur, ex sufficientis spirituum & caloris copię in corpore defectu. Ab ἐκλύω delinquo. Germ. eine Ohnmacht.

ECPHRACTICUM, est medicamentum incidens & deobstruens. Vide *Incidentia*. Ab ἐκφράσσω deobstruo.

ECPHRAXIS, est alicujus partis, per medicamenta incidentia, deobstructio. Ab ἐκφράσσω deobstruo.

ECPHYSESIS, est efflatio vel exspiratio confertim facta. Ab ἐκφυσάω effluo.

ECPHYSIS, est processus ossis continuitate cohærens : item intestinum *duodenum*. Idem quod *Apophysis*. Ab ἐκφύω excreasco.

ECPIESMA, est succus expressus : item *feces*, quæ ab expresso remanent. Etiam *Calvariae fractura*, in qua partes cranii fractæ, meninges premunt. Ab ἐκπιέζω expri-
mo.

ECPLEROMA Latinis *supplementum* vocatur id quod à chirurgis intruditur, ad complendum sinum, vel cavitatem ad meliorem deligationem.

ECPLEXIS est perterrefactio seu stupor. Ab ἐκπλήσσω perterrefacio.

ECPNEUMATOSIS, vide *Exspiratio*.

ECPNOE idem.

ECPTOSIS, idem quod *Luxatio*. Ab ἐκ-
πῖπῶ excido.

ECPUCTICA sunt medicamenta conden-
santia, vide *Incrassantia*. Ab ἐκπυκνάζω con-
denso.

ECPYEMA, idem quod *Empyema*. Ab ἐκ-
ex, & πύον pus.

ECPYESIS, vide *Ecpyema*.

ECRYTHMUS est pulsus, qui nullius æta-
tis rhythmum seu modulum observat. Ab ἐκ-
ex

ex, & ῥυθμὸς *modulus.* Germ. ein unordentlicher Puls.

ECSTASIS est mentis commotio. Item, *abscessus.* Item rei alicujus è statu, in quo erat, in alium statum dimotio. Ab ἐκ ex, & ἵστυς statuo.

ECTHLIMMA, est ulceratio, à violenta, compressione, in cutis superficie oborta. Ab ἐκθλίβω *exprimo.*

ECTHYMATA, sunt pustulæ, sive cutis quædam efflorescentiæ, ut in variolis, &c. Ab ἐκθυμιάω *exhalo, vaporo.*

ECTHYMOSIS, est sanguinis commotio & intumescencia. Item animi alacritas. Ab ἐκθυμέω *prompto animo sum.*

ECTILLOTICA, sunt medicamenta, quæ callos & clavos absumunt, crinesque evellunt. Ab ἐκτίλλω *evello.*

ECTROPIUM, est increfcentia palpebrarum, quando inferior palpebra brevior est, superiore, item genæ &c. aut ejus inversio. Ab ἐκτρέπω *everto.*

ECZEMATA, sunt pustulæ rubicundæ, fervidæ, & flammæ. Quidam Hydroa pro eczematate, sed malè, sumunt. Ab ἐκζέω *effervesco.* Germ. *feurige Blattern.*

EDULCORARE in Chemicis & pharmaceuticis duo notat; 1. medicamentum aliquod liquidum, ut potionem, emulsionem, addito saccharo dulcem reddere. 2. Significat

cat etiam pulverem chemicum calciformem à salibus adhærentibus liberare & insipidum reddere, id quod fit frequenti aquæ affusione.

EFFERVESCENTIA, est intestinus particularum diversæ indolis & naturæ, cum tendentia ad subitam destructionem, motus, quem nonnunquam calor aut flamma subsequitur, ut in calce viva, fœno madide reposito, & misturis Chemicis, potissimum in commixtione salis acidi & alcalici, vel saltem corporis alcalini.

EFFLORESCENTIA vid. exanthema.

EFFLUVIA denotant subtilissima & sæpius insensibilia corpuscula, quæ ex variis corporibus tam motu aëris quam intestinâ agitatione particularum componentium aëri communicantur.

EGESTIO, idem quod *Dejectio*.

ELÆOSACCHARUM est medicamentum ex saccharo & oleis destillatis paratum pro meliori horum dispensatione. Ab ἐλαγον oleum & saccharum.

ELASTICA VIS, denotat primo in aëre vim illam, qua concentratus & condensatus sese expandit, & hoc nisu in libertatem se vendicat. Deinde dicitur etiam de spirituum animalium explosione, quæ concipitur tam in naturali musculorum motu, quam in spasmodis & convulsionibus. Ab ἐλαύνω agito.

ELA-

ELATERIUM, est succus cucumerum, silvestrium, in spissam, duramque consistentiam redactus. Item omne medicamentum, quo alvus purgendo subducitur. Ab ἐλαύνω agito, expello.

ELECTICA vide *Attrahentia*. Ac ἔλκω traho.

ELCUS, vide *Helcus*.

ELECTUARIUM est confectio ex speciebus, pulpis, gummis, syrupo vel melle excepta, consistentiâ conservæ instar crassâ. Estque *simplex* vel *compositum*. *Simplex* tantum ex pulpa cassiæ, tamarindorum, vel prunorum constat : *Compositum* verò ut plurimum ex speciebus, pulpis, succis condensatis, gummis, &c. quæ melle vel syrupo excipiuntur. Electuaria sunt digerentia, laxantia, purgantia, confortantia, alexipharmaca &c.

ELEMENTA seu principia sunt corpora simplicissima, quæ nec ex se invicem sunt, neque ex aliis, ex quibus sunt omnia & in eadem resolvuntur. Elementa sunt quinque, spiritus, sal, sulphur, aqua, & terra, quorum postrema duo passiva, cætera activa dicuntur. *Alii* enumerant tria, salem nempe, sulphur & Mercurium, minus tamen rectè. *Peripateticorum* Schola quatuor existere docet, ignem sc. aërem, aquam & terram. *Cartesius* materiam primam, secundam & tertiam constitu-

ELEPHANTIASIS ARABUM, de quo morbo ne verbum quidem fecerunt Greci. Arabes ejus mentionem passim faciunt, quæ varicibus cognata est; atque ex istis ortum habet, & tantum pedum tumor est. Agit de hoc *Avicenna*, ubi de varicibus tractat: *Rhases* tamen dissentit ab his, & Græcos sequitur. *Haly Abbas* qui Elephantem dicit esse morbum omnia corporis membra corrumptentem, & quasi cancrum universalem. Verum nec ipse sibi constat, cum scribit: ulcera, quæ in pedibus & cruribus fiunt, Elephas vocantur. Et Elephanticus morbus apostema est melancholicum, quod in cruribus & pedibus: & ejus signum est, quod pedis figura elephantis figure similis sit. Reliqui omnes seorsim de lepra & elephantia si agunt, & elephantiam pedum tumorem esse dicunt, à sanguine melancholico & pituitoso & varicibus ortum, ob quem pedes ægri pedibus elephantis figura & crassitie similes fiunt. Atque tumoris hoc genus in mendicantibus sæpe conspicitur, qui in viis publicis stipem petendo victum quærunt.

ELEPHANTIASIS GRÆCORUM quam *Arabes* lepram vocant. Appellatur autem *elephas* & *elephantiasis*, & *elephantia* ab elephante, ob similitudinem, quam hic morbus habet cum elephante nimirum, ut nonnulli putant, quod eo morbo laborantes, magni
ut

ut elephantes, fiant; quæ inepta est notatio, cum elephantiaci non majores fiant, nisi quis non magnitudinem corporis elephantiasi laborantium, sed morbi magnitudinem respiciat, vel quod malum in cruribus serpens, efficiat ea elephantis ritu ferè rigida & æqualia: vel quod inter alios morbos vehemens ac validus sit veluti elephas. Vel quod membra & cutis tumida, scabra, rugosa, tuberosa, & inæqualis, ut elephantum reddatur. *Galenus* de tumoribus cap 14. malum hoc, cum incipit, etiam σατυριασμόν nominari scribit, eo quod facies similis Satyrorum faciei reddatur. Nam labia fiunt crassa, nasusque tumet atque ideo depressus apparet; aures tabescunt; maxillæ rubore perfunduntur, in fronte hinc inde tumores quasi quædam, cornua apparent. Quanquam alii ea etiam de causa Σατυριασμόν hoc malum nominari censeant, quod in ortu valde libidinosi sint, quoniam videlicet malæ faciei iisdem cum rubore attolluntur, & musculis maxillaribus veluti convulsionem patientibus, mentum ipsum dilatatur, quemadmodum etiam ridentibus evenire solet, similitudine quadam ad picturas Satyrorum, quos ὁπὸ τῶν σιωνῶν αἰ. *Cal. Rhodiginus* ita nominatos putat, quod ore hiante labiisque diductis instar ridentium cantent & ludant, vel ut nonnulli, quod Satyris in Venerem propensione & libidine similes

sint. *Celsus* ita describit totum, *inquit*, corpus afficitur, ita ut ossa quoque vitari dicantur: summæ partes corporis, crebras maculas, crebrosque tumores habent. Rubor horum paulatim in atrum colorem convertitur: summa cutis inæqualiter crassa, tenuis, dura, mollisque quasi squamis quibusdam asperatur, corpus emarcescit, os, suræ, pedes intumescunt. Ubi vetus est morbus, digitum in manibus pedibusque sub tumore conduntur, febricula oritur, quæ facile tot malis obrutum hominem consumit.

ELEVATOR idem quod *Elevatorium*.

ELEVATORIUM ab elevando dictum est instrumentum Chirurgicum, quo crania depressa elevantur.

ELIXIR dicitur ab Arabica voce *Electschir*, sive *Elieschir*, sive *Aleschis*, estque essentia composita per spiritum vini aut aliud simile, extracta.

ELIXIVIATIO est quando ex cineribus e. g. vegetabilium, affusa ∇ calida, lixivium paratur pro sale fixo conficiendo.

ELLEBORISMUS vid. *Helleborismus*.

ELYTHROIDES sive vaginalis, est tunica propriarum secunda, testem virilem mediatè involvens. Ab $\epsilon\lambda\upsilon\theta\epsilon\gamma$ involucrum, & $\epsilon\lambda\theta$ forma.

EMBAMMA est condimentum liquidum, quod cum cibis apponitur vel ad saporis emen-

E MEDICUM. 181
emendationem, vel cruditates digeren-
das.

EMBROCATIO, idem quod *Embro-
che*.

EMBROCHA, idem quod *Embroche*.

EMBROCHE, seu irrigatio, instillatio, stillicidium, fomentationis genus est, quando humor ex alto, pluviae instar, in partem aliquam destillatur, quæ fit vel prolutione ex vasculo proboscide inclinata, vel destillatione, vel ex gutturnio. Adhibetur primo super futuram coronalem, in cerebri intemperiebus, finiturque humor per sagittalem suam decurrere. Secundo ad principium spinalis medullæ in nervorum morbis, finiturque humor per totam spinam defluere. Tertio ad calefaciendum vel exsiccandum, ventriculum, finiturque materia per totum abdomen excurrere, si intestina quoque imbecillia sint, hepatis ceratum santalinum applicatur, quum ejus incensio metuatur. Embrocharum materia est aqua communis thermarum, decoctum, lac, oleum, prout partis affectus & necessitas requirit. Ab ἐμβρέχω intingo.

EMBRYON est rudimentum fatus in utero materno. Ab ἐμβρύω pullulo.

EMBRYONATUM vocatur nonnullis acidum sal, quod in terræ visceribus adhuc delitescit sibi relictum & nulli alii corpori junctum.

EMBRYOTOMIA, est fœtus dissectio anatomica. Ex ἔμβρυον fœtus rudimentum, & τέμνω secō.

EMBRYULCOS dicitur uncus ferreus extrahendo fœtui dicatus. Unde *Embryulcia* extractio fœtus.

EMETICA sive *vomitoria* sunt medicamenta, quæ particulis suis irritativis ventriculi fibras versus superiora contrahunt, & quicquid ventriculo molestum est, per os expellunt. Ab ἐμέω vomo. Germ. Brechmittel.

EMETOLOGIA, est tractatio de vomitoriis. Ab ἐμέω vomo, & λόγος sermo.

EMMENAGOGA sunt medicamenta menses cientia.

EMMOTON, medicamentum liquidum, quod peniculis vulnerariis vel linteo concepto exceptum ulcerum sinibus injicitur.

EMOLLIENTIA sunt, quæ mediocri sua calefaciendi & humectandi facultate, partes inter se firmiter coherentes dissolvendo, & nonnullas dissipando, molles reddunt. Græcis μαλακτικά à μαλάσσω emollio.

EMPASMA, idem quod *Catapasma*.

EMPHRAXIS est obstructio in quacunque parte facta. Ab ἐμφράσσω obstruo.

EMPHRACTICA idem quod *Emplatomena*.

EMPHYSEMA est inflatio, ab effervescent-

E M E D I C U M. 183
fcentiis vel alias concitata. Ab ἐμφύτω in-
flo. Germ. Aufſſtehung.

EMPHYTON THERMON, eſt cali-
dum innatum, ſeu calor ex parentum ſemine
primo in *fetu ſeminatus*, qui poſtea, inchoata
respiratione & fætu per ſe ſubſiſtente, ſenſim
perit. Calidum hoc, cum Philoſophi tum
Medici *Spiritum inſitum & nativum* nominant
& ex tribus conſtare partibus aſſerunt, videli-
cet ex *humido primogenio, inſito ſpiritu, & calore*.
Unde *Fernelius* definit *calidum innatum*, quod
ſit *humidum primogenium, inſito ſpiritu, & calore*
undique perfuſum. Verum iſthæc veterum nu-
gamenta nihil ad nos pertinent: calidum
enim illud, locum duntaxat habet in recens
natis. Ab ἐμφύω innascor, & θερμαίνω cale-
facio. Germ. Die eingebohrne Wärme.

EMPIRICA Medicina eſt, qua citra
rationem ægri curantur. Cujus author fuit *A-*
cron Agrigentinus, qui neglectis rationibus, ſo-
la experientia fuit contentus. Apud *Ægypti-*
os hæc ſecta imprimis floruit. Ab ἐμπειρίω
tento. Unde Empirici, quos nunc circulator-
es dicimus.

EMPLASTICA, idem quod *Emplatto-*
mena.

EMPLASTRUM, eſt Medicamentum
externum, quod linteo vel pelli tenui, indu-
ctum, cuti applicatur, eique tenacius adhæ-
ret. Componitur vulgo ex oleis, aut iis, quæ
olei

olei consistentiam fere habent, qualia sunt, axungia, medulla, butyrum, mucilagines; item ex pulveribus, & cera, aut iis, quæ ad ceræ consistentiam accedunt, ut resina, pix, gummi &c. cujus massa adhuc calida in teretes & longas figuras magdaleones cylindraceas formatur. Ab ἐμπλάσσω illino.

EMPNEUMATOSIS, sive *inspiratio*, est thoracis alterna dilatatio, qua aër nitrosus continuo inspiratur, & per asperam arteriam, ejusque partes vesiculares, sanguini, accensionis gratia, communicatur. Ab ἐμπνέω inspiro.

EMPROSTHOTONOS, est species convulsionis, qua muscoli vel totius corporis, vel colli tantum, versus anteriora, contrahuntur. ab ἐμπροσθεν antè, & τείνω tendo.

EMPYEMA propriè dicitur puris in thoracis cavitate collectio; sed si latius sumatur, etiam pro pure, in abdomine, collecto accipi potest. Ab ἐν intus, & πύον pus. Germ. Brust-Geschwær.

EMPYREUMA notat in Chemicis uredinem, quam res destillatæ ab igne contrahunt. G. der brandige Geruch oder Geschmack. Deinde empyreumata etiam sunt febriles, post crisin, reliquæ. Ab ἐμπυρῶ accendo.

EMULGENTIA vasa, sunt arteriæ & venæ, quæ renes subeunt.

EMUL-

EMULSIO est medicamentum potulentum, ex seminum quorundam medullâ cum affuso commodo liquore educta, compositum, cujus colaturæ syrupi, laudanum &c. adjiciuntur. G. eine Milch.

EMUNCTORIA sunt cavitates, in quas aliquid excernitur; ut nares pituitam cerebri recipiunt: aures humorem flavum crassiusculum: alvus excrementa alvina: vesica urinam, &c.

ENARTHROSIS est articulatio, cum cavitas excipiens profunda admodum, & caput quod in eam inferitur, oblongum. Atque hæc conspicitur in femore & acetabulo, quod Ischio vulgo tribuitur: tum in astragalo cum osse cymbiformi. Ab ἐν in, & ἄρθρον artus.

ENÆMON est medicamentum sanguinem sistens, vel quod astringendo, refrigerando & exsiccando. meatus vasorum apertorum claudit, sanguinis fluiditatem, motumque vehementiorem imminuit, vel sistit. Ex ἐν in, & αἷμα sanguis. Germ. Blutstopfend Mittel.

ENÆOREMA est crassamentum illud, quod in urinæ medio suspensum continetur. Ab ἐναρπéω in sublime attollo.

ENCANTHIS, est caruncula lachrymalis, sive excrescentia aut intumescencia angulorum oculi internorum. Ex ἐν in, & κανθός hircus.

ENCATHISMA idem quod *inseffus*. Ab ἐν in, κατω infra, & ἵζουα sedeo.

ENCAUSTUM est materia illa, qua perficitur colatura vel pictura encaustica. G. Glas-Farbe / Schmelzwerk. Nonnullis etiam ita vocatur atramentum scriptorium.

ENCEPHALOS est quodcunque cranii mœniis concluditur; ut cerebrum, cerebellum, medulla oblongata, corpus callosum, corpus striatum &c. Ab ἐν in, & κεφαλή caput.

ENCHARAXIS vide *Scarificatio*. Α χαρῆσσω scarifico.

ENCHEIRESIS est prompta & expedita operandi ratio in iis, quæ manuali opera perficiuntur, e. g. Chimia & anatomia. Ab ἐνχειρέω manum admoveo. G. künstlicher Handgriff.

ENCHYMOMA est sanguinis p. n. affusio, qua partes externæ lividæ & nigræ conspiciuntur, ut in scorbuto, & fugillationibus oculorum, aliorumque partium vulgo. G. ein blau Bluge. Item sanguinis affusio, quando nimirum ejus motus citatior fit; ut in ira, & gaudio diffuso. Ab ἐγχέω infundo, & χυμὸ humor.

ENCHYTA, est instrumentum, quo liquida in oculos, nares vel aures instillantur. Ab ἐγχύω infundo. Germ. ein Erichter.

EN-

ENCLYSMA, idem quod *Clyster*. Ab ἐν intus, & κλύω abluo.

ENCOPE, est partis alicujus incisio, ut in gangræna, &c. Ab ἐγκόπτω incido.

ENCRAINIUM, idem quod cerebellum. Ab ἐν in, & κρανίον calvaria.

ENDEIXIS, est morborum indicatio, qua demonstratur, quid sit faciendum: ex gr. Plethora indicat venæ sectionem. Ab ἐνδείκνυμι demonstro.

ENDEMIUS, five *morbus vernaculus* & *communis*, est, qui omni tempore plurimos in una regione invadit, à causa loco vel regioni propria, & inquilina proveniens. Ut, Scorbutus Hollandis. Ab ἐν in, & δῆμιος populus.

ENDEMUS, idem quod *Endemius*.

ENEMA, idem quod *Clyster*. Ibidis Ægyptiæ inventum. Ab ἐνίεμι immitto.

ENERGIA, ex agitatio vel operatio spirituum animalium vel sanguinis. Ab ἐνεργέω operor.

ENGIZOMA, est calvæ ictus in quo offensum os, ad interiorē cerebri membranam descenderit, eamque premit. Item, instrumentum, quo in ejusmodi affectibus utimur. Ab ἐγγίζω appropinquo.

ENGONIOS, est brachii, vel cruris flexura. Ab ἐν in, & γωνία angulus.

ENIXUM SAL est medium seu tertium

um, quod ex acidi & alcali mixtura provenit.
e. g. ☿ ♂ latus.

ENSIFORMIS Cartilago Græcis *ἔνσιμος*, est infima ossis sterni pars, ensis instar, mucronata.

ENTEREPIPLOCELE est species herniæ scroti, quando ileum & omentum simul prolabuntur.

ENTEROMPHALOS idem quod omphaloccele, dicitur etiam *Exomphalos*.

ENTERA, est fistula longa, membranacea intestinorum, mesenterio, ne confundantur, annexa, flexuris variis dotata : Suntque numero sex (nisi quis œsophagum, ventriculum, & vesicam, intestinis annumerari velit, perinde erit, ei non ad verfabor, cum eandem habent tum substantiam, tum ferè actionem) Duodenum, Jejunum, Ileum, Cæcum, Colon, & rectum ; superiora tria *tenuia*, inferiora *crassa* appellantur ; tunicas habent quatuor ; externa *membranosa* est, à peritonæo orta ; secunda *fibrosa* seu carnosa, cujus fibræ exteriores *longæ*, interiores vero *rotundæ* sunt, sibi invicem ad angulos rectos superjacentes ; tertia *nervosa* est, & oscula vasorum tum lacteorum, tum sanguineorum in se continet, cui intus & quarta *glandulosa* seu potius papillosa adhæret, qua mediante chylus absorbetur venisque lacteis communicatur. Intestinorum *magnitudo* seu *longitudo* ut plurimum

munum sexies plus minus superat longitudinem hominis cuius sunt. Dicit etiam **PLAUTUS** in *Curcul. act. 2. scena 3. ita Cibi vacivitate veniolaxis lactibus.* & **PLINIUS** putat tantummodo lactes in homine dici & ovibus intestina, in cæteris vero animalibus ile appellari intestina. libr. xi. cap. 37. Quidam volunt lactes intestina tantum graciliora dici : quidam pro intestinis pinguibus sumunt ut **PERRSIUS**, *Emeris auriculas pulmone & lactibus unctis &c.* vocantur item intestina, ἐγκόιλια, ἐνδύα, χορδαί *Aureliano*, ἐγκοτα. Ab ἐντος inus, Germ. die Gedärme.

ENTERENCHYTA est instrumentum, quo Clysteres immittuntur : vocantur & *Siphon, Syringa.* Germ. eine Clystier-Spritz.

ENOPMONTA μόντα vocantur *Hipp.* spirituosæ corporis partes, quæ ob fluiditatem insignem & ipsæ in continuo motu sunt, & alias partes in motus varios agunt.

ENTEROCELE, sive Hernia intestinalis, est intestinorum præsertim ilei, per processus peritonæi dilatatos, ad inguina vel scrotum prolapsus. Ab ἐντερον intestinum, & κυλιντος tumor. Germ. ein Bruch.

ENYSTRON Græcis ἔνυστρον est quartus ventriculus animalium ruminantium. Dicitur etiam Abomasus.

EPACMASTICA, est febris continuo invalescens. Ab ἐπακμάζω invalesco.

EPAPHÆRESIS, est phlebotomia iterata. Ab ἐπαφαίρω demo.

EPAR, vide *Hepar*.

EPARMATA, sunt p. n. glandularum parotidum pone aures, tumores. Ab ἐπαίρω attollo, eo quod aures, hoc vitio, eriguntur.

EPHEBÆUM est locus ab Hypogastrio ad pudendum usque. Dicitur fumen, *pecten*, *pubes*, Aqualiculus &c. Ex ἐπὶ supra, & ἥβη pubes.

EPHELCIS, est sanguinolentum illud, quod in Hæmoptysi expuitur. Item crusta ulceribus superinducta. Ex ἐπὶ supra, & ἑλκῶς ulcerus.

EPHELIS est macula rosida, ab inflatione ut plurimum excitata, verè & æstate maximè increbrescit, idque potissimum in iis, qui cutim rarissimam habent, verum circa hyemem rursus evanescit; Figura est magnitudine morsus pulicaris: maculæ hæ non raro totam faciem defædant. Ex ἐπὶ supra, & ἥλιος sol. Germ. Sommersprossen: Sommer-Glecken.

EPHEMERA five *Diaria* est febris continua, quæ ultra diem non extenditur, à tenuium partium sanguinis commotione & accensione, orta; si diem excedat, synochus simplex

plex appellatur. Ex ἐπὶ supra, & ἡμέρα dies.
Germ. ein Tagig Fieber.

EPHIALTES, sive *Incubus*, est depravata imaginatio, qua dormientes suspicantur, sibi ab incumbente aliquo corpore a peram arteriam premi, spiritumque præcludi & ad venerem stimulari vel cogi: oritur à cerebelli compressione, cum ventriculi nimio humore repleti fuerint: vel, si quando qui ex hoc morbo laborant resupini jaceant, tum cerebri moles cerebello incumbit, unde præ pondere poris meatibusque compressis, spirituum animalium, ad par vagum, nervumque intercostalem (actionibus involuntariis interservientium) fluxus, intercipitur: hisce hoc pacto præclusis, pulmones gravantur, & officio debito privantur. Ab ἐφάλομαι infilio, etiam suppressio nocturna vocatur. Germ. Der Alp.

EPHIDROSIS, est sudoris proventus. Ab ἐπὶ supra, & ἰδρῶς sudor.

EPHIPPIUM, sive *sella equina* seu *turcica*, est pars ossis sphenoidis, cui glandula pituitaria infidet. Ex ἐπὶ supra, & ἵππος equus.

EPIALA est febris continua, in qua calor & frigus simul percipiuntur. Oritur potissimum ab inflammatione interiorum partium. Ab ἥπιον mite, & ἀλεάζω caleo.

EPIALTES, idem quod *Ephialtes*,

EPI-

EPICARPIUM, est medicamentum externum, emplastri vel cataplasmatibus instar, quod pulsibus seu carpis manuum, febribus intermittentibus depellendis, applicatur. Ex ἐπι super, & καρπὸς carpus. Germ. ein Puls-Plaster.

EPICAUMA, est ulceratio crustosa oculorum nigredini obtingens. Ex ἐπι supra, & αὖω uro.

EPICERASTICA, sunt medicamenta, quæ humores acres obtundunt. Ex ἐπι supra, & κερᾶννυμι tempero.

EPICHEIRESIS, idem quod *Encheiresis*. Ab ἐνχειρέω manum adhibeo.

EPICOLICÆ REGIONES sive *laterales*, *Laurentius Lumbares*, & *Bartholinus* ex *Aristotele αἰῶνες* nominat, quasi diceret libidinis partes. Sed à *Glissonio Epicolica* dicitur ea pars, quæ coli intestini partibus incumbit: unde denominationem accepit.

EPICRASIS est cacochymiae evacuatio, sensim sive per partes, facta. Ab ἐπι κερᾶννυμι attempero.

EPICRISIS est morbi dijudicatio. Ab ἐπι κρινω judico.

EPICRUSIS est, levibus ferulis, partium mollium, percussio, Japonensibus familiaris. Ab ἐπι κρούω percutio.

EPICTENION idem quod pubes seu locus pubis.

EPICYEMA, est superfœtatio, five superimprægnatio, quod rarissimè contingit. Ab ἑπὶ super, & κύω gravida sum.

EPIDEMIUS est morbus communis, à causa communi inductus, & vario tempore, nunc in una, nunc in pluribus regionibus multos simul invadens: ut pestes, febres malignæ &c. Causa est, quod aëris nitrum una cum aliis particulis ascitis, arsenici vel sublimati vim acquirat, ut in conficiendo sublimate conspicitur; particulæ enim, ex quibus illud conficitur, si seorsum dentur, non adeo exitiales sunt, verum junctæ venenum lethiferum evadunt. Ex ἑπὶ supra, & δῆμι & populus. Germ. eine allgemeine ansteckende Seuche.

EPIDERMIS, videatur *cuticula*. Ex ἑπὶ supra, & δέρμα cutis.

EPIDESIS, est ligamenti injectio, ad cruoris fluxum sistendum. Ex ἑπὶ super, & δέω vincio.

EPIDESMUS, est fasciarum subligatio. Ab ἑπὶ δέω subligo.

EPIDIDYMIS, five *parastata*, Latine *Supergeminalis*, estque vas tortuosum & variis flexibus velut varicosum corpus, quod testium dorso affixum est, constituens. Majori suo globo testis annectitur, constat ex uno vase seu ductu longitudinem quinque ulnarum, facile excedente, minori capite seu globo vasi

deferenti conjungitur. Ex ἑπὶ supra, & δίδυ-
μῳ testiculus.

EPIGASTRIUM est anterior pars infimi ventris, cujus pars superior *Hypochondrium*; Media *Regio Umbilicalis*; Inferior verò *Hypogastrium* vocatur. Ex ἑπὶ super, & γαστήρ venter.

EPIGENNEMA, est id, quod morbis, velut Symptoma, supervenit. Item, ordo partium in generatione, qui per successum fit. Ἀγινωμῆσι fio, nascor.

EPIGINESIS, idem quod *Epiginema*.

EPIGLOTTIS, est quinta laryngis cartilago, glottidis sive rimulae operimentum. Vocatur item sublinguium *Ibid.* χόνδρῳ Poll. Ex ἑπὶ supra, & γλῶττα lingua, & τίθημι pono.

EPIGONATIS, est mola seu patella genu. Ex ἑπὶ supra, γόνυ genu, & τίθημι pono.

EPILEPSIA, sive morbus *caducus*, quia ægri derepentè cadunt: vel *Herculeus*, quia difficulter curationem admittit; item lunatici, σεληνιασόμενοι, lues deifica, fonticus, *comitialis*, sacer, &c. estque interpolata totius corporis convulsio, omnes actiones animales lædens, à spirituum animalium in cerebro existentium, explosione, qua ægri de subito in terram dejiciuntur, ortum habens. Explosio illa fit vel ab irritatione, aut punctione: vel cum spiritibus animalibus heterogeneum
quid

quid accrescit. Ab *ἑπλάμειν* invado,prehendo. Germ. die fallende Seuche.

EPILOGISMUS est medicorum suffragium. Ab *ἑπλέγω* dico post.

EPINYCTIDES sunt pustulæ humorem emanantes, noctu præsertim sævientes & cruciantes. Ab *ἑπὶ* supra, *νύξ* nox, & *τίθημι* pono.

EPIPAROXYSMUS, est quando ægri plures febrium exacerbationes, quam solent, patiuntur, quod in febribus inordinatis contingit. Ab *ἑπὶ παροξύνω* iterum exacerbo.

EPIPHÆNOMENA sunt signa, quæ morbis postea superveniunt. Ab *ἑπὶφαίνω* insuper appareo.

EPIPHORA denotat vel in genere omnem impetum humorum, præsertim sanguinis inflammatorium; Vel in specie inflammationem oculorum.

EPIPHYSIS seu *appendix*, *adnascencia*, *additamentum*, est os ossi adnatum, per contiguitatem simplicem & immediatam, quamvis non adeo plana superficie, sed nonnihil mutuo capitum sinuumque ingressu instar ginglymi, licet absque motu. Ab *ἑπιφύω* accresco.

EPIPLASMA idem quod *Cataplasma*.

EPIPLOCELE est omenti *ramex* sive *Hernia*, in qua omentum in scrotum prolabitur. Ex *ἑπίπλοον* omentum, & *κῆλη* tumor.

EPIPLOOCOMISTÆ, sunt homines obesi & ventre tumidi, quibus est pingue, & magnæ molis omentum, idque in fæminis *conceptioni* impedimentum quandoque fuisse, scriptorum monumenta testantur; idcirco & omenti gestores appellantur. Ab ἐπίπλοον omentum, & κομίζω gero, fero. Germ. Dicke Bäuche.

EPIPLOOMPHALUM est Hernia umbilicalis, quando ab omento tumido & prolapso nimis protuberat. Ab ἐπίπλοον omentum, & ὀμφαλός umbilicus.

EPIPLOON, *omentum*, seu *reticulum*, est operimentum intestinis superstratum, originem à ventriculi fundo, & intestini coli dorso ortum ducit, nempe à peritonæi duplicatura; figura est instar retis seu aucupis marsupii, plurimis vasis sanguineis abundat. Usus est intestina & ventriculum, pinguedine sua instar pulvinaris fovere. Ab ἐπιπλέω supernavigo. Germ. das Netz.

EPISARCIDIUM, idem quod *Anasarca*.

EPISEMASIA, est ipsa morborum invasio; sive illud tempus, quo morbus primo notatur, & propriè *significatio* dicitur. Ab ἐπισημαίω insuper significo.

EPISION est pubis regio sive *Aqualiculus*.

EPISPHERIA, sunt gyri & anfractus, exteriori substantiæ cerebri insigniti, ut vasa sanguifera per cerebri substantiam melius distribuuntur. Ex ἐπὶ supra, & σφαῖρα globus.

EPISPASTICA, idem quod *Attrahentia*. Ab ἐπιπᾶσσω attraho.

EPISTOMIA, sunt extrema vasorum oscula. Ex ἐπὶ ad, & στόμα os.

EPISTROPHEUS, seu cardo, est vertebra colli secunda, à vertendo dicta, eo quod caput circumvertit. Ab ἐπιστρέφω circumverto.

EPITHEMA est medicamentum externum, seu topicum liquidum quod partibus corporis variis, præsertim cordi & hepati, admovetur. Ab ἐπιτίθημι impono.

EPNEUMATOSIS, idem quod *Expiratio*. Ab ἐκπνέω efflo.

EPOMIS, est superior humeri pars, quæ & *Acronium* nominatur. Ex ἐπὶ supra, & ὤμῳ humerus.

EPOMPHALUM, est Emplastrum vel aliud quid, quod extuberantiis umbilici applicatur. Ex ἐπὶ supra, & ὀμφαλῳ umbilicus.

EPULIS, est in gingivis excrescentia, ad intimos molares contingens, ita ut oris apertio impediatur. Ex ἐπὶ supra, & ἄλῳ gingiva. Germ. Wild-Fleisch in den Zähnen.

EPULOTICA, idem quod *Cicatrizantia*. Ab ἐπὺλῳ cicatricem infero.

ERETHISMOS ἐρεθισμός significat generatim omnem irritationem, quæ in nervoso systemate accidit & spiritus in motus inordinatos agit.

ERODENTIA sunt medicamenta, quæ acutis suis particulis carnem erodunt.

ERPES; vide *Herpes*.

ERRHINUM Barbaris *nasale*, est medicamentum, quod metæ forma naribus inditum, ex cerebro, sine sternutatione, humores & præsertim viscidos evacuat. Estque liquidum, molle vel solidum. *Liquidum* fit vel ex succis herbarum errhinarum & cephalicarum, ope vini, aut alterius liquoris, extractis, quibus aliquando spiritus vini admiscuntur, *vel* ex decocto simplicium idoneorum, additis non nonnunquam succis, melle, syrupo, imo & pulvere. *Molle* fit ex pulvere, melle, oleo, vel succis excepto, & ad unguenti formam decocto. *Solidum*, *vel* forma pulveris datur, & hoc in sternutatoriis maxime locum habet, *vel* turundæ & dicitur *nasale*, paraturque ex pulveribus idoneis, mucilagine, cerâ, vel therebinthina exceptis. Ab ἐν in, & ῥίς nasus.

ERYSIPELAS, Ignis sacer *Columell.* ignis *Sammonico*, ἐρυθρόπελας *Poll.* πυρ, ἀγρον *Hippocrati.* Est tumor p. n. in cute aut quacun-

cunque parte carnea vel membranosa excita-
tus, rubicundus, latus, non altè ascendens,
nec pulsans, sed cum colore punctorio, à san-
guine acri & sulphureo plerumque produ-
ctus. Mihi videtur ejus causa esse non Sanguis
sed exudatio ferosa & sulphurea, quæ p. n.
ex ipsis fibris exudat. Ex ἔρυσιπελος rubrum, &
πέλας ferme, propè. Germ. die Rose / Das
heilige Feuer.

ERYSIPELATOIDES, est tumor p. n.
Erysipelati similis, sive Erysipelas spurium.
Ex ἔρυσίπελας inflammatio, & εἶδος forma.

ERYTHREMATTA, sunt rubores puli-
cares, in febribus pestilentialibus frequentes.
Ab ἔρυθμα rubesco.

ERYTHROIDES, est membrana ru-
bea testiculorum, propriarum tunicarum pri-
ma, Vaginalis dicta. Ab ἔρυθμα ruber, &
εἶδος forma.

ESCHARA, est crusta ulceribus supe-
rinducta, vel cauterio aut ruptorio excitata.
Ab ἔχω habeo, & ἔρα terra; quia se habet in-
star terræ damnatæ. Vel ab ἐχαράω crustam
induco.

ESCHAROTICUM, est cauterium, i-
gnis, vel ruptorium, quod cutim & carnem
in duram crustam sive escharam exurit. Ab
ἐχαράω crustam induco.

ESSENTIA, essentiae vocabulum signi-
ficat accuratè loquendo balsamicam rei par-

tem à crassiori separatam. Quare cum exactissima rei separatio beneficio extractionis peragatur, fit, ut pars illa balsamica à crassiore corpore per spiritum vini extracta essentia, καὶ ἐξοχὴν dicatur. Sunt & qui eleosachara essentias vocant, sed abusive.

ESSENTIA QUINTA, est medicamentum, ex integris alicujus corporis particulis energetis sive activis constans.

ESSENTIALE SAL nonnullis vocatur illud, quod ex succis herbarum depuratis & evaporatis concrescit e. g. ex succo acetosæ &c.

ESSENTIFICARE dicitur hodie spiritibus alcalicis destillatis $\ominus$ proprium volatile addere, ut in eo solvatur. e. g. ω CC. essentificatus.

ESSE RE, *Sora* & *Sare* etiam nominant: suntque tubercula parva, ad rubrum vergentia, duriuscula, quæ cum insigni pruritu subito universum corpus occupant, non secus ac si ab apibus, vel vespis vel culicibus, homo demorsus, aut urticis percussus esset: non ita tamen post longum tempus evanescunt, nulloque ichore vel alia humiditate affluente cutis pristinam lævitatem & colorem recuperat. Differt ab *epinyctide*, quod in hoc affectu ichor manat; in Essere non item.

ESTHIOMENOS, est herpes exedens, causa est, quod papulæ cutis humorem quendam

dam acrem in se contineant, qui ob perspirationem inhibitam corrumpitur, & acrimonia sua non tantum cutim sed etiam subjectas partes corrodit. Ab ἐσθω comedo, & ἐρπω re-po.

ETHMOIDES, est os cribriforme supra nasum internum, foraminibus (ad humores serosos & pituitosos, à processibus papillari-bus accipiendum) plurimis pervium. Ab ἤθ-μῶς cribrum, & εἰδῶ forma.

EVACUATIO, est vel *sanguinis*, quan-donimis abundat, ut in plethora, in qua lo-cum habet venæsectio. Vel *humorum* vitio-forum in sanguine, & primis viis abundantium, quæ fit purgationibus & vomitoriis.

EVAPORARE est solutionem humidam vel quamcunque humiditatem ad ignem dis-pellere, ut desideratum in fundo obtineamus. Germ. Ubrauchen.

EUCHROA est color & nitor bonus. Ab εὖ bene, & χρῶμα color.

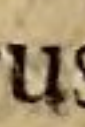
EUCHYLOS vocatur cibus qui laudabilem chylum suppeditat.

EUCHYMIA, est optima sanguinis temperies & constitutio. Ab εὖ bene, & χυμός succus.

EUCRASIA, est optima partium corporis temperies. Ab εὖ bene, & μεγάρων mi-sceo.

EUECTICA, idem quod Gymnastica, N 5 five

sive Medicinæ pars, qua bonus habitus acquiritur. Ab *εὖ* bene, & *ἔξις* habitus.

EUELCES, Laborans ex ulceribus, curatu facillimis. Ab *εὖ* bene, & *ἔλκη* ulcus.

EUEMES *εὐεμής* qui facilis est ad vomitum, seu qui facile vomitum sustinet.

EUEXIA, est optima, & sana habitudo. Ab *εὖ* bene, & *ἔξις* habitus.

EUGEOS est uterus, hic dicitur ob analogiam cum terra fertili: hoc nomine etiam hymen appellatur: Ab *εὖ* bene, & *γαῖα* seu *γῆ* terra.

EUODES, suaveolens. Ab *εὖ* bene, & *ὀζω* olfacio.

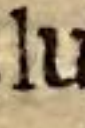
EUOSMA, idem quod *Euodes*.

EUPATHIA, est affectio, quæ facile fertur. Ex *εὖ* bene, & *πάθος* affectus.

EUPHORIA, idem quod Eupathia. Ab *εὐφρορέω* facile tolero.

EUPNOEA, est respiratio probè constituta sive naturalis. Ab *εὖ* bene, & *πνέω* spiro.

EUPORISTON est medicamentum facile parabile, seu quod facile apud omnes in promptu est.

EURYTHMUS, est pulsus naturalis, & optimus. Ex *εὖ* bene, & *ρῦθμ* modulus.

EUSARCUS, bene carnosus. Ab *εὖ* bene, & *σαρξ* caro.

EUSE-

EUSEMA, est crisis optimè judicata. Ab *eu* bene, & *σημα* signum.

EUSTOMACHUS, est bene constitutus stomachus: item cibus stomacho conveniens. Ab *eu* bene, & *σιναιχ* sinistrum ventriculi orificium.

EUTHANASIA, est facilis & levis sine convulsionibus dolorificis mors. Ex *eu* bene, & *θανατ* mors.

EUTHYPOROS est rectus incessus. Ab *eu* *θύς* rectus, & *πείζω* incedo.

EUTHROPHIA, est recta corporis nutritio. Ab *eu* bene, & *τροφή* alimentum.

EUTONOS dicitur de iis, qui membra solida, quoad fibras potissimum, bene constituta habent.

EXACERBATIO, vide *Paroxysmus*.

EXALTATIO, seu *sublimatio*. Est operatio, qua res affectionibus mutata, ad altioris substantiæ & virtutis dignitatem perducitur; vel est subtiliatio res sensim dissolvendo, in puriorem & majorem virtutis suæ gradum transponens, & fit circulatione, aut ablutione.

EXANASTOMOSIS, est osculorum, sive extremitatum vasorum apertio p. n. ab *ἐξ*, & *ἀνασυνάω* aperio, relaxo.

EXANTHEMA, est efflorescentia quædam super cutem capitis apparens instar earum, quæ etiam in totius corporis cute, ap-

parent, à *Sennerto* dupliciter describitur ; unum est, quod colorem cutis saltem mutat, ut fit in febribus petechialibus ; alterum, in quo tubercula quædam in cute erumpunt, quæ papillarum nomine venire possunt. Ab ἐξαισθῆναι effloresco. Germ. *Stiecken*.

EXARTHREMA, idem quod Luxatio. Ab ἐξarthρῆσαι, ex artibus sum dimotus.

EXCEPTIO est incorporatio aut permixtio pulverum siccorum cum humiditate quapiam ; hoc pacto *electuaria* conficiuntur, cum melle aut syrupo pulveres & pulpæ excipiuntur : & pulveres pilularum cum syrupo, essentia, elixiri &c.

EXCORIATIO est cutis à subjectis partibus separatio.

EXCORTICARE est corticem auferre, ut nucleus vel medulla seorsim colligatur. Dicitur potissimum de seminibus 4. frigidis majoribus.

EXCREMENTA sunt, quicquid ab alimentis post coctionem, separatum, è corpore est secernendum : ut saliva, sputum, mucus, lac, bilis, sudor, aurium sordes, alvi & vesicæ excrementa &c.

EXCRESCENTIA est carnis luxuriantis productio, è vitiosa humoris nutritii distributione proveniens. Hujusmodi exempla præbent unguis oculi, ficus &c.

EXHALATIO Chemicis idem est quod *evaporatio*.

EXELCISMUS est ossum à superficie in profunditatem deductio. Ab ἐξέλκω extra-
ho.

EXERCITATIO, est motus corporis humani vehemens & voluntarius, cum anhelitu alterato, vel sanitatis tuendæ, vel habitus boni comparandæ gratia factus.

EXERCITIUM, est motus, quo corpus sanitatis gratia exercetur & moveitur: estque *triplex*. 1. quod tantum ab aliis fit, ut in equitatione, navigatione, & curru. 2. partim ab aliis & semetipsis, ut in gladiatoribus & luxatoribus. 3. à semetipsis tantum, ut in ambulatione & pila, omnium optimè quod fit pila, parva, vulgo *palletten*: *Exercitium* seu finis illius iterum triplex est; vel ad calorem vel ad sudorem; vel ad anhelitum, & hoc sufficit.

EXOMPHALOS est umbilici protuberantia, infantibus frequens. Ab ἐξ ex, & ὀμφαλὸς umbilicus. Germ. Das Austreten des Nabels.

EXOPHTHALMIA, est oculi extra naturalem situm protuberantia. Ab ἐκ ex, & ὀφθαλμὸς oculus.

EXOSTOSIS, est ossum, extra situm naturalem protuberantia. Ab ἐξ ex, & ὀστέον os.

EXPIRATIO, est thoracis alterna contractio, qua aër per asperam arteriam, unâ cum vaporibus fuligineis ejicitur: causa consistit in musculorum thoracis & abdominis contractione.

EXPLOSION, secundum Willisium est actio spirituum animalium p. n. qua hi ob admixtas particulas heterogeneas vitiosè rarefiunt, & elatere hoc suo fibras in irregulares motus agunt.

EXPULSION, idem quod *vis Expultrix*.

EXPULTRIX IVIS antiquis dicebatur illa actio seu facultas, qua excrementa excernebantur, sed non necesse est ad cæcas vires confugere, cum sciamus, ea omnia à spiritibus animalibus fieri, motu scilicet peristaltico, beneficio fibrarum motricium.

EXSTASIS, est judicii & imaginationis depravatio, maniacis & melancholicis familiaris. Ab ἐξ ex, & ἵστην statuo.

EXTASIS idem quod *Exstasis*.

EXTIRPATIO, est partis propter sphacelum, cancrum &c. abscissio. Præstat, duorum, trium, pluriumve digitorum spatium ab articulo, excisionem fieri, nisi mortificatio se extenderit ad brachii aut femoris superiora, hic enim articulum ipsum eligere cogimur. certior est ablatio in parte sana, majori licet cum dolore.

EXTRACTIO, est resolutio, qua corporis mixti partes subtiliores à crassioribus segregantur.

gregantur : ex. gr. quando mediante spiritu vini vires ex quocunque medicamento extrahuntur, ubi illud, quod post menstrui evaporationem relinquitur, vocatur extractum.

EXTRACTUM est purum, sincerum & efficax illud, quod à partibus minus efficacioribus, mediante liquore, segregatum est.

EXULCERATIO est solutio continui, à materia erodente originem trahens, in molibus corporis partibus cum imminuta magnitudine. Differt ab abscessu, quod abscessus producit à crisi. Exulceratio item est magna, parva, lata, brevis, angusta, recta, transversa, sinuosa, æqualis, inæqualis, profunda &c. Germ. eine Geschwårung.

F.

FACIES HIPPOCRATICA dicitur, quando nares acutæ sunt, oculi concavi, tempora collapsa, auriculæ frigidæ & contractæ, auriumque lobi inversi, quin cutis, circa frontem dura, tum circumtenta & arida, color totius faciei pallidus, lividus, plumbeus aut niger.

FACULTAS variè accipitur à Medicis. Iis, qui omnem in corpore actionem ab anima tanquam forma immateriali deducunt, denotat actionem animæ particularem quam in hoc vel illo membra exercet. Hinc tot facultates, quot membra & actiones in corpore, con-

constituerunt, quæ tamen ad tres aut quatuor generales & principes revocantur, nempe *naturalem*, *vitalem*, *animalem* & *genitalem*. His verò inserviunt ministræ *attrahens*, *retinens*, *concoctrix* & *expultrix*. Verum postquam clarius demonstratum est, formam illam immaterialem corpus informantem nullam esse, sed totum hoc officium competere spiritibus, tanquam corpusculis subtilissimis, mobilissimis, à quibus actiones corporis omnes dependent; obscuro hoc facultatum vocabulo commodè carere possumus. Nisi quis actiones ipsas hoc titulo insignire, quamvis haud convenienter, velit, ut hactenus factum est. Sic notissima est distinctio inter facultatem *naturalem* & *animalem*, quarum illa juxta Willisium à cerebello, seu spiritibus ibi generatis; hæc verò à cerebro dependet. Quamvis nec hoc effectui respondeat.

FÆCES, vide *Excrementa*.

FALX est duræ meningis duplicatio, falcem referens, inferius sinui tertio annexam, qua cerebrum in dextrum & sinistrum hemisphærium dividitur.

FAMES dicitur *naturalis*, quæ est alimentorum appetitus, quo animal à vellicatione nervi paris vagi & intercostalis in ventriculo, ab humore acri, per arterias celiacas vel tunicam glandulosam delato, excitatum, cibum sibi ut ejus remedium appetit, &

præ-

præternaturalis, quæ est vel depravata ut Pica & Malacia ; vel Canina, Bovina, abolita &c.

FAMES CANINA, vide *Cynodes orexis*.

FARCIMINALIS TUNICA, idem quod *Allantoides*.

FASCIA, *Fascicula* Ciceroni, *Anadesmus* apud *Herotianum*, *τελαμών*, *ἡ δαίρεμα* *Thucydidi*, *λαμπάδιον* *Suida*, *ἀναδεσμός* *ἐπίδεσμον*, *περιέξος ὁ θόμιον*, *τελαμών συνδωνίτης* *Polluci*. Estque; vinculum longum, & mediocriter latum, ad usus chirurgicos idoneum : Fasciæ sunt glomeratæ ; longæ & æqualiter latæ ; in orbem convolutæ : aliæ scissæ, quæ uno quidem constant linteo, sed eo vel extremis partibus scisso : aliæ assutæ, quæ ex fasciis & habenis in varia capita definentibus, & varias fascias referentibus, constant. Longitudine etiam differunt, quod aliæ sunt longiores, aliæ breviores ; ita & de latitudine se res habet. Germ. eine Bindel.

FASCIATIO, est quædam fasciarum, circa membrum curandum, circumductio & convolutio.

FASCICULUS, vide *Manipulus*.

FASCINUM est incantationis quædam species, variorum morborum causa, tum in infantibus tum adultis.

FASTIDIUM CIBI, idem quod *Anorexia*.

FAUCES & *Fruen*, idem quod Pharynx.

FAVUS, vide in *Achor*. Græcis *κήρα*.

FEBRIS, est inordinatus sanguinis motus, ejusque nimia effervescencia, cum frigore primo, deinde calore, siti, aliisque præterea symptomatis, quibus œconomia naturalis variè perturbatur. Febris in genere dividitur in intermittentem, continuam, continentem & Symptomaticam. Testatur *Scotus* in *Magia* sua sanguinem febrilem esse vermicularem. Græcis *πυρετός*, *πῦρ*, *βρυχεῖς*. Germ. das Fieber.

FEBRIFUGUM est medicamentum febribus pellendis præprimis aptum. Potissimum dicitur de iis, quæ intermittentibus opponuntur e. g. *China* *Chinæ*. Germ. ein Fieber-Mittel.

FECULÆ sunt pulveres in certis radicum recentium succis expressis subsidentes. Ut *fecula bryoniæ*, *aronis* &c.

FEL, vide *Bilis*.

FEMUR FEMEN, & *μυεῖς*. Est superior pars pedis à natibus usque ad genu, à ferendo dicitur, eo quod animal ferat & sustineat, unico osse, sed maximo constat & longissimo totius corporis, cujus pars antica & externa magis gibba, interna & postica magis sima. *Femen* volunt Grammatici posteriorem, carnosioremq; pulpam esse; *Femur* verò

verò anteriorem & adverso homini propior-
rem. Germ. das dicke Bein über dem Knie.

FERINUS Gr. *θνησκός* notat in Medici-
na idem, quod malignus seu mali moris & gra-
vior morbus : e. g. tussis ferina.

FERMENTATIO est intestinus particu-
larum, seu principiorum tam activorum,
quam passivorum cujusvis corporis motus,
cum tendentia ad perfectionem, vel ad mu-
tationem in aliud. Estque naturalis, quæ sua
sponte concitatur ut in actionibus naturalibus;
vel artificialis, quæ ope nostra, ut in cerevisia,
vino, aliisque videre est. Refertur etiam
ad corpus humanum & ejus liquores vitales,
in quibus tum naturaliter fermentatio concipi-
tur, à particulis volatilibus Δ eis Θ inis, aë-
reis producta, tum præternaturaliter ab he-
terogeneis fermentativis particulis in sangui-
nem delatis, excitata, ut in febribus, qua
de re vid. Willis. tr. de ferm. Germ *Gähr-
ung*.

FERMENTUM variè accipitur. Primo
enim in operationibus physico-mechanicis no-
tat corpus tale, cuius particulae jam tum in mo-
tu fermentativo sunt constitutæ, ut alii cor-
pori admixtum, fermentationem in ipso ex-
citare quoque possit. Exemplum sunt fermentum
panificum, flores cerevisiæ &c. Deinde
ad corpora animalium & hominis refertur,
diciturque fermentum id, quod tumores vi-

tales in varium motum agere aptum est. Hujusmodi fermenta alia statuuntur naturalia, eaque varia, quæ in singulis visceribus habitare, sanguinem seorsim afficere & immutare creduntur; alia verò præternaturalia, quæ corpori illata, vel in eo producta varii generis morbos excitare soleant. Hinc tot fermentorum morbosorum nomina, e. g. fermentum febrile, epilepticum, pestilentielle &c.

FERULÆ, sunt assulæ leves, quæ ad locorum ingenium materiam nactæ fuerunt diversam, ex arborum nimirum corticibus, vel cortice herbæ Ferulæ, unde nomen acceperunt, conficiuntur item ex ligno abietino, capsulis, papyro conglutinata vel corio, quæ ossibus fractis & luxatis, postquam restituta fuerint, adaptari solent. Germ. *Schienen*.

FIBRA AURIS, idem quod *Lobus Auris*.

FIBRÆ, in corporibus animalium sunt vascula teretia & tenuia: suntque musculosæ vel nervosæ, quibus alii addunt membraceas: Fibræ *nervosæ* sunt, quæ à nervis proximè oriuntur, nullis valvulis dotantur, per quas ex nervis ad partes commodè spiritus fluunt: *Musculosæ* verò fibræ sanguinem ab arteriis recipiunt, seseque in venas exonerant, & valvulas plurimas habent. A situ dicuntur longæ, rotundæ, vel obliquæ. Stamina nonnulla arbori-

boribus foliisque intertexta fibrarum etiam,
nomine veniunt. Sic etiam filamenta radi-
cibus adhærentia dicuntur. Græcis ἰν, ἰνὶς,
λοβός.

FIBULA, Græcis ἀσκήνη. Fit & fibula-
rum apud antiquos mentio. Si enim in car-
ne, ut *Celsus* scribit, vulnus est, hiatque, ne-
que, in unum facile oræ attrahuntur, futura
quidem aliena est, imponendæ verò fibulæ
sunt, ἀγνήνης Græci nominant, quæ oras
paulum tantum contrahant, quo minus lata
postea cicatrix sit. Et cum notissimus fuerit,
modus uniendi vulneris oras per fibulas, fa-
ctum, ut fibularum nec materia nec forma fa-
tis ab antiquis descripta sit. *Guido* factas fuis-
se fibulas scribit è ferreis quasi circulis aut se-
micirculis ab utraque parte recurvis, quorum
hami labris vulneris utrinque infixi sibi ad a-
mussim respondeant, verum cum hoc modo
infigere & infixos tenere ejusmodi hamos in
carne sentiente & cute nihil aliud fuisset, quam
tot aculeos pungentes cum intollerabili dolo-
re ibi servare: non est credibile, antiquos per
fibulas tale instrumentum ferreum cuti infi-
xum summos dolores excitans intelligere.
Probabilior est *G. Fallopii* opinio, quæ docet
esse futuram actualem cum acu, quæ hodie
est frequentissima, qua ambo labia vulneris
acu filum duplicatum trahente trajiciuntur, &
super vulnus tribus involutionibus ambo fili

capita colliguntur, & in nodum nectuntur. Sequentia scribit *Sanctorius*: de fibulis non est multa dicamus, cum earum usus fermè extinctus sit, & licet hæ ab antiquis non describantur, non ob id tamen quomodo his uti possimus tradere non desistunt, ut falso *Argenterius* arbitratur. Erat enim nota non tantum apud medicos earum forma, sed & apud quosdam veteres, quandoquidem in vulneribus fibulæ ex acia molli non nimis torta, ut & futuræ conficiebantur, ut *Corn. Celsus* scripsit. Siquidem Chirurgi illi ab uno latere vulneris semicirculum quendam ex acia, quem vulgò *Asola*, hi verò fibulam nuncupabant; deinde utrumque acia alligabant, tum ut labia illa attracta ob vulneris latitudinem magnitudinemque fortius alligarentur, tum ut sanies liberius percolari posset. Quibusdam *Acia*, *vinculum*, *ligatura*, *colligatio*, *obligatio*, *ligamentum*, *δεσμός* &c. vocantur, qui plura desiderat, adeat incomparabilem virum *J. Rhodium*, de *Acia* dissertantem.

FIBULA five os tibiæ minus, *Celso* *sura*: *Hippocratis* & *Galen*i temporibus usque ad *J. Pollucis* ætate *ῥαβδον* nominabatur, à similitudine ferramentorum, quibus trabes in ædificiis combinantur; etiam *Hippocrati* aliquoties brachii radius. Fibulæ in modum tibiæ musculos conjungere videtur, est os posterius inter femur & tarsum, tibiæ tenuius, eique extrin-

trinsecus attensum, ut radius cubito. Parte superiore caput ejus rotundum, genu non attingit, sed infra subsistit: at parte inferiore, intra tibiam pergit, ideoque æque longum os est atque tibia in medio ab invicem dehiscunt tibia & fibula, ob musculos pedis ibi locatos, quo intervallo ligamentum tenue & latum, secundum longitudinem hæc ossa jungit. Committitur etiam tibiæ ligamento communi superius & inferius. Inferius caput in acutum tendens, appendicem habet, quæ crassescens, gignit processum, dictum *malleolum externum*, protuberantem illum locum externum, excarnem ad pedem; interno humiliorem.

FICUS, sunt excrescentiæ p. n. circa anum aliasque partes, similitudinem ficuum habentes. Si thymi multum excrescant, ficus seu sycofes appellantur. Germ. *Feig-Wurken*.

FIGENTIA sunt medicamenta, quæ particulas volatiles in corpore abundantes depri-
munt & immutant, qualia e. g. sunt acida ito-
opiata. Nonnunquam etiam sumuntur pro
præcipitantibus.

FILTRATIO est liquoris alicujus per
pannum laneum vel chartam emporeticam
colatio.

FILTRUM est pannus laneus vel charta
bibula, per quam liquores percoluntur ad cla-
rificandum: ut fit per manicam Hippocra-
tis.

FISSURA OSSIS, est fractura, quæ per longitudinem tendit.

FISTULA, sinus est angustus & longus, seu ulcus sinuosum, angustum & callosum, quod non facile curatur, & plerumque ex abscessu ortum habet. Fistulæ à sinuoso ulcere in eo differunt; quod fistulæ callosæ & duræ sunt, non item ulcus. Græcis *σύνρυξ*. Germ. *eine Fistel*.

FISTULA LACHRYMALIS, fit, cum ex ulcere carunculæ, oculi punctum lachrymale occalluerit, unde continuus lachrymarum effluxus.

FISTULA PULMONIS idem, quod *aspera arteria*.

FISTULA SACRA est spinæ pars perforata, quam Græci *ισπὸν σὺνρυζα* vocant.

FISTULA URINARIA idem, quod *urethra*.

FIXA vocatur à Chemicis ea, quæ ignis violentiam citra consumptionem ferre queunt, nec ab aëre dissipantur. Opponuntur *volatilibus*, quæ tum ab aëre, tum igne facile moventur & dissipantur. *Fixari* dicuntur corpora, quæ ita condensantur, ut non amplius vel ab aëre vel igne consumantur e. g. *Θία* volatilia additione acidorum ut *~ Θίς* &c.

FLATUS sunt effervescentiæ p. n. in corpore excitatæ, & à ventis foris immixtis vel cibis flatuosis, aut bile aut succo pancreatico

p. n.

p. n. acido, simul commixtis, unde Bombi & Borborygmi excitantur. Germ. Winde.

FLOCCOS *legere* dicitur de iis, qui morbis acutis laborantes, ob convulsiones imminentes lecti superficiem sæpius contrectant, quasi floccos exinde legere velint. Malum utplurimum præbere solet omen.

FLORES CHYMICI, subtiliores corporis partes sunt, per sublimationem à partibus crassioribus sub formâ sicca separata.

FLUOR ALBUS, sive *fluor uterinus*, est humorum corruptorum, ex utero vel lacunis, copiosa & continua evacuatio Germ. Der weiße Fluß græc. *ῥέε γυναικείῳ*.

FLUOR MULIEBRIS, vide *fluor albus*.

FLUOR UTERINUS, vide *fluor albus*.

FLUXIO idem quod *Catharrus*.

FLUXUS CHYLOSUS, idem quod cœliaca passio.

FLUXUS HEPATICUS, est species Dysenteriae, qua sanguis niger & splendens ac diutior in intestina per anum exturbatur. Aliquando sumitur pro dysenteria, qua sanguis serosus & acris excernitur.

FOCILE MAJUS est ulna cubiti vel tibia pedis. *Focile minus*, est cubiti radius vel pedis fibula.

FOCUS Medicis denotat subiectum morbi remotius seu subiectum causæ, quod ipsum non affici videtur, aliam tamen partem per consensum turbat, e. g. quando caput dolet cujus causa in ventriculo hæret, vel sanguinis massa feбри afficitur, cujus causa in primis viis latitat.

FODINA, est minor labyrinthus in aurium osse.

FOECULA, vid. *Fecula*.

FOETOR ORIS, est putredo circa dentes & gingivas: aliquando oritur ex pulmonibus & sanguine phthifico vel scorbutico.

FOLLICULUS FELLIS, est vesicula, quæ hepatis concavo annectitur, in quam bilis colligitur, quæ suo tempore per ductum choledochum, in intestinum duodenum exantlatur. Græcis κύστις χοληδόχου. Germ. das Gallen = Bläslein.

FOMENTUM *Celso*, Fomentatio *Ulp.* *fo-tus Plin.* quod corpori admotum ipsum fovet & calefacit θερμασμα, estque duplex, & aridum & humidum: illud πυρρία, πυρρίασις *Diosc.* & πυρρίαμα: quod in forma sacculi calefacti vel linteis tantum calefactis adhibetur. Hoc κατάνηλημα *Diosc.* & κατάνηλησις dicitur, quod effuso humore adhibetur: estque liquor aut decoctum variis partibus, beneficio linteï, filtri, spongiæ, vel vesicæ, fovendi causa applicandum.

FON-

FONTANELLÆ, sunt ulcuscula, arte chirurgica, in sanis corporis partibus excitata, ut per ea humores superflui & corrupti evacuentur, morbi curentur, vel etiam anticipentur: Fontanellæ excitantur cauterio actuali vel potentiali, lanceola & forcipe: in Fonticulis excitandis notandum est, semper locum inter duos musculos eligendum esse. **G. Fontanellen.**

FONTICULI, idem quod *Fontanellæ*.

FORCEPS est instrumentum, quo partes demortuæ & corruptæ, item res præter & contra naturam apprehenduntur, abscinduntur, vel evelluntur. Forcipes sunt figura varia, ut longæ, curvæ, dentatæ, rostratæ, semilunares, speculum oris, matricis &c. quæ pro diversa figura diversum usum obtinent.

FORFEX, est instrumentum evellendis dentibus aptum. Vocatur item *odontagra*, ὀδονταγρον Erasist. *Dentiducum*, *Dentarpa* Varroni.

FORMULA, est præscriptum medicum, quod à Medicis præscribitur, & à pharmacopæis in ægrorum emolumentum præparatur. Vulgò *Receptum* Germ. ein Recept.

FORNIX est substantia cerebri callosa, nomen sortita, quod ædificia testudinis instar, ita & sinus ventriculorum, ac molem deorsum inclinantis cerebri sustinere videtur. Subnixa est cruribus tribus, quorum duo po-
steri

sterius, versus cerebri basin deorsum porriguntur, & spinalis medullæ radicem, juxta latera complexa, singulari subiecta prominentia, recurvoque velut vallo, sinum inferiorem ventriculorum anteriorum utrinque designant. Græcis *καυάριον ψαλμοειδὲς* Galeno.

F O S S A Anatominiis dicitur rima magna pudendi muliebris.

F O S S I L I A sunt mineralia, quæ ex terræ visceribus fodiendo eruuntur.

F O T U S, idem quod *Fomentum*.

F O V E A cordis, idem quod *Anticardium*.

F R A C I D U S O D O R est exhalatio putrida & foetens.

F R A C T U R A ossis, est continui in duris corporis partibus, solutio, quæ ab externo, & duro instrumento, vi partem frangens, efficitur, cujus differentia à forma, parte, & accidentibus desumuntur. Germ. ein Beinbruch.

F R Æ N U L U M, est ligamentum membranaceum sub lingua: hoc in recens natis quandoque totam linguam inferius occupat; ut divelli obstetricis ungue (quod tamen non admittendum) aut chirurgi scalpello soleat.

F R Æ N U L U M, seu *Frænum penis*, est membrana, qua præputium glandi alligatur.

FRIGIDI vocantur impotentes, qui ad generandum inhabiles sunt.

FRONS, græcis μέτωπον, est superior faciei pars, quibusdam à ferendo dicitur, quia præ se fert animæ signa. Germ. die Stirn / vordertheil des Haupts.

FRONTALE est medicamentum externum, quod frequenter, ad capitis dolorem & fervorem, fronti applicatur. Constat ut plurimum ex herbis, floribus, seminibus, farinis, aceto rosaceo madefactis.

FULMINATIO est explosio impetuosa pulveris pyrii, pulv. fulminantis, qui ex nitro, Δe & Θe Φi constat, vel auri fulminantis, ubi sonus fulminis quasi æmulus observatur. Dicitur etiam nonnullis coruscatio ea, quæ in metallis jam depuratis conspicitur v. gr. in excoctione argenti, Germ. dicunt wenn das Silber blicket; hinc Blick-Silber.

FUMIGATIO chimica, est erosio metalli, per fumum vel vaporem.

FUNCTIO, idem quod *actio*.

FUNDA GALENI, est fascia, in quatuor partes divisa, in affectionibus maxillæ inferioris utilis.

FUNDUS dicitur Anatomicis inferior pars visceris alicujus, quæ capacior fere existit e. g. fundus ventriculi, uteri.

FUNGUS, est caro mollis & spongiosa, quæ vulneribus p. n. superincrescit. Germ. Wild-
Fleisch.

FUNI-

FUNICULUS, INTESTINULUM, *laqueus*, seu ductus umbilicalis, est canalis, seu ductus membranaceus in fœtibus ab umbilico in placentam uterinam usque porrectus; continet arterias duas, venam unam, & uiachum, Germ. die Nabel-Schnur.

FURCALE OS, idem quod *furcula*.

FURCULA SUPERIOR, dicitur os sterni superius, alii etiam jugulum vocant; ita etiam claviculæ os appellatur.

FURCELLA, idem quod *Furcula*.

FURFURATIO, græcis *μυρμαρις*, latinis etiam porrigo; affectus est cum scalpen-
tibus furfuribus similia ex capitis cute decidunt, & quidem plerumque cute ea, quæ sub capillis est, item è barba & superciliis.

FURNUS, est locus, in quo ignis ad materiam chymice tractandam, dextrè & convenienter accommodatur: estque apertus vel tectus. De furnis consule autores. Germ. ein Chimischer Ofen.

FUROS, idem quod *Mania*.

FURO UTERINUS, est turpe & grave symptoma, quod virgines, præcipue viro maturas, interdum tamen & viduas ac alias virgines veneris expertes, infestare solet. Fœminæ hoc morbo correptæ, pudore & verecundia omni abjecta & nulla honestatis ratione habita, lascivis & obscænis sermonibus delectan-

lectantur, venerem avide & furiosè quasi expetunt, & ad eam viros invitant, iisque se prostituunt, omniaque audent, quæ ad explendam venerem facere possunt. *Causa* videtur consistere in succo feminali, qui ad summum maturitatis gradum evectus, virgines in furorem agit: exemplum illud in brutis animalibus quotannis occurrit, ut in felibus, tauris, damis & cervis. Est quidem & alius affectus huic cognatus, quem *uteri* vel *matricis fervorem* antiqui appellarunt, quando nimirum universa uteri substantia & totum ejus corpus incalescit, cum dolore & lumborum gravitate *horripilatione*, fastidio & urinæ ac excrementorum alvi suppressione; & fœmina coitum vehementer appetit, sed ob dolorem venere uti pertimescit.

FURUNCULUS, est tuberculum acutum ovi columbini magnitudine cum inflammatione, & dolore; maximeque ubi jam in pus vergit. Qui ubi apertus est, & exiit pus, subter apparet pars carnis in pus versa, corrupta sub albida, subrubra; quem ventriculum quidam furunculi nominant. In eo nullum periculum est, etiamsi nulla curatio adhibeatur: maturescit enim per se, atque erumpit. Sed dolor efficit, ut potior medicina adhibeatur, quæ maturius liberet. Græcis *δορῖον*.

FUSIO, est liquatio per calorem. Dicitur potissimum de metallis, quando vel per se
vel

vel additis salibus fusoriis, $\Theta e \text{ } \text{♀}$, borrace, felle vitri &c. ignis fortioris ope, ex statu soliditatis in liquidum seu fluidum transferuntur. Hinc ignis iste gradus dici solet *fusorius*.

G.

GALACTOPHORI, sunt ductus lactiferi, chylum (ut quidam neotericorum finxerunt) ab intestinis recta via ad glandulas mammarias ducentes : rectius tamen hoc nomen arteriis imponitur, ex eo, quod una cum cruore chylum mammis advehunt, in quibus lac, ad fœtus usum sequestratur. Ex γαλα lac, & Φέρω porto, duco.

GALACTOPOJETICE FACULTAS, Græc. δύναμις γαλακτοποιητική, nihil aliud est, quam aptitudo ad sequestrandum lac, De lactis sequestratione vide in *Lac*.

GALAXIA nonnullis medicis notat viam Chyli ex intestinis ad cor, nempe per venas lacteas & ductum Thoracicum. Vid. *Charleton* in *œcon. anim.*

GALBANETUM vocabulum est Paracelsicum, denotat balsamum vel unguentum balsamicum in nervorum & ligamentorum affectibus perquam utile. Ex galbano ut plurimum confieri solet additis aliis.

GALENICA MEDICINA, est quæ nittur fundamentis *Galen*, ideoque *Galenici* sunt, qui artis suæ fundamenta è *Galeno* potissimum depromunt.

GALEA

G A L E A est dolor capitis, sic à loci similitudine dictus, quod totum caput in modum Galeæ comprehendat.

G A L E A etiam dicitur, quando caput fœtus in lucem prodeuntis cum parte membranæ Amneos circumvestitur, cum Galea vulgo, ein Helm / dicitur prodiisse.

G A L L I C U S M O R B U S vid. lues Venerea.

G A L R E D A, seu *Gelatina*, succus est inspissatus, viscosus lucidus, fitque plerumque ex coctis partibus animalium cartilaginosis, v. g. ex pedibus vituli. Germ. Galrede.

G A N G L I O N, est tumor p. n. in partibus tendinosis & nervosis, à casu, ictu, vel alias excitatus, renitens, in latera pressus non divertitur, nec in orbem circumagitur. Germ. ein Ueber-Bein.

G A N G R Æ N A, est cadaverosa alicujus partis corruptela, cum fœtoris, nigredinis & mortificationis initio, conjuncta. Α γάω comoedo. Germ. der Brand/falte Brand.

G A R G A R E O N, vide Cion. Α γάγα-εἶω os colluo.

G A R G A R I S M A, G. ein Gurgel-Wasser. est medicamentum liquidum, fauces & adjacentes partes, gragarizando, sine deglutitione colluens. Estque vel decoctum, in quo syrupi convenientes soluti, vel aquæ destillatæ,

quibus syrapi admixti, quandoque & spiritus minerales adduntur. A γαργαρίζω os collo.

GAS, terminus Helmontianus, denotat in genere spiritum seu vaporem subtilem non coagulabilem nec coercibilem v. g. qualis est musto vel cerevisia fermentante aliisque prodit.

GASTROCNEMIUM, est sura sive pars tibiæ posterior, unde ejus musculi à tumore ventriculi, *Gastrocnemii* dicti sunt. A γαστήρ venter, & κνήμη tibia.

GASTROCNEMII MUSCULI, vide *Gastrocnemium*.

GASTROEPIPLOICA, est vena & arteria, quæ ad ventriculum & omentum porriguntur. Ex γαστήρ venter, ὠτίλον omentum.

GASTRORHAPHIA, est connexio sive futura in vulneribus abdominis. Ex γαστήρ venter, & ραφή.

GAUDIUM est lætitia ex judicio boni acquisiti, vel acquirendi.

GELATINA, ferè idem est cum *Galreda*, nisi quod generalius usurpetur, & pro quocunque succo pellucido, lento, glutinosoque sumatur, qui tamen in primis fieri consuevit ex succis fructuum e.g. pomorum &c. ut gelatina cydoniorum. C. C. Arabibus Rob, Robub.

GENA,

GENA, *mala*, *μῦλον*, *Οαρεία κινλοι* Hippocrati: est faciei pars è naso ad aures. item, mentum & maxilla, quæ est vel superior vel inferior. Germ. die Wange.

GENERATIO est actio naturalis, quæ ex semine conveniente, animal sibi simile, secundum speciem, procreat. Omnis enim, generatio fit ex semine, in quo novus fœtus jam tum delitescit. In generatione primum conspiciamus punctum sanguineum, quod vesicula circumvestitur, deinde corculum, à quo venæ & arteriæ emittuntur, ad cuius extrema viscera conspiciuntur, postea totus formatur fœtus & membranis circumtenditur. Ante generationem semen masculinum in uterum immissum, ejus poros subit & præparat, postea substantiam mucilaginosam exudat, albumini similem, quæ ovum ex testibus & tubis comprehendit; ex aura enim feminali ova muliebria fœcundantur, à testibus emittuntur & à tubis Fallopiæ recipiuntur atque ita in uterum provolvuntur.

GENIOGLOSSUM, est par muscutorum interius à mento sub geniohyoide pari proveniens, quod in basin ossis hyoidis defigitur. A *γένυς* mentum, & *γλῶσσα* lingua.

GENIOHYOIDES sunt musculi à menti interna & humiliore sede, ad basin ossis hyoidis extensi. Ex *γένυς* mentum, *ὕψαλον* os hyoides, & *εἶδος* forma.

GENITALIS dicitur de iis, quæ ad generationem quovis modo pertinent e. g. partes genitales in utroque sexu, quæ generationem perficiunt. *Genitalis humor* i. e. semen vel femini analogus liquor &c.

GENITURA idem notat quod semen, vel materia seminalis, præsertim masculorum.

GENU est femoris & tibiæ dearticulatio & artificiosissima connexio, in qua sinus est quidam prominens, alterius caput excipiens, quod anteriori parte, quo firmitus fieret, *rotula* sive *patellâ* munivit natura. Germ. *das Knie*.

GEROCOMIA, est pars Hygieinæ, ad senum vivendi rationem pertinens. Ex *γέρων* senex, & *κυμέω* curam gero.

GESTATIO Medicis notat mansionem concepti fœtus in utero usque ad legitimum, exclusionis tempus.

GILLA Chymicis denotat ☉ ☼ vomitorium.

GINGIPEDIUM, idem quod *scorbutus*.

GINGIVA, græcis *ἔλαον*, & *ἐνδύγον* est caro dura & spuria, dentes instar valli cingens, & in edentulis nonnihil etiam ad ciborum, contritionem faciens; quâ vel exesa, relaxata, vel nimis exiccata, dentes vacillant vel excidunt. Germ. *das Zahn-Fleisch*.

GIN-

GINGLYMUS, est conjunctio ossium, qua unius ossis caput, in sinum alterius reconditur, vicissimque hujus caput in illius cavitationem excipitur. A γινγλυμαί per ginglymum jungo.

GLACIALIS HUMOR, vide *Humores oculi*.

GLANDULA est substantia sui generis alba seu grisea & friabilis. Estque secundum *Warthonum* duplex, *adventitia*, ut striuma, scrophula, Bronchocele &c. vel *perpetua* & *naturalis* ut thymus, pancreas, conarium &c. Perpetua iterum, duplex est, *conglobata*, quæ humorem sequestratum per vasa lymphatica ad cor iterum ablegat, ut glandula pituitaria, pinealis, mesenterii, inguinales &c. & *conglomerata*, quæ succum secretum per proprios ductus in cavitates notabiles deponit, ut pancreas, glandulae mammariae, salivales &c.

GLANDULA GUIDONIS, est tumor glandi similis, mollis, solus, mobilis, sine radicibus, & à circumjectis partibus, separatus: maximè in emunctoriis & juncturis proveniens. *Avicenna* glandula videtur esse Ganglion.

GLANDULA PINEALIS, vide *Conarium*.

GLANDULA PITUITARIA est corpusculum in sella equina confitum, in plerisque brutis, non item in homine, reti mirabili

investitum ; superius ab infundibulo nec non ex reti mirabili humorem serosum suscipit, quem in venas jugulares vel vasa lymphica amandat.

GLANDULOSUM CORPUS, idem quod *Prostata*.

GLANDULOSA TUNICA est quinta tunica gulæ, ventriculi & intestinorum superficiem internam investiens, ex glandulis minutissimis plurimis composita, quæ humorem lymphaticum separant & in primas vias effundunt. Describitur latius à *Willis*. Pharm. Rat. p. 1. Sat. 1.

GLANS, idem quod *Balanus* & *Suppositorium*.

GLAUCOMA, est oculi vitium, five transmutatio crystallini humoris in glaucum. A γλαυμός cæsius.

GLAUCOSIS, idem quod *Glaucoma*.

GLENE, idem quod pupilla. Item cavitas ossis, quæ aliud os in sinum suum recipit.

GLENOIDES sunt duæ cavitates, in inferiore parte vertebræ primæ colli. Ex γλήνη pupilla, & εἶδος forma.

GLISCHROS γλισχρός viscosus, glutinosus, dicitur potissimum de succo nutritio corporis nostri, seu sero.

GLOBULUS NASI, est nasi inferior, pars Cartilaginea & mobilis.

GLOS-

GLOSSOCOMIUM, est instrumentum Chirurgicum, fractis membris accommodatum, à figura arculæ mercatorum dictum, quod olim à tergo gerebatur. Ex γλώσσα vinculi genus, & κομίζω curam gero, porto.

GLOTTIS, subiectum vocis formandæ, est Laryngis rimula, quæ ab Epiglottide tegitur. A γλῶσσα lingua.

GLUTEN, est humor *Avicennæ* secundarius dictus; & dicitur cum roridus ille humor partibus unitur & agglutinatur. Erant quatuor, humor innominatus; Ros; Gluten, & cambium, verum illa nomina nunc temporis evanuerunt.

GLUTÆI, sunt musculi sex, quibus nates moventur; in utroque latere tres. A γλῆτος nates.

GLUTIA sunt prominentiæ duæ cerebri, nates dictæ. A γλῆτος nates.

GLUTOS, est natis, clunis: item Trochanter sive rotator ossis femoris major.

GOMPHOMA, idem quod *Gomphosis*.

GOMPHOS, est quando oculi pupilla pelliculas uveæ excedens clavum refert. Item ossium conjunctio clavorum instar. A γομφόω clavum impingo.

GOMPHOSIS sive conclavatio est, quando os ossi infigitur instar clavi, ut in dentibus videre licet. A γομφόω clavum impingo.

GONOGRA est species arthritidis, quando causa hæret circa genua. A Paracelso barbarè dicitur *Genugra*.

GONGRONA denotat vel generaliter omnem tumorem durum rotundum in partibus nervosis ; vel speciatim, strumam seu bronchocelen. A γόνος tumor fungosus in arboribus.

GONORRHOEA, est nimia feminis profusio : estque simplex, in qua semen crudum, tenue, & album emittitur, idque potius ex prostaticis quam vesiculis seminariis : vel *virulenta*, in qua virus quoddam liquidum, corruptum, vel flavescens excernitur. Ex γόνου genitura, & ῥέω fluo.

GORGONICUS dicitur à quibusdam Medicis spiritus ille, qui tum in tota rerum natura, tum in corporibus animalium, humores certos coagulat & in lapides commutat. Dicitur alias *lapidificus*. Sed frustra spiritus iste concipitur, cum sola particularum congruentia in loco quieto concretionem lapideam efficere possit.

GRAMMA, idem quod *Scrupulus*.

GRAND O vide *Chalaza*.

GRANULATIO dicitur de metallis, quando in granula funduntur varias ob causas.

GRANUM Græcis, σπέρμα, minimum pondus est, quo utimur. Ejus loco sumuntur ali-

aliquando grana piperis albi. Viginti scrupulum constituunt. Germ. ein Gran.

GRAPHOIDES, est processus styliformis, circa cranii basin ad posteriora vergens. Ex *γραφὶς* stylus, & *εἶδος* forma.

GRAVATIVUS est doloris species, quando ponderis prementis vel gravantis sensus percipitur v. g. in scirrho hepatis, lienis &c.

GRAVEDO, idem quod *Coryza*.

GROSSUS est vox barbara medicis non nullis usitata denotans idem quod crassus.

GRUMUS est corporis liquidi antea, nunc verò concreti frustum, e. g. lactis & sanguinis; de his enim potissimum dicitur.

GRUMESCENTIA est liquorum in grumos concretio, quæ variis à causis producitur. Frequenter oritur ab acido, quamvis etiam sanguis à spiritu vini grumescat.

GUMMI est liquor glutinosus ex arboribus & fruticibus exstillans, hinc concrescens. Proprie illud hoc nomine venit, quod in aqua solvitur ut *Arabicum*, *cerasorum* &c., quæ verò partim in aqua, partim in spiritu vini solvuntur, *gummi resinae*; quæ in spiritu vini & *olis* solum, *resinae* vocantur.

GULA, vide *Pharynx*.

GUMMA GALLICUM, est tumor seu tuberculum durius periosio adhærens in lue venerea.

GURGULIO, idem quod *Cion*.

GUSTUS est sensus, quo beneficio papillarum nervearum in lingua, & nervo linguæ & palato inserto, sapores percipiuntur.

GUTTA ROSACEA est rubedo maculosa, seu potius rubor cum tuberculis, quibus malæ, nasus & facies defædatur, ac si guttis roseis conspersa esset. Sumunt ista tubercula interdum incrementum, unde facies inæqualis & horrida evadit, & nasus valde augetur. Germ. *Sinnen / der Kupferhandel im Gesicht.*

GUTTURIS OS, idem quod *Hyoides os*.

GYMNASTICA, idem quod *Euectica*. A *γυμνάζω* exerceo.

GYNÆCIA, Græcis *γυναικεία*, sunt in genere affectus mulierum; sed strictius apud *Hippocratem* pro mensibus sumitur. A *γυναικίζω* fæminam ago.

GYNÆCOMASTUM est mammarum p. n. auctio. Ex *γυνή* mulier, & *μαστός* mamma, à *μασέω* quæro, quia infantes lactis gratia mammas quærunt.

GYNÆCOMYSTAX, est Barbula pilosa in superiore pudendi muliebris parte; ex hac quidam de temperamento uteri & testiculorum iudicium ferunt. Ex *γύναιξ* fæmina, & *μύσαξ* barba.

HABI-

H.

HABITUS idem quod *Hexis*.

HÆM A *αἷμα* vid. sanguis.

HÆM A L O P S *αἱμάλωψ* est cruenta suffusio in oculis ex plaga, ictu &c. orta. Dicitur *αἷμα ἐν ὡπὶ* sanguis in oculo.

HÆM A T O S I S, five sanguificatio est chyli albicantis in sanguinem ceu liquorem, rubicundum transmutatio, quæ maximè à fermentatione, dissolutione & unione particularum sc: spirituum, sulphuris, & salis dependet; præsertim ab inspiratione nitri aërei, à quo in pulmonibus cruor sulphureus effervesceat & accenditur. Sanguificatio fit in omnibus partibus corporis, non in peculiari parte, ut corde, hepate vel liene. Ab *αἱματώ* sanguifico.

HÆM O D I A, est dolorifica dentium sensatio, quæ oritur quando particulae acidæ vel austeræ dentium porulos penetrant, unde nervi dentibus inserti vellicantur, corrugantur & dolore afficiuntur. Ex *αἷμα* sanguis; antiqui enim sanguinem in causa esse affirmabant; Ex *ὀδὸς* dens. Vulgo *dentium stupor*.

HÆM O P H O B U S est, qui, sanguinis missionem timet. Ex *αἷμα* sanguis, & *φοβέω* timeo.

HÆMO-

HÆMOPTYSIS, est sanguinis per spu-
ta à pulmonibus rejectio, quæ fit exudatione
ex laryngis glandulis, quibus tunica intus ve-
stitur; cum nempe arteriarum oscula relaxa-
ta fuerint: vel ex ruptis magnis vasis: vel
ex ipsis vesiculis pulmonariis. Ex *αἷμα*
sanguis, & *πνέω* spuo. Germ. das Blut-
speyen.

HÆMORRHAGIA, est p. n. sanguinis
per nares, os, aut oculos, uterum &c. fluxus.
Ex *αἷμα* sanguis, & *ρῆνυμι* rumpo. Germ.
das Bluten.

HÆMORRHOIS, est ramus venæ por-
tæ, ad intestinum rectum & anum porrectus.
Ex *αἷμα* sanguis, & *ῥέω* fluo. Quia verò non-
nunquam sanguinis fluxiones ex ano contin-
gant, quæ communiter his venis reſeratis ad-
scribuntur, hinc fit, ut hæ dictæ fluxiones *hæmor-
rhoidum fluentium* nomine veniant. E con-
trario verò, quando non tam fluxus sanguinis
quam tubercula, unum, vel plura, in ano con-
spiciuntur, cum rubore & dolore, præprimis
inter egerendum scybala, id *hæmorrhoides
cacas* appellant. Germ. die gülden Uder.

HÆREDITARIUS MORBUS est,
morbus connatus, seu qui ex parentibus unā
cum generationis principiis in liberos tradu-
citur. Tales sunt phthisis, arthritis, calculus
&c.

HALO,

HALO, est area rubra utrique papillæ in mammis circumfusa. *Halos* qq; dicitur gr. ἅλας.

AMA cum medicamenti dosi unica vice propinatur.

HAMULUS est instrumentum anatomicum & chirurgicum, quo aliquid apprehenditur aut elevatur.

HARMONIA est ossium per simplicem lineam conjunctio, ut in ossibus nasi, & palati conspicerelicet. Ab ἁρμονία congruo, adaptato.

HAUSTUS sive *potio* est liquida medicamenti interni forma, in unicam dosin, ex variorum cum idoneo liquore, decoctione, infusione, aut dissolutione, ad purgandum, alterandum, vel sudandum &c. composita.

HECTICA est febris continua, lenta cum calore occulto & vix sensibili nisi quod aliquot horas à pastu intendatur, macie totius corporis &c. Oritur à dyscrasia sanguinis acido acri & lymphæ viscositate nimia. Sequitur ut pl. corruptiones & ulcera viscerum internorum, aliquando tamen etiam chylicationem læsam. Ab ἥξις habitus, quia in habitu corporis adeo fixa est, ut omnes partes tententur & emacientur. Germ. Abzehrend/Schwindsichtig Sieber.

HEDYSMA, est illud, quod suavem gratum-

tumque medicamentis odorem conciliat. Ab ἡδύς sua vis, jucundus.

HEGEMONICÆ, sunt actiones principales in corpore humano, ut sunt actiones animales & vitales. Ab ἡγεῖσθαι imperium habeo.

HELCOΣ ἑλκῶς ulcerus, denotat solutionem continui in partibus carnosiss & mollibus factam. Germ. ein Geschwür.

HELCOΣIS ἑλκωσις, ἑλκωμα exulceratio.

HELCYSTER est uncus ferreus foetui extrahendo dicatus.

HELICYDRIA, sunt ulcuscula quædam parva, densa & rubra in capitis cute apparentia papillis mammillarum similia, à quibus ichor defluit. Ab ἑλκώω ulcero.

HELCTICA vide *Attrahentia*.

HELIOSIS est insolatio sive apricatio. Ab ἥλιος sol.

HELIX, est exterior auris crepido sic ob tortuosum flexum nuncupata. Interior *scapha* dicitur. ἑλιξ Rufo, κοχλία Poll. At Scapha ἀνθήλιξ Rufo, σκάφη Polluci. Ab ἐιλέω involvo.

HELLEBORISMUS est purgatio facta per helleborum.

HELMINTHES, vid. Vermes, Lumbrici.

HELODES est febris sudatoria, qua ægri nimio sudore perfunduntur, nec tamen inde levamen percipiunt.

HE-

HELOS, five clavus pedis, est tuberculum rotundum, album, callosum, clavorum caput referens, & pedis cuti præduræ radicibus infixum. Ab ἡλώω clavum figo. *Græcis* ἡλῶ. *Latinis* clavus. *Germ.* ein Hühner-Ester-Fluge / Leichdorn.

HELOSIS, est inversio palpebræ reflexa. ab ἐιλύω everto.

HEMERALOPIA five acies nocturna, est vitium visus eorum, qui noctu melius quam interdui vident. Ex ἡμέρα dies, & ὤψ oculus. *Germ.* Nacht-Augen.

HEMICRANIA, est capitis dolor, alterutram cerebri partem obsidens. Ex ἡμι se-mis, & κρανιον calvaria.

HEMINA ITALICA est dimidius sextarius Atticus, & pendet uncias mensurales novem: tantundem pendet Cotyla Attica, Cotyla Italica est libra mensuralis, seu duodecim uncia.

HEMIPAGIA, idem quod *Hemicrania*.

HEMIPLEGIA, est paralyfis unius lateris infra caput, proveniens ab obstructione in alterutra medullæ spinalis parte; unde nullus spirituum animalium fluxioni aditus pate-scit. Ex ἡμι & πλήσσω percutio.

HEMIPLEXIA, idem quod *Hemiplegia*.

HEMITRITÆUS est morbus, quem semitertianam, quamvis barbarè, vocant. Hæc an peculiarem febrium speciem constituat,

auto-

autores inter se certant. Veteres affirmant, inprimis *Spigelius*, qui integrum de ea librum conscripsit; recentiores verò omnes recte negant, & ad febres continuas, & sæpius malignas, referunt.

HEPAR, jecur est organum five viscus, in imo ventre, sub diaphragmatis latere dextro situm, ejus crassities & magnitudo in homine insignis est; membrana cingitur tenui, à peritonæo orta; Connectitur per tria ligamenta valida; 1. abdomini per venam umbilicalem; 2. superius diaphragmati, per ligamentum latum membranofum & tenue, à parte dextra. 3. superius etiam diaphragmati, à sinistra per ligamentum teres & validissimum; Dividitur in partem sinistram, cui vesicula fellis, & ductus hepaticus adhærescit. Color ejus rubicundus est. Hepatis substantiam ex plurimis membranis & acinis five glandulis, constare Malgiphius demonstravit & ex frequentibus experimentis compertum, fatis est. In eo sanguis lienaris per venam portæ vectus cum arterioso per arteriam celiacam suppeditato, aliquo modo effervesceat, & quodammodo dissolvitur, unde ejus particulæ salinæ & sulphuræ, quæ bilem constituent, ab acinis glandulosis segregantur, & per ductum hepaticum & vesiculam felleam ad intestinum duodenum amandantur. Credebant enim antiqui in eo sanguinem elaborari

rari & confici, cum tamen sanguinis recre-
menta biliosa ibi separentur. Germ. die Le-
ber.

HEPAR Æii vocatur crocus metallorum.

HEPAR UTERINUM vid. placenta
uterina.

HEPATICA VENA, idem quod *Basi-
lica*.

HEPATICUS MORBUS est dejectio
sanguinis aquosi & acris, loturæ carnis similis,
qua succus nervosus, vel sanguis aquosus,
non rite coctus sed acris, secundum serosiores
partes in intestina turbatur. Item quando
sanguis niger, splendens & diutius assatus in
intestina propellitur, sic appellatur, quia san-
guificationem in hepate fieri putabant.

HEPATITIS nonnullis idem est quod
hepaticus morbus; aliis verò notat inflamma-
tionem hepatis.

HEPIALA, idem quod *Epiala*.

HERCULEUS MORBUS, idem quod
Epilepsia.

HERMAPHRODITUS, est homo u-
triusque sexus, id est, vir & femina simul.
Verum mulieribus instrumentis duntaxat u-
tuntur, rarissimè viri sunt; conformatio i-
stæc & abusus inde contingit, quod plus iusto
clitoris propendeat. Ex ἑρμῆς *Mercurius*, &
Ἀφροδίτη *Venus*. Germ. ein Zwitter.

HERMETICA MEDICINA, est quæ morborum causas ad sal, Sulphur & Mercurium refert, & generosissima remedia, non modo ex vegetabilibus & animalibus, verum etiam è mineralibus præparat.

HERNIA *Ramex* : Græcis κήλη propriè est intestinorum, omenti &c. in inguina, per processus peritonæi dilatatos, prolapsus : item quando umbilicus protuberat. Impropriè ita vocatur uteri prolapsus ; Bronchocele ; varices vasorum spermaticorum, item distensiones à flatibus, humoribus aquosis, vel tumoribus p. n. &c. Germ. ein Bruch.

HERPES, five inflammatio serpiginosa, *zona* Scribonio, *serpens* Lucretio, ἔρπης Dioscoridi, ἔρπηδων Nicandro, ζώσηρ Plinio, ἔρπυσιόν ἔλκεθ Polluci : quæ duplex est, *miliaris* seu *pustularis*, Græcis κέγχρωμα, Germ. Haarwurm / quæ cum prurigne, cutim solummodo occupat ; Altera, *exedens*, five ἔρπης ἐσθιόμεν quæ non tantum cutim, sed & musculos subiectos obsidet. Causa est quando glandulæ cutaneæ nimis ubertim particulis falsis suffunduntur, quæ ab aliis viscidis continentur, ne effluant, pruritus & ulcuscula miliaria excitant, quæ aliquando, si materia peccans abundaverit, crustam excitant & subiectas partes exedunt. Ab ἔρπω serpo, quia continuo serpit.

HETEROCRANIA, est dolor alterutram capitis partem obsidens. Ab ἑτερον alterum, & κρανιον calva.

HETEROGENEUM, est quando improporcionatum quid sanguini & spiritibus ut in febribus, vertigine, motibus explosivis, & apoplexia, accrescit. Ex ἑτερον alterum, & γένος sexus, genus.

HETERORHYTHMUS, est ætas alterius naturæ quam anni ferunt: Ex. gr. si juvenis senilem, & senex juvenilem ætatem degunt: Illa differentia etiam de pulsibus dicitur, cum in morbis diversus modulus pulsandi tenetur. Ab ἕτερος alter, & ῥυθμός modulus.

HEXIS, est habitus seu habitudo corporis. Ab ἔχω habeo.

HIDROA, sunt pustulæ circa partes genitales. A sudore acri ortæ. Ab ἰδρώς sudor.

HIDROCRITICA, sunt judicia critica, quæ à sudore desumuntur. Ab ἰδρώς sudor, & κρίνω judico.

HIDRONOSUS, est febris, in qua plurimus sudor p. n. prodit, quæ ab *Anglis* sudor Anglicus nominatur. Ex ἰδρώς sudor, & νόσος morbus.

HIDROS, idem quod sudor. Ab ἰδρώς sudo.

HIDROTICA sunt remedia, quæ fermētando & attenuando penitiores sanguinis poros penetrant, incidunt, attenuant, rarefaciunt, & aucta circulatione sanguinis tam serum quam eisdem inhærentia ad peripheriam corporis propellunt; ubi illa in sensibilem sudoris liquorem condensata, erumpunt. Ab ἰδρῶς sudor. Germ. Schweiß-Mittel.

HIERA PICTRA est electuarium ex aloe, ligno aloës radicibus asari, spica indica, croco, mastiche & melle paratum. Ex ἱερόν sancta, propter vires laudabiles, & πικρόν amara.

HIEROGLYPHICÆ notæ, sunt plicæ, rugæque in manibus, ex quibus vana curiositas multum prædicere conatur. Ex ἱερόν sanctum, & γλύφω sculpo.

HIPPOCRATIS MANICA vid. manica Hippocratis.

HIPPUS, est oculorum affectus, in quo oculi tremuli continuo agitantur & subinde nitant, ut in equitatione fit. Ab ἵππος equus.

HIRCU, *Hirci* vel *Hirqui*, oculorum, anguli, καὶ ὀφθαλμοὶ quorum qui ad nasam sunt, ῥαυτῆρες & πηγαὶ dicuntur, quod inde lachrymæ manant: at qui ad tempora, παρῶπια Poll. *Nicandr.* Germ. Augen-Winkel. vide *Canthus*.

HIRCUS quid sit, notum. Medicis significat aliquando intumescientiam testium, tempore pubertatis in adolescentibus cum mutatione vocis in graviolem; Unde *hircire*. Deinde *hircus alarum* notat foetorem sub alis incubantem. Tandem hirci nomine designatur etiam eminentia aurium, quæ tempora spectat.

HIRQUUS, idem quod *Canthus*.

HOLIPPÆ, sunt placentulæ ex infusione medicinali farinaque triticeâ, addito insuper saccharo, subactæ.

HOMÆOMERES, vide *similares partes*. Ex ὁμοιον simile, & μέρος pars.

HOMOGENEÆ PARTICULÆ sunt, quæ puræ, integræ & immixtæ sibi que per omnia similes sunt. Ex ὁμὸν simile, & γένος genus.

HOMOPLATA, *scapula*, *spatula*, *scopula aperta* Celso. Gr. πλάτα, ὁμοπλάται: ὀπινῶν, sive os, quod humeri latitudinem constituit, triangulare, latum, & tenue præsertim in medio, sed in processibus crassum, utrimque unum, incumbens superioribus costis parte postica instar scuti; processus sunt tres *Acromium*, sive humeri mucro; *Coracoides* sive *Anchoralis*; & αὐχὴν sive *Cervix*. Usus est ad costarum robur; ad humeri & clavium articulationem, & ad musculorum

implantationem. Ab ὤμῳ humerus, & πλατὺς latus. Germ. das Schulter-Blat.

HOMOTONA est febris continua, æquali dramate suos actus, scenasque peragens. Ex ὁμόν æquale, & τίνω teneo.

HOPLOMOCHLION, est instrumentum Chirurgicum toti corpori humano applicandum, describitur ab Aquapendente in op. Chirurg.

HORA, est Hippocrati determinatum anni tempus; quod liquet ex Aph. I. sect. 3. αἱ μεταβολαὶ τῶν ὥρῶν μάλιστα πικτεσι νοσήματα, καὶ ἐν τῇσιν ὥρῃσιν: &c. id est mutationes temporum pariunt morbos ipsis anni temporibus &c. unde ὥρῳ annus, & ὥρᾶϊως tempestivus.

HORÆI fructus sunt, qui mensibus æstivis, materescunt & facile corrumpuntur, ut poma, pyra, pruna &c. Ab ὥρᾳ tempus.

HORARIUS idem quod Horæus.

HORDEATUM est medicamentum liquidum internum, ex hordeo ad crepaturam cocto & tuso, liquoribus convenientibus affusis & colatis, præparatum, quibus amygdalæ, sem. papaveris albi, sem. quatuor frig. maj. &c. non raro accedunt.

HORDEOLUM, idem quod *Crithe*.

HORRIFICA febris, vide *Phricodes*.

HOR-

HORROR est cutis per totius corporis ambitum vibratio, & concussio, cui refrigeratio supervenit ab irritatione nervosi generis varia oriunda. Gr. *Φρίγν* & *Φρίγνις* Diosc. Germ. das Zittern/Zeben.

HUMECTANTIA sunt, quæ particulas suas humidas corporis nostri poris possunt insinuare.

HUMIDUM *primogenium*, recte dicitur sanguis, qui prius ante omnia in generatione conspicitur.

HUMORES in corpore humano & animalium perfectiorum dicuntur partes fluidæ, in specie liquidæ, quæ intra solidorum terminos continentur; ob id ab Hippocr. *Contentæ* dictæ. In genere distinguî possunt in universales & particulares. Illi sunt sanguis & serum, hi v. humores in oculo, bilis, saliva, succus pancreaticus &c.

HUMORES in *sanguine* à veteribus constituuntur quatuor, nempe biliosus, pituitosus, melancholicus & sanguineus propriè dictus, idque secundum quatuor elementa Peripatetica. Verum illa opinio, inventa circulatione sanguinis, prorsus concidit. Præter nat. tamen vitio ipsius sanguinis à crasi debita desciscientis, inveniuntur, sed sanguinis partem integram non constituunt; sanguis enim est humor unicus; secus si esset, tartarus in vino, & fæx in cerevisia, forent par-

partes vinum & cerevisiam constituentes. In sanguine venis emissio duæ duntaxat diversæ corporum species ad oculum comparent; massa nimirum coagulata, particulis maximè rubicundis constans, quæ in superficie, ubi aër eam attingit, rubore florido suffusa est, inferiori verò parte, ubi aër excluditur, nigrescit hæc in sero suo expresso natat. Si quis verò ulterius procedere velit & sanguinem destillet ac arte chymica cum *Willisio* dissolvat, quinque corpora tantum pura inveniet, Spiritum nempe, sulphur sive oleum, aquam, salem & terram.

HUMORES OCULARES sunt tres: *Aqueus* qui intra corneam & uveam tunicam continetur; 2. *Crystallinus*, sive *Glacialis* humor, is in tunica uvea continetur & cæteros crassitie superat, 3. *Vitreus* reliquis duobus copiosior, posteriorem oculi cavitatem occupat.

HUMORES IN SECUNDINIS tres sunt in iis animalibus, quæ vesicâ donantur. In principio dum ovum è testibus ad uterum delabitur, humores in uteri fundo in hunc finem existentes primo in Chorion, deinde in Amnium transfudant: in progressu verò, quando foetus efformatur & umbilicalia vasa ad Amnium & Chorion protenduntur, vero simile est nutritium humorem per oscula venarum

narum exceptum, ad fœtum deferri, & inde per arterias pars aliqua demitti, in Amnium, tanquam in fœtus thesaurum; ita ut dicto tempore Amnii membranæ liquor duplici hac ratione augeatur. Appropinquante denique partus tempore, videtur modus ille transfusionis aboleri; & quod alter tantum locum habere possit, nisi (ut *Warthonus* scribit) nutritius humor à placenta per funiculum descendat, & per exiguas papillulas inde in Amnii cavitatem transeat. Eorum usus est fœtum per os nutrire. Tertius humor est urina fœtus, quæ ex vesica per urachum, in membranam urinariam influit.

HYALOIDES, est humor oculi vitreus, intra tunicam retinam & uveam contentus. Ex ὕαλον vitrum, & εἶδος forma.

HYBOMA est omnium vertebrarum incurvatio. Ab ὑβάζω incurvo.

HYDARTHROS idem quod *Meliceris*.

HYDATIDES, sunt vesiculæ aquosæ p. n. in *Hepate*, *liene*, aut quodam alio viscere: hydropicis familiares. Item circa palpebras pinguedinis incrementum p. n. ὕδωρ aqua. G. Wasser-Bläslein.

HYDATOIDES, est humor oculi aqueus, qui intratunicam corneam & uveam comprehendit. Ab ὕδωρ aqua, & εἶδος forma.

HYDEROS, idem quod *Hydrops*.

HYDRAGIA, vide *venas lymphaticas*. Ex ὕδωρ aqua, & ἄγωγη ductus.

HYDRAGOGA, sunt medicamenta, quæ fermentando & præcipitando, aquosos humores expurgant. Ex ὕδωρ aqua, & ἄγω duco.

HYDRELÆUM, est mixtura ex aqua & oleo. Ex ὕδωρ aqua, & ἔλαιον oleum.

HYDRENTEROCELE, est intestinum una cum aqua in scrotum prolapsus. Ex ὕδωρ aqua, ἐντερον intestinum, & κήλη tumor.

HYDROA sunt quædam tubercula lata & humida, pruriginosa granis milii similia, interdum sine pruritu, quæ cutim ἐλκώδως exasperant; fiunt hæc, quoties natura conatur per cutim depellere sudorem; sed à cutis densitate impeditur, adeo ut materia ibi retenta, & tenuiori parte per vasa lymphica reiectâ vel evaporatâ, cutis in tumorem elevetur. Affectus hic familiaris est pueris & juvenibus, præsertim temperamento calidioribus, qui æstatis tempore nimis moventur & exercentur, in collo, scapulis, pectore, brachiis & femoribus, frequentius tamen circa pudenda & anum accidens. Latinis sudamina. Græcis ἐκζεματα. Ab ὕδωρ aqua, vel ἰδρώω sudo.

HYDROCELE, est scroti tumor p. n. ex humore aquoso excitatus. Ab ὕδωρ aqua, & κήλη tumor.

HY-

HYDROCEPHALUM, est capitis ex humore aquoso p. n. intumescencia, unde cranii futurae ab invicem dissilire coguntur; oritur aliquando ex ruptione vasorum lymphaticorum. Ab ὕδωρ aqua, & κεφαλή caput.

HYDROMEL est mulsum, sive decoctio ex aqua & melle. Ab ὕδωρ aqua, & μέλι mel. Germ. Meel / Honig-Wasser.

HYDROMPHALUM, est protuberantia umbilici, ex humoribus aquosis in abdomine p. n. contentis. Ex ὕδωρ aqua, & ὀμφαλός umbilicus.

HYDROPHOBIA, est affectus, maxime convulsivus, cum furore, liquidorum & splendidorum fuga, aliquando cum delirio, febris, aliisque symptomatis, summo cum vitae discrimine invadens, ortus & propagatus ex morfu canis rabidi, eique analogo contagio. Ex ὕδωρ aqua, & φοβέω timeo.

HYDROPICA, sunt medicamenta hydropicis humores aquosos educuntia.

HYDROPS est aquosi humoris in habitu corporis vel in quadam cavitate alia stagnatio estque *generalis* ut anasarca & Ascites, quibus malè adjungunt Tympanitem; vel *particularis*, ut Hydrocephalon, hydrops pectoris, manus, pedis &c. de quibus specialiter suo loco. Ex ὕδωρ aqua, & ὄπλομα video. Germ. die Wassersucht.

HYDROPS ad MATULAM, idem, quod *Diabetes*.

HYDROSACCHARUM est syrupus ex aqua & saccharo coctus. Ex ὕδωρ aqua, & σάκχαρ saccharum.

HYGIEIA est sanitas, quæ constat ex bona temperie & apta conformatione. *Sanitas* est dispositio partium humani corporis, actionibus recte perficiendis apta. *Signa* sanitatis sunt tria, actiones debitæ, qualitates convenientes, excreta & retenta bene respondentia. Ab ὑγιαίνω bene valeo.

HYGIEINE, est pars Medicinæ, quæ sanitatem conservandi modum tradit. Estque *Dietetica*, vel *Prophylactica*. Ab aliquibus in tres partes divisa fuit, in προφυλακτικὴν, morbos futuros & imminentes advertentem : σωτηρικὴν, quæ præsentem sanitatem tuetur : & ἀναλεπτικὴν à quâ valetudinarii reficiuntur. Ab ὑγιαίνω bene valeo.

HYGROCIRSOCELE, est ramex varicosus, quem aliæ humiditates p. n. comitantur. Ex ὑγρὸς humidus, κίρσος varix, & κήλη tumor.

HYGROPHOBIA vid. *Hydrophobia*.

HYMEN propriè membrana est : Sumitur etiam pro membrana virginea, tanquam virginittatis nota, quam in sinu muliebri, ante vaginæ ingressum collocant. Hæc an datur,

tur, videant Anotomici. Ab ὑμενωσιω matrimonio jungo.

HYOIDES, est os ad basin linguæ confistens à figura τ vel Λ appellatum, & εἰδῶ forma.

HYOTHYROIDES sunt musculi duo laryngis, ab osse hyoidis in cartilaginem scutiformem deducti, rimulæque astrictioni destinati, ex littera τ , θυρεος scutum, & εἰδῶ.

HYPENEMIOS subventaneus, de quo infra.

HYPERCATHARSIS, est superpurgatio, sive purgatio modum excedens. Ab ὑπὲρ supra modum & καθάρω purgo. Germ. gar zustarcken Purgiern.

HYPERCRISIS, est excretio critica, supra modum facta. Ex ὑπὲρ super, & κρίνω secerno.

HYPEREPHIDROSIS, est nimia p. n. sudatio. Ex. ὑπὲρ super, & ἐφιδρῶ insudo.

HYPEROON, sunt duo foramina, in superiore palati parte, quæ pituitosos humores, à processibus mammillaribus excipiunt, & facta excretionem per os rejiciunt. Ex ὑπὲρ super, & ὤον pars superior.

HYPERSARCOSIS, est excrescentia carnosa in quavis parte. Ex ὑπὲρ super, & σὰρξ caro.

HYPNOBATES i. e. somnambulo.

HYPNOTICA sunt medicamenta quæ spiritus figendo, poros cerebri claudendo & angu-

angustando, soporem inducunt. Ab ὑπνῶ-
somnus. Germ. Schlaf-Mittel.

HYPOCHONDRIACA AFFECTIO,
vide *Hypochondriacus affectus*.

HYPOCHONDRIUM sive *subcartila-
gineum* est superior pars abdominis, sub car-
tilaginibus thoracis. Ex ὑπο sub & χόνδρῳ
cartilago. Germ. das Weiche in den Seiten.

HYPOCHONDRIACUS AFFECTUS,
est passio merè convulsiva & flatuosa, ab hu-
moribus acribus, acidis & pungentibus, in
ventriculo, intestinis, adjacentibusque visce-
ribus, ut liene, pancreate p. n. existentibus,
nervosas, membraneasque partes affligenti-
bus, orta. Ex ὑπο sub, & χόνδρῳ cartila-
go. Germ. vocant Milk-Beschwerung.

HYPOCHYMA est suffusio, sive depra-
vata visio, qua culices, aranearum telæ, nu-
beculæ, vel alia similia, ante oculos volitare
videntur; ejus causa consistit aliquando ex
humoribus turbidis, vel nonnunquam in ner-
vo optico, cujus quidam poruli à materia
impacta obstructi sunt, ab ὑποχέω suffun-
do.

HYPOCHYSIS, idem quod *Hypochy-
ma*.

HYPOGASTRIUM est exterior abdo-
minis pars inter umbilicum & pubem. Ex
ὑπο sub, & γαστήρ venter.

HYPO-

HYPOGLOSSIS five *Ranula*, est inflammatio vel abscessus sub lingua. Item, medicamentum laryngis asperitatem demens. Ex ὑπὸ sub, & γλῶσσα lingua.

HYPOPHAULUM, est diæta vulgaris inter exquisitam & simplicem media. Ex ὑπὸ sub, & φαῦλον vile, humile.

HYPOPHORÆ, sunt profunda & fistulosa ulcera, in ulceribus aut sinubus dehiscencia. Ab ὑποφέρω laboro, decido. Germ. *Fistulose = Schâden.*

HYPOPHYSIS, idem quod *Hypochy-ma.*

HYPOPHTHALMION ὑποφθαλμιον vocatur pars oculis subjacens, quæ in hydro-picis & cachecticis intumescere solet. Deinde notat sæpe idem quod ὤπιον. Ex ὑπὸ sub, ὀφθαλμός oculus.

HYPOPYON est puris, sub oculi tunica cornea, collectio: ὑποφθαλμία *Ruso.* Ex ὑπὸ sub, & πύον pus.

HYPOSARCA, idem quod *Anasarca.*

HYPOSARCIDIUM, idem quod *Anasarca.*

HYPOSPHAGMA, est sanguinis suffusio ab ictu in oculum. Ex ὑπὸ sub, & σφάζω sanguinem effundo. Germ. ein blau Blut ge.

HYPO-

HYPOTASIS urinæ, est illud crassum generale contentum, quod in urina versus fundum descendit, in eaque subsidet. Ab ὑψίστημι subsideo.

HYPOTHENAR, est spatium à digito, qui λιχανός sive index vocatur, usque ad digitum minimum. Ex ὑπὸ sub, & ἥναρ vola.

HYPOTHESIS, est rei suppositio. Ab ὑποτίθημι suppono.

HYPOTOMA, est membrana intersepiens, ut Mediastinum in thorace. Ab ὑποζώνω succingo.

HYPSILOIDES, vide *Hyoides*.

HYSTERA ὑτέρα & ὑτέρα uterus vid. infra.

HYSTERALGIA est uteri dolor, ab inflammatione vel aliunde excitatus. Ab ὑτέρα uterus, & ἀλγέω doleo. Germ. Mutter-Weh.

HYSTERICA PASSIO, est affectus convulsivus nervorum paris vagi & intercostalis in abdomine, à punctione, irritatione, aut spirituum explosione: hoc malum non semper ab utero, ut vulgo creditur, dependet; Hunc morbum non semel in viris conspeximus, quoniam lien pancreas, aliaque viscera adjacentia, non raro in causa sunt. Ab ὑτέρα uterus. Germ. Das Aufsteigen der Mutter.

HYSTE-

HYSTERICUS Uterinus, ad uterum, spectans.

HYSTERICA, sunt medicamenta, uteri morbis ad versa. Ab ὑστέρα uterus.

HYSTERO TOMOTOCIA, five *Sectio Cesaria*, est fœtus ex utero excisio : quæ hoc modo peragitur ; sub umbilico ad latera lineæ albæ sectio semilunaris instituitur, cavitæ sua lineam albam respiciens : deinde secundum fibrarum ductum, post sectionem extracto fœtu, uteri vulnus à seipso contrahitur, ita, ut sanguis vix majori copia, quam in naturali partu, effluat. Verum si mater mortua fuerit, locum tibi aptissimum eligito. Ab ὑστέρα uterus τέμνω seco, & τίνω pario.

HYSTERO TOMIA, est sectio uteri anatomica. Ex ὑστέρα uterus, & τέμνω seco.

I.

IANITOR, idem quod *Pylorus*.

ICHOR olim vocabatur serum sanguinis in statu naturali. Deinde appellatur hoc nomine serum vitiosum, vel quantitate vel qualitate peccans, hinc *ichor acris*. In specie vero ichor vocatur humor sulphureus & aquosus, ex ulceribus manans. Specialissime verò ita dicitur liquor ille, qui ex vulneribus articulorum & nervosarum partium cum dolore atque gravissimis symptomatibus aliis exstillat. Germ. das Blud-Wasser.

ICHOROIDES, est humiditas saniem referens. Ex $\dot{\iota}\chi\omega\epsilon$ sanies, & $\dot{\epsilon}\dot{\iota}\delta\odot$ forma.

ICTERUS, est cutis in flavedinem mutatio, ab obstructione ductus choledochi, vel glandularum hepaticarum, jecoris debilitate, obstructione, scirrho, aut quia bilis in majori copia gignitur, quam excernitur, unde in sanguine retinetur. $\dot{\iota}\chi\tau\epsilon\dot{\rho}\iota\varsigma$ in $\dot{\iota}\chi\tau\epsilon\dot{\rho}\iota\varsigma$, id est viverra, quæ est ex genere mustelarum, quo venatores utuntur, cujus oculi ejusmodi colore tincti cernuntur. Sive ab $\dot{\iota}\chi\tau\epsilon\dot{\rho}\iota\varsigma$, ave ejus coloris, quam latini Galbulum vocant, quæ si spectetur (inquit *Plinius*, lib. xxx. cap. xi.) sanari id malum, tradunt, & avem mori. Latinis *Regius morbus* nominatur, hinc:

Regius est vero signatus nomine morbus? Y H

Molliter hic quoniam celsa curandus in aula.

Malim ego ab auro, metallorum rege, denominationem statuere, sicut & aurigo, ab auricolore, nominatur & fellis suffusio. *Celso* ita dictus, quod in aulis regum molliter curetur, (ut *Sammonius* ait) ludis, lasciviaque, per quæ mens exhilaretur. *Arcuatus morbus Celso*, à colore arcus cælestis æmulo. Germ. die Gelbe-Sucht.

IDEA denotat naturam & essentiam rei e. g. morbi. Ab $\dot{\epsilon}\dot{\iota}\delta\omega$ video. *Helmontio* verò & *Marc. Marci* modo speciem rei seu notionem à mente conceptam notat, modo verò nescio quam formam in subiecto aliquo latitan-

tantem, quæ forsan idem est cum Aristotelicorum forma substantiali, utrumque tamen merum figmentum est rebus naturalibus omnino non conveniens.

IDEALIS MORBUS iisdem Autoribus est, qui pro causa ideas peregrinas agnoscit, quæ archeum turbant ejusque operationes lædunt. Sed hæc pariter somnia sunt.

IDIOPATHIA est passio primaria alicujus membri, quæ ab alio membro non dependet, nec originem ducit. Ab *ιδιό* proprius, & *πάθος* affectus.

IDIOSYNCRASIA, est propria cuiusvis corpori temperies. Dicitur potissimum de quibusdam affectionibus peculiaribus, quorum causa in spiritibus latet, e. g. quod alius feles ferre, alius caseum comedere, pilulas deglutire &c. non possit. Ex *ιδιό* proprius, *συν* cum, & *κράσις* temperamentum.

JECTIGATIO est motus & agitatio corporis in nonnullis morbis ab inordinato spirituum animalium motu & motibus convulsivis, vel præsentibus, vel instantibus, productus.

JECUR, idem quod *Hepar*.

JECUR UTERINUM, vide *Placenta uteri*.

JEJUNUM INTESTINUM, est secundum tenuium, sic appellatur, quia frequenter vacuum est: in eo plexus glando-

losi jam tum reperiuntur. Vocatur à Varrone Hilla. Græc. *νήσις*. Germ. *der nüchterne Darm*.

IGNIS est motus particularum subtilissimarum in subiecto aliquo hærentium, qui ab alio externo concitatur, ab aëre verò continuatur. In Chemicis variè consideratur. Maxima verò agitur controversia, an Ignis sit verus analysta corporum? qua de re vid. Bo-yl. Chim. scept. Quatuor vulgo gradus attenduntur. Primus est lentissimus, tepidus, qualis in balneo. Secundus vocatur ignis cinerum. Tertius arenæ. Quartus est summus gradus, qualis est reverberii vel fusorius.

IGNIS ACTUALIS est, qui primo contactu adurit: ut sunt ignis ipse & cauteria ferrea.

IGNIS POTENTIALIS est medicamentum, quod, postquam aliquandiu parti superimpositum fuerit, instar ignis vires suas exerit: ut ruptorium cæteraque exedentia.

IGNIS PERSICUS, idem quod *Gangrena*: Sumitur etiam pro *Carbunculo*.

IGNIS SACER, idem quod *Erysipelas*: quidam tamen pro herpete sumunt.

IGNIS SILVESTRI, idem quod *phlyctena*.

IGNITIO est calcinatio per ignem facta.

ILE, est cavitas à thorace ad coxæ ossa. In animalibus omnibus, homine & ove excepto, intestina omnia *Ile* appellari annotat *Plinius*. Ab *ἐιλέω* circumvolvo.

ILEUM, est intestinum tertium tenuium: Oritur, ubi jejunum desinit, & finem ad cæcum assequitur. Longitudine unam & viginti palmas æquat. Ab *ἐιλέω* circumvolvo.

ILEUS, est morbus, ut plurimum intestini ilei, diciturque volvulus, cum sc. superior pars intestini in inferiorem, vel inferior in superiorem suscipitur; item, si ob contractionem spasmodicam intestinum ileum sibi invicem circumvolvatur.

ILIA, partes dicuntur laterales ipsius abdominis, inter costam & pubem: *Celso* λαγῶν κενεῶν, λαπαρῆ.

ILINGUS, vide *Scotomia*. Ab *ἐιλίσσω* circumvolvo.

ILIUM OS, est pars ossis innominati: sic dicitur, quod intestinum ilium continet. Circumferentia ejus circularis est, pars superior latissima, connectitur ossi sacro. Superior pars spina, interior costa, & exterior dorsum appellatur. Amplius est mulieribus quàm viris.

ILIACA PASSIO idem quod *Ileus morbus*.

ILIACA VASA, est bifurcatio illa truncorum descendendum arteriæ magnæ, & venæ

na cavæ, in abdomine intra pelvis regionem.

IMAGINATIO, idem quod *Phantasia*.

IMMERSIVA CALCINATIO est corrosio in calcem, quæ fit ope aquarum stygiarum seu liquorum corrodentium.

IMPERFECTA CRISIS, vide *Crisis*.

IMPERFORATUS vid. *Atretus*.

IMPETIGO CELSI, idem quod *Leprosæ Græcorum*, quatuor species proponit *Celsus*. Mimine mala est, *inquit*, quæ similitudine scabiem repræsentat, nam & rubet & durior est, & exulcerata est & roditur. Distat autem ea, quæ magis exulcerata est, & varis similes pustulas habet: videnturque esse in ea quasi bullulæ quædam, ex quibus interposito tempore squammulæ resolvuntur, certioribusque hoc temporibus revertitur. Alterum genus pejus est, simile papulæ ferè, sed asperius, rubicundiusque, figuras varias habens. Squamminulæ ex summa cute descendunt, rosio major est, celerius & latius procedit, certioribusque etiam, nonnunquam prior, temporibus & fit, & desinit, *Rubrica* nominatur. Tertia, etiamnum deterior est, nam & crassior est & durior, & magis tumet, in summa cute finditur, & vehementius rodit. Ipsa quoque squammosa, sed nigra procedit, & late & tardè eminus fer-

serpit, in temporibus aut oritur aut definit, neque ex toto tollitur, *nigra* cognomen est. Quartum genus est, quod curationem omnino non recipit, distans colore: nam subalbidum est, & recenti cicatrici simile, squamulasque habet pallidas: quasdam subalbidas, quasdam lenticulæ similes: quibus demptis, nonnunquam profluit sanguis. Alioqui vero humor ejus albidus est, cutis dura atque fissa est, proceditque latius. Hæc verò omnia maximè genera oriuntur in pedibus, & manibus atque ungues quoque infestant. Idem impetigo quibusdam sonat ac lichen. vide *lepra Græcorum*.

IMPETIGO *Plinii*, idem quod *lichen Græcorum*.

IMPOTENTIA vocatur sterilitas virilis, seu cujus causa in viro latitat.

IMPRÆGNATIO seu gravidatio, est ovuli fœminei per congressum cum mare fœcundum fœcundatio, ut novus in eo fœtus delineetur.

INAPPETENTIA est, quando cibus propter fermentum in ventriculo diminutum non appetitur, Germ. Unlust zu essen.

INCERATIO est mistio humoris cum re sicca, per combibitionem lentam ad consistentiam ceræ emollitæ. Græcis ἐγνήρωσις.

INCIDENTIA, idem quod *Attenuantia*.

INCINERATIO, est, qua corpora, vegetabilium & animalium in cineres, igne violentiore, rediguntur.

INCISORES DENTES, idem quod *primores dentes*.

INCISORII, idem quod *primores*.

INCORPORATIO, est commistio, qua statim humida cum siccis in unum corpus per formam massæ contemperantur, itaque hic non fit lenta nutritio, sed tantum humoris statim additur, quantum ad corporis misti consistentiam requiritur, ut fiat veluti pasta, unde & *impastatio* nominari potest, in nonnullis *subactio*. Incorporatæ autem res in calore digestorio relinquuntur, ut mutua actione, & passione crasin communem nanciscantur.

INCRASSANTIA sunt, quæ crassis ramosisque partibus prædita, & succis tenuioribus & liquidioribus permixta, partes eorum conjungendo & inter se connectendo, consistentiam crassiorem & stabiliorem ipsis conciliant.

INCREMENTUM est tempus morbi secundum, quo omnia symptomata ingravescent & gradu majori affligunt.

INCUBUS, vide *Ephialtes*.

INCUS est unum ex officulis in aure interna contentis. Molarem dentem refert & malleo subjacet. Habet inferne duos processus: unum breviorē, ossi squammoso inniten-

nitentem ; alterum longiorem sustinentem, vericem stapedis sive ossis triangularis, quod cochleæ insistit, dum basi latiusculâ fenestræ ovali immergitur.

INDICANS nihil aliud est, quam quoddam in corpore secundum aut p. n. observatum & designatum, cujus gratia aliquid fieri dicitur, quod ei conferre debeat.

INDICANTES DIES sunt, qui crisin certis diebus futuram indicant ; qui propterea indicantes & contemplabiles dicuntur : & sunt cujusque septenarii medii quaterni, ut 4, II. 17. 24.

INDICATIO est id, quod demonstrat quid in morbis sit faciendum. Estque triplex *præservatoria*, quæ sanitatem à morbis præservat. *Curativa*, quæ morbum jam inductum, expellit. Et *Vitalis*, quæ vires & victus rationem respicit. Scopi à quibus indicationes sumuntur, trito hoc disticho comprehendendi solent :

Ars, Ætas, Regio, Complexio, Virtus.

*Mos, & Symptoma, Repletio, tempus & U-
sus.*

INDICATUM est illud ipsum juvans, sive id quod indicanti congruit, aut consequens agendum, sanitatis restaurandæ gratia.

INDICES DIES, vide *Critici dies.*

INDURANTIA, vide *Sclerotica.*

INDUSIUM, idem quod *Amnios*.

INEDIA, est abstinencia à cibis, sicut minus solito comedamus.

INFIMUS VENTER, vide *abdomen*.

INFLAMMATIO vide *Phlegmone*.

INFLATIO, est partis alicujus, à flatibus distensio. Germ. *Aufblehung*.

INFLUENTIA dicitur potissimum de astris seu corporibus cœlestibus, quando vires quasdam in hæc sublunaria derivare creduntur. Verum hujusmodi influentia stellarum, excepto Sole & Luna, nulla est vid. *Sturm. diss. de astrorum influentia*.

INFUNDIBULUM CEREBRI, πύε-
λας λωὸς *Herophilo*, idem quod *Choana*.

INFUNDIBULUM RENUM, est pelvis, per quam ex renibus, ad ureteres & vesicam urina transit.

INFUSIO est extractio virium ex ipsis medicamentis, per liquorem convenientem facta: quæ si purgans fuerit, unica vice absorberi potest, cui propriè nomen comperit. Græc. *ἀποβρέγμα*.

INFUSORIA CHIRURGIA vid. *Chirurgia*.

INFUSUM est medicamentum liquidum diffusius ex speciebus & liquore convenientibus sola maceratione paratum, pro alterandi vel purgandi scopo.

INGLUVIES est anterior ventriculus membranaceus in volatilibus, in quo grana deglutita coacervantur. Germ. *der Kropff.*

INGUEN Græc. *βασαν* dicitur ille locus à flexu femoris ad pubem.

INJECTIO notat infusionem liquoris in aliquam corporis cavitatem, quod ut plurimum fit siphone. e. g. injectio in penem, nares, uterum, vesicam &c.

INJECTIO INTESTINALIS, idem quod *Clyster*.

INIUM est initium medullæ oblongatæ, quod est sensorium commune, quia sensationes sive species ab organis externis exceptæ ibi per nervos deferuntur. Ab iis fibra, eo quod fibræ nervosæ ibi loci tanquam in camera & loco communi terminantur.

INNOMINATA tunica oculi; est tendinum à musculis, oculos moventibus, subtilis quædam expansio, ad iridis usque sive corneæ membranæ circumferentiam producta.

INNOMINATUM OS, aliis os coxæ, vel ilium, ad latera ossis sacri est, constans ex tribus ossibus: *ilio*, osse *pubis* & *ischio*, per cartilagine junctis, usque ad septimum annum ex triplici linea distincta apparent, sed adultis in unum os coalescunt. Dicuntur etiam cuneiformia, ossa innominata.

INNOMINATUS HUMOR five infitus, est humor secundarius à veteribus dictus, ex quo corpus nutriri putabant. Sunt enim isti humores nutritii quatuor : innominatus, ros, gluten, cambium.

INSANIA five *amentia* est imaginationis & iudicii abolitio, vel depravatio. Germ. *Raserey*.

INSENSIBILIS dupliciter dicitur. Primo de corpore sensus capace, quando objecta sensuaria percipere nequit, idque potissimum ob spirituum animalium vitia. Deinde dicitur etiam de objectis ipsis, quando ejus sunt parvitatibus, ut sensuum organa afficere non possint. Hinc insensibiles particulae, quae omnem sensum effugiunt.

INSERTIO in anatomicis notat insinuationem vasorum, nervorum, fibrarum in partem & connexionem earum inter se.

INSESSUS, est balneum ventri, inferioribusque partibus dictum, cui æger ad umbilicum usque infidet. Habentque tales insessus usus varios, qui nonnunquam ad dolum sedandum : interdum ad emolliendum, vel flatibus discutiendos : & non raro ad menses sciendos, parantur. Germ. *ein Bad*.

INSOLATIO est quando res quædam aut infusio radiis solaribus exponitur. Dicitur de oleis per infusionem paratis.

IN-

INSPIRATIO est thoracis alterna dilatatio, qua aër nitrosus per asperam arteriam ejusque partes vesiculares, sanguini accensionis gratia communicatur. Causa respirationis consistit in thoracis dilatatione.

INSTRUMENTUM vid. organon.

INSPISSATIO est humoris liquidi ad spissiore consistentiam redactio, dicitur e. g. de syrupis, extractis &c.

INTELLECTUS est cogitatio, qua homines objectas cognoscit. Fieri videtur in corpore calloso, à spiritibus ibi expansis. G. *Verstand.*

INTEMPERIES est morbus, qui in qualitatibus corporis inconvenientia consistit, eaque vel manifesta vel occulta: Manifesta est vel simplex, vel composita; Simplex est quando una qualitas peccat; ut intemperies calida, aspera, rara, dura, acida, falsa &c. Composita est, ubi plures qualitates in vicio sunt: ut intemperies calida & falsa, frigida & acida &c. Intemperies occulta est, quæ oritur à qualitatibus venenatis, ut ex aëre, animalibus venenatis &c. Ex aëre provenit, quando nempe nitrum aëreum, ab aquis stagnantibus, putridis, diurnis siccitatibus, terræ motibus &c. contagiosum evadit; unde febres malignæ, pestilenciales & pestes ipsæ nascuntur: sublatis quippe vaporibus, id quod reliquum est (propter elementum sulphure-

phureum & salinum) foetorem contrahit , unde & aër ejusque nitrum à temperie & *regio* optima desciscit & degenerat : idque similiter ex terris siccis fieri censeo , particulis enim aqueis in altum vectis accrescunt sulphureæ & tandem salinæ particulae , quæ nitrum aëreum ita aculeatum reddunt , instar veneni arsenicalis , Mercurii sublimati , aut aquæ stygiæ , quæ inspirata sanguinis massam coagulant , erodunt , spiritusque avolare faciunt : unde anginae , pleuritides , bubones &c. producuntur.

INTERCALARES DIES, sive inter-
cidentes , sunt dies intermissionis in morbis
intermittentibus periodicis , seu dies , qui pa-
roxysmos intercedunt.

INTERCIDENTES DIES, vide *Inter-*
calares.

INTERCOSTALIS dicitur potissimum
de nervo , qui juxta Willisium ex nervis parium
quinti & sexti originem ducit , & cranio e-
gressus plures plexus efformat ac juxta verte-
bras descendens nervum amplum à vicino
pari vertebrali accipit , ex quo porro pluri-
mi rami ad thoracis & abdominis viscera dis-
seminantur. *Intercostales musculi* dicuntur ii,
qui inter duas costas interjacent.

INTERCUS, vide *Anasarca.*

INTERFEMINEUM, idem quod *Pervi-*
nium.

INTER-

INTERMISSIO FEBRIUM, vide *Ap-
pyrexia.*

INTERNODIUM dicitur de ossibus di-
gitorum mutuo sibi colligatis & articulatis &
ordine sibi succedentibus.

INTERNUNCII DIES, vide *Criticis
dies.*

INTERMITTENS MORBUS est, ,
qui quibusdam temporis periodis affligit & re-
mittit.

INTERPASSARE medicis est sacculum
medicum trajectis ordine filis ita firmare, ut
contenta æqualiter ubique distribuantur. *G.
Durchnehen.*

INTERSCAPULARIA, sunt cavita-
tes inter scapulam & vertebrae. Dicitur et-
iam *interscapulum.*

INTERTRIGO, vel *Attritus*, est par-
tium ano vicinarum, seu partium inter femo-
ra sitarum, excoriatio, vel pellicula abrasio a
motu vehementiori, præcipue equitatione
orta. Frequenter id evenit infantibus, ut
cuticula in coxis à vera cute separetur & qua-
si abradatur, atque dolor eo loci excitetur, qui
infantes insomnes atque inquietos reddit.

INTESTINA, vide *Entera.*

INTRITUM est cibus qui interendo pa-
ratur. Dicitur specialiter de eo quando cere-
visiæ vel vino panis tritus admiscetur. *Germ
eine kalte Schale.*

IN-

INVETERATI morbi dicuntur, qui altas radices egerunt in corpore, ut difficulter extirpari iterum possint.

INVERTENTIA eadem sunt quæ *Abforbentia*.

INVOLUCRUM CORDIS, vide *Pericardium*.

JONTHUS, sive *Varus*, vocatur etiam *αἰών*, quoniam hujusmodi tubercula potissimum in ætatis vigore oriuntur. Estque tuberculum parvum, durum, & callosum, in faciei cute excitatum. Ab *ὄνθ* fimus, quia faciem deturpat & fædat. Alii ab *αἰών* flos, eo quod circa ætatis vigorem efflorescit.

IRIS est circulus ille fibrosus oculi pupillæ proximus, variis coloribus distinctus, & ubi iridem constituit, cærulea, cæsia vel nigra est. *Iris* est etiam circulus niger, qui papillam ambit. Græc. *ἶρις*.

ISATODES, est bilis cærulea, quæ glastum sive isatidem colore refert. Ex *ισάτις* glastum, herbæ nomen, & *ἴδιον* forma.

ISCHÆMA sunt medicamenta sanguinem sistentia, quæ emplastica, astrictoria, refrigeratoria, vel exsiccatoria vi meatus vasorum apertorum claudunt; vel sanguinis fluiditatem & motum vehementiorem immittunt, vel sistunt. Ab *ἰσχύω* valeo, cohibeo, & *αἷμα* sanguis. Germ. *Blutstillende Mittel*.

ISCHI-

ISCHIAS, est arthritis coxendicis. Ab ἰσχίς lumbus. ὀσφύς *Hesichio*. Germ. Hüfte, Wehe.

ISCHIUM, est coxa, five coxendix. Ab ἰσχῦω sustineo, contineo; sedentes enim sustinet. Germ. das Hüft-Bein.

ISCHOPHONUS, est vox gracilis. Ex ἰχνός Gracilis, & Φωνή vox.

ISCHURETICA sunt Medicamenta, quæ sanguinem in Dysuria incrassant & inspissant, ut urina supprimatur. Ab ἰσχὺς validus, & ῥέω fluo.

ISCHURIA, est urinæ talis suppressio, qua ejus nihil aut parum excerni potest. Ab ἰσχὺς validus & ἔργον urina.

ISTHMUS, est ea pars, quæ inter os & gulam seu guttur in modum isthmi interjacet. Item, intersepimentum vel discrimen narium: interfinium *Isidoro*, imbrex narium *Arnobio* scitè dicitur. Item ἰσθμιον, σουλὶς, κίων διάφραγμα &c.

ITHMOIDEA OSSA, vide *Ethmoides*.

ITINERARIUM est instrumentum chirurgicum, quod urethræ infixum, sphincterem seu collum vesicæ ostendit, ut cum certitudine incisio fiat ad calculum eximendum.

JUGALE OS, idem quod *Zygoma*.

JUGULARIS VENA, est illa quæ juxta jugulum cranium petit.

JUGULUM idem quod *Furcula*.

JULAP vide *Julepus*.

JULAPIUM, idem quod *Julepus*.

JULEP vide *Julepus*.

JULEPUS, est medicamentum liquidum internum sapore gratum & perspicuum, ex liquore idoneo cum syrupo vel saccharo ex tempore sine coctione mixtum, in tres quatuorve doses ad alterandum vel refrigerandum compositum. Constat communiter ex libra, una & semisse aquæ hordei vel ex aquis destillatis, rarissimè vino, & syrupo refrigerante ribesiorum, berberorum, violarum, &c. frequenter aliquot guttæ spir. sulph. vitrioli, salis &c. ad gratum saporem admiscuntur. *Juleb* unde *Julepus*, nomen Persicum est, idemque sonat quod potio dulcis. *Arabibus* vox julebi à syrupis non distinguitur. *G. ein Kuhl-Dranc.* *Julep.*

JULUS est germen primum juglandis coryeli &c. quod vermis figuram æmulatur.

JUNCTURA idem quod *Diarthrosis*.

L.

LABIUM proprie dicitur extremitas oris musculosa, ipsum claudens & aperiens. Duplex est superius & inferius. Dein per similitudinem extremitates pudendi muliebris

bris labia vocantur, inter quas rima externa est. Sic vulnerum extremitates per eandem similitudinem *labia vulnerum* dicuntur. Germ. *die Leffzen*.

LABIA LEPORINA dicuntur ea, quæ ob vitiosam conformationem non cohærent. Vocantur etiam nonnullis rostra leporina. G. *ein Hasen-Schart*.

LABORATORIUM significat domum vel conclave operationibus chemicis commodè exercendis destinatam.

LABYRINTHUS, est corpus gyris & circumrotationibus inflexum, sicut os quoddam auris internæ, & cerebri exterior facies.

LAC est liquor albus ex mammis, vel uberibus emulctus; fit sequestratione chyli à sanguine arterioso, per glandulas mammarias. Lactis generatio incipit plerumque post fœtus gestationem, vel paulo ante partum, definit verò in vetulis, gravidis & menstruatis.

LACERTUS, vide *Brachium*.

LACHRYMALE PUNCTUM; est foramen ossi nasi insculptum, per quod lachrymarum materia, ad nares transit; si punctum illud exulcere carunculæ occallescat, fistula inde oritur lachrymalis.

LACHRYMÆ sunt humiditates, quæ à glandulis oculi ad oculos humectandos, se-

cernuntur, quæ si nimix fuerunt, ita, ut à puncto lachrymali non recipiantur, & extra oculos decidunt, lachrymarum nomine veniunt.

LACONICUM, five *Caldarium* & *assa* five *Balneum aëreum*, cella olim erat nullam aquam intra se continens, ad provocandum sudorem potissimum instituta, & ob id à nonnullis *calida sudatio*, sicuti à *Cicerone* & *Celso* *assa* nuncupata. In hac vapor calidus, seu calor ficcus inclusus sudorem provocabat.

LACTEA FEBRIS est, quæ puerperas affligit sub lactis in mammis proventum. Eius causa est p.n.ebullitio occasione secretionis materiæ lacteæ à sanguine producta.

LACTEA VASA, vide *Vasa Lactea*.

LACTES quidam pro pancreate, vel mesenterio, alii pro lacteis vasis sumunt; pro intestinis tamen non ineptè sumeretur, *Plauti* enim verba sunt in *Curcul.* II. III.

Ita cibi vacivitate venio laxis lactibus.

hoc est, laxis & inanibus intestinis.

LACTUMINA, idem quod *Achores*.

LACUNÆ sunt poruli five meatus in uteri vagina, sed nullibi majores, quàm in inferiore parte meatus urinarii. Ex ductibus illis materia quædam seroso-pituitosa emanat, pro semine habita, vaginam lubricat, & in Veneris quidem actu magna copia foras pro-

rum-

rumpit. *Lacuna* Lactantio, *philtrum*, cavum in Labro superiore sub naribus. Φίλτρον.

LAGOCHILUS, qui leporina seu fissa labia habet. Ex λαγώς vel λαγός lepus apud Hesiod. & χεῖλος labium. Germ. ein Hasens Mund. Vide *labia leporina*.

LAGOPHTHALMUS, qui leporinos oculos habet. Ex λαγώς lepus, & ὀφθαλμός oculus. Germ. Hasen-Augen.

LAMBDOIDES, est futura cranii posterior à similitudine Λ dicta. Item os Hyoides. Ex Λ λαμβδα, & εἶδος forma.

LAMINA est metallum in longitudinem & latitudinem extensū. Deinde, quando de cranio dicitur, notat duplex tabulatum, ex quo cranii os componitur, quodque substantia rariori, medullium dicto, manifestò à se invicem distinguitur.

LANCETTA est cultellum chirurgicum, rectum, acuminatum utrinque anceps; in venæ sectionibus, fistulis incidendis, vel ano, pene & utero clauso, aperiendis, idoneum. Germ. ein Lancet.

LAQUEUS est vinculum ita nexum, ut attractum vel pondere pressum, claudatur utrinque. Usus est ad fracta luxataque ossa extendenda; & reposita suo loco retinenda, ad partes constringendas & arctè vinciendas; Differentiæ laqueorum sunt variæ, nomina sortitæ vel ab inventoribus, vel ab usu vel a-

alicujus rei similitudine & figura, vel nec tenendi modo vel effectu, quæ cum fine delineatione sint, vix ex sola descriptione percipiuntur. Germ. ein Strick.

LARYNGOTOMIA, idem quod *Bronchotomia*.

LARYNX *guttur*. Græc. λάρυγξ, βρόγχος, λαρυγία ἀσπληνία. Galeno tamen λάρυγξ, proprie est caput & ostium asperæ arteriæ, si-ve cartilaginosa arteriæ, constat ex quinque cartilaginibus. *Primum* par θυρεοειδές si-ve scutiforme dicitur, protuberantiam illam in collo, vulgo pomum Adami, constituens: *secundum* par, κερκοειδές si-ve annularis, quia, instar annuli Turcici rotunda est: *tertia* & *quarta* cartilago aliis unica: sed si membrana exuitur, apparet gemina, dicitur ἀρυτανοειδές guttalis & glottis. *quinta* σπυλοπίς appellatur, quæ rimam tegit & claudit. Intervit voci & respirationi.

LASSITUDO, vide *Copos*.

LAVAMENTUM, idem quod *Fotus*.

LAUDANUM, dicitur de solo medicamento ex opio confecto, idque *Laudanum opiatum* vocitant, ob vires nempe quas præstat laudabiles. Occurrunt variae apud Auctores descriptiones. Dolores intolerabiles pellit, & fluxus quoscunque sistit.

LAXANTIA sunt medicamenta, quæ be-
ni-

nignis stimulis emolliendo & detergendo, fæces ex intestinis evacuant.

LAXATIVA eadem quæ *Laxantia*.

LEFFAS terminus est barbarus Helmontianus, notat ipsi occultum terræ succum per quem plantæ crescunt.

LEMÆ sunt sordes oculorum, quæ in canthis potissimum concreescunt.

LEMNISCUS idem est quod *turunda*. vid. *infr.*

LENIENTIA, idem quod *Laxantia*.

LENO, & *Linon* est torcular *Herophili*, est ille locus, ubi sinus tertius meningis primo, secundo & quarto jungitur.

LENTICULARIS FEBRIS idem est quod febris *petechialis*, quia sc. maculæ lentis magnitudinem referunt.

LENTICULARES GLANDULÆ sunt glandulæ intestinales in crassis intestinis, cæco, colo, & recto reperiundæ, quarum singulæ seorsim existunt, nec in plexus colligantur. Lentis magnitudinem æquant, & ex foramine, quo singulæ manifestò pollent, humorem viscosum excernunt pro scybalis liquandis & alvo lubricanda. Vid. de his *Peyerus de glandulis intestin.*

LENTIGINES, Germ. *Sommer*, *Sprossen* sunt maculæ lentes colore referentes, quibus, in fæminis præcipuè, facies imprimis, interdum & manus, brachia, & thoracis pars

superior aëri exposita, nunc densius, nunc rarius, quasi guttatim, conspersa est, sine omni dolore & molestia, in quibusdam æstatis solum tempore apparentes, hyeme verò evanescentes, in quibusdam verò perennantes. Græcis Φανός.

LEPIDOIDES, est futura cranii mendosa, sive squammosa, à relatione appellata. Vide *Mendosa*. Ex λεπίς Squamma, à λέπω decortico, & εἶδος forma.

LEPRA est scabies sicca, qua cutis in squammulas, piscium instar mutatur: differt à *Leuce* & *Alpho*. Eo quod lepra aspera est ad contactum & pruritus inducit; quandoquidem cutis sola affecta est, ideoque excoriata cute, subiecta caro sana apparet. Germ. Der Nussatz.

LEPRA ARABUM, idem quod *Elephantiasis Græcorum*.

LEPRA GRÆCORUM, sive *impetigo, Celsi*: ἀπὸ τῆς λεπίδων à squammis denominata. Summus quidam *psora* seu scabiei gradus est, mox autem in principio, ne quis authorum lectione turbetur, observandum, nos hic de *Græcorum lepra*, non de *Arabum* loqui. Quæ morbum autem Arabes *Leprā* nominant, ille *Græcorum* est *Elephantiasis*, qui nihil aliud est, quam universalis totius corporis *cancer*; *Lepra* est morbus ortum habens ex bile atra per totum corpus sparsa, unde intemperies partium,

tium, forma & figura, & tandem etiam ipsa, continuitas corrumpitur, & est cancer communis corpori toti. *Græcorum* verò lepram nominant *Arabes albaram nigram*. *Albaras nigra*, idem est quod impetigo excoriativa, & est scabiositas accedens cuti, aspera, vehemens, & facit squammas piscium, cum pruritu. Major in *Lepra* est humorum corruptio & intemperies, quam in *scabie*, & in *scabie* solum quædam corpora furfuracea decidunt, in *Lepra* autem velut squammæ piscium; ita ut à pruritu per scabiem ad Lepram fiat transitus. Nam pruritus est levis quædam cutis asperitas, in qua, nisi forte violentius scalpatur, nihil ex cute decedit: in *scabie* postea jam humor evidentior est, & scalpentibus furfuracea quædam corpuscula, sed squammosa, seu scalpentibus, seu non scalpentibus decidunt. Etenim in *scabie* materia est tenuior, & summam saltem cutim depopulatur: deinde in *Lepra* materia crassior est, & non solum summam superficiem, sed etiam profundiora cutis depascitur. *Græcorum* hanc *Lepram* procul dubio sub impetiginis nomine proposuit *Celsus*. Non vero *Lichenem Græcorum*, quæ aliis impetigo dicitur, intellexit.

LEPTUNTICA, sunt medicamenta attenuantia & incidentia, quæ acutis suis particulis crassos & viscidos humores incidere & discindere possunt. Α λεπύνω attenuo. G. zertheis lende Mittel.

LE-

LETHARGUS, est sopor comati similis, febre & delirio comitatus. Estque nihil aliud, quam humoris nimii aut incongrui intra cerebri corticalis poros aggestio; non videtur affectus per se esse, sed potius à metastasi febrium ortum ducit. Ex λήθη oblivio. Germ. *Die Schlaffucht*.

LEUCE est mutatio, in qua pili, cutis & nonnunquam subjectæ carnes in album colorem mutantur; caro acu puncta non sentit, nec sanguinem emittit sed humorem lacteum. Dicta est λευκη à populo alba: quoniam, ut in illa arbore, sunt veluti quædam lanugines, sic in istoc affectu apparet albedo in ipsa cute; differt ab *albo*, quod *Leuce* altius penetrat & cutim mutat, ita ut etiam pili immutentur. A λευκός albus reddo. Arabibus *Albaras alba*.

LEUCOMA, est cicatrix alba in cornea oculi tunica. A λευκός albus. Germ. *ein weißer Fleck auff dem Auge*.

LEUCOPHAGUM, fit ex amygdalis in aqua rosarum maceratis, & carne caponis vel perdicis elixa, tusa & per setaceum tracta: usus est in phthisi. Ex λευκόν album, & φάγω edo.

LEUCOPHLEGMATIA, est anasarca pituitosa, five hydrops per totius corporis ambitum. Ex λευκόν album, & φλέγμα pituita.

LICHEN

LICHEN barbaris *Serpigo* sive *Zerna*, *Ha-liabbas* vocat *Petiginem*, & *farpedinem*; vulgus appellat *Volaticam*. *Lichenes* sunt asperitates quædam cutis, & veluti tumores cum pruritu multo, ex quibus materia emanat. Græci & Arabes duo fecerunt lichenum genera, alterum benignum & mite: alterum ferum. Atque secundum *Avicennam* alia humida, ex qua confricata manat ros; alia verò sicca: atque humidam magis salvam esse; siccam verò fieri à pituita falsa conversa in humorem melancholicum. Et rursus scribit, aliam etiam impetiginem excoriari ob vehementem siccitatem, & multitudinem profundationis; aliam verò non excoriari; & aliam esse ambulativam & malignam, aliam verò stantem. Alia etiam est antiqua, alia recens. Hinc liquet, scabiem ipsius *Corn. Celsi* nihil aliud esse, quam lichenes ipsos Græcorum, & impetiginem Arabum. Fit in toto corpore, sed præsertim in facie & mento, ut habet *Galenus*. Est enim lichen, inquit: menti injucundissima affectio; quoniam pruriginem multam inducit, facit partium affectarum circumtensionem: periculosa est non parum, proserpit per totam faciem, oculosque interdum contingit, & tandem etiam extremam foeditatem parit. *Lichen Græcorum* est *Impetigo Plinii*, sive inæqualitas cutis, cum insigni pruritu & pustulis siccis, ad vicina serpens

pens & extendens. Germ. der Haar, Wurm. *Lichen* etiam callus in equorum pedibus dicitur; item musci viridis species.

LIBRA MEDICA uncias duodecim, continet, quoties enim à medicis libra præscribitur, toties uncia duodecim intelliguntur.

LICHAS vocatur *Polluci* mensura interstitii inter pollicem & indicem, qua veteres rerum intervalla metiebantur; continet duos palmos cum dimidio, seu decem digitos transversos.

LICINIA sunt, quæ ex panni linei frustulis vel ex stuppis bene pexis parantur & vulneribus ac ulceribus induntur. Germ. Wiesen. vid. Turunda.

LIEN, vide *splen.*

LIENTERIA est fluxus alvi seu levitas intestinorum, qua cibus non alteratus, per alvum egeritur. Ex *λεῖον* leve, *ἐντερον* intestinum, & *ρέω* fluo.

LIGAMENTUM Græcis *σύνδεσμος* est pars solida, & admodum fibrosa, ex simili fere cum cartilagine materia ortum ducens, magnitudine, numero, situ, varia, lata vel rotunda, frigida, prout ad cartilaginis aut membranæ constitutionem accedit, siccior, aut humidior, durior aut mollior, minus, magisque lenta & flexilis, colligandis partibus

bus, maximè ossibus, ad faciliorem motum destinatur, Germ. ein Band.

LIGATIO dicitur primo de deligatione Chirurgica varia. Deinde notat impotentiam generandi per fascinum & præstigias diabolicas inductam e. g. per occlusionem feræ, constrictionem nodi &c.

LIGULA idem quod clavicula; it. glottis.

LINEA ALBA est tendinum musculorum abdominis, concursus, exceptis rectorum tendinibus. Nam tendines obliquorum uniuntur, & ita coeunt ab utraque parte, ut quasi tunicam abdomini obductam forment ac si unus esset tendo. Alba est & carnis expers, procedens à mucronata cartilagine ad os pubis: estque infra umbilicum angustior, quam supra.

LINGUA est membrum in ore contentum, à lingendo dictum, oblongum, latum, crassum, & ad radicem quidem crassius, in extremitate tenuius & acutius. Magnitudo mediocris est, ut moveri expeditè possit. In exteriori linguæ parte, superiori sc. regione, copiosissima quædam corpora, serie quadam disposita, ab extrema linguæ superficie foras erumpunt, & modicè incurvata unanimiter, versus posteriorem linguæ partem inclinationem, positionemque habent, ita ut æmulentur pectinem carminatorium: hæc corpora
cr-

cartilaginosa in bove præcipuè videntur eam referre figuram, quam aprinus dens; in parte inferiori concavitatem quandam exhibent; componuntur ex densa & tenaci materia, fibrosa, quæ quasi virgularum aggeries videtur; circa linguæ latera gracilescunt, ut fere oblitterentur & in basi eorum loco membranosa quædam corpora collocantur, quæ conum, mox obtusiores papillam æmulantur: singula exposita cornua exteriori linguæ membrana investiuntur; firmiter implantantur in tenaciori quadam linguæ tunica, & subjecta mucosa, seu nervosa substantia, iis præcipuè in locis, ubi insignes foveæ pari ordine expositæ observantur, ita ut in parte interiori non exigua eorum portio emineat, quæ in mucosa quodam corpore tenaciter implantantur. Membrana hæc totam investiens linguam in superiori ejusdem area inferta, & convoluta habet exarata cornua, & quibus in locis papillæ foras protuberant, attenuantur & gracilescunt, & in minimæ cucurbitulæ figuram excavantur; minimi in hoc tubere observantur poruli. Hac detracta sese offert glutinosa quædam substantia, & alba est, ubi nectitur Membrana, subnigra autem, ubi partem internam tangit; conspicua foramina singulis exaratis cornibus respondentia habet; inter quæ innumeri & exigui meatus ad extimam linguæ superficiem hiant. Deinde, in
con-

conspectum sese offert nervosum & papillare corpus subflavum, quod membranæ instar excurrit, papillas etiam nerveas insignes miro ordine dispositas promit. Succedunt alterius ordinis papillæ copiosiores enarratis; quot enim cornua exterius linguam tegunt, tot etiam hujus generis nerveæ papillæ intus reperiuntur; hæ exortæ à communi papillari corpore, in mediocrem altitudinem elevantur, & ab extremo capite nerveas propagines ulterius emittunt, circa hæc conspiciuntur innumeræ papillæ idem exordium sortitæ & ad eandem altitudinem elevatæ, graciliores tamen, quæ conî figuram referentes, proprios sinus in jam exarata mucosa substantia excitatos subintrantes, tandem desinunt versus extimam membranam. Dicta papillaria corpora constituunt subjectum gustus proximum. Porro linguæ substantia musculosa est. Centrum autem linguæ ex multiplici fibrarum genere constat, longis, transversis & obliquis, quæ identidem invicem per superequitationem intextæ colliguntur, ita ut fiat veluti teges. Musculis peculiaribus movetur, quibus retrahitur & abbreviatur. Musculorum paria sunt *Styloglossum*, *Basioglossum*, *Genioglossum*, *Ceratoglossum* & *Myloglossum*. Græcis γλωσσαι & γλωττα. G. die Zunge.

LINIMENTUM, est medicamentum externum, consistentia inter oleum & unguentum, media.

LIPO-

LIPODERMUS, est vitium cuticulæ, glandem colis investientis, adeo ut non possit retrahi. Item præputii absentia. Ex λείπω deficio, & δέρμα cutis.

LIPOPSYCHIA, est leve animi deliquium, sive virium prostratio. Ex λείπω deficio, & ψυχή anima.

LIPOTHYMIA, sive *Defectus animi* Plin. *defectio animæ* Celso, *deliquium animi*, λειποθυμία Philoteo, λειποψυχία Hippocr. sive insignis vivificationis læsio, est magna virium omnium prostratio, ex sufficientis copię spirituum & caloris in cor aliasque partes, impulsorum defectu. Hæc si magna fuerit, Syncope vocatur. Ex λείπω deficio, & θυμός animus. Germ. ein Ohnmacht.

LIPPITUDO idem quod *ophthalmia*.

LIPYRIA, est febris continua, in qua simul externa frigent & interna uruntur: contingit ut plurimum ex inflammationibus viscerum internorum, ventriculi, hepatis, lienis, aliorumque. Ex λειπύραις deficio, & πῦρ ignis.

LIQUATIO primò idem denotat quod liquefactio, de qua paulo post. Deinde tribuitur in specie metallicis corporibus, quando ex solido statu in fluidum mutantur ope ignis; Unde metallis propria est liquabilitas. Nonnunquam etiam sumitur pro *deliquatione* salium.

LIQUEFACTIO est solutio integra præcipue pinguium & gummatosorum igne lento facta, tum depurandi, tum miscendi gratiâ.

LIQUOR late de omni liquido dicitur, præ cæteris de humore, qui ex plantis incisis sponte profluit, ut liquor betulæ. Strictè verò notat medicamentum liquidum, mediante deliquio vel deliquatione paratum. Sic liquor salis tartari est ☉ ☿. per deliquium. Sic liquor ☿ lis & fl. ☉ ✱ ci ☿ tus sola deliquatione paratur &c. Aliquando tamen deliquio substituitur solutio. Sic in liquore CC. succinato solvuntur ☉ ia volat. in spiritu.

LITHIASIS, est calculi in renibus, vesica, aliisque in partibus generatio. A λιθίαω calculos patior, calculis laboro. Germ. *Der Stein*.

LITHOIDES, est os petrosum, sic ob duritiem lapideam appellatum. Ex λιθός lapis, & εἶδος forma.

LITHONTRIPTICA, sunt medicamenta saxifraga, sive quæ calculus frangunt, & conterunt. Ex λιθός lapis, & τριβω tero.

LITHOTOMIA, est chirurgica calculorum è vesica sectio : & hoc modo procedit. Imponit Lithotomus, ægrotantem alicujus robusti sinui, pulvinari molli in strato, postquam ter, quaterve ex loco altiori in inferio-

T

rem

rem profiliit, mox manum utrinque validè plantæ pedis alligat, genua verò utrinque adstantes duo ministri detinent, ita ut quam maximè à se invicem distent. Deinde primum sinistræ manus digitum solum, aut si necessitas exegerit, duos priores, oleo liliorum alborum madefacit, eosque in anum immittit, dextrâ verò pubis superiora leviter comprimit, ut hoc modo osse pubis ad perinæum transferatur calculus, quem quum digitis dictis eo adegerit sinistro lateri inter testiculos & anum, proximè ad futuram perinæi, cultro utrinque acuminato vulnus pro calculi magnitudine infligit, calculo tenus cultrum deducendo: & vulnere si sua sponte, aut digitorum insertorum propulsione, exire detrectet calculus, forcipe, aut quod præstat cochleari sive lapidillo eum foras trahit. Extracto calculo, vinculis omnibus solutis, vulnus obligat modo debito, sanguinem sistentibus adhibitis mediis, brevique tempore ut consolidetur curam adhibet, ne urinæ per locum vulneratum stillicidio laboret æger. Hic modus, *Apparatus minor* vocatur, & in pueris imprimis locum habet, licet sæpe in adultis hisce in regionibus instituat. In *Apparatu majore* verò, æger eodem modo ut supra, bene ligatus mensæ imponitur, & in ea detinetur, mox *itinerarium* per urethram in vesicam intromittit chirurgus usque ad calculum

lum, factoque foramine, ut supra, in sulcum itinerarii per vulnus *conductorem* immittit, deinde itinerario ex urethra ablato, per vulnus inflictum *forcipem*, lapidillum, aut instrumentum aliud, detrahendo calculo accommodatum, immittit, quo sic & apprehendere calculum & foras educere queat. Hoc facto, deligatio vulneris & consolidatio instituitur ut in pueris, adhibitâ, si nimis magnum fuerit, futurâ, impositâque ad dies duos aut tres cannulâ argenteâ, evacuationi sanguinis concreti, pituitæ, urinæque arenosæ apta. Occurrit adhuc alius calculos extrahendi modus, nempe foramine in abdomine facto, calculus ex fundo vesicæ excinditur, & hoc modo nunquam stillicidium est expectandum. Ex λίθῳ lapis, & τέμνω incido. Germ. Das Steinschneiden.

LITHOTOMUS est chirurgus secandis calculis peritus. Ex λίθῳ lapis, & τέμνω seco. Germ. ein Steinschneider.

LIXIVIUM est liquor salinus mediante aqua ex cineribus paratus, dum scilicet aqua tanquam solvens proportionatum salia in cineribus hærentia sibi jungit. Germ. Lauge.

LIXIVOSUM vel LIXIVUM SAL idem est quod Sal Alkali.

LOBUS Botanicis denotat siliquam, quæ legumina continet. Anatomicis verò lobi

sunt extremitates hepatis, pulmonum, diversa, in quas, tanquam partes, natura hæc viscera divisit.

LOBUS AURIS, est auricula, sive inferior pars auris. Germ. das Ohr-Läpogen.

LOCALIA MEDICAMENTA, sunt quæ externè applicantur, ut emplastra, linimenta unguenta &c.

LOCH & *Lochoch* idem quod *Eclegma*.

LOCHIA sunt puerperarum expurgamenta, post fætus & secundinarum exclusionem, prodeuntia. A λέχομαι cubo; unde λέχῳ lectus, & λεχωίδες ὥραι tempora partus. Germ. die Reinigung.

LOCHOCH idem quod *Eclegma*.

LOCUS dicitur medicis pars affecta seu membrum, quod tanquam subiectum morbum sustinet. Opponitur *foco*, qui denotat subiectum causæ.

LOIMOGRAPHIA est descriptio morborum contagiosorum. Ex λοιμός venenum pestiferum, & γράφω scribo.

LOIMOS, est venenum pestilentielle, quod oritur ex nitro aëreo particulis heterogeneis nimis exaltato & aculeato, quod, inspirando sanguinem & spiritus animales, inficit & corrumpit. Græcis λοιμός παρὰ τὸ λείπειν, id est à deficiendo, quia hominum defectum inducit: seu ut aliis placet ὁδὸς τῆς λι-

μῆ

μῆ, à fame. Unde proverbium Græcum, *ἔλμῃ λοιμῷ* pestis post famem.

LONGANON, sive intestinum ultimum. Item *ἀπενθυσμένον δακτύλι*, àρχὺς Hippocrati. vide *rectum intestinum*.

LOPIDOIDES, idem quod *Lepidoïdes*.

LORDOSIS, est spinæ dorsi in anteriora curvatio. A *λορδῶω* in anteriora curvo.

LOTIO est quodammodo balneum particulare, quo caput, axillæ, manus, pedes & naturalia abluuntur, idque decoctis medicamentosis. Lavantur etiam nonnulla medicamenta, idque propter eorum salsedinem, & acrimoniam, ut in calce, tutia aliisque lapidibus contingit. *Lotione* etiam purificantur metallica corpora à particulis terreis, id quod etiam valet de *connab. nativa*.

LOTIUM, vide *Uron*.

LOZONGAE sunt idem quod *Morsuli*.

LUES VENEREA, morbus Gallicus, Italicus, Hispanicus, Siphylis *Fracaſtor*. *ὁ δὲ τὸ σίνειν τὰ φύλα*. Est intemperies maligna & contagiosa, ex materia virulenta ab alio infecto, vel concubitu, aliove impuro contactu communicata, ortum ducens; cum capillorum defluvio, maculis, tuberculis, ulceribus, cruciatibus, prout ad varias corporis partes delata, fit contagiosa, multisque aliis symptomatis sæviens. Germ. *die Frankosen*.

LUMBAGO est dolor in musculis lumborum à lue scorbutica obsessis, ita ut æger sese recto situ tenere cogatur. G. *Lenden-Schmerzen*.

LUMBRICI seu vermes sunt animalcula ex semine sui generis in putredine p. n. in corpore nostro producta: suntque vel rotundi, cucurbitini, dracunculi, ascarides &c. Germ. *Würme*.

LUPIA est tumor p. n. sive protuberantia, fabæ Turcicæ magnitudine, quidam pro *Meliceride* accipiunt, alii pro *ganglione*.

LUPINUS, Græcè *ῥέπων*, dimidiæ drachmæ æquatur. *Danich* Arabibus: quod tamen *Fernelius* solum gr. vi. *Agricolæ* & *Mercuriali* viii. sive tertiam scrupuli partem pendet. *Drachma* pendet lupinos novem; *Siliqua* dimidium; lupini tres scrupulum pendent.

LUPUS est species cancri crura & tibias occupans.

LUSCIOSITAS est vitium visus, quando objecta non nisi proximè oculo admota conspici possunt.

LUTATIO, est vasorum chimicorum, lutatio sive obsignatio mediante luto.

LUTUM in Chimicis notat magma quoddam conglutinandis & obturandis vasis tam vitreis, quam terreis aptum; quale conficitur velex luto communi cum laterum pulvere;

re ; vel farina & aqua ; vel caseo vetusto & calce viva cum albumine ovorum, vel aliis.

LUXATIO, est recessus ossis è proprio situ & loco, in alienam sedem, motum arbitrarium impediens.

LYCANTHROPIA, est *rabies Hydrophobica*, à rabido lupo excitata, in qua homines luporum ululatus imitantur. Ex λύκ & lupus, & ἄνθρωπος & homo. vide *Hydrophobia*. Germ. *Wolfs-Biß*.

LYCOIDES, est insania luporum instar, à semine retento, excitata. Ex λύκ & lupus, & εἶδος, forma.

LYGMOS, λύξ, singultus, est motus convulsivus nervorum œsophagum, ventriculum & diaphragma perreptantium, per intervalla rediens. *Causa* ejus est res molesta has partes vellicans. A λύζω singultio.

LYMPHA est humor limpidus, constans ex sero, quod à sanguine in glandulis continuo sequestratur, cui spirituum animalium quantitas conjungitur, & denuo per vasa propria (lymphatica) in sanguinis sinum exantlatur. Sumitur aliquando pro aqua illa, quæ puncturis nervorum aliisque vulneribus effluit, & revera non ex ipsis nervis, sed ex vasis lymphaticis sectis & fauciatis provenit. Germ. *Glíed, Wasser*.

LYMPHATICA VASA, vide *Vena Lymphatica*.

LYNX, idem quod *Lygmus*.

LYSIS, λυσις Dicitur de cessatione morbi lenta, quæ opponitur *νεῖσις*.

LYTERIA, est signum solutionis magni morbi. A λύω solvo.

M.

M m. litera notat in formulis remediorum manipulum.

MACROCOSMUS, est mundus magnus, sive totum universum. Dicitur de omnibus aliis, quæ extra hominem sunt & mundum constituunt. Homo verò cum mundo comparatus dicitur *microcosmus*; unde consensum quendam singularem inter utrumque statuunt nonnulli; quo verò fundamento ille nitatur, nondum patet. Ex μακρὸς magnus, & κόσμος mundus.

MACULA in medicina denotat efflorescentiam cutaneam, quæ colorem cuticulæ immutat, quales variæ in variis morbis deprehenduntur.

MACULA EPATICA, est macula fusci coloris, vel ex flavo nigricantis, lata, palmi magnitudine, inguina imprimis & pectus ac dorsum occupans, imò totum pectus interdum obtegens, cum cutis quadam levi asperitate, quæ squammas aut furfures quasi emittit, quæ tamen non uno loco hærent, sed hinc inde disseminantur, & modo evanescent,

scunt, modo rursus emergunt. Causa est sanguis scorbuticus illis in locis stagnans. G. Leber-Flecken.

MACULA MATRICALIS, *Nervus Cic.* *μηλὶς, πλάσμα, πῖλ* , est macula quæ cum foetu nascitur, obfusci coloris. Germ. ein Mutter-Mahl.

MACULA VOLATICA est macula rubra, vel purpurea in cute hinc inde serpens, quæ si orificium aliquod, os puta, nares, oculos, aures, nates attingit, & eousque penetret, malum lethale fit; infantibus infestum.

MADAROSIS, est capitis glabrities, sive capillorum defluvium. *A μαδάω lævis & depilis sum,* Germ. das Ausfallen der Haare.

MAGDALEONES, sunt cylindraceæ emplastrorum ut & sulfuris massæ. *A μάσσω pinso.* Germ. Rollen von Salbe oder Schwefel.

MAGISTERIUM, pulverem designat propriè solutione ac præcipitatione paratum; impropriè resinofam materiam simili modo productam, utpote quæ verius extracti nomine donatur. Magisteria ut varia sunt, ita & variè parantur; semper materiæ siccæ, si fieri potest pulverisatæ, aut si necessarium, calcinatæ, affunditur liquor solvens, qui pro diversitate ejus diversus est, acetum simplex aut destillatum, tum per se, tum acuatam per

spiritum nitri, vitrioli, salis &c. imò hæc sola in mineralibus & animalibus; lixivium ex sale tartari, & aqua paratum in vegetabilibus, spiritus vini in sulphureis, hoc est, oleosa parte præditis subjectis, hæc tamen magis ad extracta spectant. Solutio affunditur liquor præcipitationem efficere valens, ex specialibus cognoscendus, fere ol. tart. per deliquium, urina, aqua falsa, spir. vitrioli, nitri &c. In mineralibus & animalibus, aqua communis, aut aluminosa in vegetabilibus; & secedet ad fundum vitri Coagulum exsiccandum, & si necessitas urgeat, primum edulcorandum, postea igniendum. A modo substantiæ varias accipiunt denominationes; alia enim plumacea, butyracea &c. vocantur. A recentioribus Chemicis nullius æstimantur pretii, & merito pulvis simplex ipsis præferatur.

MAGISTRALIA MEDICAMENTA sunt, quæ à Medicis ad varios scopos & usus in officinis præscribi solent; *usualia* vulgo appellantur: quia eorum usus frequens est.

MAGMA sunt fæces post succorum expressionem relictæ. A *μάσσω* pinso, subi-go.

MAGNETISMUS est terminus & fgmentum Helmontianum, quo effectus nonnullos physicos & medicos explicare nititur.

Qua-

M
W W
M M

Quasi verò in pluribus rebus similis motus daretur, ut in magnete & marte.

MALACIA est fames depravata, qua ab usu humano aliena appetuntur, ut creta, calx, carbonēs &c.

MALACODERMOS est epitheton animalium mollem cutem habentium, cuius oppositum est *ostracodermos* seu testaceus.

MALACTICA sive *emollientia* sunt, quæ mediocri sua calefaciendi & humectandi facultate, partes inter se firmiter coherentes, dissolvendo, & nonnulla dissipando, molles reddunt. *Malagma* idem majoribus sonat, quod *cataplasma*. *Αμαλάσσω* emollio.

MALAGMA, idem quod *Malacticum*.

MALAXARE dicitur de emplastris durioribus, quando cum oleis ad debitam mollietatem revocantur, ut alutæ vel linteis induci possint.

MALIGNITAS in morbis dicitur insignis & peculiaris læsio proportionis in sanguine & spiritibus, quæ cum vita diu persistere non potest; unde virium omnium prostrationem continuo comitem habet. Oritur frequentissime à contagio.

MALIGNUS MORBUS est, qui sævit vehementius, quam natura ejus præ se fert, ob malignitatem præsentem ut febris pestilens, ulcus cacoethes &c.

MALLEUS est ex ossiculis illis quatuor in aure contentis unum.

MALLEUS PEDIS, vide *Malleolus*.

MALLEOLUS five *malleus* σφυρὸν πίζα Polluci, est duplex, *externus* qui est inferior in pede ossis fibulae processus: vel *internus* est-que processus inferior ossis tibiae. G. die Kneen am Fusse.

MALTHACODE, est medicamentum cerâ emollitum. Αμαλάσσω emollio, μάλ-
η est cera emollita

MALUM MORTUUM, est scabiei genus (ita dictum quod corpus nigrum & quasi mortificatum apparet) cum livore & nigredine, ac pustulis crustosis, nigris fædis, sine sanie & sensu ac dolore, in coxis & tibiis præsertim sæviens.

MAMMA, *Mammilla*, *uber*. Grammaticorum senatus curiosior *ubera* interiora, *mammæ* ipsas eminentias dici voluit. μαζὸς, μασὸς, πτῖθὸς, πτῖθιον, μῆλον *Suida* ob mali in rotunditate similitudinem. ὕψαρ *Hom.* ὕπηθερον *Suida*. Uter propriè pro ubere animalium sumitur. Est corpus globosum, album & molle, utrinque musculo pectorali incumbens, intus ex glandulis conglomeratis constructum, quo mediante lac à sanguine arterioso segregatur, & per tubulos minimos, papillam transeuntes, foras in usum fætus convehitur. Germ. Brüste / Zitzen.

MAMMIFORMES PROCESSUS sunt duæ ossis occipitis apophyses. MAM-

MAMMILLA, idem quod *Mamma*.

MANDIBULA, MAXILLA. γαμφή-
λη σαγών, γένυς, γένειον, γνάθῳ. Estque su-
perior vel inferior. *Superior* è duodecim com-
ponitur ossibus utrimque sex. 1. ad angulum
oculi externum, & cum processu ossis tempo-
rum anteriore conjunctum, apophysi suâ os
jugale producit. 2. oculi canthum internum
constituit, meatu præditum amplo, per quem
ad nares redundans oculorum humiditas de-
scendit. 3. intra oculi orbitam, reliquis duo-
bus interpositum. 4. maximum omnium, ge-
narum, & palati potissimam absolvit partem,
dentiumque cavernis elaboratum. 5. juxta
cum pari suo nasum constituit. 6. extrema
palati cum osse socio terminat: atque hæc
omnia harmoniis potius, quam futuris com-
binantur. *Inferior* verò vigente ætate in os
unicum coalescit, duritie, crassitudine, ad-
eoque robore insigne, processus attollit duos,
acutum unum, qui Corone, tum retusum al-
terum, qui in capituli formam collectus *con-*
dylus appellatur. Foramina interna duo, to-
tidemque externa nervis egressum conceden-
tia; inferiores dentes cavernulis excipit, &
ossi petroso coarticulatur. Germ. Kinn-Ba-
cken.

MANGONIUM est artificium adulte-
randi medicamenta, ut ea quæ pessimæ sunt,
notæ, pro optimis habeantur.

MANIA

MANIA est imāginationis & iudicii depravatio, cum excandescencia sine febre & timore: Oritur à spiritibus animalibus, sulphureo-salinis & aquæ stygiæ æmulis, qui non per consensum, sed suo Marte impetus & furores immanes in corpore concitant. A μάνωμας furo, insanio. *Furor* Ciceroni, *Mania* Aurel. *Rabies* Horat. Græcis μανία, μανική ἐκστασις, μύσσημα. Germ. Tollheit/ Raserey.

MANICA HIPPOCRATIS est sacculus laneus, figura pyramidali, quo vina aromatica & medicamentosa, aliique liquores percoluntur. Ex ὑπό sub, & κερκίνουμι misceo. Germ. ein hippocras Saß.

MANIODES, est delirium Maniæ simile. A μανία furor, & ἐδῶ forma.

MANIPULUS est mensura sicca Medicis in præscribendis formulis, familiaris: est enim determinata quantitas, quantum sc. unica manu comprehendi potest; hoc pondere plerumque herbas metimur. *Manipulus* Celsi, quod *Scribonio Largo* fasciculus, *Simpleri* indicio in nomencl. Rei Numar. fol. 89. Quo sensu *Esthio* cap. 1. §. 1. de remed. formal. definitur fasciculus, qui manu comprehendi potest. *Rondeletio* cap. 2. Meth. cur. p. 17. cæterisque omnibus à Manipulo differt fasciculus, nisi fortè cum *Agricola* lib. 2. de extern. pond. δεσμίδιον χειροπληθὸς intelligendum. *Heur-*

nus lib. 1 Meth. Prax. utriusque discrimen explicatius tradidit, cui fasciculus, quantum plicatis brachiis capi potest. *Ovidius* de Medic. faciei, manipulum scite circumscripsit: Quantum manus unaprehendat. Germ. eine Hand vol.

MANUS CHRISTI, est sacharum perlatum, sic dicitur quod cardiacis ingreditur, quo utuntur morte proximi.

MARASMODES, est febris, quæ lento gradu tabem accersit, vel potius est febris hæctica summus gradus. Ex *μαργμοῦς* tabes, & *ἰδῶ* forma. Germ. ein abzehrend Sieber.

MARASMUS est tabes corporis ex defectu succi nutriticii orta, sive id fiat citra febrim, sive cum febris, potissimum hæctica. Sic marasmus senilis citra febrim contingit.

MARGA est terra pingvis & quasi medulla saxorum inter saxa, dum franguntur, reperiunda.

MARISCA, idem quod Ficus.

MARMARYGÆ, sunt oculorum fulgores & coruscationes. A *μαργινω* resplendo. Germani dicunt das Feuer springt aus den Augen.

MARMELADA, est succus cydoniorum in gelatinam crassiusculam cum saccharo condensatus: eaque tum simplex est, tum aromatizata, idque pro usu domestico.

MAR-

MARMORATA AURIUM sunt aurium quædam fordes, quæ in meatu auditorio ab arteriolarum ostiis ibidem deponuntur, vel cartilaginibus exudantur. Græcis *κυσσ-
αῖς* & inde *κυσσελόβυστα* nuncupantur. Item *ὠτῶν ῥύπον*, aurium fordes. vide *Cerumina*.

MARS præter planetam in cælis denotat Medicis ferrum, unde omnia medicamenta ex ferro parata *martialia* audiuntur.

MARTIUS PANIS notat confectionem amygdalatam siccam. Germ. ein *Marci-
pan*.

MASLACH denotat medicamentum, compositum Turcis familiare, quo sese armant ad prælia, ut quævis pericula sine metu aggrediantur. Eius primarium ingrediens opium esse plurimi autumant.

MASSETERES, sunt musculi maxillæ inferioris, à maxilla superiore & osse jugali producti, maxillæ inferiori connectuntur, atque eam dextrorsum, lævorsum, & antro-
sum ob fibrarum diversitatem, commovere possunt. *Αμασσίωμα* manduco.

MASTICATIO, est actio, quæ cibos dentibus comminuit & salivā in ore admiscet. Germ. die *Kauung*.

MASTICATORIUM, est Medicamen-
tum, quod dentibus masticatur, ad salivam excitandam, ex *Pyretro, sale, mastiche* &c. præparatum.

MAS-

MASTOIDEI, sunt processus mammi-
formes, qui à latiore basi in obtusum verti-
cem protenduntur, & vaccinum uber figuræ
similitudine exprimunt. Item musculi capi-
tis flexorii, à sterno & clavicula orti, qui in
mammiiformem processum terminantur. Ex
μαστός mamma, & εἰδὲς forma.

MASTOS, idem quod *Mamma*.

MATER DURA est membrana, quæ
cranio intus in quibusdam locis firmiter adhæ-
ret, cerebrumque & cerebellum mediatè ob-
ducit; quatuor habet sinus, qui vicem ve-
narum sustinent, & inter cerebrum & cerebel-
lum simul conveniunt, quæ conjunctio ab
Herophilo Torcular vocatur. Germ. Das dicke
Hirn-Häutlein.

MATER TENUIS est membrana, quæ
cerebrum & cerebellum immediatè investit,
vasculis sanguineis quam uberrimè perfusa;
ne spiritus animales à cerebro, cerebelloque
generati avolent, apta nata. Germ. Das dün-
ne oder zarte Hirn-Häutlein.

MATRACIUM nihil aliud est quam sac-
culus, cui inest tartarus calcinatus vel aliud
quid, qui etiam interpungitur in modum cru-
cis, ut liquores inde in cella humida resolvantur.

MATRIX, idem quod *Uterus*.

MATURATIO Medicis in specie deno-
tat dispositionem sanguinis extravasati & in-

pus mutati, qua hoc ad exitum aptum redditur. Germ. die Reiffung eines Geschwürs.

MAXILLA SUPERIOR, ei ossa sunt undecim, utrinque lateri quinque & unum, sine pari. 1. In cantho oculi minore. 2. In cantho oculi majore. 3. Quod maximum, maximam palati regionem constituit, & inferius dentes superiores continet. 4. Cum suo compari constituit partem nasi eminentiorem. 5. Ad palati extremum, ubi narium foramina ad fauces tendunt, situm est. vide *Mandibula*.

MAXILLA INFERIOR est, quæ inferiores dentes continet: utrimque duos processus habet, anterior *Corone*; posterior verò *Condylus* vocatur. vide *Mandibula*.

MEATUS AUDITORIUS, à concha auris internæ incipit, & tenui cutis amictu ad oras usque tympani vestitur: Usus est, aërem & species audibiles excipere, & aurium sudamina sive aurium marmoratum continere.

MEATUS URINARIUS, vide *urethra*.

MECONIUM, est opium sive condensatus papaveris succus. *Item* excrementa fætus, post partum intestinis adhuc inhærentia, à papaveris succi nigredine sic dicta. Α μὲν-ων papaver.

MECONOLOGIA, est opii descriptio.
Ex *μήκων* papaver, & λέγω dico.

MEDIANA VENA, est vena illa in cubiti flexura inter Cephalicam & Basilicam media : ea sine periculo secatur, quia ei neque nervus neque arteria subjacet. Germ. *die Median, Alder.*

MEDIASTINUM est pleurae membranae duplicatura, pulmones caeteraque pectoris viscera in duas partes dividens ; posterius à dorsi vertebris ortum ducit: anterieus porrecta, sternum attingit & sepimentum hoc constituit.

MEDICAMENTUM, est auxilium conveniens, quo cum alteratione morbi impugnantur, eo fine, ut sanitas in integrum restitatur: vel medicamentum est quicquid corporis affectum p. n. depellit. Estque vel *actuale*, quod primo contactu corpus nostrum, eâ, quâ præditum est, qualitate afficit: ut ferrum candens, aqua frigida; vel *potentiale*, cujus vis non primo contactu, sed tum demum sese exerit, cum illa ex aliqua in corpore mora, in medicamento excitatur, ut piper, raphanus, salia acria &c. Deinde medicamentum vel primis vel secundis, vel tertiis facultatibus est præditum, eaque omnes à temperamento & varia particularium in corpore nostro actione innotescunt. *Medicamentum* est triplex *chirurgia, pharmacia & vi-*

Etus ratio. Vocatur etiam medicamen, *ιαμα*, *Φάρμακον*, *λυσιτεριον*, *ἀλῆξιον*, *remedium*, *juvans*, & *indicatum*. Germ. ein *Stuffs-Mittel zur Gesundheit*.

MEDICINA est ars naturæ ministra, per convenientia remedia, quantum possibile est, faciendi sanitatem in corpore humano. *A Galeno* definitur à fine, quod sit *ars presentis sanitatis conservatrix, & labefactate instauratrix*, & libro introductorio, *scientia sanitatis proteatrix, & morborum expultrix*. Ab *Hippocrate* verò libro de flatibus, ex effectis, *adjectio quidam deficientium, detractio verò redundantium*. Ab *Herophilo* autem ex subjectis, *scientia salubrium, insalubrium & neutrorum*. *Medendi Methodus*, à clarissimo *Sylvio de le Boe*, sic definitur, *ars inveniendi & rite usurpandi Remedia reparande ac restituende valetudini amissæ maxime convenientia*. *Medicina* à *Senerto* aliisque rectè in quinque partes dividitur; in *Physiologiam* nempe, in qua agitur de constitutione humana quatenus sana; ad hanc etiam pertinet *Anatomia*. 2. *Pathologiam*, in qua agitur de præternaturali corporis nostri constitutione. 3. *Semioticam*, de signis sanitatis & morborum. 4. *Hygieinam*, quæ de regimine sanitatis conservandæ leges pronunciat. 5. Et *Therapeuticam*, quæ docet *Dietam, Chirurgiam, & Pharmaciam*. Prima & generalis Medicinæ divisio bimembris tantum est, & una *medici-*

dicinæ partem *Theoricam* constituit, altera verò *Practicam*. Medicinæ subiectum est corpus humanum quatenus sanabile : ejusque scopus seu *finis* est *sanitas*. *Hippocrates* vocat eam, *artem longam* cum dicit ἡ δὲ τέχνη μακρὴ. è contra *Paracelsus* eam ponit *brevem*. Quidam Arabes eam *μικρὴ τέχνη* appellarunt, artem parvam. Revera tamen ars magna & longa est, ita ut merito exclamare cogamur, *quantum est quod nescimus*. Gr. ab ἰάομαι, *medeor*. ἰατρικὴ *medicina*

MEDICINALIS DIES, vide *Critici dies*.

MEDICUS est vir artis Medicæ summè gnarus, modestus, sobrius, & humanus; de quo cecinit poëtarum princeps *Homerus*. lib. *iliad.* xi.

Ἰητρὸς γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀνθρώπων ἀλλων.

hoc est: *Medicus enim vir multis anteponendus aliis.* & lib. *odys.* iv.

Ἰητρὸς δὲ ἕκαστος ὀπισθήμενος πᾶν ἄνθρωπον,
ἢ γὰρ Παιήονος εἰσι γενέθλης.

Hoc est:

Unusquisque Medicus peritus supra omnes Homines est: sane enim Pæonis sunt ex generatione.

Et *Hippocrates* lib. de dec. orn. cap. v. Ἰητρὸς γὰρ φιλόσοφος ἰσὺς θεοῦ. *Medicus enim Philosophus est Deo equalis.* Jul. Cæs. Scaliger hoc modo medicum recte descripsisse videtur, quod

oportet esse virum doctum, probum, lenem, diligentem, maturum, fortunatum, *Deo fretum*, non sua vel scientia, vel opera, vel successu tumidum, aut pecuniæ deditum. Quidam nummos exigunt dum morbus urget, juxta distichon:

Exige dum dolor est, nam postquam pena recessit:

Audebit sanus dicere, multa dedi;

quandoque & Medici falluntur, ita ut à debita mercede priventur, secundum illud:

Medicis in Morbis totus promittitur orbis,

Mox fugit à Mente Medicus, morbo recedente.

non pauci Medici sunt, qui versiculum hunc spectant:

Dat Galenus opes, dat Justinianus honores.

Nec non:

Theologis animum subjecit Lapsus Adami

Et corpus Medicis, & bona Juridicis.

MEDITULLIUM est medium cujusque rei; e. g. meditullium cerebri.

MEDIUS VENTER, vide *Tborax*.

MEDULLA in *Mineralogia* partem molliusculam denotat, quæ in faxis nonnunquam reperitur. Germ. *Stein-Marc*. In *phytologia* mediam cujuslibet partem molliorem & præstantiorem refert, quam & cor matricemve appellant. Germ. *das Marc* in den *Bäumen*.

MEDULLA CEREBRI: est substantia alba & mollis, exterius corticali substantia obducitur, quæ magis cinerea est, intus corpus callosum constituit: in ea fit spirituum animalium distributio & imaginatio. *Malpighius* eam ex innumeris filamentis constare affirmat. Germ. der innere Theil des Gehirns.

MEDULLA OBLONGATA, est initium spinalis medullæ, à quâ nervi intra cranium originem sumunt, quæ per foramen occipitis & vertebrarum usque ad os sacrum descendit, ex suis lateribus decem nervorum paria ad thoracem, abdomen & artus emittit. Etiam sensorium commune & πρῶτον αἰσθητήριον appellatur, quia ubi nervorum origo, ibi est sensuum externorum receptio communis.

MEDULLA OSSIUM, est substantia pinguis, in ossium cavitatibus, porositatibusve ab arteriis deposita; Medulla hæc membranâ continetur, & omni prorsus sensu caret; in fistulis majoribus rubicunda est, in minoribus alba, in ossibus spongiosis mollis & succulenta. Conjicere etiam licet, duntaxat exudationes ossium esse, ex eo, quod ossa plus materiæ sulphuræ & pinguis accipiunt, quam in nutrimentum vertere possunt, quæ deinde per ductus adiposos ejusque sacculos, ad ossium interiora fluit, postea à venis recipitur & in sinum sanguinis deponitur. Græcis μυελός. G. Das Marck.

MEDULLA SPINALIS, five cauda cerebri. Gr. μύελος ῥαχίτης, νωτιαία, διαυχένιον. ψώτης Galeno. Est illa pars, quæ per annulos vertebrales descendit & in os sacrum terminatur, habet naturam eandem & usum cum cerebro; nervorum coagmentatio est, quorum etiam usum possidet; superius bifida conspicitur; hinc si alterutra pars obstruatur, *Hemiplegia* five paralysis unius lateris oritur. Utrunque triginta nervorum paria ad artus, ventres, cæterasque corporis partes emittit. Si convenienti liquore diligenter lavetur, in plurimas fibrillas dispescitur.

MEGALOSPLANCHNUS est, quis. n. vel p. n. viscera magna & tumida habet. Α μέγα magnum, & σπλάγχνον viscus. Germ. Der große Eingeweide hat.

MELA vel Mele est instrumentum chirurgicum, specillum dictum. Imperitum vulgus à tentando *tentam* vocant. Conficitur ut plurimum ex argento, vel ebore, idque ad exploranda ulcera; vel calculum urethra infixum, extrahendum &c. aptum pro vario usu, varias habet formas. Gr. à μερίζω trunco.

MELANAGOGA, sunt medicamenta atram bilem evacuantia. Ex μέλας niger & ἔγω educo.

MELANCHOLIA, est delirium, quo ægri sine causâ manifestâ admodum tristantur & metuunt, ac horrenda, nonnunquam etiam ridicula, imaginatur & sibi persuadent. Oritur à spiritibus animalibus, ab indole spirituo-salina, in naturam acidam, instar spiritus vitrioli, aceti, buxi, quercus &c. degenerantibus. Germ. *Schwer-muthigkeit*. Item, dicitur atra bilis, sive sanguis niger, adustus, & salino-sulphureus. Ex μέλαινα nigra, & χολή bilis. Germ. *die schwarze Galle*.

MELAS, vide in *Alphus*.

MELICERIA idem est, quod Ichor ulcerum serofus. vid. *ichor*.

MELICERIS est tumor p. n. tunica conclusus, ex materia mellea ortus, indolens, rotundus, digitis facile cedens, ast ilico rediens: ex particulis lymphaticis non rite circulatis originem sumere videtur, quæ, evaporato humido, massam melleam relinquunt; Eodem modo in steatmate & atheromate contingit. Ex μέλι mel, & κηρίον favus.

MELICRATUM, est hydromel, sive mulsum, quod componitur ex una parte mellis & octo partibus aquæ pluvialis. Ex μέλι mel, & κερáιννυμι misceo. Germ. *Meet*.

MELOTIS est specillum auriculare, quibus in aurium affectibus utuntur Chirurghi. Ex μήλη specillum, & ὤς auris.

MEMBRANA est substantia nervosa, fibrosa, lata, plana, alba, & dilatabilis, viscera, ventris, musculos &c. investiens, exquisito sensu prædita. Græc. *ὑμὴν* Germ. *ein Häutlein*.

MEMBRANA CARNOSA, idem, quod *Panniculus carnosus*.

MEMBRANA URINARIA, idem, quod *Allantois*.

MEMBRUM est corpus organicum, ex variis similaribus partibus compositum, actionibus voluntariis perficiendis, destinatum. Germ. *ein Glied*.

MEMORIA, est notarum sive vestigiorum, ab objectorum motu substantiæ corticali, sive plicatilibus cerebri fibrillis, variis in locis impressorum, retentio. Memoria residet in corticali cerebri substantia. Germ. *das Gedächtniß*.

MENDOSA SUTURA: sive *squamæa*. Græc. *λεπιδειδής & λεπιδειδὸν περιεσκόλλημα*. est connexio ossium squammosa, ut in osse temporum cum bregmate apparet. Germ. *eine Schub-Naad*.

MENINGOPHYLAX, est meningis sive membranæ cerebri custos; ut laminæ aureæ & argenteæ, quæ aperturis cranii accommodantur. Ex *μένιγξ* membrana cerebri, & *Φυλάσσω* custodio.

MENINX, vide *Mater dura & tenuis*.

MEN-

MENSA, est dentium molarium pars latior, quæ cibum conficit atque comminuit, *τεγνέζα Ruso.* at pars, quæ gingivam contingit, *Μωρίτυ Poll.*

MENSES, seu menstruus sanguis, sunt sanguinis excretiones, quæ singulis mensibus proveniunt, idque ex ipso utero, non verò ex collo aut vagina. Causa dicitur materies fermentativa, in uteri substantia genita; vel materia seminalis è testibus sive ovariiis femininis sanguini inspirata, quæ sanguinis massæ commixta, eandem fermentat, & ita commovet, ut singulis mensibus necesse sit menstruorum fluxum pati. Incipiunt, cum juvenculæ pubescunt, anno scilicet duodecimo vel decimo quarto; desinunt verò naturaliter, in gravidis, lactantibus & effœtis, ann. 40. 50. Etiam vocatur menstruû, profluvium mulierum. Lunare virus *Ovidio*, profluvium genitale *Plin.* *μῆνῆς, καὶ γὰρ σπερμῆναι, ἔμμενοι, ἔμμενα, γυναικεία Theophr.* *κατὰ μῆνα.* Germ. *der Weiber Zeit/ Monatsliche Zeit.*

MENSTRUUM ALBA, vide *Fluor albus.*

MENSTRUUM MULIERUM, vide *Menses.*

MENSTRUUM Chemicis est liquor conveniens, quo mediante solutiones & extractiones corporum perficiuntur. Duplicia sunt, universale & particularia. Illud titulo *alcahest*

best venire solet; Hæc verò iterum dividuntur in *aquea*, ut ∇ *simpl.* vel *destillata*; *sulfurea*, ut spiritus & olea; & *salina* eaque tam *acida*, ut acetum, spiritus acidi, quam *lixiviosa* ut $\ominus$ $\boxplus$ $\sim$ $\ominus$ * *ci.*, C. C &c.

MENTAGRA, est species lichenis feræ, quæ tempore *Clandii* adhuc incognita erat.

MENSURA in pharmaceuticis in specie notat mensuram liquidorum continentem, libras duas, nonnunquam tres. Germ. ein Maas.

MESARÆUM, idem quod Mesenterium. Ex μέσον medium, & ἀγρόν tenue, ob vasorum tenuitatem, quibus abundè intertextitur: unde hæc vasa *Mesenterica* & *Mesaraica* appellantur.

MESARAICA VASA, vide in Mesaraeon.

MESENTERICA VASA vide Mesaraeon.

MESENTERIUM, est peritonæi membrana duplicata, glandulis, nervis, arteriis, venis, vasis chyliferis & lymphaticis dotata; Medium abdominis occupat: & intestina ordine quodam miro continet: in medio glandulam magnam habet *pancreas Asellii* nominatam, cui aliæ minores glandulæ circumfusæ sunt, ad eas lactea primi ordinis vasa ex intestinis tendunt, & ab hepate aliisque partibus vasa lymphica descendunt; ab hisce iterum

la-

lactea secundi ordinis vasa ad sacculum chy-
liferum ascendunt & in ejus sinum sese exone-
rant. Ex μέσον medium, & ἐντέρον intestinum.
Item Mesareum. Græc. ἑπυχορδὶς Aretæo. μεσάρ-
χον, μεσπεργίον, μεσόκλον. Hippoc. ἀνοχεύς τῶν-
ἐντέρων Riso, ἑπυχοργίς apud veteres testē
Aretæo.

MESERÆUM, vide *Mesareon* & *Mesen-
terium*.

MESOCOOLON, est pars mesenterii, quæ
crassis intestinis continuatur. Ex μέσον medi-
um, & κῶλον intestinum colon.

MESONUCTION, est media noctis
pars. Ex μέση media, & νύξ nox.

MESOPHRYON dicitur ea pars faciei,
quæ inter ambo supercilia media est, supra
nasum ad frontis finem sita, & quia depilis est,
Glabella dicitur nonnullis.

MESOPLEURII, sunt muscoli interco-
stales, in utroque latere viginti duo, unde-
cim externi & totidem interni sunt. Ex μέση
media, & πλάγος latus.

METABOLE, est temporis, aëris, vel
morborum mutatio. Α μεταβάλλω muto.

METACARPUS, & *Metacarpium*, est
manus pars posterior, constituitur ex ossiculis
quatuor oblongis, volam manus expandenti-
bus, quæ dicuntur *postbrachialia*. Ex μῦ post,
& καρπός manus junctura. Vocatur item *to-
tus manus, tubercula, μετακαρπιον*.

METACONDYLI, sunt extrema digitorum ossa. Ex $\mu\tau$ post, & $\kappa\acute{o}\nu\delta\upsilon\lambda\omicron$ digitus.

METALEPTICUS, est motus musculorum translativus. A $\mu\epsilon\tau\alpha\lambda\alpha\mu\beta\acute{\alpha}\nu\omega$ transsumo.

METALLUM, est substantia admodum solida & rigida, quæ in montibus & cryptis subterraneis invenitur: varia genera hoc versiculo continentur.

Sol, Mars, Luna, Venus, Saturnus, Jupiter, Hermes.

Inter metalla aurum solidissimum est, cujus tinctura magnis laudibus à chymicis effertur. Ex $\mu\tau$ post, & $\alpha\lambda\lambda\omicron$ alter, quia una inventa vena, altera invenitur. G. Metall.

METALLURGUS, seu Metallicus, qui in terræ visceribus metalla scrutatur. Ex $\mu\epsilon\tau\alpha\lambda\lambda\omicron\nu$ metallum, & $\acute{\epsilon}\rho\gamma\omicron\nu$ opus. Germ. ein Bergman.

METAPEDIUM, idem quod *Metacarpus*.

METAPHRENUM, est pars dorsi post septum transversum. Ex $\mu\tau$ post, & $\phi\epsilon\lambda\upsilon\varsigma$ præcordium.

METAPOROPOEIA idem est quod *Metasyncrisis*.

METAPTOSIS, est morbi in alium morbum degeneratio: ut febris quartana in tertianam & vice versa: apoplexia in paralyfin &c.

&c. *A μεταπίπτω* recido, relabor, degenero, transeo.

METASTASIS, est morbi demigratio ab una parte in aliam: quod apoplecticis contingit, cum materia, ex qua cerebrum eclipsin patitur, ab eo in nervosum genus excutitur, unde paralyfis. *A μεταστῆμι* translatuo.

METASYNCRISIS, est medicamenti foris applicati operatio, qua ex intimis recessibus humores evocantur. vide *Oribasium* lib. i. cap. 34. Ex *μετ* trans, & *συνεξις* coagumento.

METATARSUS, sunt quinque pedis ossicula, tarfi ossibus connexa, quæ plantam pedis constituunt. Ex *μετ* post, & *τάρος* crates, tarsus.

METHODICA MEDICINA est, cujus Author fuit *Themison Laodiceus*, excultor *Thessalus Trallianus*, qui artem sex mensium spatio addisci posse clamitabat. Hi signis & causis neglectis ad laxum & strictum in omni morbo respiciebant. Ex *μετ* cum, & *ὁδός* via.

METHODUS, est pars Medicinæ, qua per indicationes auxilia inveniuntur, ut deperdita hominis sanitas restituatur. Ex *μετ* cum, & *ὁδός* via.

METOPUM, est frons, sive pars faciei supra oculos. Ex *μετ* post, & *ὤψ* oculus.

METRENTCHYTA, est instrumentum, quo liquores utero immittuntur. Ex *μήτρα* matrix, uterus, & *χύω* fundo. M I-

MIASMA, est inquinamentum contagiosum, quod spiritibus & sanguini (ut in peste & scorbuto) admiscetur. *Αμείνω* inquino.

MICATION sanguinis *Harveo* aliisque denotat motum istum sanguinis internum, qui ab ejusdem partibus constituentibus volatilibus & fixioribus aëreque in pulmonibus admixto producitur & aliis fermentativus, rarefactivus motus, it. fermentatio, rarefactio sanguinis interna vocatur. In hoc motu vita proxime consistit, & eo ablato cessat.

MICROCOSMUS, sic homo dicitur, quasi parvus mundus & compendium totius *Αμικρός* parvus, & *κόσμος* mundus. Germ. die kleine Welt.

MICROPTHALMUS est, qui à nativitate parvos & fissos oculos habet. Ex *μικρός* parvus, & *ὀφθαλμός* oculus.

MILIARIS HERPES vide *Herpes*.

MINA vid. *Mna*.

MINERA notat terram, quæ metalla & mineralia continet, ut minera martis seu ferri, minera auri, &c. Deinde significat metaphorice causam morbificam antecedentem vel remotiorem, ex qua morbus aliquis oritur ut minera febrium &c.

MINERALIA vocantur quæcunque ex terra eiusque visceribus eruuntur nec ad vegetabilia nec animalia referri queunt.

MINO-

MINORATIO Medicis nonnullis vocatur evacuatio lenis & moderata, potissimum, per alvum. Hinc *Minorativa* eadem sunt, quæ *laxativa* seu *Lenientia*.

MISERERE MEI sive *Chordapsus* est vehementissimus intestinorum dolor, ab eorum inflammatione, aut involutione & motu peristaltico inverso, unde excrementa alvina, superius per os excernuntur, ortus. vide *Ileon* & *Chordapsus*. Dicitur quoque *volvulus*.

MITELLA, est linteam, in quo brachium læsum fauciumque suspenditur. Germ. ein Arm-Band.

MIVA est caro sive pulpa mali cydonei saccharo in consistentiam spissam cocta. Germ. Quitten-Brod.

MIXTURA est substantia *solida* vel *liquida*, ex variis medicamentis commixta. Mixturæ pro scopi, quem habet Medicus, diversitate variæ admodum sunt; guttis maxime, vel cochlearibus, quandoque haustu usurpandæ, conficiuntur autem vel ex liquoribus solis, quales sunt præcipue aquæ destillatæ, spiritus, & olea, quo vis modo inter se mixtis, sic ut aquæ misceantur aquis, olea oleis, Aquæ Spiritibus, &c. vel ex iisdem cum syrups convenientibus, pulveribus, confectiionibus, opiatis, sive omnia concurrant, sive unum aut alterum tantum adsumatur.

MNA five *Mina*, *Attica* continet Drachmas centum, five Uncias duodecim & semissem: *Romana* Drachmas nonaginta sex, vel Uncias duodecim: *Alexandrina* Drachmas centum & sexaginta five Uncias viginti. Ionice dicitur Μνέα.

MODIOLUS, est trepanum, five Anabaptiston, quo utimur in profundis ossium, corruptionibus, contusionibus, fissuris & fracturis; non facile tamen adhibendum, nisi primo ossium prominentie & frustula pungant. 2. Cum suprema tabula integra, sed depressa & infima disrupta sit. 3. Cum sanguis extravasatus, corruptione sua, hominem jugularet. *Modus* perforationis hic est. Derasis capillis, cutis in formam crucis usque ad pericranium, prudenter musculos temporales & suturas cavendo, est incidenda, & pro hac vice vulnus obligandum, nisi sanguinis profusio tam pauca sit, ut simul etiam pericranium à subjecto cranio diduci possit: deinde post aliquot horas, ægri auribus obturatis, Modiolum masculum sumito, cujus cuspis firmiter in cranio est collocanda, sed tam procul à fissura five fractura, ne dentibus suis eam, multo minus futuram, attingat: quanquam nonnulli suturas non magnopere vitent, & nos certiores reddant, se eas tam feliciter, quam alia quævis loca perforasse. Tum modiolum manu sinistra fortiter teneto, eum dextra circum-

cumducendo, donec circulum mediocriter profundum incideris, postea fæminam (in cuius medio nulla cuspis) accipe, & eandem ut ante circumducito: interim scobem auferito & modiolum ad lubricandum & refrigerandum in oleo & aqua tingito & madefac. Sanguis jam apparens signum est te ad secundam tabulam penetrasse, & tum lenius premendum, ne meninx incautè lædatur, ubi vacillare incipit officulum, vectim inter crepidines inserito, dissolvito, & illud volsella eximito. Græcis *χοινικίον* & *χοινικίς*. Germ. ein Trepan.

MOLA, *Patella*. seu *rotula*, est os rotundum & latum, imponitur articulationi femoris & tibiæ, ubi genu, membranoso ligamento cingitur, excepta mola. Græcis *κόγχη*, *κόγχη* *μάλη*, *ἑπιγονατὶς*, *ἑπιμυλὶς* Hippoc. *μυλακίς* Hipponacti. Germ. die Knie Scheibe.

MOLA CARNEA est substantia carnosa quandoque etiam fungosa sine ossibus & visceribus; sæpe instar sanguinis concreti, nigra: & nonnunquam durissima, loco fœtus præternaturaliter in utero concepta & gestata. G. ein Mond-Kalb.

MOLARES seu Maxillares dentes. Græc. *μόλη* & *γόμφιοι* vide *Dentes*.

MOLLIENTIA, vide *emollientia*.

MOLOPES, vibices, enchymoma, fugillationes, idem sunt. Dicuntur rubores vibicum instar in febribus malignis & pestilentialibus producti. *μώλωψ* vibex. vide *enchymoma*.

MOLYNSIS, est læsio chylicationis seu digestionis ciborum. Coincidit cum *Cruditate*.

MONOCOLUM est *intestinum cæcum*.

MONOHEMERA, sunt morbi, qui uno die curantur, ut ephemera febris. Ex *μόνη* sola, una, & *ἡμέρα* dies.

MONOPAGIA, vide *Monopegia*.

MONOPEGIA est acutus capitis dolor, unum locum occupans. Ex *μόνον* solum, & *πηγύω* compingo. Germ. ein seitiger Hauptschmerz.

MONORCHIS est qui unum duntaxat testiculum habet.

MONS VENERIS nominatur superior pubis muliebris pars, præ reliquis nonnihil eminentior & crispior, quam in veneris castris militaturi omnium primo conscendere debent. Germ. der Venus-Berg.

MORBILLI, quasi parvi morbi, sunt maculæ rubæ, quæ à contagio in sanguine contracto excitantur, quæ neque in molem attoluntur, neque suppurantur, à variolis, ut magis & minus tantum differunt. Ab Arabibus *Bothor*, vocantur. Germ. die Masern.

MOR-

MORBUS est ejusmodi corporis constitutio, qua actionibus rectè obeundis sumus inepti : vel, est constitutio hominis prava, functiones qualescunque lædens. Secundum *Sylvium de le boe* morbus est duplex, *prave conformationis* vel *intemperiei* : *prava conformatio* est sextuplex ; consistit enim in Numero, Magnitudine, Figura, Cavitate, Superficie & Situ. *Intemperies* verò est, *Occulta* vel *manifesta*. *Occulta* est venenata, contagiosa, & pestilens : *Manifesta* est simplex ; ut calida, frigida, humida, ficca &c. vel composita ubi plures qualitates peccant, ut Frigida & Humida, Calida & Humida &c. Morbus dicitur etiam per Idiopathiam, Protopathiam, Deuteropathiam & Sympathiam. Item morbus est Simplex, Compositus, Multus, Complicatus, Connexus, Disjunctus, Magnus, Parvus, Benignus, Malignus, Brevis, Acutus, Longus, Continuus, Intermit-tens, Salutaris, Dubius, Lethalis, Sanabilis, Infanabilis, Exquisitus, Spurius, Hæreditarius, Nativus, Adscititiis, Sanguineus, Biliaris, Pituitosus, Melancholicus, Vernus, Æstivus, Autumnalis, Hybernus, Pandemius, Epidemius, Sporadicus.

MORBUS REGIUS, idem quod *lethærus*.

MORETUS mulierculis nostris usitatissimum potionis genus est, quod parari faci-

unt, ubi præsumptio imprægnationis adest, persuasum nimirum sibi habent, falsam imprægnationem eo exturbari, veram corroborari. Moretum dicitur, à Moris seu diamoro ingrediente.

MORIA, *stupiditas, fatuitas, stultitia, stoliditas &c.* est iudicii & intellectus defectus; Oritur præcipue ab imaginationis & memoriæ deliquis. A *μωρία* stultè ago.

MOROSIS, idem quod *Moria*.

MORPHÆA, idem quod *Alphus*.

MORS quid sit notum, causa ejus proxima est motus sanguinis interni cessatio, five ex defectu spirituum, five disproportionione humorum vitalium graviori, five alia causa sit.

MORSELLI, idem quod *Morsuli*.

MORSULI seu *Morselli*, *Tabulae*: medicamenta sunt quadrata ut plurimum, parata ex pulveribus & similibus saccharo soluto susceptis, superque tabulam ligneam, lapideam, cupreamve effusis; ut consolidentur. Germ. *Morsellen*.

MORSUS CANIS RABIDI, idem quod *Cynanthropia*.

MORTARIOLA seu cavernæ, loculamenta sunt, quibus singuli dentes sunt infixi. *Βότρυς Galeno, ὀλίμιακοι Poll. Rufo.*

MORUM, idem quod *Pladarosis*.

MOTOS, est linteum carptum, quod ulceribus inditur, quo etiam sanguinis fluxus sistitur.

fistitur. Vulgo *Carpi*. Α μολώ lintheamentum vulneribus indo.

MOTUS physice loquendo unicus tantum est nempe *localis*. In animalibus & homine duplex est : partium solidarum & fluidarum. Partium solidarum motus in genere *animalis* audit, eò quod à spiritibus animalibus tanquam causa principali producitur. Distinguitur in *spontaneum*, qui voluntatis imperio subjicitur, & *non spontaneum*, qui citra voluntatem nobis nec scientibus nec volentibus contingit. Illius exemplum sunt motus musculorum externorum, e. g. artuum; hujus verò motus cordis, peristalticus intestinorum. Subjectum motus sunt fibræ motrices carneæ, sive sibi relictæ & in membranas coagmentatæ, ut in ventriculo & intestinis; sive in musculos perfectos collectæ.

MOTUS PERISTALTICUS, vide *Peristalticus*.

MOXA notat medicamentum ustioni cutis destinatum, potissimum in curatione arthritidis & podagræ. Paratur verò ex lanugine artemisiæ, quæ à contritione plantæ exsiccata remanet.

MUCCUS, idem quod *Mucus*.

MUCAGO, est extractio viscida mediante aqua ex seminibus, gummi, radicibus &c. facta. Germ. Schleim.

MUCILAGO, idem quod *Mucago*.

MUCRO **CORDIS** five *Apex*, est inferior pars cordis cuspidata.

MUCRONATUM os, vide *Ensiformis cartilago*,

MUCUS Græcis *μύξα, λέμφοι, βλέννα, κόρυζα*. est excrementum liquidum, crassum & viscidum, quod ex processibus papillaribus per os cribriforme & glandulis proximis ad nares & palatum defluit.

MULIEBRIA, vide *Cunnius*.

MUMIA notat primo cadaver humanum in Ægypto potissimum, balsamatione artificiosa à putredine vindicatum. Deinde Helmontio aliisque significat corporis partem, tenuissimam, spiritualem, cuique pro natura sua ingenitam, in morte & post mortem, item in excrementis aliquandiu permanentem, cum affectionum, tum virtutum ejusdem intimarum & propriissimarum plurimum abundantem, beneficio cujus, interveniente transplantatione, varii, singulares & mirandi effectus præstari possint, tum in proprio tum alieno subjecto. Hinc orta est *virtus mumialis*, quæ à dicto autore ejusq; affectis pro causa curationum magneticarum aliarumque abstrusarum affertur; sed quam verè, ipsi viderint.

MUMISATIO denotat hodie præsevationem cadaverum omnis generis à putredine, quæ etiam balsamatio audit. Perfici-

tur

tur à nonnullis maceratione in ☿ * ci, ☿
♀, spiritu vini rectific. aliisque liquoribus. Vi-
deatur *Clauderus de Balsamatione.*

MURIA est aqua salsa, salugo, potissi-
mum ex aqua parata, qua condiuntur pisces
marini aliaque.

MUSCÆ CAPUT idem quod *Myocepha-
lum.*

MUSCULUS est pars Organica, duobus
tendinibus & fibroso seu carnosio ventre in-
structa, cujus officium est membra appensa
movere. Motio illa seu contractio fit, quan-
do à cerebro, per nervos ad tendines spiritus
animales fluunt, qui propter instinctus è ten-
dinibus versus medium musculi alicujus ven-
trem proritantur, ipsumque versus medium
contrahunt, iterumque actione absoluta, ver-
sus tendines recedunt. Veteres musculi cor-
pus in caput, ventrem & caudam diviserunt,
accipientes pro capite, musculi extremitatem,
parti ad quam fit contractio connexam; pro
cauda, musculi finem seu portionem parti
movendæ insertam, pro ventre denique par-
tem musculi intermediam, quæ carniū mo-
le tumidior conspicitur. Deinde pro motu
obeundo, supponebant musculum, circa ca-
put & ventrem intumescere, & deinde quo-
ad longitudinem decurtatum, partem appen-
sam sibi propius attrahere, sed quo ritu id fi-
ebat, magnum apud illos silentium est. Mu-
sculi

seculi sunt vel cavitatibus vel artibus destina-
ti, qui omnes à figuris, locis & actionibus va-
riis diversimodo denominantur Gr. *μῦς*. G.
ein Muscel.

MYCTERES, sunt nares, five humorum
pituitosorum, per processus papillares è ce-
rebro delabentium & stillantium, recepta-
cula.

MYDESIS, est corruptio five putredo,
ex nimia madore. A *μυδαία* nimio humore
& uligine vitior.

MYDRIASIS, est nimia pupillæ dila-
tatio, & diffusio visui hebetudinem adferens.
Ex *αμυδρως* obtuse, & *ὀργῶν* videre.

MYELOS, idem quod *Medulla ossium*, vel
cerebri vel medullæ spinalis.

MYLE, idem quod *Mola genu*.

MYLOGLOSSUM, est par musculo-
rum, quod circa dentium molarium postrema
oritur, & ligamento linguæ inseritur, lingu-
amque sursum convertere perhibetur. Ex
μύλη mola five dens molaris, & *γλῶσσα* lin-
gua.

MYLPHÆ, sunt palpebrarum defluvia:
item medicamenta adversus capillorum de-
fluvia.

MYOCEPHALUM, est inchoatus u-
væ tunicæ prolapsus, muscæ capiti similis.
Ex *μύια* musca, & *κεφαλή* caput.

MYO-

MYODES PLATYSMA, est musculo-
sa expansio lata in collo, ibi à carnoso panni-
culo orta. Ex $\mu\upsilon\varsigma$ musculus, $\epsilon\iota\delta\odot$ forma, &
 $\pi\lambda\alpha\tau\upsilon\varsigma$ latus.

MYOLOGIA, est musculorum enarra-
tio seu descriptio. Ex $\mu\upsilon\varsigma$ musculus, & $\lambda\acute{\epsilon}\gamma\omega$
narro.

MYOPIA, est quidam visus in rebus di-
stantibus cernendis obscuritas, sed tamen in
propinquis perspicacia. Ex $\mu\upsilon\varsigma$ mus, quia
murium visum referunt, & $\omega\psi$ oculus.

MYOPIASIS, idem quod *Myopia*.

MYOPS, est qui Myopia laborat; Ori-
tur ex eo, quod radii solares nimia copiâ intus
subeunt, objectum percipiendum confuse
cerebro repræsentant. Medemur myopiæ
vitris concavis. Ex $\mu\upsilon\varsigma$ mus, & $\omega\psi$ ocu-
lus.

MYRACH, Arabica vox est, & idem
sonat quod *Epigastrium*.

MYRACOPUM, est Unguentum las-
situdinem auferens. Ex $\mu\upsilon\acute{\rho}\alpha\gamma$ unguentum, &
 $\kappa\acute{\epsilon}\pi\odot$ labor.

MYRMECIA est verrucarum species,
sunt thymo duriora humilioraque, quæ radices
altius aigunt, majoremque dolorem mo-
vent, infra lata, supra autem tenuia, minus
autem sanguinis mittunt: magnitudine vix
unquam lupini modum excedunt. Nascun-
tur

tur in palmis aut in inferioribus partibus pedum. *A μύρμηξ formica.*

MYRINX, idem quod *tympanum.*

MYRON, idem quod *unguentum.*

MYROPOLA est Unguentarius, qui unguenta vendit. *Ex μύρον unguentum, & πωλέω vendo.*

MYRTUM, est caruncula in muliebri pudendo, circa rimam, à corrugatione vaginæ excitata.

MYSTAX, est labium superius, ejusque pili in lateribus excrecentes. *A μαστίονα mando.*

MYRUS est pulvis decurtatus aut mutilus, sensim decrescens, vel accrescens, instar caudæ muris. *Ex μῦς mus, vel μέρις, pars divisa, & ἔργον cauda.*

MYXA, est mucus sive humor pituitosus, ex processibus papillaribus ad nares descendens.

N.

NÆVI sunt quædam maculæ nativæ, eaque duplices, protuberantes & planæ, quæ sunt figura varia & colore diversimodo. Ea gravidis ex imaginatione falsa, ebrietate, ecstasi &c. eveniunt. *Germ. Muttermahle.*

NARCOSIS, est stuporis inductio, ut fit in paralyfi; vel ex opio, aliisque stuporem inducentibus. *A ναρκόω stuporem induco.*

NAR-

NARCOTICA sunt medicamenta, quæ stuporem inducunt, & dolorem sistunt. A *ναρκόω* stuporem concilio : Latinis *Torpor* *Stupor* & *Hebetudo* sensus motusque, *νάρκη*, *νάρκημα* Gal. *νάρκωσις*.

NASALIA, idem quod *Errhina*.

NASCALIA, sunt globuli, ex eadem substantiâ quâ pessaria formantur, qui matricis cervici immittuntur.

NATA, idem quod *Natta*.

NATES CEREBRI, sunt duæ prominentiæ orbiculares, post nervorum optico-
rum Thalamos, quæ superiori caudicis medullaris parti accrescunt, in homine minores sunt, in brutis verò majores. Gr. *γλαστοί*.

NATTA est tumor magnus & mollis, sine dolore & colore, in dorso præcipue excre-
scens, quandoque tamen in humero & aliis partibus erumpens, ex tenui quidem radice pendens, ita tamen incrementum sumens, ut aliquot libras pendeat & Melonis vel Cucurbitæ quantitatem æquet; ejus materia est adiposa, ideoque ad steatomata referri debet.

NATURA, idem quod *Cannus*.

NATURALIS FACULTAS, est actio qua corpus, nobis insciis per spiritus animales & sanguinem temperatum, nutritur, augetur & conservatur; unde etiam excretiones, coctiones & generationes dependent.

NA-

NAVICULARE OS, dicitur & *ναυκός* & cymbiforme, est tertium os tarsi in utroque pede.

NAUSIOSIS idem quod *Anastomosis*.

NAUSEA est fastidium & conatus ad vomitum irritus cum anxietate circa præcordia & salivatione oris, ab irritatione acrimoniæ vitiosæ in ventriculo, quæ tamen ad vomitum insufficiens est,

NECROSIS est sugillatio alicujus partis.
A νεκρῷ morte afficio.

NECULA notat 1. *albuginem* tenuem. 2. nubeculam, de qua infra.

NECTAR, est potus Deorum, ut *Ambrosia* cibus. Medicis autem sonat potus medicamentosus, colore tamen gustu & odoratu gratissimus.

NEMOMENA, vide *Nomas*.

NEPENTHES; Laudanum opiatum, medicamentum verè laudatum. *Theodorus Zwingerus* vir summus & insignis Medicus, primum illud ita appellari censuit. *Nepenthes*, quod latine dicitur quasi nullus luctus; ob summos & admirabiles quos exerit effectus laudani nomen ei aptissime & summo jure competit. *Nepenthes* remedium *Helene* fuisse dicitur, quo omnes à corde languores & ægritudines sustulerit, & hilaritatem lætitiæque induxerit. Legitur apud *Homerum* Od. δ. *Πάριανον ἡπύρην* remedium tristitiam ani-

mô eximens. Dicitur autem à *νῆ* priv. & *πινθ* G-luctus.

NEPHELÆ, sunt tenues oculorum albedines. Item nubeculæ medio urinæ innatares. Ita dicuntur etiam maculæ albæ, quæ in unguium superficie nubeculorum speciem præsentant. Græcis *νεφέλη* & *νέφος* G-nubes, nebula.

NEPHRITICA, sunt medicamenta, renum morbos auferentia. A *νεφρός* ren.

NEPHRITICUS est, qui renum dolore laborat, five qui ex renibus laborat.

NEPHRITIS, est dolor renum, five ab intemperie & inflammatione, five à calculo & arenulis, five irritatione plexus nervi renalis productus, cum vomitu & tensione femoris. A *νεφρός* ren. Germ. Nieren-Weh / Steinschmerz.

NEPHROS, est ren, utrinque in abdomine unus, qui circa lumbos, sub hepate & liene, situs est; figura est instar phaseoli; substantia ejus ex innumeris glandulis & canaliculis exiguis constat, quæ serum suscipiunt & ad carunculas papillares deducunt, ut tandē per pelvim, ureteres, & vesicam foras eliminetur. Germ. die Niere.

NERVINA sunt medicamenta quæ ob particulas vel volatiles Θnas alcalicas, vel ὀσας balsamicas, vel fixas alcalinas morbis nervosi generis præcæteris conveniunt, tum
spiri-

spiritus augendo, tum acrimoniam eidem, impactam invertendo, aut demulcendo.

NERVUS est pars fibrosa, rotunda, longa, alba, instar cannæ Indicæ porosa, spirituum animalium deductioni inserviens, ut hoc ritu partes corporis mobiles & sensibiles fiant. Intra cranium à medulla oblongata decem Nervorum paria originem sumunt: ut nervus odoratorius, ophthalmicus, oculorum, motorius, patheticus, gustatorius, timidus, auditorius, parvagus, linguæ motorius, & cervicis musculorum motor. Intra cranium septem duntaxat paria veteres agnoscebant, quæ hoc disticho continentur:

Optica prima; oculos mover altera; tertia gustat,

Quartaque; quinta audit; vaga sexta est; septima lingue.

Infra cranium triginta paria enumerantur; nempe septem ex colli lateribus; duodecim ex medulla spinali in dorso: quinque ex lumbis, & sex ex osse sacro: Nervi omnes infra cranium oriuntur à medulla spinali, qui per lateraliteria vertebrarum foramina artibus & ventribus destinantur. Nervus, tendo & ligamentum malè à Chirurgis confunduntur. Græcis Νεύρον.

NEURODES, est species febris lentæ, sic à doctiss. Willisio dicta; eò quod liquor ner-

nervus ab in dolo sua desciscens, & crasi sua vitiat, Atrophix causa existit. Ex νεῦρον nervus, & εἶδος forma.

NEUROLOGIA, est elegans nervorum descriptio; quam *Thomas Willisius* omnium præstantissime exhibuit. Ex νεῦρον nervus, & λέγω narro, describo.

NEURON, idem quod *Nervus*.

NEUROTICA, eadem sunt quæ *Nervina*.

NEUROTOMIA, est anatomica nervorum sectio. Item nervorum punctura. Ex νεῦρον nervus, & τέμνω secō.

NEUROTOMUS est, qui punctura nervorum laborat. Vel qui nervos anatomicè dissecat. Ex νεῦρον nervus, & τέμνω secō.

NEUTER STATUS Medicis dicitur ille in quo corpus nec perfecte sanum, nec absolute ægrum est, sed inter utrumque quasi ambigit. Duplex statuitur *decidentia* quando morbus instat & sanitas exinde labefactatur; Et *convalescentia*, quando morbus quidem devictus, nec tamen perfecta sanitas iterum restituta.

NIDOR dicitur odor fœtens & redolens adustionem, præsertim pinguium.

NIDOROSA DYSPEPSIA, seu cruditas est quando odor ante descriptus in ventriculo generatur, id quod percipi potest ex saliva, ructu, vomitu.

NIDUS, idem quod *Focus*.

NOCTAMBULO, seu *Noctambulus*, est qui inter dormiendum & somniandum è lecto nudus surgit, januas & fenestras aperit, & per loca quævis alta, etiam periculosissima obambulat, absque ejus perceptione aut iudicio : Causa ejus non facile explicabitur nisi somnus in totalem & partialem dividatur; *totalis* est ille somnus vulgaris, *partialis* vero in hoc affectu locum tenet, quia objecta quidem videntur & sensorio communi offeruntur, sed ad imaginationis locum, ut percipiantur, non penetrant. Græcis *νυκτοβάται*, *νυκτοβάταις*. Germ. *Nacht-Wanderer*.

NOCTILUCA inter alia notat inventum recentius, corpus nempe duplex, solidum & liquidum, ex diversis subjectis arte chimica paratum, quod in tenebris lucem emittit. Paratur tum ex creta & spir. nitri; tum Urinæ magmate & arena. Vid. *Boyle* de Noctiluca aereâ & Glaciali.

NODULUS, *Nodus*, *νεενυθόβλιον* est sacculus linteus, medicamentis morbo convenientibus impletus, qui in cantharo cerevisiæ aut vini pleno inditur, cujus tinctura ægris propinatur.

NODUS, idem quod *Ganglion* & *Nodus*.

NOLI ME TANGERE, est species cancri, cum in facie, præsertim supra mentum, circa

circa os & nasum. Oritur tumor vel ulcus, exulcerati canceri speciem gerens, lente in initio crescens, quasi pustula parva, toto anno manet, quod aliàs minus sævum quam cancer, & cancer plus rodit uno die quam noli me tangere uno mense.

NOMAS, est ulcus putridum & depascens. A νέμω depasco. Unde apud *Herodotum* νέμω νεκρῶν depasco cadaver: Nemomena sunt quæ excrescentem carnem exedunt.

NOSOCOMIUM, est domus publica, seu Hospitium commune, in quod pauperes ægri recipiuntur decumbunt, & curantur. Ex νόσος morbus, & νομέω curam gero. *Nosocomia* est ægrorum curatio. Germ. ein Siezchen-Haus / Lazareth.

NOSOLOGIA, idem quod pathologia. A νόσος morbus, & λέγω narro.

NOSOS idem quod *Morbis*. A νεσέω ægroto.

NOTÆ MATERNÆ, idem quod *Natus*.

NOTHÆ COSTÆ, sunt costæ quinque (in utroque latere) inferiores, spuria dictæ, sic vocantur quia non ut aliæ costæ cum sternō cohærent: neque sunt veluti aliæ, osseæ, sed ferè cartilagineæ. A νοθεύω adultero. Germ. Die Bastard-Rippen. *Morbi* etiā *nothi* dicuntur, qui ordinariam & regularem nor-

mam excedunt, ut febres tertianæ, quartanæ, & quotidianæ nothæ; pleuritis notha &c.

NOTUS, est tergum, sive dorsum, quod est posterior thoracis pars. Germ. der Rücken.

NOVACULA, est culter chirurgicus, cuius forma, propter diversimodam operationem, variat: ideoque vix describi potest. *Culter tonsorius* Cic. ξύργον, ξύργος, ξυστήρ, Ammonio, μάχαργα κερμηή eadem licentia à Plutarcho in Dione dicitur, qua *culter tonsorius* à Cicerone, siquidem tondendi ratio novaculæ aliena est. Aliud enim est ξυρεῖσθαι radi, aliud κερμεῖσθαι tonderi. Germ. ein Scher-Messer.

NUBECULÆ sunt particulæ leves, se mutuo, laxo amplexu comprehendentes, urinæque innatantes. Græcis νεφέλαι.

NUCHA, est posterior pars colli, cervix dicta, per cuius cutim Setacea trajiciuntur.

NUCIOSITAS, idem quod *Myopia*.

NUMERO non solum fructus & semina metiuntur, sed & animantium partes, ut vitelli. Vulgo sic notatur, No. vel Num.

NUTRIMENTUM, idem quod *Alimentum*.

NUTRITIO est auctio naturalis, quæ continuum substantiæ corporeæ defluxum, alimentis idoneis restauramus. In pharmaceuticis *Nutritio* denotat imbibitionem liquoris qui corporibus siccis aspergitur. Sic lithargyri-

gyrium nutritur aceto ; hinc unguentum *nutritum*.

NUX, est species doloris capitis, quæ magnitudine nucis sentitur ; sicut ovum, clavus, aliæque species.

NYCHTHEMERUM, est tempus, denotans spatium viginti quatuor horarum. Ex *νύξ* nox, & *ἡμέρα* dies.

NYCTALOPIA, est duplex : prima est visus hebetudo nocte vel in locis tenebrosis, citra ullum in clariore impedimentum : altera est hebetudo in clariori diei lumine, nocte verò & in umbris clara perspicuitas. Ex *νύξ* nox, & *ὀπτομα* video.

NYMPHÆ, sunt colliculi seu summa pudendi muliebris labia, sic dicta, quod aquis è vesica profluentibus adstare reperiantur. Græcis *Νύμφη*, *μύρτον*, *ὑποδερὶς*, *κλητορὶς*, *ὑπιδερὶς*, *κέρκωσις* ubi increverit. Item cavum inferioris labri. Poll. *τύπη*.

NYMPHOMANIA, idem quod *Furor uterinus*.

NYMPHOTOMIA, est nympharum excisio, quarum nimia protuberantiâ in nupturis virginibus, sponsus copulâ quandoque frustratur, aut saltem difficulter admittitur ; earum excisio *Ægyptiis* frequens est. Ex *νύμφη* Nympha, aquarum & fontium Dea, & *τέμνω* seco.

O.

OBAUDITIO idem quod surditas.

OBELÆA, est futura sagittalis in cranio, quæ antè coronalem & postèrè lamdoidem futuram attingit; fit enim ex mutua ossium bregmatis conjunctione. Græcis ab ὀβελός veru.

OBLATÆLAXATIVÆ & purgantes, sunt ex farina cum saccharo & speciebus purgantibus.

OBLIVIO, est rerum antea perceptarum, cerebro, delapsus. Hoc fit cum impressio rerum percipiendarum, cerebrum leviter tetigerit; quemadmodum motus levis vix sentitur, ita vis leviter impressa facile elabitur. Gr. Ἀπληπμοσύνη, μνήμη.

OBOLUS, est dimidium scrupuli; pendet grana decem: sic à Medicis scribebatur olim ∞, nunc verò character iste β in usu est.

OBSTRUCTIO est meatuum, à contractione, vel corpore impacto, occlusio. Germ. eine Verstopfung. Gr. ἐμφραξις.

OCCIPUT est posterior cranii pars. G. das Hinter-Haupt.

OCHEMA, est liquor seu vehiculum aliquod, quo medicamenta miscentur. ὀχημα τῆς τροφῆς est vehiculum alimenti, sive serum in sanguine. Ab ὀχέω veho.

OCH-

OCHTHODES, sunt ulcera, quorum labia callosa vel verrucosa, non maligna tamen. Ab ὄχθη ripa, & ἰδὼς forma.

OCULARES DENTES, idem quod *Cynodontes*.

OCULUS, est organum visus externum; componitur ex musculis sex, duobus nempe rectis, totidemque transversis, quibus in brutis septimus additur. Tunicas habet septem, adnatam, innominatam, corneam, uveam, retiformem, crystallinam, vitream. Humores tres, aqueum, crystallinum & vitreum. Habet item Nervum opticum, iridem & pupillam. Germ. das Auge.

OCULI, sunt etiam florum prodromi, quæ etiam gemmæ dicuntur.

ODAXISMUS, est gingivarum pruritus, quando dentes infantibus erumpunt. Ab ὀδάξω prurio.

ODONTAGRA vide *forfex*.

ODONTAGOGUM idem.

ODONTALGIA, est dentium dolor: causa est irritatio nervuli dentibus inserti orta à particulis acribus erodentibus, vel cum sanguine & fero eò delatis, vel in dentium cavitate ex corruptis cibis collectis. A *Strobelbergero* podagra dentium vocatur; Germ. Zahn-Schmerzen. Ex ὀδὺς dens, & ἀλγίω doleo.]

ODONTIASIS, idem quod *Dentitio*, & *Odontophya*.

ODONTICA, sunt medicamenta quæ adversus dolores dentium adhibentur. Ab *ὀδὺς* dens.

ODONTOIDES, quod denti simile est; ut dens secundæ vertebræ & aliorum ossium. Ex *ὀδὺς* dens, & *εἶδος* forma.

ODONTOPHYJA, idem quod dentitio, sive dentium eruptio. Ex *ὀδὺς* dens, & *Φύω* cresco.

ODORAMENTUM, est medicamentum odoris gratia adhibendum; componitur ex ladano, styrace, benzoin, moscho, zibeto, &c.

ODORATUS, est sensus, quo ex motu & irritatione nervorum, nasi membranis inferiorum, effluvia odorifera sensorio communi offeruntur & repræsentantur. G. *der Geruch*.

OECONOMIA, est rei familiaris dispensatio. Notat etiam dispositionem quamlibet in genere; hinc dispositio corporis animalium dicitur œconomia animalium. Ex *οἶκος* domus, & *νέμω* distribuo.

OEDEMA, ab *Hippocrate* aliquando latè, pro omni tumore p. n. sumitur, strictè verò, est tumor p. n. à pituitâ originem trahens, albus, mollis, indolens, per congestionem frequentius, quam per affluxum humorum, genitus; sine pulsu, & digitis facile, cedens.

Ejus

Ejus origo præter pituitam posset esse lymphæ vel succus nutritius extravasatus, & in gelatinam congelatus. Ab οἰδέω tumeo, inflatus sum. Barbaris *Undemia*. Ein dicker Wässerichter Geschwulst an Schenckeln.

OENELÆON est mistura vino & oleo constans.

OENOIDES, est vinum dilutum; aut latex vino, analogus. Ex οἶν & vinum, & εἶδος forma. Germ. Gewässerter Wein.

OENOMEL, est mel vinosum. Ex οἶν & vinum, & μέλι.

OESOPHAGÆUS, est musculus, œsophagi constrictor, sphincter dictus.

OESOPHAGUS, est fistula membranacea, à faucibus ad stomachum tendens, qua cibus in ore masticatus & saliva mixtus ad ventriculum transit: tunicas habet quinque *prima* & *extima membranacea* quo etiam ventriculus vestitur, à peritonæo, sumit originem. *Secunda* est *musculosa* quæ duplici fibrarum muscularium serie constat, quarum superior spiraliter descendit à superiori parte, ad inferiorem, inferior autem à stomacho spiraliter ascendit superiora versus. *Tertia* iterum *membranacea* est, qua mediante musculari & nervea colligantur. *Quarta* prorsus *nervea* est, quæ tendinem constituit muscularis tunicæ. *Quinta* glandulosa est ex

glandulis minimis conglomeratis constans. Similis structura etiam in ventriculo & intestinis reperitur. Fortè ab οἶσος vimen, quia fibræ ejus viminis instar contextæ sunt: vel ab οἶσω Fut. A φέρω feram, quia omnes cibos versus ventriculum fert, & φάγω edo. vocatur item *gula*, λαμὸς στομαχῶ, ἰαθμὸς *Eustat.* Germ. *der Schlund.*

OESYPUS *Plin.* lana fuccida eidem, velus fuccidum *Mart. Ovidius*, *OEsypum* exponit succum ab immundo ovis vellere demptum. *Plin.* lib. 29. sordes sudoremque lanis ovium adhærenteis. Versantur itaque non parvo in errore, qui *OEsypum* interpretantur pro scybalis & stercoreis pilulis ovium lanæ in hærentibus; cum *Plinius* eodem in loco nomine alio eas donet, videlicet sordes caudarum in pilulas concretas appellans. οἶσπις, quasi οἶσος πυπῶ, & οἶστυπη.

OFFICINA Medicis denotat locum aservandis medicamentis tam simplicibus quam compositis destinatum. Hinc cum cognomine dicitur pharmaceutica. *Cine Apotheke.*

OFFICINALIA medicamenta sunt ea, quæ in officina ad usum extemporaneum servantur nec de novo parari debent. e. g. theriaca &c. opponuntur *Magistralibus.*

OLECRANUM five *Ancon*, est processus major ulnæ five ossis cubiti primi. Item suprema humeri pars. Ab ὀλένη cubitus, & κεφάλον caput.

OLECRANUS, idem quod *Anconæus*.

OLFACTUS, idem quod *Odoratus*.

OLIGOPHOROS, est vinum tenue, paucis spiritibus gaudens. Ex ὀλίγον paucum, & φέρω fero. Germ. ein leichter Wein.

OLIGOTROPHIA, est imminuta nutritio. Ex ὀλίγη pauca, & τροφή alimentum.

OLIGOTROPHUS, est cibus minus nutriens, cui opponitur polytrophus. Ex ὀλίγον paucum, & ἡρέφω nutrio. G. Speise Die wenig nährt.

OMASUS est tertius ventriculus animalium ruminantium ut boum & ovium, continens plures plicas majores & minores.

OMENTUM, *Reticulum*, five intestinorum operimentum, est membrana duplicata, intestinis instrata, pinguedine & vasis ad instar retis piscarii intertexta, glandulis quoque duabus aut tribus dotata, Ventriculo, Colo, & Pancreati annexa, ut intestina calore suo foveat, utilis: habet lactea quædam vasa & lymphatica, item ductus & sacculos adiposos per plures, de quibus videatur *Anatomia nostra reformatæ*. Græcis ὠτίπλεον. Germ. Das Netz.

OMOPLATA & *Homoplata*, idem quod *scapula*. Ex ὤμῳ humerus, & πλατὺς latus.

OMPHACION est succus uvæ acerbæ; in officinis vocatur *Agresta*.

OMPHALOCELE, est Hernia Umbilicalis: quando nempe Omentum vel intestina circa umbilicum protuberant: quod sit relaxatione vel ruptione peritonæi ex ὀμφαλὸς umbilicus, & πῆλη tumor.

OMPHALOS, vide *Umbilicus*.

ONCOS ὄγκῳ tumor. Hinc in scholis Medicis frequens est κατ' ὄγκον i. e. secundum molem seu materiam sensibilem crassior. Huic opponitur κατ' ἐνεργειαν i. e. secundum virtutem seu partes subtiliores & insensibiles.

ONEIROGSMOS ὀνειρωγμὸς pollusio nocturna.

ONYX, vide *Unguis*.

OPERARIUM Gr. ἐργαστήριον denotat eam furni chimici partem in qua vasa collocantur & operatio contingit.

OPHIASIS, est capillorum morbus, quo extenuati, hinc inde spatiis intermissis, macularum serpentis instar, decidunt. Ab ὄφης serpens, & ἴσων simile.

OPHRYS supercilium vid. *cilium*.

OPHTHALMIA, quam *Celsus* lippitudinem vocat, est tunicarum oculi inflammatio, orta à sanguine arterioso, ob impeditum
per

per venas refluxum, ibidem collecto & extravasato. Ab ὀφθαλμός oculus. Germ. *en-
hündung der augen.*

OPIATA, sive electuarium, est medicamentum internum, quod consistentiâ opiatae Officinali (ut *Theriaca* vel *mihidatio*) simile, ex variis rebus melle vel syrupo exceptis, in plures doses est concinnatum. Dicitur ita quod ut plurimum opium recipiat ut *Theriaca*, *Mithridatiū*, *Diascordium*, *Philonium*, *Requies Nicolai* &c.

OPIOLOGIA est opii descriptio, ab ὀπιό succus, & λέγω narro.

OPISTHOTONOS, est tetanus, sive tensio musculorum cervicis versus posteriora, cujus causa aliquando musculorum cervicis paralytis existit, unde antagonista partem intermediam nimis movent, vel quando serosa materia & acris tendines invasit vel quando spiritus animales præter consuetudinem, fistulas carnosas subeunt, & non facile recedunt, ita ut fistulae carnosae admodum intumescant, & corrugentur. ex ὀπισθεν à tergo, pone, & τείνω tendo.

OPIUM, est succus papaveris condensatus; purissimum opium fit ex lachrymis albis. Ab ὀπός succus.

OPPILATIO idem est quod *obstructio*.

OPPILANTIA & oppilativa notat obstructuentia, seu adstringentia.

OPTICUS NERVUS sive visorius, est quo species visibiles ab oculo receptæ ad sensori-

tori.

lorium commune deferuntur; utriusque nervi origo ex thalamis nervorum opticorum provenit, postea hi nervi coeunt, & iterum cranium subituri ab invicem sejunguntur. Ab ὀπτομα video.

OPTICA sunt medicamenta quæ adversus oculorum affectus valent.

ORBICULI sunt *rotule*.

ORCHIS, est testiculus; cujus substantia in viris nihil aliud est, quam minutissimorum vasculorum semen conficientium congeries: ast in fæminis longe aliter se res habet; componuntur autem in iis, ex multis membranis ac fibrillis laxè sibi invicem unitis, in quarum intercapedine plurima corpora alba reperiuntur, quæ ipsi aut secundum aut præter naturam insunt, ovula nempe vel vesiculæ minimæ. Hinc testiculi fæminarum rectè ovaria vocantur. Vocantur item *Testes*, *colet* Cic. & Mart. *Vasa* Plauto, ὀρχεῖς, δίδυμοι μέζα Hesiod. μόδεα Homer. ὀρχειδία ὀλκοί Oropiano. Germ. Hoden.

ORCHOTOMUS est, qui testiculos excindit; qua operatione animalia castrantur, ne cum aliis coeant. Ex ὀρχῆς testiculus, & ἰέμενω feci.

OREXIS, est naturalis cibi appetitus, is oritur à fermento acri ab arteriis celiacis ventriculo illato, quo tunica nervosa, ejusque

que nervi inordinatius moventur, ad alimentum idoneum appetentum. Ab ὀρέζομαι cupio. Germ. die Lust zuessen/ Appetit.

ORGANUM ex pars, quæ ad sui constitutionem, actionesque perficiendas, rectam & determinatam, sensibilemque conformationem requirit; ut brachium, musculus, cor, &c.

ORGASMUS proprie denotat in animalibus anxiam istam veneris appetentiam, qua determinatis anni temporibus agitantur & summè irrequieta redduntur. Deinde notat quamlibet sanguinis in corpore humano turgescientiam tam secundum naturam quam p. n. Illius exemplum præbet turgescientia sanguinis in corpore muliebri quando menses instant vel fluunt, ex quo impetu dolor dorsi & pulsatio, capitis dolor, hypochondriorum, inflatio aliaque symptomata dependent. Tandem stricte notat motum p. n. partium corporis fluidarum qui sub morborum incurfu, imprimis febrium observatur. Ab ὄργασιν.

OROBIDES, est hypostasis sive urinarum subsidentia, ervis aut orobis similis. Ex ὀροβιδιον ervum, & εἶδος forma,

ORTHOCOLON, est articuli præternaturalis rectitudo. Ex ὀρθόν rectum, & ὦλον membrum.

ORTHOPNOEA, est vitiosa respiratio, qua

qua ægri non nisi cervice erecta respirare que-
unt ex *ὀρθός* rectus, & *πνέω* flatus; spiritus, spi-
ratio. Germ. *Schwerer Odem*.

ORTHOSTADIOS notat eum qui
quamvis æger, tamen adhuc *ὀρθοσταδῆν* vivit,
i. e. qui leviter ægrotat, ut nondum decum-
bere cogatur.

OS est substantia dura, frigida & sicca, ex
particulis terrestribus & salinis maximè con-
stans, ut sic corporis stabilimentum; ejusque
motum facilem reddat & in munimentum,
quibusdam partibus se præbeat, destinata.
Ossium numerus *Archangeli* 249. constituitur.
Alii communiter 304. quidam tot, quod uni-
us anni dies. Numerus tamen incertus est;
quia ossa infantium ab adultis differunt; Item
quod ossa sesamoidea & dentes in ipsis adul-
tis & senibus certo numero non determinan-
tur. Variant figura, quædam rotunda, pla-
na, acuta, obtusa, concava, spongiosa, so-
lida, oblonga, triangularia &c. Græc. *ὀστέον*
Germ. *Bein*. Phythologicè ossiculi vocabu-
lum imponitur lapideis corticibus, qui nu-
cleos circumdat. G. *der Stein in den Früch-
ten Kern*.

OSCITATIO, *Oscedo* Agell. Græc. *χάσ-
μα* est levis quidam motus convulsivus, mu-
sculorum faciei inferiorem maxillam aperi-
entium. Quidam quod sit motus levis, quo
hali-

halituosa excrementa, in vicinis partibus hærentia, illasque irritantia, expelluntur. Germ. Das Gehen.

OSCULA sunt extremæ vasorum aperturæ.

OSCULUM UTERI, est illa uteri angustia, qua vagina in ipsum uterum definit, in virginibus tam exigua est, ut stylum tenuiorem solummodo excipiat, & nullo conatu vel minimus digitus in eam intrudi possit, ex ea etiam menstrua fluunt. Prominet in vaginæ capacitatem, tunc piscis ori, aut ut *Galenus* mavult, glandi virili per simile est; rimam habet transversam; in virginibus osculum illud exiguum, at in mulieribus quæ sæpe pepererunt, majus evadit; si nimium laxetur, vel exulceretur, cicatrice obducatur, vel humidum nimis fiat, sterilitas sequitur. Germ. Der innere Muttermund.

OSIS ὠσις pulsus, pulsio, notat in specie motum istum, quo mediante pulsu cordis sanguis in partes distribuitur, sive secundum sive p. n. Olim ipsi opponeretur ἐλξις tractio. Putabant enim veteres mediante dolore aliisque modis posse sanguinem in partes solidas derivari citra pulsum. Verum hæc sententia per circulationem sanguinis explosa est.

OSTEOLOGIA est de ossibus enarratio seu descriptio. Ex ὀστέον os, & λογία.

OSTEON, vide Os.

OSTOCOPI, sunt dolores ossium, sive potius dolores periostei aut nervorum, ossa subeuntium : ossa enim quatenus ossa non sentiunt. Ex ὀστέων os, & κόπος labor.

OSTRACODERMA dicuntur animalia, quæ dura quadam crusta vel extoto, velex parte cinguntur ut *cancris*, *cochleæ terrest.* *conch.* &c. Dicuntur etiam *Testacea*.

OTALGIA, est dolor aurium, à quacunque occasione orta, ab ὅς auris, & ἀλγίω doleo. G. Ohren;wang / Ohren;Schmerz.

OTENCHYTA, *Clyster auricularius* Celso, ἀνλός Aegin. est siphunculus, quo medicamenta auribus immittuntur. Ex ὅς auris, & ἐγχύω infundo.

OTICA sunt medicamenta, adversus aurium morbos. Ab ὅς auris. Germ. Mittel zum Gehör.

OVARIUM, est testis muliebris. Vide *Orchis*. Germ. der Eyer;Stock.

OVIDUCTUS, idem quod *Tuba Fallopiana*.

OVUM est species doloris capitis, quæ sentitur magnitudine ovi : & sic à figura, quam ovum occupat, denominationem accepisse videtur.

OXELÆUM, est mixtio aceti cum oleo. Ab ὄξυ acidum, & ἔλαιον oleum.

OXYBAPHON idem quod *Acetabulum*.

OXYCRATUM, est aceticum aqua mix-
tio : pulsa vel posca dictum. Ab ὄξυ ace-
tum, & κερᾶννυμι misceo.

OXYDERCICA, sunt medicamenta
visum acuentia. Ex ὄξυ acutum, & δέγκω vi-
deo.

OXYGALA, est lac acidum. Ex ὄξυ, &
γάλα Lac.

OXYMEL, est compositio, in formam
syrupi, ex aceto & melle. Ab ὄξυ acetum,
& μέλι mel.

OXYREGMIA, est acidus è ventriculo
ructus. Ab ὄξυ acidum, & ἐρῶγω ructo.

OXYRHODINUM, est acetum rosace-
um. Ab ὄξυ acetum, & ῥόδον rosa.

OXY S acidus, acutus.

OXY SACCHARUM est medicamen-
tum liquidum ex aceto & saccharo para-
tum.

OXT N O Σ Η Μ Α, idem quod *morbus acu-
tus*.

OZÆNA, est ulceratio interioris naris,
tetrum odorem spirans. Ab ὀζω olfacio.

OZE vocatur *Celso* foetor oris, qualis ante
febres cum frigore sentitur. l. 3. c. 11.

P.

P notat in pharmaceuticis pugillum.

PACHUNTICA, sunt medicamen-
ta incrassantia, quæ sunt potestate frigida, &

crassis ramosisque partibus prædita, quæ dum succis tenuioribus permiscentur, partes eorum conjungendo, & inter sese connectendo, crassiorem & stabiliorem consistentiam ipsis tribuunt, ut Bolus armena, Amylum, Nymphaea, Amygdalæ, Papaver. A *παχύνω* in-
crasso.

PÆDOTROPICA est pars Hygieinæ, spectans ad puerorum regimen. Ex *παις* puer, & *τέχνη* ratio, modus. Vel à *τρέφω* nutrio.

PALATUM, est superior oris pars, instar tholi leviter concavum, unde & oris cœlum appellatur. Item *ὤρεθρον*, *ὄρεθρος*, *ὄρεθρον* Galeno. Germ. der Obertheil des Mundes / der Gaumen.

PALINGENESIA, est regeneratio, qualem Chimici nonnulli statuunt, quando plantam, post destructionem igne factam, ex sale suo vel cineribus iterum produci posse contendunt.

PALLIATIO, five cura palliativa, est therapeia, qua morbi incurabiles, quantum fieri potest, medicamentis localibus, mitigantur.

PALINDROME, est morbus recidivus. Ex *παλιν* iterum, & *δρομή* cursus.

PALMA est interior manus pars, vola dicta.

PALMUS, est tremor & palpitatio cordis, à convulsione aut irritatione nervorum, cujus causa in sanguine vel succo nervoso consistit, vel in aquâ pericardii. A *πῦλον* vibro, quatio. Germ. Das Herz-Beben.

PALPEBRÆ sunt integumenta oculos claudentia & tegentia : constant ex cute, membrana carnosâ, musculis, tunica, tarsis & ciliis ; suntque vel superiores vel inferiores. Germ. Die Augen-Lieder.

PALPITATIO CORDIS NATURALIS, fit in systole cordis, dum conus, & latera simul contracta angustantur, basis cum vasorum radicibus, ob sanguinem illic aggestum, & nonnihil hærentem, aut repercussum ampliata extumescit. Sæpe à spasmodis cordis, præternaturaliter palpitatio inducitur, vel à materia crassa, aut irritante, quæ cordi inhæret, concitatur. G. Das Herzklopfen.

PAMPINIFORMIA VASA sunt vasa præparantia dicta, seu arteriæ & venæ, quæ ad testes tendunt, & pampinos æmulantur.

PANACEA, est medicamentum universale, omnes morbos indifferenter curans ; sed an detur, dubito: de tinctura solis, lapide philosophico, plurima plurimi jactant. Ex *παν* omne, & *ἀνέμου* fano, medeor.

PANARITIUM, idem quod *Paronychia*.

PANCHRESTUM dicitur medicamentum, quod omnibus vel saltem plurimis usibus infervit. Ex πανν omne & χρεσός utilis.

PANCOENUS, idem quod *Pandemus*.

PANCHYMAGOGA, sunt medicamenta purgantia, quæ vim habent, omnes humores vitiatos è corpore educendi. Ex πανν omne ; χυμός saccus, humor, & ἄγω duco. Germ. ein allgemein ausführend Mittel.

PANCREAS, *Pancration*, *Pancreon*, *Callicreas*, *Callicreon* & *Lactes*, Synonyma sunt. Græc. *πᾶνκρεας*, est glandula conglomerata in abdomine, sub posteriore ventriculi parte sita & duodeno intestino alligata, usque ad hepatis & lienis regiones extensa, cujus munus est succum lymphaticum volatilem & insipidum, per proprium ductum ad duodenum, ulterioris chyli fermentationis & volatilisationis, nec non bilis subjugationis & attemperationis gratia, ablegare. Glandula hæc maxima est in toto corpore, in hominibus mediocris, in canibus ulnæ magnitudinem non raro excedit. Ex πανν omne, totum ; & κρέας caro, quasi diceret totum carnosum.

PANDALEA, neoterici ferè vocant, idem quod electuarium solidum, nisi quod *Pandaleon* integrum remanet. Etenim saccharum ritè coctum pixidi infunditur, ac solidide-

lidescere finitur : æger fractam partem accipit instar eclegmatis : Pandaleon à rotulis, morfulisve non nisi forma differt.

PANDALITIUM idem quod *panariti-um* seu *paronychia*.

PANDEMIUS sive morbus communis ; est morbus ejusdem speciei, qui in una regione plures simul invadit. Ex $\pi\alpha\varsigma$ omnis, totus, & $\delta\eta\mu\omicron$ populus. Germ. eine allgemeine Seuche.

PANDICULATIO, Græc. $\sigma\kappa\omicron\rho\delta\iota\nu\sigma\mu\acute{o}\varsigma$, $\sigma\kappa\omicron\rho\delta\iota\nu\eta\upsilon\alpha$, est musculorum per totum corpus dilatatio & distensio quædam convulsiva, qua vapores copia ipsos irritantes, discutiuntur.

PANICUS est repentinus terror & consternatio : Dicitur à Deo *Pan*, qui minatus terrorem immittit. *Pan* Pastorum numen olim fuit.

PANNICULUS CARNOSUS est membrana in homine pinguedini subiecta, in plurimis locis satis crassa & musculosa, in aliis iterum membranosa, plurimos ductus adiposos emittit, & velamentum toti corpori præbet. Germ. die Fleischichte Haut.

PANNUS OCULI idem est quod *unguis oculi*, vid. *perygium*.

PANUS, est species bubonis sub axillis, faucibus, auribus & inguinibus in partibus sc.

glandulosis. Sumitur etiam pro phyge-
tlo.

PAPILLÆ INTESTINORUM, sunt glandulæ exiguæ, quibus intima intestino-
rum tunica referta est, quæ humorem lym-
phicum in cavitates intestinorum exprimit.

PAPILLA est prominentia rubra in me-
dio mammarum confita, cujus pori recipi-
unt omnes tubulos lactiferos, à glandulis
mammaryis prodeuntes. Græc. *Μηλὴ*.

PAPILLARES processus, sunt extremi-
tates nervorum olfactoriorum, quæ mucosos
humores, per fibras, os cribriforme perfo-
rantes, in narium cavernas & palatum dedu-
cunt.

PAPULÆ, idem quod *Pustula*, vide *Ex-
anthemata*. Item species morbillorum, quæ
etiam *Boa*, *sudamina*, *fervide eruptiones* & *rubi-
de cutis aspredines* dicuntur.

PARACELSISTICA MEDICINA,
idem quod *Hermetica*.

PARACENTESIS five punctio est per-
foratio thoracis vel abdominis, per cannu-
lam cuspidatam. In thorace fit, quando re-
pletus est pure vel aqua, & punctio instituitur
in latere, intra quintam & sextam vertebriam.
In abdomine verò cum illud Hydrope ascite
intumet, ad latus lineæ albæ abdominis, in
musculis rectis & obliquè ascendentibus: ad-
sint

sint vires robustæ, & purgatio præcedat, etiam sint pulmones, intestina reliquaque viscera incorrupta, quum umbilicus protuberet, aliam viam ne investigato, ibi verò apertionem moliri necesse erit. Pus, aquam-vene simul educito, sic enim ægrum jugulares, sed per partes, ut septenis diebus libram, aut libram unam semissem, secundum ægri vires. Operatione peractâ, emplastro astringente & conglutinante vulnus obturandum. Si meatus & vasa intus sunt rupta, ex Paracentesi auxilium quærere, esset oleum & operam perdere, ideoque hæc naturæ committenda. A *παράστυς* compungo.

PARACHETEUSIS, idem quod *Derivatio*.

PARACMASTICA, est febris continua decrescens : item ætas declinans. A *παράστυς* decreasco.

PARACME, vide in *Acme*.

PARACOPE in specie notat delirium, levius in febrium potissimum fervore.

PARACYNANCHE, est inflammatio, cum febre continua & respiratione difficili, in musculis laryngis exterioribus, excitata. Ex *παράστυς* de, *κύων* canis, & *ἀγγω* ango.

PARALYSIS, est motus voluntarii, aut sensus vel utriusque in toto corpore vel in aliqua ejus parte, abolitio. Oritur à resolutione potissimum tendinum & musculorum.

fibrarum in musculis ex alteratione earum, insigniori, ut humiditate, frigiditate nimia &c. Juxta alios etiam dependet ab obstructione, abscissione, contusione aut pressione nervorum; id quod tamen potius paraplegma dicendum secundum *Hippocratem*. A *παρά* dissolvo. Germ. eine Lähmung.

PARAMESUS, est digitus medio proximus, minimoque vicinus, qui *Medicus* & *Annularis* dicitur. Ex *παρά* juxta & *μέσος* medium. Germ. der Ring-Singer.

PARAPHIMOSIS & *Periphimosis*, est penis vitium, cum cutis ita curta est, ut glandem, adducta, contegere nequeat. Item, cum ea, quæ meatus præter naturaliter claudebant, remota fuerint. Item uteri angustia & contractio. Ex *παρά* de, & *φίμωσις* como obligo.

PARAPHORA denotat ut plurimum leve delirium.

PARAPHRENITIS, est delirium cum febre continua ex inflammatione diaphragmatis, cum respiratione difficili, ut Veteres somniabant: Verum hanc sententiam *Th. Willis* evidenter refutavit: & dixit materiam morbificam seu phreneticam cerebellum invadere, unde spirituum animalium fluxus inhibetur, & per consequens difficultas circa diaphragma & pulmones excitatur. Ex *παρά* ex, & *φρενίτις* phrenitis.

PARA-

PARAPHROSYNE, sive *delirium*, est lævis quædam imaginationis & iudicii alienatio. EX *ᾧ δὲ φρενέω* mente sum alienus. vide *delirium*.

PARAPLEGIA, est q̄. apoplexia particularis, seu sensus & motus privatio in certa quadam parte ex nervorum stupefactione, dissectione, obstructione &c. orta. EX *ᾧ δὲ* de, juxta, & *πλησίῳ* percutio.

PARAPLEXIA, idem quod *Paraplegia*.

PARARHYTHMUS, est pulsus alterius naturæ quam ætas fert. EX *ᾧ δὲ* præter, & *ῥυθμός* modus.

PARASTATÆ, idem quod *Epididymis*. A *παρίστημι* juxta sto.

PARASYNANCHE est inflammatio musculorum ipsius pharyngis, seu faucium, cum febre sæpe continua. EX *ᾧ δὲ* præter, *σὺν* cum, & *ἀγχῶ* strangulo. *ὑάγχη* *Aureliano*, quod suibus familiare sit malum.

PAREGORICON vid. *Anodynum*.

PAREMPTOSIS, est casus, vel coincidentia; exempli gratia: quando è corde constricto, in arteriam magnam delabitur, cruor. A *παρεμπίπτω* incido.

PARENCEPHALOS, idem quod *Cerebellum*. EX *ᾧ δὲ* juxta, post, & *ἐγκέφαλος* cerebrum. *παρεγκεφαλὶς* *Herophilo*. *ἐγκεφαλον* *Galeno*, *ἐπὶ κεφαλῆς* *Poll.* *ὀπίσθι* *ἐγκέφαλος*.

PARENCHYMATA *Erasistrato* denotabat propriam cujusque visceris substantiam, quæ inter vasorum intercapedines consistit ut in hepate, liene, renibus &c. Ita dicebatur, quod credebatur ipsam esse nil nisi sanguis ex vasis suis effusus & circa eadem concretus. A *παρυον* circum fundo. Hodie ubi dictorum viscerum substantia accuratius cognita est, ista veterum fabula merito exploditur.

PARESIS idem est quod *paralysis* vel potius *paraplegia*. In specie notat eam paraplegiæ speciem, quæ colicæ convulsivæ succedit, translata materia ad principium nervorum. Hinc communiter vocatur *paresis ex colica*.

PARISTHMIA, sive *Amygdalæ*, sunt glandulæ duæ, quæ tamen tenui, lataque productione inter sese connectuntur, sinum habent utrinque unum communem, amplum & ovalem in os apertum; usus præcipuus est, materiam quandam mucosam, sive pituitosam, in fauces & os effundere. Vocantur etiam *tonsillæ*, *ἀντλιαδὲς μῆλα*, & *πόγλα* Hippocrati, *Antias*. Germ. die Mandeln. Ex *παρ* juxta, & *ἰσθμὸς* isthmus.

PARONYCHIA, est tumor præter naturalis in digitorum extremitatibus insignem dolorem movens. Originem habet ex humore acri & maligno, tendines, nervos, perio-

riosteum, imo os ipsum corodere valente. Ex *ωδγ* juxta, & *ὀνυξ* unguis. Latinis *Panaritium*. Germ. *der Wurm am Finger*.

P A R O P I Æ sunt anguli oculorum minores, qui ad tempora spectant.

P A R O T I D E S, sunt glandulæ post aures sitæ. Item, tumores p. n. glandulis, post aures, contingentes. Ex *ωδγ* pone, juxta, & *ἄς* auris.

P A R O X Y S M U S, est pars periodi morborum, qua intenduntur & exacerbantur: estque vel ordinatus, qui certis temporibus intensificationis affigit, ut in febre tertiana: vel inordinatus, qui nullum certum intensificationis tempus observat; sed nunc hoc, nunc illo die redit; nunc citius, nunc tardius infestat, ut in febre erratica. Vocatur & *periodus*, *accessio* Celso, exacerbatio aliis *παροξυσμός*, *εἰσβολή* Gal. *λήψις* Arist. cujus ipsius initium *ἀρχή* & *ἰπσημασία* Galeno dicitur. *Απαροξύνω* exacerbo.

P A R S est etiam in Medicina quicquid totum complet & integrat, seu quod ad corporis integritatem ullo modo spectat. Partes sunt vel sensibiles vel insensibiles: similes & dissimiles; organicæ vel inorganicæ: principales & ministræ &c. Græc. *μέρος* & *μοῖρα*. Germ. *ein Theil des Leibes*.

P A R T U S, est foetus maturi in lucem editio. In partu naturali foetus membranis ruptis,

ptis, caput antrorsum vertit, eoque versus uteri collum inclinato, egressum conatur. Solito more foetus mense nono excluditur: novi tamen *Amstelodami* sexagenarios & quinquagenarios septimo mense editos, aliosque octavo natos. Græcis *ἰόνθη*, *νήπια*. Germ. die Frucht / Leibes-Frucht.

PARTUS CÆSAREUS, est quando infantes in difficili partu, ex abdomine & utero excinduntur. *Scipionem Africanum* primo ex utero sectum testatur antiquitas, adhuc superstitie matre; idem de *Manlio* aliisque creditur; unde omnes Romani Cæsares nomen accepisse vulgo creditur, quia ex eadem familia erant.

*Qui Cæsaris nomen sit sortitus,
E Matris Cæsum fuisse utero.*

Germ. Der Keyserliche Schnitt.

PARTUS DIFFICILIS, idem quod *Dystocia*.

PARULIS, est inflammatio, putredo, aut excrescentia, juxta gingivas. Ex *ὑπὸ* juxta, & *ἔλιν* gingiva.

PASSIO, idem quod *Pathema*.

PASSULATUM est forma medicamenti ex pulpa passularum coctarum & per setaceum trajectarum parati, pertinetque ad Eleuaria.

PASTA REGIA idem quod *Morsuli*.

PAS-

PASTILLUM est pomum odoriferum, fit ex odoratis pulveribus, qui cera, styrace liquida, Balsamo Indico, Tragacantho cum tantillo terebinthinæ excipiuntur, & in globum formantur: usus est, ut gratus odor concilietur; sumitur aliquando pro trochisco.

PATELLA, idem quod *Mola genu*.

PATHEMA, est omnis passio, morbus, seu affectus præter naturalis, quo corpus nostrum laborat; Gr. πάθος & πάθημα, παθήματα τὴ ψυχῆς sunt animi affectus. Α πάχω patior.

PATHETICUS, est nervus quarti paris intra cranium: quarto pari apud *Willisium*, & octavo apud *Fallopium* accensetur. Α πάχω patior.

PATHOGNOMONICUM, est signum proprium inseparabile, quod soli & omnī convenit, ejusque essentiam indicat, quod etiam à principio ad finem durat: ut in pleuritide vera, semper adest febris continua, respiratio molesta, lateris dolor punctorius & tussis. Ex πάθος affectus, & γινώσκω cognosco.

PATHOLOGIA, est pars Medicinæ, docens præter naturalem corporis nostri constitutionem. Ex πάθος affectus, & λέγω dico, enarro.

PATHOS, idem quod *Pathema*.

PECTO-

PECTORALIA, sunt ea medicamenta, quæ materiæ morbificæ pectori impactæ conveniunt, eam vel attenuando, vel incrasando & leniendo, ut ea, quæ in pulmonibus tussim excitant, ad expectorandum apta reddantur. Gr. *βηχικά*. Germ. *Brust-Mittel*.

PECTEN Gr. *κτεῖς* notat pubem.

PECTUS est pars thoracis anterior, quæ sub juguli clavicula est ad diaphragma. Græc. *σῆθος*. Germ. *die Brust*.

PEDICULARIS MORBUS, idem quod *Phthiriasis*.

PEDIUM, idem quod *Tarsus*.

PELICANATIO CHYMICA, idem quod *Circulatio Chymica*.

PELICANUS Chirurgis notat instrumentum extrahendis dentibus destinatum. Dicitur ita ob extremitatas curvaturam instar rostri pelicani.

PELIDNUS, est color faciei plumbeus & lividus, Melancholicis frequens. A *πελὶς* niger, fuscus.

PELIOMA *πελίωμα* dicitur pars sugillata livida.

PELVIS est locus ille in ventre imo, quo vesica & uterus continetur.

PELVIS AURIUM, vide *Cochlea*.

PELVIS CEREBRI, vide *Choana*.

PELVIS RENUM, est receptaculum membranaceum in utroq; rene, quod urinam recipit & in ureteres effundit.

PEM-

PEMPHIGODES FEBRIS, est quæ ob caloris intensiorem pustulas & bullulas producit : aliis placet febrem esse ventosam & flatuosam. Ex πέμφιξ flatus, bulla, pustula; & εἶδος forma.

PENICILLA idem quod Turunda.

PENIDIUM sacchari cognomen est, quod fit ex saccharo clarificato per albumen ovi, & postea conspersione amyli trahitur ex unco ad formam debitam.

PENIS, *Muto, Bolis, Colis, veretrum* Suetonio, *fascinus virilis* Arnobio, *Caulis* Lucillo, *Nervus* Juvenali, *Tentum* Catullo, *Verpus, Virile.* *Virile membrum* Cic. *Scapus* Virg. *Membrum genitale, cercolipa* Catull. & *Sicula*, à fica, *mentula, virga, Priapus, hasta, cauda salax, σάβη, πέος ἀναλκασόν* Artemidoro, *σάυνιον* Cratino, *ταῦρος* Suid. *δέμας* Plat. in comm. *ἐμβολον, βάλαν* Aristoph. *ἐρεβινθός, ἔρα* Eupolidi, *μύκης σῖν*, *σημα, τὺλ* κάπρος, αἰδώς Hom. *κωλή*, Aristoph. *φλέψ γονίκη* Epigr. quasi genitalis vena, *ροδονία, ψωλή, κορώη* in oraculo quodam. *πεσὴ* Xenoph. *κορμὴ νεῦρον, τριέμβολον, ψόα, κορμῆς ἀνδρεία* Artem. estque membrum virile, quod constat ex duobus corporibus nervosis, urethra, glande, cute, præputio &c. Germ. die Mänliche Kuthe.

PENTACULUM idem quod *periamma*.

PENIS MULIEBRIS, idem quod *Cli- toris*.

PEPANSIS, est vitiiati, corruptique humoris in convenientiorem naturæ statum deductio. A πεπείνω excoquo.

PEPASMUS est humorum præternaturalium coctio, sive (melius) fermentatio & maturatio, quæ iterum in dichotomiam dispefcitur ; nam una tendit ad finem, ut in *Phlegmone* : altera fermentationis expers est, cum nempe morbi ἀνύλω non superat. A πεπείνω excoquo.

PEPASTICUM, est medicamentum mitigans, & cruda concoquens. A πεπείνω excoquo.

PEPSIS, est coctio sive fermentatio humorum & cibi in naturali corporis constitutione, ut cum cibus in chylum, & chylus in sanguinem vertitur. A πέπτω coquo. Germ. Verdauung.

PEPTICUS dicitur de eo quod pepsin h. e. concoctionem juvat, ut pulveres peptici.

PERACUTISSIMUS MORBUS, vide *Acutus Morbus*.

PERACUTUS, vide *Acutus*.

PERFECTA CRISIS, vide *Crisis*.

PERIAMMA, *Periapton*, *Amuletum*, *Xenexon*, Medicamentum est quod de collo suspensum morbum arcere creditur ; ac præcipuè pestem. Ex περσάπλω appeno.

PERIAPTUM, vide *Periamma*.

PERI-

PERICARDIUM, *Involucrum, Bursa, Scrotum* seu *Sacculus membranaceus cordis*, est involucrum membranaceum, quo totum cor investitur : à glandulis, supra basin cordis residentibus, per vasa lymphatica humor limpidus in ipsum derivatur (ut cor lævius reddatur, vel ut aliis placet, refrigeretur) & per vasa lymphatica, qui inveteratus est, adductum chyli ferum reducitur. Ex περι' circum, & καρδιά cor. Germ. das Herz um's Herz / das Herz-Häutlein.

PERICHOLUS, præter modum biliosus. Ex περι' valde; & χολή bilis.

PERICLASIS est fractura ossis.

PERICRANIUM, est membrana, periosteo cranii superinducta. Ex περι' circum, & κραῖνον caput.

PERINÆUM, est futura illa ligamentosa inter anum & scrotum, quam *Aristophanes* νοχώνω videtur dixisse & πυγαιον, *Archippus* περιχώνην locum sub pudendo inter femora & nates medium, uti cum *Polluce* sentit *Aristoph.* *Scholast.*

PERIODUS MORBORUM, est tempus in morbis intermittentibus ex intensione & intermissione constans. Ex περι' circum, & ὁδὸς iter.

PERIODUS SANGUINIS, seu circulatio, est continua sanguinis per totum corpus circumgyratio, quæ sic peragitur; nempe

pe cruor ex arteriis per fibras, five carnis si-
ve viscerum, aut partium membranarum
ad venarum oscula transfertur, dicimusque
fibras circa venarum oscula terminari, iisque
inferi, non secus ac plurimi in renibus canali-
culi, uni carunculæ renali inferuntur, atque
ibi terminantur. Per has igitur sanguis ex arte-
riis transiens continuò venis, ad dextrum
cordis ventriculum revehendus, traditur: in-
de per arteriam pulmonalem in pulmones,
in quibus, postquam sanguis à particulis ni-
trosis, ab aëre inspiratis, accensus fuerit, su-
bit venam pulmonalem, hinc sinistram cor-
dis antrum, quod sese denuo in aortam de-
plet, ut nutritionis & vivificationis gratia in
totum corpus propellatur. Videatur noster
de circulatione sanguinis per fibras &c. Tra-
ctatus. Ex περι circum, & ὁδεύω iter facio.
Germ. der Umlauff des Geblüts.

PERIOSTEUM, est membrana tenuis,
ossa, paucis exceptis, immediate investiens.
Ex περι circum, & ὀστέον os.

PERIPHERIA, est corporis vel alicu-
jus visceris ambitus aut circumferentia. A
περιφέρω circumfero.

PERIPHIMOSIS, vide *Phimosis*.

PERIPNEUMONIA, est substantiæ
pulmonum inflammatio, cum febris acuta, re-
spirandi difficultate, tussi & dolore gravativo
con-

P MEDICUM. 373
conjuncta. Ex περι circum, & πνεύμων pul-
mo, à πνέω spiro. Germ. Enzündung der Lun-
gen.

PERISYSTOLE, est tempus quietis in-
ter systolen & diastolen cordis, quæ à non-
nullis concipitur, à plurimis verò negatur.

PERISTALTICUS MOTUS, est ver-
micularis intestinorum motus, quo, median-
tibus spiritibus animalibus, & fibris rectis lon-
gitudinalibus ac circularibus excrementa alvi-
na sensim egeruntur. Dicitur item de motu
vasorum, quo liquores, ut Lympha, Chy-
lus, Sanguis &c. ascendunt vel descendunt. A
περιστέλλω contraho, arcto.

PERISTROMATA, sunt stragula, qui-
bus ægri solent insterni. Item, tunica visce-
ribus circumjecta. In specie peristroma no-
tat nonnullis tunicam glandulosam intestino-
rum. Ex περιστρωννύω circumsterno.

PERITONÆUM, est membrana, quæ
totum abdomen interius, ejusque viscera ex-
terius circumvestit, constat ex tunica duplici.
Arabes *Siphac*. A περιτείνω circumtendo.

PERITOMA, est excrementum, post
humorum coctionem in corpore, relictum.
Item, reliquæ morborum. A περισσεύω re-
dundo.

PERNIO, χίμετλον, & μάληη Theoni. est
tumor præternaturalis, à frigore brumali,
præcipuè in pedibus & manibus excitatus, qui

tandem in scissuras & ulcerationes terminatur.
Germ. gefrorne Hände oder Füße.

PERONA five *Fibula*, sic dicta, quod tibiæ musculos conjungere videtur; etiam *surra*, *Canna minor*, *Focile minus* &c. estque os minus & tenuius tibiæ extrinsecus attensum, ut radius cubito, unde *peronæus* tibiæ primus & secundus musculus sic appellatur. vide *Fibula*.

PERONÆUS, vide in *Perona*.

PERPERACUTUS, vide *Acutus*.

PERSICUS ignis vid. *Ignis Persicus*.

PERVIGILIUM notat vigilias nimias p. n. cum corporis languore aliisque symptomatibus, ab irrequieto & nimio spirituum animalium motu in cerebro dependens.

PESSARIUM est medicamentum oblongum, quod adversus varios uteri affectus, in crassioris, longiorisque digiti figuram efformatum, in cervicem ejus immittitur. Germ. *Mutter-Zapflein*.

PESSULUS, idem quod *Pessarium*.

PESSUS, idem quod *Pessarium*.

PESTIS est morbus epidemius, contagiosus ex miasmate venenato ab aëris nitro nimis aculeato, & evecto, primum suscepto: deinde per contagium propagato, ortum ducens; qui occultè & latenter homines aggressus, spirituum extinctiones, cruoris coagulationes, ipsius & partium solidarum, fiderationes

ones & νεκρώσεις infert, & cum apparentia exanthematum, Bubonum aut Anthracum, nec non horrendo aliarum symptomatum apparatu, ægros in vitæ periculum adducit. Græc. λοιμός. Germ. die Peste.

PETALOIDES, est urina foliacea aut squammea. Ex πέταλον folium, squamma, lamina, & εἶδος forma.

PETECHIÆ sunt maculæ seu exanthemata cutis. Vid. *Lenticula*.

PETECHIALIS, est febris continua, maligna *pulicaris* dicta, qua cutis, maculis, pulicum morfui similibus, variegatur.

PETIA, est linteamen, ex quo sacculi formantur, in usum medicum.

PETIGO, idem quod *Lichen*.

PETROSUM OS, est interna ossis temporum facies, sic ob lapidis petrosam duritiem appellata. Ex πέτρα lapis, & εἶδος forma.

PHACIA, idem quod *Lenticula*.

PHACOS, est macula faciei lentem referens; unde *Lenticula* & *Lentigo* appellatur.

PHACOTOS, est scalpri Chirurgici genus, lentem referens. A φακί lens.

PHÆNIGMUS sive *Sympasma*, est medicamentum, quod in cute rubedinem excitat. A φαινίσσω rubefacio.

PHÆNOMENA, sunt omnia, quæ secundum & præter naturam in corpore nostro apparent. A φαίνω appareo.

PHAGADAENA in genere denotat ulcera mali moris, serpentia, in specie verò cancrum exulceratum. A Φάγω edo.

PHALACROSIS, est calvities sive capillorum decidentia & profluvium. A Φάλος albus, & ἄκρῳ summus. Germ. Das Ausfallender Haare.

PHALANGOSIS, ex palpebrarum vitium, quando duplicem aciem pilorum repræsentant, vel quando interius crescunt, ita ut oculos pungant & lachrymas excitent. A Φάλαξ acies.

PHALANX, est ossium digitorum series, velut in aciem structa.

PHANTASIA, est sensus internus seu imaginatio, qua aliquid menti repræsentatur & imprimitur, ut suo tempore cum ejus expressione proferatur. Videtur quod imaginatio sit spirituum animalium quædam undulatio, interius in cerebri meditullio, & deinde versus ambitum ejus unde quaque expansa. A φαίνω repræsentato. Germ. die Einbildung / Einbildungs-Kraft.

PHANTASMA, idem quod *Phantasia*.

PHARMACUM, *Remedium*, seu *Medicamentum*, est, quicquid contraria agendi vim morbum impugnare est aptum: estque vel
actua-

actuale vel potentiale : simplex vel compositum : dogmaticum, vel empiricum : externum vel internum : naturale vel artificiale. A Φαρμακεύω medicamenta conficio. Germ. ein Medicament / ein Mittel wider Krankheit.

PHARMACEUTICA, idem quod *Pharmacia.*

PHARMACIA est ars medicamenta colligendi, eligendi & componendi : pharmacopolia tamen hodie plerisque in locis corrumpuntur, partim propter exotica quædam adulterata, partim avaritiâ pharmacopæorum ; ideoque medicus monendus si citò, tutò, & jucundè medicinam facere velit, ne medicamenta ex pharmacopoliis, sed *αὐτοπαροσκευάσματα* sua ægris propinet : expertus loquor. A Φαρμακεύω medicamentis purgo. Germ. Apotheker, Kunst.

PHARMACOPÆA est doctrina sive descriptio rerum medicinalium ad bene medicandum : seu est doctrina medicamentorum, adeoque & *pharmacologia* eodem sensu dicitur.

PHARMACOPÆUS, sive seplafarius est vir pharmacie peritus, qui novit medicamenta colligere, eligere & componere : estque medici manus dextra, quamvis arte & scientia Chirurgus ei anteponendus.

Dextra manus *Medici Doctoris, Pharmacopæus:*

Lexvaque Chirurgus jure vocandus erit.

Ex *Φάρμακον* medicamentum, & *ποιέω* facio.
Germ. ein Apotheker.

PHARYNGETRUM, nunc pro pharynge, nunc pro osse hyoidis sumitur.

PHARYNGOTOMIA, idem quod *Laryngotomia*.

PHARYNX, est superior pars œsophagi, movetur & constat ex tribus musculorum paribus, *Cephalopharyngæo*, *Sphenopharyngæo*, & *stylopharyngæo*, quibus accedit *Sphincter*, qui & *œsophagæus* vocatur. A *Φάγω* comedo, deglutio. Latinis *Fauces* & *Fruen* Donato. Gr. *Φαρυγίτης*, *ἀσφαργύς* & *βέχλος*.

PHIALA est vas vitreum cuius venter in modum sphaeræ rotundus in canalem gracilem definit & protenditur, usibus Chemicis variis inserviens.

PHILIATROS est is, qui medicinam amat, seu eidem operam dat.

PHILTRUM est concavitas labro superiori impressa & dividens, sic quasi amabile dicitur. Sumitur quoque pro medicamento amorem conciliante. *Amatorium virus* Plin. *Amatorium poculum* Cic. quale *deleniamentum* vocant Afrianus. Græc. *Φίλτρον*, *ιυνξ*. G. ein Liebes-Tränck.

PHIMOSIS, idem quod *Paraphimosis*. Item, inversio palpebrarum ab inflammatione. A *Φυμός* obturamentum.

PHLEBORRHAGIA, est venarum ruptio. A *Φλέψ* PHLE-

PHLEBOTOMIA, est venarum sectio per lancettam. vide venæ sectio. Ex Φλέψ vena, & τέμνω seco. Germ. Blutlassung / Aderlaß.

PLEBOTOMUS, qui venas secat; item instrumentum quo venæ secantur. Ex Φλέψ vena, & τέμνω seco.

PHLEGMA five *pituita*, olim Galenicis notabat quartam sanguinis partem componentem, seu unum ex quatuor humoribus, qui sanguinem componere putabant. Hodie, verò vel notat serum ipsum, vel ejusdem excrementa, seu particulas excrementitias, quæ hinc inde in corpore excernuntur sub glutinosa potissimum consistentia, cujusmodi exempla præbet mucus narium, pituita intestinalis &c. *Phlegma* item chemicis notat, principium, quod in resolutione corporum per ignem acquiritur, nempe liquor insipidus, qui spiritum in nonnullis antecedit, ut mineralibus, nonnunquam sequitur, ut in vegetabilibus & animalibus ut plurimum.

PHLEGMAGOGA sunt medicamenta purgantia & pituitam seu serum educentia. Ex Φλέγμα pituita, & ἄγω duco.

PHLEGMASIA, est inflammatio, æstus, ardor. A Φλέγω uro. Germ. eine Entzündung.

PHLEGMATICI, sunt qui nimia pituita abundant.

PHLE-

PHLEGMONE, *Inflammatio*. Φλεγμονή, Φλόγωσις & Φλεγμασία est tumor p. n. ex sanguine in cutem, subiectosve musculos, viscera, membranas, &c. effuso, calorem, rubedinem, eminentiam satis altam, dolorem, pulsionem & tensionem excitans. Causa est incalatio sanguinis in illa parte impedita. Α Φλέγω υρο. Germ. eine Entzündung.

PHLEGMONODES, est inflammatio phlegmone similis. Ex Φλεγμονή inflammatio, & εἶδος forma.

PHLOGOSTIS, idem quod *Phlegmone*.

PHLYCTÆNA five *papula*, est pustula, vel vesicula in cute excitata. Item sub cornea tunica, ab ulcusculo, humoris p. n. collectio. Vocantur & Φλυκτίδες, Φλυζάνια, & Φλύζεις. Arab. Saphati, Ab aliis ignis silvestris appellatur. Item Φλύκταινα, Φλυκτίς, Φλυζάνιον Gal. à Φλυκταίνεσθαι in pustulas erumpo. Vel ὑπὸ τῆς Φλύφης vel, Φλυζφῆ quod bulire & fervere est, pustulæ & vesiculæ quasi à ferventibus & acerrimis humoribus excitatæ, iis, quæ ab igne vel fervente aqua excitantur, similes.

PHLYCTÆNODES, sunt pustulæ phlyctænis similes.

PHOSPHORUS præter venerem cœlestem, solem mane præcedentem, hodie nonnullis denotat idem quod noctiluca; corpus nem-

nempe in tenebris lucens, quod est vel naturale ut *lapis Bononiensis*, & *adamus Boylei*; de quo *tr. decolor* in fin. vel artificialis, ut illud quod ex nitri spiritu & creta paratur. Vid. *supr. Noctiluca*.

PHRENES, idem quod *diaphragma*.

PHRENESIS, idem quod *Phrenitis*.

PHRENITIASIS, idem quod *Phrenitis*.

PHRENITICI NERVI, sunt qui ad diaphragma pertinent.

PHRENITIS, *Phrenitiasis*, seu *Phrenesis*, est delirium cum febre continua, sæpe cum furore & excandescencia, à spirituum animalium p. n. incalescentia (non autem à cerebri inflammatione, quæ antiquis placuit) producta. *Clariss. Willisius* phrenesin hoc modo definit, quod sit nempe, totius animæ sensitivæ, sive spirituum animalium quoad totam eorum hypostasim, phlogosis sive inflammatio. A *Φρεν* mens, quia mens laborat. Germ. *grosse raserey* in *hitzigen Sieber*.

PHRICODES, est febris horrida, in qua una cum calore horrores sentiuntur. Ex *Φριξ* horror, & *ειδος* forma.

PHTHARTICUM, est Medicamentum corrumpens & deleterium. A *Φθαρω* corrumpo.

PHTHIRIASIS, sive *morbis pedicularis*, est affectio, qua verminat corpus, scacetque
pedi-

pediculis. Item, palpebrarum scabies furfuracea & squammosa. A $\Phi\theta\epsilon\gamma\iota\acute{\alpha}\omega$ pediculis scateo. Germ. die Leuse-Sucht.

PHTHISICUS, est, qui pulmonum tabe laborat. A $\Phi\theta\iota\sigma\iota\varsigma$. Germ. ein Schwindersichtiger.

PHTHISIS, *Tabes*, $\Phi\theta\omicron\iota\varsigma$, $\Phi\theta\iota\alpha\varsigma$ νόσος Plutrach. $\tau\eta\kappa\epsilon\delta\omega\iota\nu$ πύη Aretæo; est universi corporis consumptio, ex pulmonum ulcere orta, cum febris lenta & continua conjuncta; cui sæpe anhelitus fœtens & tussis conjungi. A $\Phi\theta\iota\omega$ corrumpo. Germ. Lungen-Geschwür / Schwindsucht.

PHTHOE, idem quod *Phthisis*.

PHTHORA corruptio it. abortus.

PHYGETHLON, est tumor p. n. ab inflammatione glandularum ortus, in quo natura quid expellit, ut in Peste circa inguina &c. Germ. eine Beule.

PHYMA, sive tuberculum, Græc. $\Phi\upsilon\mu\alpha$ & $\Phi\upsilon\lambda\delta\iota\nu$, quatuor vel quinque generum sunt, Verrucæ, Calli, Vari, Furunculi & Hydroa sive Desudationes, de quibus suo loco. Aliis est tumor glandularum duntaxat, qui statim augetur & ad suppurationem festinat. A $\Phi\upsilon\omega$ cresco.

PHYMATODES, est tuberculum phymati simile.

PHYSEMA seu *Physes*, est inflatio in qua-

quacunque corporis parte, intestinis vel abdomine ut in Tympanitide. A Φυσίω inflo.

PHYSESIS, idem quod *Physema*.

PHYSIOGNOMICA, sunt signa, quibus nonnihil ex vultu præfagiri potest. Ex Φύσις natura, & γινώσκω cognosco.

PHYSIOGNOMIA est peritia in natura cognoscenda. A γινώσκω cognosco.

PHYSIOLOGIA, est medicinæ pars, quæ docet corporis humani constitutionem, quatenus sana. Ex Φύσις natura, & λέγω narro.

PHYSOCELE, idem quod *Pneumatocele*.

PHYSODES, est quod flatibus abundat. A Φυσίω inflo, & εἶδος forma.

PIA MATER, vide *Mater Tenuis*.

PICA, vide *Citta*.

PICATIO, vide, *Dropacismus*.

PICRA, vide *Hiera Picra*.

PICROCHOLUS, qui amarā bilem eructat, eaque abundat. Ex πικρά amara, & χολή bilis.

PILULA, est Medicamentum solidum, sphaerica figura, pisi magnitudine, ex pulveribus, gummis, extractis &c. glutinoso liquore exceptis, efformatum.

PILI sunt corpora teretia, tenuia, constant ex plurimo sulphure & terra; pro diverso

verso temperamento, diversum colorem obtinent, crescunt ex poris cutis, ut per eos, tanquam, tubulos, omnes vapores & fumi facilius foras exhalent. Microscopium nostrum in iis plurimos nodulos ceu valvulas detexit.

PINEALIS GLANDULA, vide *Conarium*.

PINGUEDO, vide *Adeps*.

PINNA AURIS, est superior & latior pars ipsius auris, quæ *ala* dicitur.

PISSELÆON est medicamentum compositum ex pice & oleo mixtum.

PITTA CIUM, est pannus modicus, qui medicamento illitus, affecto loco imponitur. *πτεάνιον, πλάτυσμα* qui latior videtur, ut *splenium*, oblongior: *splenium* Plinio, à splenis figura, longiusculum propriè emplastrum, est.

PITUITA, idem quod *Phlegma*.

PITUITARIA GLANDULA, vide *Glandula pituitaria*.

PITYRIASIS, vide *Furfuratio*, A *πτυρην* furfur.

PITYROIDES, est urinæ sedimentum furfuraceum. Ex *πτυρην* furfur, & *εἶδος* forma.

PLACENTA UTERINA, seu Hepar uterinum. Est substantia rubra hepatis similis plurimis acinis glandulosis referta. Habet

bet venam & arteriam ex funiculo umbilicali & vasa forte lymphatica à partibus vicinis. Parte exteriori utero adhæret, alterutri lateri indifferenter, frequenter tamen in medio, quemadmodum fructuum petiolus arbori: interius Chorio obducitur: ex uteri porositatibus succum nutrientem accipit, qui per venam umbilicalem, una cum sanguine refluxo, in usum fœtus faceffit, cujus pars superflua ab arteriis in amnion deponitur, ut fœtus etiam per os nutriatur. Placenta illa una cum membranis, post enixum fœtum, etiam expellitur, quæ secundinarum nomine veniunt. Germ. die Nach-Gebuhr.

PLADAROSIS sunt parva & mollia tubercula, internæ parti palpebrarum accrescentia.

PLAGULA, vide *Splenia*.

PLANTA NOCTIS, idem quod *Hydroa*, & *Sudamina*. Sic dicitur eo, quod à frigore nocturno potissimum inducatur.

PLASTICA VIRTUS, dicitur quæ vim habet aliquid formandi: veterum est locutio & ignorantiaæ asylum: quod enim rectè explicare non poterant, vim plasticam, vocabant: ut est vis ossifica, expultrix, attractrix &c. A πλασσω fingo.

PLATYSMA, est linteam latum, quod ulceribus superimponitur. A πλατύ latum.

PLATYSMA MYODES, vide *Myodes*.

PLECTRUM, vide *Cion*.

PLENITUDO, est *Plethora* sive nimia, boni sanguinis abundantia; quæ est vel ad vasa, vel ad vires: vide *Plethora*.

PLEROSIS repletio.

PLEROTICA, sunt Medicamenta carnem restaurantia & implentia. Vide *Sarcotica*.
A πληρώ impleo.

PLETHORA est, cum sanguis, alendo corpori utilis, in vasis supra mediocritatem abundat. Estque vel ad vasa, cum sanguis ita abundat, ut vasa, quibus continetur, mole suâ distendat: vel ad vires, quando tanta est sanguinis copia, ut vasa quidem non supra modum repleat; viribus tamen sit gravis. A πλήρω impleo. Germ. überflüssig Geblüte.

PLETHORICUS, est sanguinis boni nimiam copiam laborans. A πλήρω repleo. Germ. Blutreich.

PLEURA est membrana thoracem ejusque viscera intus succingens.

PLEURITIS, est membranæ pleuræ & musculorum intercostalium inflammatio, cum febre acuta continuâ, punctorio lateris dolore, difficili respiratione, tussi sputoque interdum cruento. Estque vel vera, ut jam
defi-

definivimus, vel spuria. A *πλευρα* latus. G
Seitenstechen.

PLEURITIS NOTHA seu spuria, est species pleuritidis, sed signa aliquo modo differunt.

PLEXUS CHOROIDES supra glandulam pinealem, velut supra fibulam suspendi videtur: iste plexus ad hunc modum constituitur: Ex utroque medullæ oblongatæ latere, ubi cerebri limbus ei connectitur, duæ arteriæ è posterioribus carotidum ramis, ubi vertebralibus uniuntur, oriundæ, rectâ ascendunt; quæ statim divisæ, velut plures rivi juxta confiti, versus glandulam pinealem evehuntur, ibidemque mutuo occursum terminari videntur; atque illic loci, è sinu quarto furculi venosi utrinque prodeunt, qui pariter in filamenta divisi, arteriis capillaribus obviam fiunt, inque illos pluribus in locis inosculantur, & varie complicantur; adeoque hæc vasa, inter se plurimum irretita, & glandulis interferta, plexus admirandos constituunt; cujus usus est sanguinem aquosum, ablegare & suo calore partes adjacentes velut in balneo fovere. Item, *uvea tunica* pupillam constituens.

PLEXUS NERVOSUS dicitur, cum duo vel plures nervi coeunt, & extuberantiam velut nodum constituunt.

PLEXUS RETICULARIS seu *Retiformis*, vide *Plexus Choroides*.

PLIC A est morbus *Polonis* endemius, quando capilli capitis, in unum circum, vel plicam concresecunt, instar caudæ vaccinae, adhæc, etiam gibbi fiunt, laxantur artus, membra conglobantur & retorquentur, pediculos fundit, aliaque symptomata inde proveniunt. Diligentissimus *F. Ruisch*. mihi plicam ostendit, quam in musæo inter alia rariora servat.

PLUMACEOLA, idem quod *Splenia*.

PNEUMA spiritus, item flatus.

PNEUMATOCELE, est ramex seu Hernia ventosa: cum scrotum à flatibus distenditur. A πνεῦμα ventus, & κήλη tumor. G. ein Wind-Bruch.

PNEUMATODES, est anhelosa respiratio. A πνέω spiro, & εἶδος forma.

PNEUMATOSIS, est spirituum animalium generatio, quæ fit in corticali cerebri substantia, illic arteriolæ deplentur, & spiritus extillantur, qui postquam cerebri medullarum subierint, totum nervosum genus, motibus actionibusque sensitivis perficiendis, irradiant. A πνεῦμα spiritus, & πῆγμα constituo.

PNEUMATOMPHALUS, est umbilici, flatibus in ventre collectis, protuberantia.

tia. Ex πνεῦμα flatus, & ὀμφαλὸς umbilicus.
Germ. ein Wind-Bruch im Nabel.

PNEUMON, Græcis πνεύμων pulmo. A πνέω spiro. vide *Pulmones*.

PNIGALIUM, idem quod *Epiates*. A πνίγω suffoco.

PNIGMUS, est suffocatio, seu strangulatio. A πνίγω strangulo.

PODAGRA, est Arthritis pedum, vide in Arthritis. Ex πᾶς pes, & ἀρξάω capio.

POLLEN est farina tritici tenuissima. Tribuitur etiam cuivis pulveri subtili. Hinc in pollinem redigere, est subtilissime pulverificare.

POLLUTIO nocturna, est involuntaria feminis, cum titillationis sensu, per libidinosam infomnia, excretio.

POLYCHRONIUS, est morbus diuturnus, qui ad menses & annos plurimos sæpe extenditur. Ex πολὺς multus, & χρόνιος diuturnus.

POLYGOPHORA, sunt potus seu vina plurimis spiritibus pollentia. Ex πολὺ multum, & Φορέω fero.

POLYMORPHOS variam habens formam, uti in specie appellatur os cuneiforme.

POLYPUS CORDIS est similis concretio alba, quæ vel dextri ventriculi staminibus adhærens in arteriam pulmonalem ramis

protenditur ; vel etiam si in sinistro ventriculo accidat in arteriam magnam ejusque divaricationes brachiis suis porrigitur. Duplex verò esse solet perfectus , qui corpus magis cohærens & compactum exhibet, & imperfectus, qui levius cohæret. Uterque supponit visciditatem feri nutritii & ejusdem coagulationem, de qua causa latius vid. *Malpigh.* de polypo cordis.

POLYPUS, est tumor p. n. in cavitate narium : estque duplex, vel turundæ formam refert, & *Sarcoma* generali nomine vocatur : vel ramulis aut pedibus variis ad oris interiora aut nasi exteriora se extendit : Color est albus ; sæpe ad rubedinem vergit ; aliquando lividus , & niger. Ex πολὺς multus , & πῆξ pes.

POLYSARCIA, est nimia corpulentia corporis. Ex πολὺ multum , & σὰρξ caro.

POMPHOLIGODES, urina est, cui in superficie plurimæ bullæ innatahnt, quæ plerumque in flatibus & doloribus corporis observantur. Απομφολιγώω bullas excito.

POMUM ADAMI, est protuberantia illa in collo antèrius conspicua , sic dicitur, quia vulgo persuasum est, in Adami faucibus pomi partem ex pœna divina remoratam esse , & ad posteros translata.

PONDO, de ponderibus *Joh. Rhodius* hæc habet: inter pondera Romana reliquorum omni-

omnium tam ponderum quam mensurarum veluti regula primas meritò poscit *Libra*. Cujus Schema P. *Celso* sine ulla adjectione, notat pondo solum, hoc est, Libram, non mercalem, negotiatoriam, *salubè Polluci*, Gallis Regiam, quæ Senum Denum *Budæo*, de Ass. lib. 2. f. 38. Sedecim unciarum H. *Junio*, sed Romanam, quæ tam mensuralis à mole, quam à gravitate ponderalis, Assis instar, Romanis usitatissimè XII. Unciarum five 84. Denariorum erat: non quidem levi conjectura sed computatione legitima, nostræ æqualis; hoc tamen discrimine, ut Libræ Unciæ XII. mensurales, X. decem ponderales respondeant, ex *Galeno* lib. 6. de comp. Med. f. gen. cap. 8. Soli, quod sciam, *Budæo* de Assè, duodecim & dimidiæ, cujus sententiæ momenta *Agricola* solidè infregit lib. 4. de pond. & Mensuris. Nostris sic notatur lb. pond. & Libr.

PONTICUS notat speciem saporis, ubi acido particulæ adstrictoriæ vitriolicæ junguntur.

POPLITEA VENA, ex duplici ramo crurali misto constat, & sub cute tecta posterius per medium poplitis flexum, excurrit usque ad calcem, aliquando ad malleoli externi cutim.

PORI, dicuntur meatus exigui & insensiles cutis aliarumque partium, per quos sudor &

effluvia vaporosa ex corpore decedunt. G. Schweiß-Löcher.

POROCELE, est Hernia ex callo aut calculo excitata. Ex πῶρ callus, & κήλη tumor.

POROMPHALUS, est calculus aut callosus, in umbilico protuberans. Ex πῶρ callus, & ὀμφαλὸς umbilicus.

POROTICA, sunt Medicamenta callum generantia, seu quæ exsiccando, incrassando, & astringendo partis alimentum in callum convertunt. A παρῶ callesco.

PORUS BILARIUS, seu Hepaticus, est canalis, qui ab Hepate per ductum communem, biliosum suum excrementum, (quod in Hepate, mediantibus glandulis exiguis, segregatur) in intestinum duodenum amandat. Germ. der Gallen-Gang. *Porus* etiam omnem ductum & meatum significat. A πέρω pervado.

PORRIGO, idem quod *Furfuratio*.

PORRUS est species verrucæ, quæ radices quasdam ad extra habet ad similitudinem porrorum.

PORTÆ VENA. vide in *Vena*.

POSCA, idem quod, *Oxycratum*.

POSTBRACHIALE, idem quod *Metacarpus*.

POSTHE præputium, glandis in pene tegumentum.

PO-

POSTHIA idem quod *crithe* seu *box-deolum*.

POTIO, vide *Haustus*.

PRÆCIPITATIO late notat quamcunque particularum in liquore quodam solvente hærentium ad fundum declinationem. Sic extracta quæ evaporatione sunt præcipitari dicuntur, quando particulae amplius in fluidi poris hæerere non possunt. Item hoc modo, quando saturati liquores particulas quasdam ad fundum dimitunt, id præcipitatio audit. Strictè verò præcipitatio est quædam minimarum particularum in liquore conveniente solutarum, per alium liquorem infusum, ad fundum deturbatio, quæ contrarietatem pororum & particularum supponit. Sic quæ acido soluta sunt, alcalibus præcipitantur, ut magisteria ut plurimum. Germ. *Niederschlagung*.

PRÆCIPITATUM κατ' ἐξοχήν notat mercurium præcipitatum rubrum, qui tamen non per præcipitationem, sed evaporationem paratur.

PRÆCORDIA, Græcis *ᾠστέρες* sunt viscera omnia, thorace contenta.

PRÆDICTIO vid. *prognosis*.

PRÆFOCATIO *uterina*, vide *Hysterica passio*.

PRÆPARANTIA *Medicamentâ*, idem quod *Digerentia*.

PRÆPARANTIA VASA, sunt venæ & arteriæ ad testes & Epididymides euntes, sic à veteribus appellantur ex præjudicio, putabant enim in iis semen preparari: vena plurimis ramificationibus & anastomosis; arteria verò recto ductu, duabus aut ad summum tribus ramificationibus incedunt.

PRÆPUTIUM, Græcis *ἀνεγβυσία* & *ἡμῖν* est glandis penis virilis, involucrum, à putando dictum, ab Hebræis enim & Turcis resecatur, unde Apellæ & Recutiti appellantur. Item clitoridis projectura.

PRÆSEPIA, sunt foraminula illa utriusque maxillæ, quibus dentes continentur. *Φάτνας* & *Φάτνια Galeno*. Item apum alveos sive cellulas, præsepia, appellant.

PRÆSERVATORIA INDICATIO, est modus, quo per victus rationem & remedia convenientia à morbis futuris præservamur.

PRÆSIDIUM, idem quod *Remedium*, *Auxilium*.

PRÆGMA, vide *Bregma*.

PRESBYTIA, est obscuritas visus in rebus propinquis, cum tamen in distantibus aliqua sit perspicacitas: senibus familiaris. Ex *πρεσβυς* senex.

PRIAPISMUS, est Tentigo, sive pudendi diutina, sine libidine, erectio, orta à musculorum penis convulsione. Item, membrum

brum virile. A $\pi\epsilon\iota\alpha\pi\theta$ *Priapus*, *Veneris* & *Liberi* Filius.

PRIMORES DENTES, five *Anteriores*, ab officio in cibis incidendis dicuntur *incisores* & *incisorii*: Item $\gamma\omicron\lambda\alpha\sigma\tau\omicron\upsilon\omicron\iota$, quia inter ridendum primi denudantur: *tonici* Celso, $\tau\omicron\upsilon\mu\epsilon\iota\varsigma$, $\delta\iota\gamma\alpha\sigma\eta\pi\epsilon\varsigma$ & $\kappa\eta\acute{\epsilon}\nu\epsilon\varsigma$, $\tau\omicron\upsilon\mu\epsilon\lambda\alpha$ &c. numero quatuor sunt superius, totidemque inferius. Germ. *Sörder-Zähne*.

PRINCIPES DIES, vide *Critici Dies*.

PRINCIPIA, idem quod *Elementa*.

PROBOLE, idem quod *Apophysis*.

PROCATARCTICA, est causa morborum præexistens, vel præincipiens, una cum aliis agens, unde primo morbus producitur; five illa sit externa five interna, ut ira vel æstus aëris, *Cacochymiam* movens, febrimque inducens. A $\pi\omicron\gamma\kappa\alpha\tau\alpha\rho\tau\iota\kappa\omicron$ antegredior.

PROCATARXIS, idem quod *Procatartica*.

PROCESSUS, idem quod *Apophysis*.

PROCESSUS PERITONÆ!, sunt veluti fistulæ duæ oblongæ, vel canales laxiores viris in scrotum descendentes, per foramina tendinum musculorum obliquorum & transversorum, in quibus productionibus, vel didymis, uti vocarunt veteres, vasa seminaria, descendunt & recurunt, atque prope testes pro-

processus hi magis explicantur, fiuntque testium tunicae.

PROCIDENTIA ANI, est intestini re-
cti, propter nimiam laxitatem, per anum di-
lapsus. Vocantur item *procidentia* fedis *Plin.*
procidua sedes *Eidem*, *περὶ πτωλῶν ἀρχὸς*, quan-
do sedes prolabitur. *περὶ πτωλῶν ἀρχὸς ἢ ἐδρας.*
Germ. *Ausstretung des Mastdarms.*

PROCIDENTIA UTERI, est relaxa-
tio tunicae internae vaginae, qua per puden-
dum prolabitur, & à medicis resecata fuit;
olim & adhuc quidam uterum prolabi posse
putant: sed illum prolapsum, ligamenta u-
teri prohibent. Quamvis nonnulli experi-
menta & observationes clarissimas in contra-
rium afferant.

PROCONDYLI sunt ossa digitorum,
Metacarpi proxima. Ex *πρὸς* pro, & *κόνδυ-
λος* digitus.

PRODROMUS, est morbus, alium su-
perventurum indicans: ut angustia pectoris,
Phthisin vel Rachitim praefagit. Ex *πρὸς* praë,
& *δρόμος* cursus.

PRODUCTIO, vide *Apophysis*.

PROEGUMENA, est causa Antecedens
interna, in corpore ex alia ortum habens, &
ita morbum produciens, ut eâ sublatâ, mor-
bus possit perseverare: ut Plethora vel caco-
chymia, à vitiata victus ratione producta, un-
de obstructio vasorum & meatuum vel con-
stipa-

stipatio viscerum producitur. A προγυμναι antecedo.

PROGNOSIS, & *Prognostica signa* sunt, quibus futura, quæ ægro accidunt, præcognoscimus. Tria autem in ægro præcipue sunt prænoscentia Medico : Eventus morbi, tempus, & ejus Modus. A προγνώσκω præcognosco.

PROJECTURA, vide *Apophysis*.

PROLABIA, sunt extremæ labiorum partes prominentes.

PROLAPSUS UTERI, vide *Uteri Prolapsus*.

PROLEPTICUS, est morbus, semper anticipans : ut si febris hodie horâ quartâ adveniat, cras verò horâ tertiâ vel secundâ.

PROPHASIS, est prænotio in morbis. Item, occasio & causa antecedens. A προφαίνω præluceo.

PROPHYLACTICA, est pars Hygienæ, quæ morbos futuros & imminentes avertit. A προφυλάσσω præservo.

PROPHYLAXIS, idem quod *Prophylactica*.

PROPOMA, est potus ex vino & melle vel saccharo paratus. A προπίνω præbibō.

PROPOTISMA, est Medicamenti propinatio. A προπίνω præbibō.

PROPTOSIS, est partis alicujus procidentia : ut ; oculi, omenti, uvulæ &c. A *προπτω* procido.

PROSPHEROMENA, sunt Cibi, vel Medicamenta, quæ intra corpus sumuntur.

A *προσφέρω* offero, adhibeo, admoveo.

PROSPHYSIS, est adnascencia, cohærentia & coalitio, cum sc. digiti p. n. sibi invicem connexi sunt & coalescunt. A *προσφύω* agnasci facio. Germ. ein Zusammenwachsen der Glieder.

PROSTATÆ, *Adstantes*, sive corpora glandulosa, sunt duæ glandulæ infra vesiculas feminales sitæ, juxta meatum seminarium; quæ (ut conjicere est) urethræ lubricationi inserviunt, & vehiculum feminali materiæ ejiciendæ præbent; item & titillationi ansam dare perhibentur: quarum succus aut liquor per varios tubulos in urethra, ad latera foraminum semen ejicientium, desinentes, una cum semine ejicitur. Simile quid in fœminis reperit Doctiss. C. Barthol. T. F. cum R. de Graaf. A *προστίμι* prostituo, præsum.

PROSTETHIS, est pectus, sive thoracis anterior facies. Item, pars carnosa in manuum & pedum cavitate, nec non inter digitos nascens. Ex *πρὸς* pro, & *στήθος* pectus.

PROSTHESIS, est pars Chirurgiæ, quæ, quod deficit, restituit. Exemplum habemus

mus in solutione continui, in ulceribus cavis & fistulosis, quæ arte chirurgica carne sup-
plentur. Α πρὸς ἴθνην appono.

PROTOPATHIA, est morbus prima-
rius, sive Idiopathia, quæ ab alio morbo non
est orta. Ex πρῶτος primus, & πάχω pa-
tior.

PROTUBERANTIA, vide *Apophysis*.

PROVOCATORII DIES, vide *criti-
ci dies & intercalares*.

PRUNA, idem quod *Carbunculus*.

PRURITUS, Græcis κνισμός, κνησμός &
ζυσμός Latinis Item, *Prurigo* & *Scalpurigo*, est
cutis inæqualitas sicca, cum difficultate pru-
riginosa, ortum habens à particulis salino-fi-
xis pungentibus, in cute ab aliis tenacioribus
retentis, quæ exhalare non possunt. Germ.
das Jucken.

PSAMMISMUS, est balneum ex arenâ
sicca & calida, quo Hydropicorum pedes ex-
siccantur. Α ψάμμος arena.

PSAMMODEA, sunt urinarum conten-
ta arenosa & fabulosa. Ex ψάμμος arena, &
εἶδος forma. Germ. *Sandichter Urin*.

PSAMMOS, est arena in corpore hu-
mano genita, quæ in passione nephritica sæpe
emingitur.

PSILOTHRON, est Medicamentum,
quo pili, vel è corpore auferuntur vel pro-
pter hirsutiem attenuantur. Α ψιλός tenuis, &
λέω lavo. PSO-

PSOAS, sunt musculi lumborum, circa duas inferiores thoracis & tres lumborum, vertebrae superiores, initium assecuti, obliquo descensu in rotatorem femoris minorem deferuntur, à quo femur flectitur. A ψάω contraho.

PSORA, est scabies fera, cutim in furfures mutans. A ψωρίω scabie laboro. Graecis ψώρα αἰχία.

PSORIASIS, est scabies scroti sicca, pruriginosa, quæ sæpè cum exulceratione molestat.

PSORICA, sunt Medicamenta adversus scabiem.

PSOROPHTHALMIA, est pruriginosa oculorum scabies, ex ψώρα scabies, & ὀφθαλμία oculorum dolor.

PSYCTICA, sunt Medicamenta refrigerantia. A ψύχω frigus.

PSYDRACIA, ut definiverunt *Paulus* & *Alexander*, sunt exigua cutis capitis ulcuscula, similia eis, quæ cutem exardere solent. *Celsus* paulo diversus definivit, quod sit paulo durior pustula subalbida, acuta, ex qua, quod exprimitur, humidum est. *Pollux* verò ex medicis ipsis definivit psydracia esse igneas efflorescentias ulceratas sponte in capitis cute apparentes. *Psydraces* aliis sunt parvæ pustulae, tanquam bullae, supra cutim

tim, à frigore hyemali efflorescentes. A ψυχρός frigus.

PSYLOTHRUM, vide *Psilothrum*.

PTARMICA, seu *sternutatoria*, sunt, quæ majori, quam errhina, prædita acrimoniâ, tantopere irritando, & corrugando meninges, pituitam circa nares exprimunt, ut magna copia tum expellatur, tum erumpat. A πτερω sternuo.

PTERNA, idem quod *Calx*.

PTERYGIUM, est ala nasi vel oculi aut processus aliformis ossis sphenoidis. Item, ex-crescentia membranosa, unguis & ungula dicta, supra corneam oculi tunicam, ab angulo ut plurimum interno, versus oculi pupillam excrescens, eamque sæpe obscurans. Germ. ein Nagel. Item Nymphæ pudendi muliebris. A πτερον ala.

PTERYGOIDES, dicuntur processus & musculi ossis cuneiformis. Ex πτερον ala, & εἰδος forma. Item, cui scoptulæ opertæ alarum in modum extant, teste *Galeno* & *Aræteo*; quod genus hominum tabi obnoxium est. πτερυγῶδης *Hippocr.* & *Aræteo*. Φθινῶδης *Hippocr.*

PTERYSTAPHYLINI, sunt musculi Gargareonis sive uvulæ, qui à processibus aliformibus originem consequuntur. A πτερον ala, & σαβύλη uvula.

PTILOISIS, est oculorum vitium, ubi, in-crassatis palpebrarum marginibus, ciliorum pili excidunt.

PTISANA, est decoctio ex hordeo decorticato, passulis mundatis, glycyrrhiza &c. parata. A *πτισσω* pinso, decortico.

PTYALISMUS, est nimia salivæ ex ore secretio. A *πτύω* spuo.

PTYALON, est *spatum* sive illa materia, quæ tussiendo ex pulmonibus ejicitur, *saliva* namque proprie significat liquorem per ductus salivales effusum, *humorem* è naribus & supra palatum, pituitam cerebri; at *mucus* tonsillarum, est materia viscida, quæ per tonsillas excernitur. A *πτύω* spuo.

PTYSMA, idem quod *Ptyalon*.

PUGILLUS est mensura medicorum, quæ flores & herbarum mensurantur; continet pugillus, quantum manu modica capi potest. *Ætio de aîg.* Aliis tamen quantum tribus digitis capi potest. *Galenus* abusivè rutæ fasciculum dixit quantum duobus digitis comprehendi potest.

PUDENDA GRA nonnullis dicitur lues venerea.

PULMONES, Græci *πνεύμονα* & *πλέυμονα* vocant. Spiramentum animæ *Virg.* organa sunt respiratoria. Statuit *CL. Malpighius* pulmonis compagem (si nervi & vasa quædam cum Tracheæ ramis excipiantur) quandam vesicularum aggeriem esse, atque vesiculas istas ubique protensas & sinuatas, talem firmum & nexum obtinere, ut in easdem exaspera

spera arteria, deinde ex aliis in alias aditus patefcat; donec omnes in membranam, pulmones investientem, definant. Pulmonum *usus* est respirationi infervire, & sanguinem, in Pulmonibus, cum nitro inspirato, aliquatenus miscere & accendere. Germ. Die Lunge.

PULPA, est caro fructuum, radicum aliorumve corporum, quæ infusione, vel coctione extrahitur, eam per setaceum trajiciendo: ut pulpa tamarindorum, cassiæ, althææ, dactylorum &c. vel contundendo, ut in cucumeris, melonumve semine; vel eligendo, ut pulpa colocynthidis &c.

PULSUS est motus cordis contractivus, qui fit à fibris ejusdem contractis, quo mediante sanguis per totum corpus dispergitur, & ab eo pro vario spirituum animalium influxu diversimodè afficitur. Pulsus est naturalis vel præternaturalis, de naturali locuti fuimus; præternaturalis est, qui pro diversa fibrarum & spirituum animalium affectione varius est, nempe *validus*, *languidus*, *celer*, *tardus*, *durus*, *mollis*, *equalis*, *inequalis*, *intermittens*, *deficiens*, *myurus*, *mediocris* &c. Germ. Der Puls.

PULVILLI, idem quod *splenia*.

PULVIS vide *species*.

PUNCTUM LACHRYMALE, vide *Lachrymale punctum*.

PUNCTUM SALIENS, dum ovum grandescit, in interiori ejus tunica, Amnios dicta, nubecula quædam comparet, quæ sensim crassior evadens, mucosam materiam acquirit, in cujus medio primo punctum saliens, deinde rude Embryonis corpusculum, ut informis galba, conspicitur; quod indies augescendo majorem perfectionem nanciscitur.

PUPILLA seu pupula, est Choroidis sive uveæ tunicæ apertio, in homine rotunda, quæ pro influxu spirituum animalium per musculare ligamentum contrahi vel dilatari potest. Germ. *Der Augapffel.*

PUPULA, vide *pupilla*.

PURGANTIA sunt, quæ propter peculiarem partium dispositionem, irritando, carneas ventriculi fibras, à dextris finibus inflatas & contractas, stomachi ambitum simul colligi & versus pylorum inclinari cogunt, ut excretio per inferiora succedat. Germ. *ausführende Mittel.*

PURGATIO est motus excretorius, in ventriculo & intestinis ob fibras eorum carneas celeriter ac seriatim contractas; crebrior & citatior, quo Chylus & fæces, tum humorum recrementa & corruptelæ, illic genitæ, aut aliunde suffusæ, à parte in partem protruduntur, donec per sedem velut cloacam foras ejiciuntur.

PUS,

PUS, vide *Pyon*.

PUSTULÆ, sunt sanguinis vitiosi efflorescentiæ in cute excitatæ, quando vel propter diaphoresin impeditam, vel propter materiam nimis viscidam humores sub cuticula colliguntur & inæqualitatem quandam excitant.

PUTREDO in physicis denotat corruptionem corporis naturalis mixti, qua partium componentium dispositio pristina, quæ formam specificam largiebatur, plane immutatur, plurimis volatilibus secedentibus, ut exinde tota forma prima tollatur. Contingit putredo potissimum à motu quodam interno particularum subtilissimarum aucto, quo reliquæ à se invicem dissolvuntur & secedere coguntur. Ad varia phænomena medica explicanda in primis febres adhibetur vox putredinis; verum toti sanguinis massæ salva vita competere haud potest, licet, certæ ejus quantitati ex communi circulo huc illuc secedenti & restagnanti revera accidat, quod ex puris generatione hujusque qualitatibus patet.

PUTREFACTIO CHYMICA est corporis concreti, per putredinem naturalem, in calore humido substantiam ipsam corrumpente, ejusque penetralia referante, dissolutio.

PYON five *Pus*, est sanguis putrefactus & in albam materiam concoctus.

PYCNOSIS, vide *Pycnotica*.

PYCNOTICA, idem quod *Incrassantia*.

PYELOS, vide *Choana*.

PYLORUS, five *Ianitor*, est dextrum, ventriculi orificium, cibis expellendis aptum.

A *πύλη* janua, & *ᾠρέω* custodio.

PYOSIS, est puris in qualibet parte collectio. A *πύον* pus.

PYRAMIDALES MUSCULI, in abdomine locantur, & rectorum infimis tendinibus incumbunt, nec sunt rectorum partes, ut putant *Vesalius* & *Columbus*, sed distincti musculi, ut probat *Fallopianus*, licet rationibus quibusdam validis, quibusdam inanibus. Membrana peculiaris, qua investuntur, & fibrarum cursus, diversos à rectis esse musculos, ostendit. Ortum ab externo pubis osse sortiuntur, & quando longius ascendunt, tanto sunt angustiores, circa umbilicum in alba linea terminum consequuntur. Aliquando defunt, vel sinister dextro minor est, vel dexter sinistro.

PYRAMIDALIA, sunt vasa semen præparantia dicta, de quibus suo loco. Item musculi narium & abdominis pyramidales dicti: item duæ chordæ medullares circa basin medullæ oblongatæ. videatur *Willis* de cerebro cap. 2. A *πυραμῖς* corpus in superficie acuminatum.

PYRETERION πυρητήριον est pars furni chimici illa, quæ ignem continet.

PYRETOLOGIA, est Februm descriptio : de quibus *Th. Willis.* acutissime scripsit. Ex πυρετός febris, & λέγω enarro.

PYROTECHNIA, idem quod *Chimia.* Ex πῦρ ignis, & τέχνη ars.

PYROTICA, sive *Urentia*, sunt Medicamenta potentiâ calida, quæ corpori humano adhibita valde incalescunt, propterea quod particulas & poros ita habeant dispositos, ut, dum vaporibus vel humoribus se insinuant, subtilis materia tales ibi inveniat meatus, ut ipsa ibi vehementius mota, terrestres quasdam particulas duras & acutas, in iis nantes, impetuosius in vicinas partes agitet, atque ita calorem magis vel nimis vehementem & diversimodè corrumpentem, vel immutantem, pro ratione sui motus & particulatum movendarum diversitate, excitet. Hæc sunt rubefacientia, vesicantia, cathartica, septica, escharotica, & psilothra. A πυρρῶ incendo. Germ. brennende Mittel.

PYULCUS, est instrumentum, quo pus extrahitur. Ex πύον pus; & ἔλκω traho.

PYXIS, est sinus ossis Coxæ, quod *Acetabulum* appellatur.

Q.

QUADRANS, apud Medicos est pondus trium unciarum, id est, Libræ Romanæ quarta pars.

QUALITAS est particularum minimarum dispositio seu contextus, unde corpus nostrum quacunque ratione, quale denominari potest. Hæc est Manifesta, Occulta, Venenata, Contagiosa, Pestilens &c.

QUARTANA FEBRIS INTERMITTENS, quam *Saturni filiam* nominavit antiquitas, *Otávio Horatiano* teste; hodie opprobrium, Medicorum, quia difficulter, à Medicis antiquam sectam sectantibus, curabatur. Quadrimi circuitus febris *Plinio*. Gr. τεταρταῖα. Estque præternaturalis sanguinis effervescencia cum suis symptomatibus, quarto quovis die hominem invadens eumque deferens. In *causa* est sanguis acidus, austerus & succus nutritius ab assimilatione impeditus. Germ. Das vierrägige Sieber.

QUARTARIUM, idem quod *Quadrans*.

QUERQUERA est febris horrida seu quæ cum horrore & tremore affligit.

QUID PRO QUO, est, quando Medicamentum unius naturæ & qualitatis pro altero substituitur, hoc tamen, non nisi Medicorum consensu faciendum. Gr. Ἀντιβαλλόμενον.

QUIN-

QUINTA ESSENTIA, vide *Essentia Quinta*.

QUOTIDIANA FEBRIS *Intermittens*, est, quæ à sanguine crudo & fermentativo, unà cum chyli prohibita assimilatione, initium sumens, qualibet die redire solet. Græcis πυρετός αμφνερνός. Germ. das tägliche Fieber.

R.

RABDOIDES, idem quod *Sutura sagittalis*. Ex ράβδος virga; & εἶδος forma.

RABIES HYDROPHOBICA, vide *Hydrophobia*.

RACHITÆ & *Rachiei*, sunt musculi ad dorsum pertinentes. A ράχις dorsi spina.

RACHITIS, vide *Rhachitis*.

RADICALES DIES, vide *Critici dies*.

RADICATUM ACETUM vid. acetum.

RADICISECA notabat priscis temporibus Medicorum ministrium colligendis medicamentis simplicibus destinatum.

RADIUS, est os cubiti minus, *Focile minus* dictum, obliquius est ulna, & ab ea in medio nonnihil distat, ubi tenue interest ligamentum: supra verò ulna Radium excipit; infra hic illam. Superior ejus pars cum externo brachii processu articulatur per diarthrosin, unde motus pronus & supinus. In-

ferior per appendicem cum carpi osse ad maximum digitum. Hujus superior pars tenuior, inferior verò crassior. Græcis Στήφυλος, κεραις, παρρηχίον. *Radius* etiam *Paracelso* & *Helmontio* denotat effuvia subtilissima metallorum & lapidum pretiosorum, in quibus vis medica consistit. Existimant enim ea effuvia se habere instar radiorum solarium.

RAMENTUM dicitur in genere omne id, quod radendo aufertur, ut scobs. In specie verò denotat particulas viscerum interiorum, quæ ab acrimonia excedente separatæ sunt & excernuntur, ut pulmonum, in phthisi, intestinorum in dysenteria &c.

RAMEX, vide *Hernia*.

RANA & RANULA, vide *Hypoglossum*.

RAPHÆ, vide *Sutura*.

RAREFACIENTIA, sunt remedia, quæ moderato calore, vapores humoresque diffundendo, poros partium majores faciunt. Gr. ἀραιωτικά.

RARUM dicitur in physicis corpus poris majoribus præditum, in quibus multum materiæ alienæ hæreere potest. Sic aër rarus est quando maxima copia primi elementi in eo hæret. Spongia rara est, quia multum aquæ imbibere apta est. *Rarefactio* est pororum, in corporibus ampliatio. Dicitur in specie de sanguine, quando multum materiæ subtilis cum

cum ipso commiscetur, ex quo expanditur ejusdem quantitas.

RASCETA vel RASETTA, idem quod *Carpus*.

RASPATORIUM, seu *Scalprum Rasorium*, est instrumentum chirurgicum, ossibus cariosis & squammosis abradendis, confectum. Græc. *Ξυστήρ* vocant.

RAUCEDO, idem quod *Branchus*.

REALGAR dicitur arsenicum vel fumus arsenicalis.

RECIDIVUS MORBUS est, quando materia à priore morbo relicta, denuo recrudescit.

RECEPTA, *Receptum* est vocabulum barbarum, denotat formulam remedii, quam Medicus in schedula utplurimum consignat. Germ. ein *Recept*.

RECIPIENS dicitur in specie vas sive terreum sive vitreum diversæ magnitudinis, quod in destillatione omni liquorem prolectum excipit. Germ. eine *Vorlage*.

RECTIFICATIO, est repetita liquorum destillatio, ad eos magis purificandos & exaltandos.

REDUCTIO dicitur de metallis, quando varia ex iis præparata in pristinum corpus reducuntur. v. g. calcis auri in aurum. Dicitur etiam quandoque de salibus.

REDU-

REDUVIA, est levis quædam cuticulæ ad unguium radices fissura.

REFRIGERATORIUM, est vas ligneum, aqua plenum, cui fistula recta vel spiralis ex stanno vel plumbo inest, qua aqua destillata, refrigerandi gratia, perfluit. Germ. *ein Kühlfaß*.

REGENERATIO vide *palingenesia*.

REGIMEN denotat in medicina ordinationem, tum in diæta, qualis nempe vel in hoc illove morbo, vel ab assumtis medicamentis adhiberi debeat; tum in aliis rebus, e. g. regimen ignis est ordinatio graduum ignis in destillationibus.

REGULUS Chemicis significat partem metallicam ex aliis corporibus mineralibus, præsertim antimonio per ignem fusionis collectam. Invenitur in fundo vel crucibuli, in quo fusio instituta est, vel coni fusorii, in quem materia fusa effundi solet. Est vel simplex vel compositus. Ille est, qui ex solo antimonio beneficio salium potissimum paratur; hic verò, qui ex aliis metallis antimonio additis emergit. Hinc reg. *Œlis*, *ꝯalis* &c.

REITERATIO dicitur de medicamentis, quando juxta eandem formulam iterum atque iterum præparantur.

REGIUS MORBUS, vide *læterus*.

RELAXANTIA, vide *Chalastica*.

RELAXATIO, est partium, vasorumve p.
n. dilatatio.

REMINISCENTIA est perceptio, qua
rerum antea perceptarum ideæ, menti sen-
satione, vel alia perceptione impressæ, per
earum vestigia vel imagines cerebro impres-
sas, vel voces aut alia earum signa oblata,
animæ mediantibus spiritibus animalibus, in
sensorio communi, rursus offeruntur. Vel
reminiscentia est arbitraria rerum cerebro
antea impressarum, ad suos usus depromptio.

REMISSIO FEBRIUM, est efferve-
scentis supra modum sanguinis defervescen-
tia, sive cessatio, quæ in febribus intermitten-
tibus absoluta est, in continuis verò partialis.

RENES Græcis νεφροί. bini sunt in abdo-
mine, sub hepate & liene situm habent; dex-
ter in homine inferior quam sinister est: Con-
stant maxima ex parte ex canaliculis exiguis,
qui à glandulis circa arteriarum extrema-
tes adjacentibus oriuntur & serum ex illis su-
scipiunt, quod exinde ad carunculas papilla-
res, pelvim, & ureteres foras deducitur per
vesicam. Germ. die Nieren.

RENES SUCCENTURIATI, vide *Capsula
Atrabilaria.*

REPELLENTIA sunt, quæ sua frigidi-
tate, vel astringenti vi, fervorem & afflu-
xum humorum reprimendo ac poros & me-
atus partium claudendo, intumescentiā
par-

partis imminuunt, & allabentes humores alio pellunt. Gr. ἀποκρυσινά. Germ. zurücktreibende Mittel.

RES NATURALES sunt tres: Sanitas; Sanitatis causa; & Sanitatis effecta. Alii septem enumerant, ut elementa, temperamenta, humores, spiritus, partes, facultates, actiones: sed elementa & temperamenta pertinent ad Physicam; humores, spiritus & partes, sanitatis causis annumerantur, quæ constant ex bona temperie & apta conformatione; facultates & actiones, sub sanitatis effectis constituuntur.

RES NON NATURALES sunt sex: Aër, Cibus & Potus, Motus & quies, Somnus & vigilia, Animi pathemata, excreta & retenta. Sic appellantur, quia si modum excedant, sæpe morbis anam præbent.

RES PRÆTER NATURAM sunt, Morbus, Morbi causa, & Symptomata sive morbi effecta.

RESOLVENTIA, sunt medicamenta, quæ particulis suis spirituo-sulphureis particulas corpori aut parti impactas, dissipare, sunt apta nata. Germ. zertheilende Mittel.

RESPIRATIO est thoracis alterna dilatatio & contractio, qua aër nitrosus per asperam arteriam ejusque partes vesiculares accensionis gratia modo impellitur, modo ex iisdem, una cum vaporosis effluviis ejicitur.

Cau-

Causa respirationis in thoracis dilatatione & contractione, quæ per musculos certos perficitur, consistit, cujus motum aër sequitur ingrediendo pulmones & egrediendo. Germ. Das Aüdem holen.

RESUSCITATIO denotat modo *Palingenesiam*, modo *Reductionem*, quæ vide.

RETE MIRABILE, sic dicitur ob mirabilem structuram, constat ex plurimis arteriis, subjicitur cerebri basi & glandulam pituitariam in ambitu suo complectitur, à lateribus ossis sphenoidis: Usus est, ut sanguis ferocitates suas in glandulam pituitariam deponat, ut spiritus eò puriores fiant: secunda, ne sanguis subito nimis ad cerebrum ruendo pneumatosis aliquo modo supprimatur. In homine & equo, qui generosos affectus edunt, non ita invenitur.

RETENTA sunt ea, quæ secundam naturam, tanquam eidem familiaria in corpore detineri debent, non verò excerni.

RETICULARIS MUSCULUS est rete illud musculosum, quod vesiculas pulmonum undique cingit easque comprimit ad aërem reddendum in expiratione. Vid. *Willisius pharm. rat. p. II. sect. I.*

RETICULARIS PLEXUS, idem quod *Choroides*.

RETICULUM, idem quod *Omentum*.

RETIFORMIS PLEXUS, vide *Plexus Retiformis*.

RETIFORMIS TUNICA est quædam interioris substantiæ nervi optici in oculo expansio, quæ se habet ut paries albus in camera obscura, qui species visibiles, per foramen camera atrata admissas, excipit repræsentatque. Vide *amphiblestroides*.

RETINA TUNICA, vide *Retiformis* & *Amphiblestroides*.

RETORTA est vas chymicum, ex vitro, lapide, ferrove conflatum, figura rotunda, ad cuius latus rostrum est flexum, retortum, & cavum, quo destillanda ingeruntur & egeruntur. Germ. eine Retorte.

REVERBERATIO CHIMICA, est ignitio, qua corpora igne vivo, in furno reverberii, calcinantur.

REVERBERIUM est furnus chymicus, qua corpora ignienda vel destillanda, calcinantur, ita ut flamma eadem undique ambiat.

REVULSORIA V. S. est, qua sanguis in partem aliquam irruens, in contrarium, per venam, in parte satis remota & opposita incisam, avertitur.

RHACHITIS, est medulla spinalis, quæ suo loco videatur. Item, morbus Anglis frequens, qui est inæqualis nutritio cum partium laxitate, mollitie, debilitate, langvore, ignavia, torpore, capite iusto maiore; infra caput macie, protuberantiis circa articulos, incurvatione ossium, angustia pectoris, tumida abdominis impletione, Hypochondriorum tensione, tussi &c. nomen ab Anglis inditum est *the Rickets*: sed quia in medulla spinali quandoque causa latet, haud incongruè à CL. Glissonio Rhachitidis nomine indigitatur.

RHAGADES, Latinis scissuræ, fissuræ, rimæ, quæ ut in aliis corporis partibus accidunt, manibus, pedibus, labris, ita etiam in uteri ostio, ano, seu recti intestini extremitate, ac in sphinctere seu musculo anum claudente accidere possunt. Suntque rhagades seu scissuræ, ani oblonga quædam in eo ulcuscula sine tumore iis similia, quæ interdum in manibus à magno frigore excitantur. Alia superficialia saltem, alià profundiora: alia sine duritie & callo, alia callosa latera habentia: alia humida & faniem fundentia, alia sicca & cancrofa. A *ῥήγμις*. rimo.

RHAGOIDES idem Græcis notat, quod Latinis *Uvea* oculi tunica.

RHAPHE ῥαφή futura, vid. infra.

RHEGMA, est partis alicujus ruptio : ut ossis, peritonæi, oculi &c. A ῥήγνυμι rum-po.

RHEUMA, est p. n. humoris è capite in subjectas partes fluxio, ut in coryza contingit. A ῥέω fluo. Germ. Glasse.

RHEUMATISMUS, est dolor vagus, ubique ferè apparens in corpore, sæpe febriculam, tumorem, phlogosin &c. comitem habent. A ῥέω fluo. Unde Rheumatici dicti.

RHEXIS, idem quod *Rhegma*.

RHINENCHYTES, est siphunculus, quo medicamenta naribus immittuntur. Ex ῥίς nasus, & ἐγχύω injicio. Germ. eine Nasen-Sprûße.

RHIZOTOMOS idem quod radicifeca. Dicitur etiam de medicamentis, quæ morbum aliquem radicitus evellunt ac tollunt.

RHODINUM, est acetum rosaceum, aut aliud quid, ex rosis paratum. A ῥόδον rosa.

RHOEAS est affectus oculorum, consistens in carunculæ lachrymalis imminutione, in oculi majori angulo.

RHOMBOIDES, est pars musculorum, initium habens à tribus inferioribus vertebrarum colli, totidemque superioribus vertebrarum dorsi spinosis processibus : mox obliquè descendens, principio, fineque carnosio,
ad

ad scapulæ basin fertur ; quam retrorsum, sed & obliquè sursum agit. Ex ῥομβο figura quadrata ; & εἰδὲ forma.

RHYPTICA sunt medicamenta detergentia & fordes abluentia. A ῥύπω fordes abluo.

RHYTHMUS, est certa, pulsuum, temporum, vitæ, ætatum, &c. proportio. A ῥυθμίζω ad numeros aptos refero.

RYTHIDOSIS est corrugatio alicujus partis. A ῥυτιδῆσαι in rugas contraho.

RIGOR, est musculorum totum corpus ambientium ut & cutis vibratio & concussio, cum refrigeratione conjuncta. Gr. ῥίγῃ. A ῥιγῶ horreo.

RIMA PUDENDI sive *fissura magna* dicitur : quia ab ossium pubis inferiore parte ad anum usque fere pertingit ; ita ut inter illam & anum spatium, quod perinæum sive interforamineum appellatur, vix pollicis transversæ latitudinem excedat. Hæc repetito coitu dilatatur. Usus est, canalis modo penem tanquam in fossam dirigere, urinæ aliisque corporis excrementis exitum præbere, & fætus exclusioni inservire.

RISUS SARDONIUS est spasmus utriusque maxillæ.

ROB, vide *Apochylisma*.

ROBORANTICA vid. Confortantia.

ROBUB, idem quod *Apochylisma*.

RONCHUS ῥῶγχος Lat. stertor est sonus cum strepitu, vel stridore in faucibus, qualis profundè dormientibus item apoplecticis accidere solet.

RORIFERUS DUCTUS, idem quod *Ductus Chyliferus*.

ROS antiquis dicebatur, cum prima humiditas ab extremitatibus vasorum excidit, & in membrorum substantiam dispersa est. Ros inquit *Galen.* 7. method : 6. tertia humiditatis species, unde partes corporis nostri nutriuntur, quæ continetur in omnibus animalis partibus, ceu ros quidam per earum substantiam sparsus : Hæc est antiquorum opinio.

ROSA, idem quod *Erysipelas*.

ROSTRIFORMIS PROCESSUS, vide *Coracoides*.

ROTATOR MAJOR & *Minor*, sunt duo Apophyses in superiore parte ossis femoris, Trochanteres dicti, in quibus plurium tendines terminantur.

ROTULA, idem quod *Mola genu*.

ROTULÆ, vide *Tabellæ*.

RUBEFACIENTIA vid. *phenigmi*.

RUBRICA quid sit, vide in *Impetigine*.

RUCTATIO est motus ventriculi depravatus, ab effervescencia p. n. concitata, quo vapores & flatus per os expelluntur. Estque vel acidus, nidorosus, vel fætidus. Ructus *Celso*. Græcis ἐρδύμους, ἐρύγη, ἐρυγμός.

RU-

R U C T U S, vide *Bombus* & *Ructatio*.

R U D I C U L A dicitur lignum, quo medicamenta liquida miscentur & agitantur.

R U G I T U S est chyli & excrementorum in intestinis contentorum, p. n. effervescencia, qua flatus & motus varii in intestinis concitantur & hinc inde per excrementavolvuntur, cum exitus per os & anum facilis denegatur.

R U M I N A T I O est repetita masticatio alimentorum in certis brutorum speciebus, iis nempe quæ vel plures habent ex ordine ventriculos; ut boves, vel quibus saltem cæcum intestinum grandius est, ut lepus. Ex primo itaque ventriculo in os iterum protruditur cibus & denuo comminutus ad secundum, tertium & quartum ventriculum ablegatur.

R U P T I O, vide *Rhegma*.

R U P T O R I U M Chirurgis notat causticum rumpendis abscessibus aptum, ut pinguedo leporina, lapis corrosivus &c. Germ. ein ätzend Mittel.

R U S M A est species psilothri, quo Turcicæ mulieres pilos tollunt ex variis corporis partibus.

R U T A B U L U M est uncus, vel baculus ferreus, longus, in altera parte cochleam, in altera radulam habens. Adhibetur in operationibus chemicis, in specie docimasticis.

D d ;

R Y A S,

RYAS, est nimia lachrymarum fluxio præternaturalis.

S.

SACCUS, est intestinum rectum. *A σάκκῳ* onero.

SACCULUS CHYLIFERUS sive *Roriferus*, est inferior pars ductus chyliferi, cui omnes venæ lacteæ secundi generis, & plurima vasa lymphata inosculantur.

SACCULUS CORDIS, vide *Pericardium*.

SACCULI MEDICINALES componuntur ex variis simplicibus, scopo medicæ convenientibus; eaque si opus fuerit conteruntur; facculoque, cujus figura parti affectæ quadrat, excipiuntur, qui sæpè ne materia in unum locum coacervetur, acu, in quibusdam locis interfuitur. Germ. *Krauszer - Säcklein*.

SACER IGNIS, vide *Herpes Exedens*.

SACER MORBUS, vide *Epilepsia*.

SACRUM OS, Græcis πλατὺ ἢ ἱερὸν ὄστρον, ὑποπόδιον τῆς κοίτης. Constat ex vertebri inferioribus sex, cui ossa coccygis annectuntur, in abdomine à parte posteriori constituit pelvim.

SAGITTALIS SUTURA, vel veruculata, Græcis ὀβελισαῖα. Est illa quæ à coronali incipit, & in Lambdoidem definit.

SAL

SAL quid proprie notet, notissimum. In Chimicis notat principium quoddam corporum constitutivum, talia nempe corpuscula, quæ figuram angulosam variam hæc sunt, & proinde incidendi, penetrandi vi primò pol-
lent, saporum etiam causa existunt. Com-
muniter triplex statuitur *Acidus*, *alkali* seu li-
xiviosus & *medius*, seu *salsus*, de quibus sin-
gulis suo loco. Ratione accidentium variè
etiam distinguitur. Sic alius volatilis voca-
tur, alius fixus. Ratione materiæ alius Ve-
getabilis, alius animalis, alius mineralis, pro-
ut ex mixto quodam eruitur, quod ad unum,
ex triplici regno refertur.

SALSUM vid. *Enixum sal.*

SALIVA & *Salivum*, quibusdam *Sputum*.
Græc. *πυελὸν* & *σίελη*, est liquor insipidus, à
glandulis maxillaribus segregatus & in os per-
ductus peculiare effusus, ut os & œsophagum
madefaciat, masticationi ciborum interservi-
at, eosque in ventriculo aliquomodo dige-
rat & fermentet. Germ. *Speichel*.

SALIVATIO est sputi vel salivæ per me-
dicamenta salivantia evacuatio, ut sunt mer-
curialia. Quandoque tamen pro præternatu-
rali ptyalismo sumitur minimum.

SALVATELLA, est vena, quæ à brachii
ramis tendit ad digitum.

SANGUIFICATIO, vide *Hæmatosis*.

SANGUIS, est liquor rubicundus, venis, arteriis, aliisque partibus contentus, qui constat farragine omnis generis partium alimentariarum, quæ papillas intestinorum possunt ingredi, estque nutritionis & vivificationis materia, magnumque corporis stabilitamentum. Detexit Microscopium sanguinem ex globulis constare; & febrilem ex vermiculis. Vocatur etiam *cruor*, anima *Virgilio*. *Ψυχή Aristoph.* *ἀῖμα*, *ἔα* *Poët.* Germ. Das Blut.

SANGVISUGA idem quod Hirudo. Germ. Blut-Igel.

SANIES, est pus cruentum & crassum. Germ. blutiger Eiter.

SANITAS, vide *Hygieia*.

SAPA, vide *Apochylisma*.

SAPHÆNA, est vena cruralis. Fortè à *σαφής* manifestus, quia manifestè demonstrari potest. Germ. die Mutter-Adler.

SAPHATUM, est exulceratio crustosa in capite, non absimilis Achori. vide *Achor*.

SAPONEA, est linctus ex amygdalis confectus.

SAPOR, vide *Gustus*. Helmontio etiam & Tacchenio denotat particulas salinas subtilissimas in corpore hinc inde à posteriori observabiles. Unde inter causas morbificas ab ipsis sapissime refertur *sapor vitiosus* qui archetum turbat.

SARCOCELE, est Hernia carnosa testiculorum. Ex σὰρξ caro; & κήλη tumor. Germ. ein fleischichter Bruch.

SARCOMA, est carnis excrescentia. Item, molarum in utero productio. A σὰρξ caro; & κομίζω porto, afferō. Germ. ein fleischicht Gewächs.

SARCOMPHALUM, est carnosa in umbilico excrescentia. Ex σὰρξ caro; & ὀμφαλὸς umbilicus.

SARCOPHAGUM, idem quod *Catharticum*.

SARCOSIS, vide *Sarcoma*.

SARCOTICA five carnem generantia sunt, quæ moderato calore & vi deterforia, fordes è vulneribus & ulceribus tollendo, partiumque temperiem conservando efficiunt, ut alimentum in partem solutam commodè impellatur. A σαρκίω incarno.

SARE, idem quod *Effere*.

SATYRIASIS, five *tentigo veretri*, *Priapismus*. Ροπαλισμός Suidæ ἰάσις τῆς αἰδοῖς, Πρι-
απισμός, Σατυρίασις σατυρισμός. Estque immoderata Veneris appetentia & penis palpitatio; five erectio penis, quæ iterum post coitum evanescit. Item, morbus *Elephantiasis* dictus, in quo ægri Satyrorum effigiem acquirunt. Item, glandularum augmentum pone aures, ita ut aures erigantur. Α
Σάτυρ homo silvestris, qui admodum.

venerem appetit. Vel à σάφη membrum virile.

SATYRIASMUS, vide *Satyriasis*.

SCABIES, Græcis ψώρα. est vel humida vel sicca: Humida est cutis inæqualitas cum pustulis humidis & purulentis cum prurigine, quadam conjuncta: Sicca est quadruplex, Pruritus, Impetigo, Pfora & Lepra; de quibus suo loco.

SCALENUM, est par musculorum cervicem extendentium; oritur à prima thoracis costa vertebrarumque cervicalium processibus transversis anteriori tamen parte fibris obliquis adhærentes in ipsis finem suum consequuntur. Perforati sunt ut Nervis cervicalibus ad brachium tendentibus, venis & arteriis viam præbeant.

SCALPELLUM UMBILICARIUM, ὀμφαλίστηρ Poll. quo obstetrix præcidit infantium umbilicos.

SCALPRUM CHIRURGICUM Celso, *Scalpellus* eid. *Phlebotomum* Isidor. φλεβότομον, μαχαίρης Ammonio, Μαχαίρης ὀξύβελής Hippocr. Galenus φλεβότομον vocat. Idem μαχαίριδα σηθουειδῆ nominat, quod σμιλίον γαστροειδές Galenus; nimirum cujus medius alvus latior sit & ventrosior. Vide *Lancetta*.

SCALPRUM RASORIUM, idem quod *Rasatorium*.

SCAM-

SCAMNUM HIPPOCRATIS est instrumentum longitudine sex ulnarum seu cubitorum, membris luxatis & fractis restituendis, accommodatum.

SCAPHA, dicitur ambitus auris interior, exteriori oppositus.

SCAPHOIDES, est tertium os tarfi in pede, Naviculare, dictum. A Scaphæ seu cymbæ similitudine: connectitur cum talo, & tribus ossibus posterioribus.

SCAPULA, vide *Homoplata*.

SCARIFICATIO, est incisio cutis scalpello vel phlebotomo: quæ fit cum, vel sine cucurbitulis; sine cucurbitulis fit in membris & partibus gangræna corruptis, ne sc. separatio procrastinetur. Cum cucurbitulis autem fit, ut extrahatur sanguis. Græc. Εγχαρῆξις, καταχασμός, Απόσκηψις Hippocr. Αποχασμός. Germ. das Schröpfen.

SCELETUM, est ossium totius corporis arida compages, arte anatomica sibi invicem conjuncta. A Σκέλλω arefacio. Germ. ein Gerippe.

SCELOTYRBE, est cruris perturbatio, nunc ad hanc, nunc ad illam partem inclinans, ex scorbuto proveniens. Ex Σκέλλω crus, & τὸ ὄργη tumultus. Unde aqua sce- lotyrbitis, quæ adversus scorbutum usurpatur.

SCHEISIS, ex corporis dispositio : unde schetica febris, quæ in dispositione est, non in habitu. A σχηματίζω dispono, effingo.

SCHETICA FEBRIS opponitur Hecticæ; schetica quippe in sanguine ita radices egit, ut facile curam admittat; Hectica verò in ipsa ἑξω five partibus solidis ita altius radicata est, ut non nisi difficulter medicamentis curetur.

SCHISMA, est scissura in dura vel molli parte. A χίζω findo.

SCHIATICA, vide *Arthritis*.

SCIRRHOSIS, idem quod *Scirrhus*.

SCIRRHUS, & Scirrroma, est tumor p. n. durus, lividus, renitens, & doloris expers. A σκίρῶω induro. Germ. ein Verhärteter Geschwulst.

SCLERIASIS, est alicujus partis induratio. A σκληρῶω induro.

SCLEROMA, idem quod *Scleriasis*.

SCLEROPHTHALMIA, est Lippitudo dura, cum dolore, motu oculorum tardo, rubedine & siccitate. A σκληρός durus, & ὀφθαλμία dolor oculorum.

SCLEROTICA, vide *Cornea*. A Σκληρῶω induro.

SCLEROTICA, five indurantia sunt, quæ partes firmitus inter se conjungunt: idque vel tenues & molles dissipando, vel eas interdum retinendo. Illud fit, ubi per nimis calefa-

lefacientia scirrhus induratur ; hoc, ubi, per sempervivum, solanum, portulacam, vel lentem palustrem, aliave refrigerantia & astringentia, pars e. gr. œdematosa duritiem acquirit. Ideoque horum materia, in calefacientibus, & refrigerantibus, ac astringentibus, est quærenda, à *σκληρύνω* induro. Germ. *verhårtende Mittel*.

SCLERUNTICA, idem quod supra. A *σκληρύνω* induro.

SCOLIOSIS, est spinæ dorsi, in hoc aut illud latus distortio. A *σκολιόω* intorqueo.

SCOLOPOMACHÆRION, est cultellus chirurgicus, quo vulnera thoracis angusta dilatantur ; magnis item tumoribus aperiendis summopere convenit ; abdominis item aperturæ maximè utilis. Ex *σκολόπαξ* gallinago, & *μάχαιρα* culter.

SCORBUTUS est intemperies Belgis mare accolentibus, ut & aliis populis meridionalibus endemia, qua manus, pedesque, maculis sæpe lividis conspurcantur, accedit item crurum debilitas, oris fætor, dentes vacillantes, sanguinem manantes gingivæ, spasmi, dolores, arthritidesque vagæ, colica & sexcenta alia. Estque vel *salino sulphureus*, vel *sulphureo-salinus* ; Item vel *in sanguine*, vel *in nervoso succo*, vel *in utrisque simul*, quod symptomatibus indicatur. Antiquitati hunc morbum non fuisse incognitum, liquet

liquet ex *Hippocrate*. Germ. der Schaarsbock.

SCORIA denotat recrementa vel fordes metallicas, quæ in depuratione segregantur. Germ. Schlacken.

SCRIPTULUS, vide *Scrupulus*.

SCOTOMA, idem quod *Scotomia*.

SCOTOMIA, Vertigo, δῖνⓄ, ἰλιγξ, ἰλιγ-
Ⓞ, σκότωμα, σκοτωμάτων πᾶςⓄ *Aegin.* σκο-
τόδινⓄ *Hippocrates* σκοτοδονία *Platoni*. est spiri-
tuum animalium circumgyratio, ita ut, obje-
cta externa videantur circumrotari. A σκο-
τόω obscuro. Germ. der Schwindel.

SCROBICULUS CORDIS, idem quod *Anticardium*.

SCROPHULA, seu *Struma*. *Cheres.* χοι-
εῖδες quia porcas infestare solent. Sunt glan-
dulæ p. n. & adventitiæ, five tumores p. n.
glandularum colli vel aurium renitentes, pro-
pria tunica contenti. Germ. Kröpfe.

SCROTUM Græcis ὄρχος, ταῦρⓄ, πειρίν
Nicand. scol. πλώρεα & πηνάρεα *Ἰυρραίω* invenio
apud *Eroianum* fortasse rectius περίνα. Est
sacculus, quo testiculi viriles continentur, con-
stans ex cute, panniculo carnosio, tunica Ery-
throide & Elythroide: in medio lineam ha-
bent secundum longitudinem, dextram à si-
nistra parte dividens: ad faciliorem exten-
sionem & corrugationem pinguedine caret.

SCRO-

SCROTUM CORDIS, vide *Pericardium*.

SCRUPULUS, est tertia pars dragmæ, continet scrupulus grana viginti. Vocatur, item scriptulus & scripulus.

SCUTIFORME OS, idem quod *Mola genu*.

SCUTIFORMIS Cartilago, vide *Ensi-formis*.

SCUTUM, idem quod *Mola genu*. In pharmacenticis etiam denotat emplastrum parti certæ applicandum, ut cordis, ventriculi, splenis &c. regioni, quod hinc scutum stomachale, cordiale &c. dicitur.

SCYBALA, sunt excrementa alvina in globulos, velut ab ovibus aut capris, excreta.

SCYPHO, est infundibulum in cerebro: item meatus palato pituitam, ab osse cribri-formi adducentes: sic appellatur, quod Scythæ simili vase vinum bibebant.

SCYROS *μύεγς* idem quod *μύεγς* cal-lus.

SEBUM vel sebum est substantia animalium pinguis adipe ficcior & magis concreta, item, si frigida sit, fragilis evadit. Germ. *Unschlit / Zalg*.

SECTIO CÆSARIA, vide *Hysterotomotocia*.

SECUNDINÆ sunt tres membranæ , Cho-
rion , Alantois & Amnion , quæ una cum pla-
centa uterina & lochiis , ab utero post partum
excluduntur. Germ. *die Nachgeburt*.

SEDATIVA Medicamenta eadem sunt,
quæ *Anodyna* vel *paregorica*.

SEDIMENTUM URINARUM sunt
particulæ à succo nutritio residuæ , una cum
fero à sanguine secreta , quæ præponderante
gravitate in urinis subsidunt.

SEISIS contussio dicitur vel generatim
de omni violenta concussione partium cor-
poris ; vel in specie de spina dorsali , quando
vertebrarum juncturæ & compages dimoven-
tur , vertebræ autem suo loco manent.

SELLA EQUINA , seu *Turcica* , com-
ponitur interius ex quatuor processibus ossis
Sphenoidis : continet glandulam pituitariam,
& rete mirabile in brutis.

SELLA SPHENOIDIS, vide *Sella equi-
na*.

SELLA TURCICA, vide *Sella equi-
na*.

SEMEIOSIS , idem quod *Diagnosis*.

SEMIOTICA , est pars Medicinæ , sani-
tatis & morborum signa tradens. A *σημειω*
significo.

SEMEN , masculinum proprie dictum,
est humor albus calidus & spirituosus , cras-
sus , viscidus , subsalsus , ex sanguine tenuis-
simo

fimo in testibus & epididymidibus elaboratus, qui ad generationem novi fœtus cum fœminino seu ovulis conjungi debet, ut hæc inde fœcundentur. Improperie autem dictum masculorum semen est humor prostaticorum viscosus, qui reliquo semini in ejaculatione commiscetur. *Fœminarum* semen proprie dictum sunt ovula in ovario contenta. Improperie verò dictum earum semen est liquamen semini virili analogum, quod ex lacunis, prostaticis glandulosæ vaginæ substantiæ insertis, provenit, & non raro in lascivientibus prorumpit ac foris emittitur: facit plurimum ad titillationem, ut concupiscibilis esset coitus. Vocatur item genitura *Plin.* semen genitale, urina genitalis. *απορῆ, ἀέρμα, δρόα* Aristoph. *γυνή, πορῆς, πορῆ, Αρετῆς*.

SEMICUPIUM, idem quod *inseffus*. Est dimidium balneum, cui æger umbilico tenus infidet.

SEMITERTIANA vid. *Hemirritæus*.

SENSORIUM est sensus alicujus instrumentum, cui applicantur objecta sensibilia, ut oculus, visus, nares, olfactus &c.

SENSORIUM COMMUNE, est illa pars in cerebro, ubi sensuum nervi terminantur, quæ est initium medullæ oblongatæ, non verò glandula pinealis ut quidam *ἐγχερῆσε* anatomica imperiti statuerunt. Græc. *τὸ πρῶτον αἰσθητήριον*.

SENSUS est receptio, qua motus à corpore aliquo objecto, fibrillis nervorum impressus, sensorio communi, sive initio medullæ oblongatæ, mediantibus spiritibus animalibus in nervis existentibus, communicatur. vide *aistesis*.

SEPARATORIUM est vas separandis ab invicem liquoribus dicatum, potissimum vitreum, orificio ad capacitatem auricularis digiti aperto, cui materia infunditur, & fundo in modum acûs acuato angustoque foramine prædito, pro materia rursus emittenda. Dicitur etiam *Vitrum hypoclepticum*.

SEPHYROS est inflammatio uteri indurata.

SEPTA, idem quod *Septica*.

SEPTICA sive *Putrefacientia* sunt, quæ calore & acrimoniâ malignâ carnem tenuem colliquant, putrefaciunt, & corrumpunt. *Ασῆπω* putrefacio.

SEPTUM LUCIDUM, est sepimentum, propter tenuitatem diaphanum, cerebri ventriculos distinguens.

SEPTUM TRANSVERSUM, vide *Diaphragma*.

SERPIGO, vide *Lichen*.

SERAPIUM, idem quod *Syrupus*.

SERRA est instrumentum chirurgicum, quo ossa secando auferuntur. Germ. eine *Säge*.

SERUM, est humor aqueus, tenuis, subflavus, & subsalsus, constans ex plurima aqua, mediocri sale & paucio sulphure; usus est ut sit vehiculum sanguinis seu alimenti; deinde ut sanguinem diluat, ab adustione arceat, & ut commodè ad minimas partes alimentum propellatur, aptum natum. Apud Hippocratem vocatur ὀχνημα τῆς τροφῆς.

SESAMOIDEA OSSA, sunt ossicula 16, 19, 20, & plura aliquando, à figurâ sesami feminis dicta, quæ in internodiis manuum & pedum reperiuntur.

SETACEUM, est operatio chirurgica, qua cervix acu compungitur, vulnusque per fetas aut ligulam apertum servatur, ut per id vitiosi humores evacuentur.

SEXTANS est libræ sexta pars, uncias duas continens.

SEXTARIUS mensuræ Romanæ genus est, quod si melle repleatur, pendet uncias triginta; si oleo uncias duodecim; si verò aqua repleatur, pendet aquæ uncias viginti. Capit (ut alii dicunt) mensurales uncias viginti olei: pondere verò habet uncias sedecim, Drachmas quinque & scrupulum unum. Dicitur sexta pars Congii.

SIALISMUS, idem quod *Ptyalismus*.

SIALOCHUS, idem quod *Ptyalismus*.

SIALON, seu *Sialos*, idem quod *Saliva*.

SIDERATIO, idem quod *Sphacelus*.

SIEF ALBUM, est Collyrium siccum; vide *Collyrium*.

SIGILLUM HERMETICUM dicitur, quando osculum vitri beneficio ignis liquatum occluditur. Quamvis alii massam aliquam ex succino albo, vitro Veneto, borrace, æqualibus portionibus ad hanc obturationem adhibeant.

SIGMOIDES, sunt Apophyses ossium, semilunares; ut processus Ancyroides scapulæ, & sinus ossis radii, Græcorum antiquorum C. referentes. Item, valvulæ tres arteriæ magnæ, circa cor foris spectantes, ut sanguinis recursus inhibeatur. A litera C. seu sigma & forma.

SIGNATURA dicitur de plantis earumque figura externa, qua vel membrum affectum, vel causam morbificam referunt, & exinde singulari virtute in morbis curandis valere putantur. Sed vana & superstitiosa est hæc sententia.

SIGNUM MORBI est, quicquid sensibus nostris obvium, vel morbum, vel aliquid ad ipsum pertinens, potest indicare, qua re id, quod ad curationem necessariam pertinet, indicatur. Signum est vel morbi vel causæ vel Symptomatis: signum est proprium vel commune: proprium separabile; proprium inseparabile sive Pathognomonicum; Syndreumon; Epiphainomenon; Bonum; Malum:

lum ; Certum ; Incertum , Salutare ; Lethale &c. *Signa sanitatis* sunt , actiones integræ , qualitates convenientes , excreta & retenta benè convenientia. Germ. Zeichen der Kranckheit.

SILQUA, Græcis *νεγκτιον* est dimidium lupini , & siliquæ sex pendent scrupulum. Semen autem in siliqua contentum , non tota siliqua intelligitur : & id mediocre , non enorme & habitius ; neque strigosum & emaciatum , qualia hordei aut tritici grana usurpamus , quæ hodiè minimum pondus faciunt , velut olim grana lentis. *Siliqua* , est etiam folliculus , sive integumentum , cui grana leguminum includuntur.

SIMILARES PARTES sunt , quæ sibi ubique per totum similes sunt , ut os , cartilago , ligamentum , membrana , tendo , fibra , vena , arteria , cutis , caro , adeps , pili , ungues &c. Notandum tamen , illas partes non adeo esse similes , quam creditum vulgò fuit , Venæ enim & arteriæ in varias tunicas sibi dissimiles dividi possunt : Cutis item ex variis fibrillis , vasculis & glandulis constat , & sic de cæteris.

SIMPLICIA sunt medicamenta singularia & non composita , ut sunt radices , herbæ , femina , flores , gummi , succi , partes animalium &c.

SINAPISMUS, est medicamentum capiti conveniens, ex *Sinapi*, *Raphano silv.* *sale* & *Fermento acido* paratum. Α Σίνηπι sinapi semen.

SINCIPUT, ipsius capitis partes laterales dicuntur. Græc. βρέγμα & βρεγμός.

SINGULTUS, idem quod *Lygmus*.

SINUS, ex cum abscessus & ulceris initium satis angustum apparet, profunditas verò se in latitudinem diffundit. Græcis κόλπη, ὑπονομον ἔλη Dioisc.

SINUS MENINGIS, sunt cavitates, quas *Galenus* ventriculos crassæ membranæ vocat : primus & secundus sive laterales inter cerebrum & cerebellum situm habent, & desinunt in sinibus vertebralibus; tertius ab osse cribriformi incipit & in medio priorum, sinuum finem consequitur; quartus à glandula pineali oritur & in medio lateralium sinuum desinit: quorum insertio vocatur *Torcular Herophili*. Cranio egressi partim venis jugularibus continuantur, partim per totam medullæ spinalis partem ad os sacrum usque descendunt. Usus est venarum vicem agere, nam omnem sanguinem à cerebro & cerebello accipiunt & partim in venas jugulares, partim in sinus vertebrales se exonerant.

SINUS OSSIUM sunt cavitates, quæ capita aliorum ossium admittunt.

SIRIASIS, est cerebri & meningum, ab ardore solari, inflammatio seu (rectius) incallescencia ; pueris propter tenuitatem cranii, frequens. A *σιρ* & *σιν* cavitas sincipitis.

SIRONES sunt pustulae, quae in vola manus & pedum plantis oriuntur, in quibus minutissimum quoddam vermiculorum seu pediculorum genus sub cuticula latet.

SIRUPUS vid *syrupus*.

SITIS est defectus humoris (salivae nempe) ad irrigationem partium internarum, necessarii; quo phantasia sibi potum imaginatur in auxilium. Sitis etiam est vel naturalis, quae homini sano obtingit, vel praeternaturalis & nonnunquam depravata quae aegris. Græcis *δίψη* Germ. Durst.

SODA est affectus ventriculi, quo acrimonia acida, humido copioso conjuncta, fibras ejus irritando ardoris sensum, in ipso & gula, producit. Curatur promte terreis alcalinis ut creta &c. Germ. Der Sodd. Dicitur etiam *Ardor ventriculi*.

SOLEN est instrumentum Chirurgicum oblongum, intus cavum, in quod membrum fractum, crus aut femur, imponitur & continetur.

SOLIDÆ PARTES, quae *Hipp.* vocantur *ἰσχυρὰ μέρη* continent partes, sunt illae, quae propria circumscriptione gaudent & reliquas, humidas & spirituosas, intra se continent.

SOLUTIO CHIMICA, est operatio, qua corpus naturale mistum in quinque sua principia, Spiritum nempe, Sale, Sulphur, aquam & terram, ex quibus omnia mista conflata sunt, recluditur.

SOLUTIO CONTINUUM est, quæ partium coherentiam & unitatem dissolvit: ut in vulneribus, ulceribus, fracturis &c.

SOLUTIO MORBI vid. *Lysis*.

SOLUTIVUS idem quod *laxativus*.

SOPHRONESTERES dentes sapientiæ, vide *Dentes*.

SOMNAMBULO, vide *Noctambulo*.

SOMNIFERA sunt, quæ sulphureis suis fatidis particulis, (ex sulphure nempe & sale fixo constantibus) spiritus animales profligunt, extinguunt & eorum generationem aliquo modo impediunt, unde quies eorum & somnus concitatur.

SOMNUS, est pororum cerebri & nervorum subsidentia & angustatio, à quiete spirituum animalium orta, qua sensus externi ab operationibus externis desistunt. Somnus est naturalis vel præternaturalis, vocatur item *Sopor* & *quies*. Græc. *ὕπνους*. Germ. *der Schloß*.

SOMNOLENTIA continua, est assidua in somnum procidentia & inclinatio; oritur, quod pori extremi corticalis substantiæ cere-

cerebri viscositate quadam oblitterantur & clauduntur, ita ut liber transitus & generatio spiritibus animalibus denegetur.

SPAGIRICA MEDICINA, idem quod *Hermetica*.

SPARADRAP, five *Sparadrapum*, est linteum utrinque unguento spisso vel emplastro tinctum, & hoc modo fit; post liquationem unguentorum vel emplastrorum, linteum penitus immergitur, quod tinctum extrahitur, extenditur & in usum medicum asservatur.

SORA, idem quod *Effere*.

SPARGANUM, vide Fascia. A *σπαραγανόν* fasciis ligo.

SPARGANOSIS, est mammarum, à nimia copia lactis, distensio. A *σπαραγανόν* fasciis distendo.

SPASMA, idem quod *Spasmes*.

SPASMODICA, sunt medicamenta spasmum pellentia. Germ. Mittel wieder den Krampf.

SPASMOLOGIA, est de contractione nervorum & tendinum enarratio. Ex *σπασμός* contractio, & *λέγω* enarro.

SPASMUS, & *Spasma*, ut cum *Dositiff. Wilisio* loquamur, denotat quemlibet motum convulsivum in genere: nam *Cardanus* affectus convulsivos dividit dupliciter, in Tetanum & spasmum; per illum contractionem.

constantem, qua membrum rigidum & inflexile evadat; per hunc verò motus celeres & concussiones; quæ interjecta quiete, alternatim cessent redeantque, intelligit. A *σπάω* contraho. Germ. *der Krampf*.

SPATHA, est instrumentum oblongum, ex argento, chalybe aut ligno confectum: inferius latum, quo electuaria vel conservæ, absque manuum inquinacione commodè tractantur, Chirurgis & Pharmacopæis, familiare.

SPATHOMELA, five specillum latum, est instrumentum oblongum ex argento vel ferro confectum, quo Chirurgi & Pharmacopæi utuntur. Dicitur & spatha. Ex *σπάθῃ* spatha, & *μόλη* specillum. Germ. *ein Spatel*.

SPECIES, seu *Pulvis*, dicuntur in officinis simplicia (ingredientia) pro compositis conficiendis coordinata. Sic dicuntur species theriacæ, i. e. ex quibus theriaca compilatur: sic sunt & species decoctorum usualium. Præ reliquis tamen hoc nomen sibi vendicant pulveres nonnulli, tum aromatici, tum cathartici. Forſan quia ordinati fuerint olim, ut inde conficerentur electuaria, morsuli vel rotulæ. Sic sunt *Species aromatic. rosat. Species Diaturbith. cum rhabarbaro, &c.*

SPECIFICA MEDICAMENTA Medicis vocantur tum quæ uni certæ parti seu mem-

membro seorsim dicata esse putantur, ut ejusdem morbis resistent, & ab his præmuni-
ant, idque ob singularem & occultam cum iis
convenientiam: tum quæ certo cuidam mor-
bo ejusque potissimum causæ è diametro qua-
si opponuntur, ut nunquam citius ac tutius,
quam his remediis tollatur. Prior species o-
mnino non datur, nec per hypotheses phy-
ficas dari potest, altera verò licet dari possit,
non tamen, nisi per incertam experi-
entiam, cognosci poterit. Communiter et-
iam *specificæ* dicuntur, quæ ad morbos certæ
partis varios curandos frequentius adhiben-
tur. Hinc hepatica, splenica, nephritica,
cephalica & sexcenta alia.

SPECILLUM, est instrumentum chirur-
gicum, spithamæ longitudine, tenue ex ar-
ganto, vel chalybe, ab uno extremitate latum,
rotundum & nonnihil incurvatum; ab alte-
ra verò rotundum nodulum habet; specillis
vulnerariis, vulnerum, fistularumque altitu-
do pertentatur. Videtur esse diminutivum,
à *Specium*, quo usus est *Pacuvius*. μήλη, τρα-
ματική μήλη *Galeno*, ἰχθυή *Hippocrat.* A ten-
tando imperitum vulgus *tentam* vocant. G.
ein *Sucher*.

SPECULUM LUCIDUM, idem quod
Septum Lucidum.

SPECULUM OCULI, est *Aranea tun-
nica oculi*.

SPECULUM ORIS, Matricis &c. vide *dilatatorium*.

SPERMATICÆ PARTES : sunt venæ & arteriæ, sanguinem è testiculis abducentes & adducentes. *Item*, vasa feminis excretoria. *Item*, partes albidæ, quæ olim, propter albedinem censebantur ex semine, duntaxat generari, ut nervus, membrana, os, cartilago &c. omnes enim partes successivè ex semine generantur, omnibus itaque illud nomen competit. Ex σπέρμα semen. Germ. Saamen. Gefässe.

SPERMATOCELE, improprie ita dicitur, quia non semen, sed vas feminis ejaculatorium corrugatum, in scrotum delabitur. Ex σπέρμα semen, & κήλη tumor.

SPERNIOLA est semen ranarum.

SPHACELODES, est sphacelo similis. Ex Σφακέλ@s sphacelus, & εἶδ@s forma.

SPHACELUS, est Sideratio, five sensus & vivificationis in quacunque parte extinctio.

A σφάττω interficio. Græc. σφακελὸς σφακελισμός, τέλεια νέκρωσις.

SPHAGE jugulum σφαγή.

SPHAGITIDES, sunt venæ jugulares in collo. A σφαγιάζομαι jugulo, mactō.

SPHENOIDES, vide *Sphenois*.

SPHENOIS five *Sphenoides*, vide *Cuneiforme os*.

SPHENOPHARYNGÆUS, est pars musculorum, à sinu alæ internæ ossis cuneiformis ortum ducens, atque obliquè deorsum inclinans, in œsophagi latera extenditur; gulam dilatat. Ex σφῶν cuneus; & φαρυγξ œsophagi caput sive fauces.

SPHINCTER, est musculus constrictor, œsophagi, ani, vesicæ &c. A σφίγω constringo.

SPHYGMICA, est pars Hygieinæ, agens de pulsibus. A σφύζω pulso.

SPHYGMUS sive *pulsus*, est motus fermentationis & ebullitionis sanguinis, à particulis spirituosiss & fermentabilibus concitatus, ut mediante corde, sanguis ex arteriis quaquaversum per totum corpus distribuatur, cui accedit fibrarum, arteriam una cum cæteris partibus componentium, contractio & remissio. A σφύζω pulso.

SPINA DORSI, sunt vertebrarum prominentiæ posteriores. Græcis ράχis, ἡ λωβίς Antimacho, ἀκνηστis Etymol. Germ. Der Rückgrad.

SPINA VENTOSA, est exulceratio, qua ossa, ab humore maligno, sine ullo periostei dolore, corrumpuntur, postea orto œdematē indolente, pars affecta exulceratur, unde non raro partis amputatio subsequitur.

SPINALIS MEDULLA, vide *Medulla Spinalis*.

SPIRITUS veteribus erant triplices in corpore hominis ; *Animalis* in cerebro ; *Vitalis* in corde ; *Naturalis* in Hepate, nunc verò temporis, dichotomiam amant, & dicuntur *Animales* in cerebro, sed *Vitales* & *Naturales*, qui idem sunt, in massa sanguinea collocantur : Spiritus animales sunt latices tenuissimi, qui in corticali cerebri substantia à sanguine extillantur, exinde in spiritus exaltantur & per substantiam medullarem, corpus callosum, medullam oblongatam in nervos & medullam spinalem fluunt, illosque, sensibus & actionibus peragendis, irradiant. *Vitales* verò seu *Naturales*, sunt subtilissimæ sanguinis partes, quæ illum actuant, fermentant & nutritioni aptum reddunt. Græc. πνεῦμα. Germ. Lebens-Geister.

SPITHAMA est mensura, qua rerum intervalla metimur, estque trium palmorum, vel duodecim digitorum spatium, extensis digitis, minimo & pollice.

SPLANCHNICA sunt Medicamenta, adversus morbos viscerum infimi ventris, hepatis, lienis, pancraatis &c. A αλάνχνα exta.

SPLANCHNON, est viscus, sive pars organica, infima cavitate contenta.

SPLEN five *Lien*, Græcis πλὴν, est receptaculum excrementorum falforum & terrestriū, ut ibi mediantibus spiritibus animalibus volatilifentur, & sanguini denuo ad ulteriorem fermentationem inspirentur. Constat ex plurimis vesiculis seu sacculis, quibus glandulæ interspersæ sunt, qui vicem venarum gerunt, habet arteriam, nervos vasaque lymphatica à *F. Ruifchio* primum inventa. Plantæ pedis non absimilis est, in vaccis & bobus bovianam linguam affabre refert. Germ. die Milch. Item, p. n. lienis tumor. Α πλάσχειν viscus vel à πᾶσι λίαν valde contraho.

SPLENIA, *Plumaceoli*, seu *Plagulae*, componuntur ex linteo ter, quater & quinques duplicato, ita ut *Spleni* crassitie quadrent, quæ vulneribus, ulceribus & fracturis imponuntur. Sic à figura & crassitie lienis dicta, plumaceola antiquis, quia vulgo ex pluma inter duos pannos confuta constabant, à splenis figura, splenia dicuntur. Item pulvilli, quod pulvinaris formam referant. Differunt ratione figuræ, longitudinis, latitudinis & crassitie. Figura triplex est, pro positionis sc. eorundem modo. Quidam enim parti secundum longitudinem rectè, quidam oblique, quidam verò transverse imponuntur, & quidam nunc duplices, nunc triplices, nunc quadruplices, nunc singuli, nunc plures; pro usu parti affectæ debito. Ad deligationem fir-

firmendam, membra crassitudine inæqualia, aut partes graciles & concavas æquandas & explendas, ut tota deligatio æqualis evadat; partes item à fasciarum & vinculorum onere defendendas, & saniem ichoresque expri-mendos & imbibendos, imponuntur interdum sicca vel liquore aliquo imbuuntur & madefiunt. Germ. Bäusche.

SPLENICA sunt, quæ validius attenuando, incidendo, volatilizando, & minus altringendo, intemperiebus & obstructionibus splenis corrigendis conducunt.

SPLENII MUSCULI sunt, qui origine gemina, partim à quinque spinis vertebrarum colli inferiorum, partim à totidem apicibus vertebrarum thoracis superiorum prodeunt, atque obliquatis nonnihil fibris in occiput inferuntur; caput ad posteriora trahunt. Sic à laterum figura nomen inditum est.

SPLENITIS idem quod *salvatella*. Nonnunquam etiam denotat morbum splenis, ut hepatitis hepatis.

SPODIUM proprie denotat cinerem à Græco σποδός, & in primis metallicum. Usitate autem in pharmaceuticis denotat ebur calcinatum.

SPONDYLUS seu *Vertebra, Verticillus*, sunt ossa triginta capiti subjecta, in medio excavata pro transitu medullæ spinalis, variis

riis processibus, pro insertione musculorum, & foraminibus pro vasorum & nervorum transitu prædita. Septem collo; duodecim dorso, quinque lumbis, & sex ossi sacro tribuuntur. Connectuntur per ginglymum. Gr. Σπίνδυλοι. στροφεῖς ἀστράγαλοι Hom. κούβοι.

SPONGOIDEA OSSA, vide *Cribri-formia*.

SPORADICI MORBI sunt, qui specie differentes, plures homines simul uno tempore, & in una regione infestant: item venarum propagines hinc inde palantes. A αἰείρω fero.

SPUTUM est liquor saliva paulo crassior, ab amygdalis in palatum effusus. vide *Ptyalon*.

SQUAMMOSA SUTURA, vide *Lepidoïdes*.

SQUINANTHIA barbarum est vocabulum nonnullis idem denotans quod angina seu apostema colli.

STAGMA, sunt latices, qui destillationi exponuntur. A στάω stillo.

STALAGMA, est id, quod à Stagmate destillatum est. A στάω stillo.

STALTICA, idem quod *Sarcotica*.

STAPES, vide *Incus*.

STAPHYLE, idem quod *Cion*.

STAPHYLEPARTES σαφυλεπαρτης instrumentum dicitur chirurgicum, quo uvula laxior elevatur & attollitur, dicitur etiam σαφυλαίτρα.

STAPHYLOMA, est oculi vitium, quando cornea rupta, & tunica uvea ei subiecta, acini instar excidit. A σαφὶς uva.

STASIS στάσις, est restagnatio humorum in vasis aut poris.

STATUS MORBI, vide *Acme*.

STEATOCELE, est tumor p. n. scroti sebaceus. Ex στέαρ sebum, & κήλη tumor.

STEATOMA est tumor præternaturalis propria tunica contentus, originem trahens à materia sebo simili, ejusdem ubique coloris, mollis, ab exiguo principio augmentum paulatim sumens, digitis difficulter cedens, at iis remotis facile ad primam magnitudinem rediens. Ex στέαρ sebum.

STEGNOSIS, est pororum constrictio & constipatio. A στέγω constipo.

STEGNOTICA, idem quod *Adstringentia*.

STERCUS est excrementum crassum, ab alimentis residuum, bile permixtum, & nutritioni inutile, quod per intestinum rectum & anum excernitur. Vocatur item Excrementum alvi, Alvus, Merda, Horat. Σκῶρ, κίττος ἀποπάτημα, ἀπόδωσις, πύργος. Ni-

can-

candro, αάπιλη Aristoph. παύσκειν σκύβαλον αΨίδιον γαστρός Nicandr. δπύδευμα. διαχώρημα.

STERILITAS, idem quod *Agonia.*

STERNUM, est os, quod in anteriore thoracis parte costis incumbit & insternitur, unde *Sternum* dici putant ; constat nunc ex tribus, nunc ex quatuor ossibus, in adultis sæpe in unum solidum os facescit : inferius ei cartilago ensiformis adhæret. Germ. das Brust-Bein.

STERNOHYOIDES, est musculorum par ossis hyoidis, quod recto ductu deorsum movet, à supremo sterni exterius profectum, in basin ossis hyoidis ascendit. A σέρνον pectus ; & υοιδές os Hyoidis.

STERNOTHYROIDES, est par musculorum cartilaginis scutiformis, eamque deorsum trahens, à superiore atque interna sterni parte profectum, inferiori scutiformis cartilaginis lateri inseritur. Ex σέρνον pectus ; & θυροειδές scutiformis.

STERNUTATIO, est valida, materiæ cujusdam aeris, nervos tunicas vel fibrillas infestantis & pungentis, è capite efflatio. Vel ut alii, est involuntarius motus cerebri, thoracis & musculorum abdominis constrictorius, quo id, quod nares & cerebrum vellicat, exturbatur. Germ. das Niesen.

STERNUTATORIUM, *Sternutamentum* Cic. Græcis πτερμινόν est medicamentum,

quod naribus inditum, tunicas cerebri in motus convulsivos concitando, per sternutationem caput expurgat. Germ. Niese-Pulver.

STIGMA, est cicatrix, unde cutis deformatur. A $\sigma\acute{\iota}\zeta\omega$ pungo. Germ. ein Mahl.

STILLICIDIUM idem quod *Stranguria*. Denotat etiam idem quod *Embroche*.

STOMA, OS, seu cavitas, linguâ, dentibus, palato &c. præditum. Item, oscula, vasorum dehiscencia dicuntur *Stomata* & *Ora*. G. der Mund.

STOMACACE est scorbutus oris, seu denotat symptomata scorbutica in ore & gingivis maxime conspicua, ut oris foetor, gingivæ cruentæ &c.

STOMACHUS, est sinistrum ventriculi orificium, cibis recipiendis destinatum, & plurimis nervis ex ramo paris vagi & intercostalis intertextum. Ex $\sigma\acute{o}\mu\alpha$ os; & $\chi\acute{\epsilon}\omega$ fundo: vel à $\sigma\acute{o}\mu\alpha$ os; & $\alpha\gamma\chi\omega$ coarctio. Germ. der Magen-Mund.

STOCHASTICOS conjecturalis. $\sigma\tau\omicron\chi\alpha\sigma\mu\acute{o}\varsigma$ conjectura dicitur de medica arte, quatenus ipsa ex certis morborum signis alia subsequutura mala hariolatur & ominatur.

STOMATICA dicuntur medicamenta, quæ oris affectibus medentur.

STOMOMA est ferrum depuratum seu chalybs.

STRA-

STRABILISMUS, idem quod *Strabismus*.

STRABISMUS, est visus depravatio, qua gemina unius rei perceptio exhibetur; Oritur à relaxatione, contractione, distorsione, nimia longitudine aut brevitate musculorum, oculos moventium, unde oculi non satis acutè in punctum visibile diriguntur. Αστίζω sum oculis distortis. Germ. das Schielen.

STRABOSITAS, idem quod *Strabismus*.

STRANGURIA, est mingendi difficultas, qua urina guttatim redditur. Ex σπάζ gutta, & ὕδωρ urina. Latinis stillicidium urinae, substillum. σπαστική Plat. ἡ καὶ σπάζα τὸ ὕδωρ ἐκκρίσις. Germ. die kalte Pisse.

STRATIFICATIO, est corrosio per pulveres corrosivos; Fit cum crucibulum, metallo laminato & pulveribus corrosivis replentur, faciendo S. S. S. seu stratum superstratum hoc est ponendo aliquid de pulvere corrosivo in crucibulum, & huic supersterendo tenuem laminam corporis metallici, & sic pergendo, donec vas referciatur, postea ponuntur carbones per circuitum, vel datur ignis reverberii paulatim augendo, ut res postulat.

STRIA in Chemicis denotat lineam, quam spiritus destillati descensu suo per latera va-

forum vitreorum efficiunt. Hinc spir. stri-
ati.

STROBILE dicitur linamentum intortum
aut penicillum turbinis in modum implicitum
& contortum.

STROPHOS $\sigma\tau\omicron\phi\theta$ vocatur dolor inte-
stinorum torminalis, qualis in passione iliaca
& colica observatur.

STRUMA, idem quod *Scrophula*.

STRYPHNA, vide *Adstringentia*.

STUPEFACIENTIA, idem quod *Nar-
cotica*.

STUPHA idem quod *balneum Laconicum*
seu *sudatorium*.

STUPA, vel stuppa est linteum liquori
intinctum & parti dolenti admotum. Germ.
Wercf.

STUPOR, est quando sensus tactus tol-
litur; ut obstructis nervis in paralyfi.

STYGIÆ AQUÆ sunt liquores corrosi-
vi ut aq. fortis, aq. regia.

STYLOCERATHOIDES, sunt muscu-
li ossis hyoidis oblique sursum trahentes, ori-
untur à styliformis appendice externo, qui in
os hyoidis cornua porriguntur. Ex $\sigma\tau\lambda\theta$
stylus, & $\kappa\epsilon\rho\alpha\theta\omicron\varsigma\delta\eta\varsigma$ cornuformis.

STYLOGLOSSUM, est par musculo-
rum linguam attollens, à styliformi appendi-
cenatum, quod circa linguæ medium infe-
ritur. Ex $\sigma\tau\lambda\theta$ stylus; & $\gamma\lambda\omega\sigma\sigma\alpha$ lingua.

STY-

STYLOIDES, sunt processus ossium styliformes posterior, basi ipsius carni infixi. Ex *σῦλ* stylus, & *εἶδος* forma.

STYLOPHARYNGÆUS, est par muscularum gulam dilatans; ab appendice styliformi descendens, in gulæ latera exporrigitur. Ex *σῦλ* stylus, & *φάρυγξ* gula.

STYMMMA, est spissamentum seu crassamentum rerum (florum, rerumque aliarum) quod remanet post macerationem & expressionem oleorum.

STYPTICA, idem quod *Adstringentia*. A *σῦφω* astringo.

SUBCARTILAGINEUM, idem quod *Hypochondrium*.

SUBCLAVIA est vena, quæ in homine sub claviculis incedit, in quam ductus thoracicus inferitur.

SUBETH *Avicennæ*, idem quod *Coma*.

SUBLIGACULUM dicitur in specie de fasciis, quæ herniosis applicantur. Germ. *ein Bruch-Band*.

SUBLIMATIO, est sicca subtiliorum partium per ignem in sublimem elevatarum, & vasi adhærentium, extractio.

SUBLUXATIO, sive elongatio; est quando os paululum tantum promovetur à sinu: vel est ossis alicujus de loco suo aliquantis dimotio.

SUBSIDENTIA, idem quod *Sedimentum*.

SUBSTANTIA TOTA agere dicuntur Veteribus, quæ occultis agunt qualitatibus, ut venena, purgantia &c. Sed recentioribus est idem quod effectum edere talem, qui necessario certam eamque naturalem particularum minimarum structuram & ordinationem consequitur, & ipsâ salvâ præsto est, ea vero mutatâ cessat. Talis est actio magnetis, in attrahendo ferro, succini et aliorum electricorum corporum in attractione corporum levissimorum.

SUBSTITUTUM vid. *antiballomenon*.

SUBVENTANEUS ὑπενέμιος dicitur de ovis sterilibus, seu quæ absque congressu maris concipiuntur & excluduntur. G. Winder Eyer.

SUCCAGO, vide *Apochyisma*.

SUCCEDANEUM, idem quod *Antiballomenon*.

SUCCENTURIATIRENES, vide *Capsule atrabiles*.

SUCCUS PANCREATICUS, vide *in Callicreas & Ductus pancreaticus*.

SUDAMINA, Græcis ὕδρωα, sunt exanthemata in summa cute corporis hærentia, granis milii simillima, quæ ἐλκώδως cutem exasperant. A Plinio papulæ sudorum appellatur. Affectus familiaris est pueris & juvenibus

nibus, præsertim temperamento calidioribus, qui æstatis tempore nimis moventur & exercentur, in collo, scapulis, pectore, brachiis, & femoribus, frequentius tamen circa pudenda & anum accidens. vide *Hydroa*.

SUDATIONES, idem quod *Sudamina*.

SUDOR, est humor aquosus, ex plurima aqua, mediocri sulphure & sale constans, caloris & fermentationis ope, interdum quoque & sanguinis debilitate, per cutis poros five glandulas aut tubulos lymphaticos, expulsus, & à frigore externo condensatus, qui in guttas colligitur; istum humorem cutis glandulæ, si calor fuerit paulo intensior, à sanguine separant, qui deinde per lymphica vasa, & tubulos foras erumpit. Græcis ἰδρῶς & ὑδρῶς.

SUDORIFERA, vide *Hydrotica*.

SUFFIMENTUM, idem quod *Suffitus*.

SUFFITUS, est pulvis crassiusculus, ex plurimis odoriferis paratus, qui super carbones vivos injectus, non ingratum odorem & fumum à se diffundit. Vocatur & suffimentum *Plin.* suffitio *ibidem*, suffimen *Ovidio*. Græcis θυμίαμα, θυμίασις.

SUFFOCATIO UTERINA, vide *Hysterica passio*.

SUFFUMIGIUM; vide *Suffitus*.

SUFFUSIO, vide *Hypochyma* & *Cataracta*.

SUGILLATA, vide *Enchymoma*.

SUGILLATIO, vide *Enchymoma*.

SULFUR & *sulphur* quid proprie significet, notissimum. Chimicis verò notat principium rerum constitutivum tale, quod ramosis particulis constat, quæ facile sibi invicem & aliis implicantur, multumque primi elementi continent, unde caloris omnis principium, & primum inflammabile dicitur. Continet sub se olea omnia, spiritus, ardentes dictos, & quicquid ignem concipere vel fovere aptum est. An verò corpora ejusmodi pingvia sulphurea dicta principium dici possint merito dubitatur, cum ipsa sint decomposita, ut latius demonstravit *Boyle*. Varie dividitur, aliud est volatile, aliud fixum, quale ex metallis eliciunt, aliud à colore dicitur auratum &c.

SUMMITATES, sunt cacuminula herbarum, *Summitates* dictæ, & dicuntur de herbis foliorum minutiorum. Ut absinthii, centaurei &c.

SUPERCILIUM, vide *Cilium*.

SUPERFOETATIO, est cum post conceptum foetum, ex congressu item novus concipiatur, cuius exempla apud *Sennertum* aliosque prostant.

SUPERGEMINALIS vid. Epididymis.

SUPPRESSIO in pathologicis denotat retentionem ejus quod secundum naturam, excerni debebat, ut urinæ, mensium suppressio, ex quibus hæc sæpe emanatio etiam vocatur in juvenculis, quæ nunquam menses expertæ sunt.

SUPPRESSIO IGNIS vel ignis suppressionis in Chemicis denotat eum ignis gradum, quando supra ac infra corpus tractandum ignis ponitur, ut fieri solet in sublimatione cinnabaris &c.

SUPERPURGATIO, vide *Hypercatharsis*.

SUPPLANTALIA sunt medicamenta externa, quæ in formam cataplasmati pedibus alligantur: componuntur ut plurimum, ex fermento acido, sinapi, raphano silvestri, sale, sapone, pulvere pyrio &c.

SUPPOSITORIUM, est medicamentum rotundum, longitudine digiti medii in adultis: in pueris digiti minimi aut paulo minus, ex melle, sale, & speciebus purgantibus, ut plurimum confectum: quod ano inseritur. Germ. *Stechpille/ Stulzapfen*.

SUPPURATIO, vide *Abscessus*.

SURA, idem quod *Fibula os*.

SUTURA ossium, est connexionis species, imitans compagem duarum ferrarum, vel vestium ex plurimis pannis laceris compositionem. In cranio futuræ sunt coronalis, sagitta-

gittalis, lambdoides & mendosa. Commis-
suræ cranii item vocantur. Græc. *ῥαφᾶς, συμ-
βολαί, λραμυαί.* Germ. eine Naad.

SUTURA Germ. eine Heftung. Est con-
nexio labiorum vulneris aut aliarum partium
mollium, quæ duplex est; *Actualis*, quæ fit
acu triangulari, cannula & filo cerato. Su-
tura autem hoc modo fit: In medio vulneris
acu duplex filum trahente, si vulnus sit ma-
gnum, vulneris labia transfiguntur, & facto
nodo filum paulo supra nodum resecatur. De-
inde in mediis utrinque spatiis aliæ puncturæ
simplici filo fiunt, & facto nodo similiter filum
abscinditur, idque continuandum donec la-
bia vulneris rectè confuta sint. Quæ futura
interfissa vocatur, quod post singulos punctus
facto nodo filum abscinditur; prospicien-
dum ne nimis rara nec nimis crebra fiat; mo-
nendum, futuras ita faciendas esse, ne ore i-
psæ extorto se contingant, ut si quid intus hu-
moris concreverit, sit, qua emanear. Un-
de chirurgi turundas vel penicilla unguentis
illita, immittere solent. Est & alius futuræ
modus, qui prorsus ea ratione perficitur,
qua pelliones pelles consuere solent, vulne-
ratis intestinis & venis & arteriis dissectis ac-
commodatus. Aliam describit *Celsus*, quæ fit
duabus acubus. *Potentialis* fit emplastro fir-
miter conglutinante, quæ vocatur futura per
glutinum. In hac apparatus talis est: Lintea
com-

comparantur valida, æqualia, mollia, quadrangularis, triangularis, vel alterius figuræ, prout vulneris situs & membri, cui applicari debent, natura requirit, quæ in parte, qua vulnus respiciunt, complicantur vel suantur subtiliter, & fila per latitudinem eorum aliquoties trajiciantur. Linteis istis annectuntur anfulæ è filo duplicato vel multiplicato & contorto cerâ oblito, ea distantia, quam futuræ habere solent, aut etiam minore, linteis istis inducatur glutinum, ex medicamentis astringentibus & viscosis compositum, qualia sunt *Albumen ovi, bolus arm. thus, mastix, sarcocolla, farina volatilis, gypsum, tragacanthæ, ceriallia, resina pinguis &c.* Sutura hæc, circa corpora aut vulnera tenera adhibetur, quæ acum non ferunt.

SYCOSIS, *Sycoma Marisca*, seu *Ficus*, est carnis excrescientia circa anum à fici similitudine appellata. Est etiam ulcus, quod à fici similitudine *σύνωσις* à Græcis nominatur, quia caro in eo excrescit: & id quidem generale est. Sub eo verò duæ species sunt. Altera ulcus durum & rotundum est: altera humidum & æquale. Ex duro exiguum quiddam & glutinosum exit: ex humido plus & mali odoris. Fit utrumque in iis partibus, quæ pilis conteguntur: sed, id quod callosum & rotundum est, maxime in barba; id ver
quo

quod humidum, præcipue in capillo. Α συνή fi-
cus. Germ. Fench-Wurzen.

SYDERATIO, vide *Apoplexia*.

SYMBEBECOTA, sunt accidentia sanis
contingentia : nam symptomata ægris ob-
venire dicuntur. Α συμβάλλω accido.

SYMMETRIA, est bona temperies, sive
pars sanitatis, in conveniente qualitatuum con-
stitutione consistens. Ex σύ, cum, & μέτρον.

SYMPASMA, idem quod *Phænigmus*.

SYMPATHIA, est morbus ab alio mor-
bo dependens. vide *consensus*. Α συμπάσχω
compatior.

SYMPATHETICUS PULVIS est vi-
triolum ad albedinem in sole calcinatum,
quod sanguini calido inspersum non tantum
sanguinem sistit, sed etiam indistans consoli-
dare dicitur.

SYMPEPSIS, est humorum in absces-
sum abeuntium coctio. Α συμπέπω conco-
quo.

SYMPHYSIS est ossium coalitio, quæ fit
absque motu, & duo tamen ossa se invicem
tangunt, vel ad se mutuo appropinquant;
estque vel absque medio, ut Rhaps, Har-
monia, Gomphosis. Vel per medium, ut
cartilagine, ligamento, carne. Α συμφύω
concreresco.

SYMPTOMA, est res contra naturam,
in corpore nostro à morbo profecta. Estque
vel

vel morbus à morbo ortus : vel morbi causa
à morbo nata : vel Symptoma simplex. Hoc
postremum est actio læsa, excrementorum,
vitium, qualitas corporis immutata. Α συμ-
πίπτω accido. Germ. ein Zufall.

SYNACTICA, sunt Medicamenta con-
trahentia. Α συνάγω contraho.

SYNAITIA vel *Synaitia*, vide *Continens
causa*. Ex σύν cum, & αἰτία causa.

SYNANCHE, vel à suspendii similitu-
dine, quod non secus, quam laqueus præ-
focans enecet. ἀγχών enim laqueus est : vel
ἀ συνέχειν, quod spiritum continendo respi-
rationem inhibeat, ut *Aurelianus* inquit. Est
anginæ species, sive inflammatio p. n. in mu-
sculis faucium exterioribus. Vide *Angina*. Α
συνάγω coarcto.

SYNARTHROSIS, est compositio os-
sium interveniente cartilagine. Α συναρ-
θρῶ.

SYNCHONDROSIS, est ossium in-
terveniente cartilagine connexus. Ex σύν cum,
& χόνδρος. Cartilago.

SYNCHYSIS, est sanguinis aut humo-
rum confusio p. n. in oculo. Α συγχύω con-
fundo.

SYNCOMISTUS, vide *Antopyrus*.
Item, est cataplasma ex pane cibario para-
tum. Α κομίζω conveho.

SYNCOPE, est magna omnium virium cum pulsu debili aut deficiente & motus sensusque privatione conjuncta, prostratio. A *συνκόπτω* concido. Defectio animæ *Celso* deliquium animi. Præceps virium lapsus. *G.* *starcke Ohmacht.*

SYNCRITICA, sunt Medicamenta relaxantia.

SYNDESMUS, idem quod *Ligamentum.*

SYNDROME, est congressus variorum symptomatum in uno morbo concurrentium. A *συνδράω* concurro.

SYNEDREUONTA, sunt signa communia, quæ una cum morbo invadunt: hæc cum morbis necessariò non cohærent, nec fluunt ab eorum essentia, declarant tamen aliquid circa morbum: magnitudinem, sc. durationem, morem &c. A *συνεδρεῖω* confideo.

SYNNEUROSIS, est ossium nexus seu alligatio, quæ fit interventu partium, ligamentorum sc. ut femoris cum tibia &c. Ex *σύν* cum, & *νεῦρον* nervus.

SYNOCHA, est Febris continua, quæ continuo intenditur & remittitur, quæ ad plurimos dies extenditur, cum insigni ardore & nonnunquam putredine conjuncta. Estque vel quotidiana, tertiana, vel quartana. A *συνόχῃ* una veho, sustineo.

SYNO-

SYNOCHOS, est febris continens, nullas remissiones habens, quæ ad plurimos dies quandoque extenditur. Estque simplex vel putrida. A συνέχω contineo.

SYNOVIA *Paracelso* denotat modo succum alimentarem, qualis potissimum circa articulos observatur; vel morbum partium nervosarum, ubi ex vulneratis aut exulceratis serum copiosius effluit. Dicitur alias *ichor ulcerum serosus*.

SYNTASIS, est partium, à tumore vel aliàs, p. n. distensio, à συντείνω distendo.

SYNTERETICA, est pars *Hygieinæ*, quæ præsentem sanitatem tuetur.

SYNTEXIS, *Plin.* consumatio *Ciceroni*, est contabescencia & colliquatio corporis, qua mollis primum caro tabescit, mox etiam solidarum partiũ substantia. A συντήκω colliquo.

SYNTHESIS, est totius corporis structura & compages: sed strictè pro ossium compositione anatomica accipitur. A συντίθημι, compono.

SYNULOTICA, vide *Cicatrifiantia*. A συνγλόω cicatricem infero.

SYPHILIS vel *Siphylis* id est lues Venerea. Ita dici videtur aliis ἀπὸ σίνειν τὰ φύλα; aliis ἀσύν & Φιλία quod ex consuetudine venerea potissimum oriatur; Vel deniq; ἀσιφλὺς deformis, quod colorẽ faciei & cutis deturpet.

SYPHON idem quod *Syringa*.

SYRINGA, est instrumentum, quo liquores in anum, uterum & aures, &c. injiciuntur. Item, vas fistulosum, ut arteria aspera. Germ. eine Sprünge.

SYRINGOMATA, sunt cultelli chirurgici, quibus fistulae inciduntur.

SYRINGOTOMIA, est Fistularum incisio. Ex σὺν & fistula, & τέμνω secō.

SYRINGOTOMUS, idem quod *Syringotomia*.

SYRUPUS, Serapium, Δερόπου Nic. Σεράπιον Actuario, aliis Συεραπός, quasi κύριος ὅπῳ ut cuidam placuit. *Serapium* fortassis à *Sirapa*, quam vocem adulta Latinae linguae aetas, quae *Columellam* tulit, agnovisse videtur pro usitato quodam conditurae olivarum genere: unde ad similes condituras translata sit. Denotat medicamentum internum fluidum, ex decoctis, succis, vel infusione, cum addito saccharo vel melle, in eam consistentiam coctum, ut gutta in marmore non diffluat: estque simplex vel compositus: item alterans, Purgans, ad Tussim, Confortans, Stomachicus, Nephriticus, Scorbuticus, &c. Germ. ein Sirup.

SYSSARCOsis, est connexus ossium, mediante carne, ut in Hyoides osse conspicitur. Ex σὺν cum; & σαρκώω incarno.

SYSTEMA, idem quod *Synthesis*. *Systema nervosum* dicitur tota compages nervorum

rum, quæ per totum corpus quidem extensa, nihilominus sibi semper continua est, & originem suam ex cerebro habet. Α συνίστημι constituo.

SYSTOLE, est cordis contractio, ejusque ventriculorum commissio, qua cruor in arteriam aortam expellitur. Α συστέλλω committo.

SYZYGIA, est conjunctio, conjugatio, ut in nervis. Item de conjunctione corporum cælestium dicitur. Ex σύν cum, & ζυγός jugum.

T.

TABELLA, est medicamentum internum solidum ex pulvere & triplo vel quadruplo sacchari, in liquore accommodato soluti, ad spissam syrupi consistentiam cocti & supra lapidem marmoreum in orbiculos effusi, confectum. vide *Morsali*.

TABES, vide *Atrophia*.

TABES DORSALIS, est atrophix species, libidinosis & veneri nimis deditis, ut & neogamis frequens. Hac laborantes febris sunt expertes, bene comedunt & colliquantur, percontati asserunt, sibi videri ex superioribus partibus à capite velut formicas in spinam demitti, cumque urinam aut stercus reddunt, semen genitale copiosum & liquidum effluit, neque generatio fit, & inter dormiendum,

cum uxore dormiant, nec ne, veneris ludibria patiuntur, & tum aliàs tum præcipue, adscensu locorum accliviorum anhelosi fiunt, caput gravatur, & aures sonant. Causa est succi nutritii & spirituum animalium per venerem nimiam excitatum dispendium.

TABULA, vide *Tabella* & *Morsuli*.

TABUM, est sanies tenuis è malo ulcere exiens. Germ. wässerig Blut.

TACTUS, est sensus, quo tactiles quorumvis corporum tactilium qualitates, ex diverso nervorum, per totum corpus diffusorum, motu, mediante cute, communi sensorio offeruntur, ibique percipiuntur, vel Tactus est rei tactæ, mediante cute, per nervos sensorio communi oblatae, ibique perceptæ, sensus. Germ. das Fühlen.

TÆNIÆ dicuntur lumbrici lati, aliàs *curbitini* dicti, quæ longitudine nonnunquam adeo excedunt, ut ulnas aliquot 3. 4. 5. adæquent.

TALPA est tumor p. n. ita dictus, quod sicut talpa sub terra repit, ita hic sub cute cranium depascit: referri potest ad species atheromatis.

TALPARIA, idem quod *Talpa*.

TALUS, vide *Astragalus*.

TARAXIS, est humorum oculi, ventriculi, aut alvi perturbatio. A ταρασσω turbo.

TAR-

TARSUS, est palpebrarum extremitas cartilaginosa, ex qua pili erumpunt, à Latinis cilium dictum. Item octo ossa pedis posteriora, cratium more ordinata. *ἑνὶ τῷ Ῥῖσο ὡς ἑνὶ.*

TARTARUS Medicis denotat primò partem terrestrem vini, quæ sensim ad latera dolii secedit & in lapidosam substantiam, concrescit. Germ. *Weinstein*. Deinde *tartarus* in pathologicis notat particulas sanguinis terrestres crassiores, quibus acidæ sæpissime se associant, quæque in variis locis corporis & vasculis restagnantes obstructions & omnis generis morbos producunt.

TASIS extensio, dicitur de membro, quando extenditur, & uterque musculus agit.

TAXA denotat valorem seu pretium, quo vendi debent medicamenta in pharmacopoliis. Hæc ut plurimum nimia & injusta esse solet, quare moderamine eget. De qua re vid. Dissertatio B. *Ludovici* pharmacie modernæ annexa.

TECMARISIS, morborum conjectura. *Ἀ τεκμαίρω* conjicio.

TELAMON *τελαμών* denotat modo fasciam modo linteamina concerpta, quæ vulneribus & ulceribus imponuntur.

TELEPHIUM, idem ulcus est cum chironio, ita à *Telepho* dicitur, qui tali ulcere longo tempore afflictus fuit.

TEMPERAMENTUM, est qualitas ex
unione & mistione elementorum, resultans,
vide *Crasis*.

TEMPERIES, vide *Crasis*.

TEMPUS, Græcis *ὑπὸ τῷ* est pars
cranii lateralis inter oculos & aures media, in
qua emplastra cephalica ad odontalgiam &
cephalæam applicantur. Germ. die Schläf-
fe.

TENDO, est pars similis nervosa, mu-
sculis & ossibus, annexa, qua motus arbitra-
rius membrorum, maxime peragitur: Nihil
est aliud quam fibræ musculosæ arctius sibi in-
vicem unitæ & colligatæ, ita ut nullum tomen-
tum viscosum admittant. Græcis *τένων*, *Ἀπο-
νεύρωσις*. Vulgus chirurgorum tendinem & ner-
vum vix distinguunt.

TENESMUS, *Tenasmus*, *τηνεσμός* & *τενεσ-
μός*, est continua confidendi cupiditas, qua
tamen nihil præter pauca cruenta & mucosa
excernitur. *Tenasmus* dicitur *ἀπὸ τάσεως*, id
est contentione & nisu, qui in eo fit, cum ve-
hementi cupiditate egerendi lassiti crebro
exurgere coguntur. Germ. der Zwang/Stulz-
Zwang.

TENTIGO, vide *Priapismus*.

TEREBRUM, vide *Modiolus*.

TEREDUM, idem quod *Caries*.

TERETRUM, vide *Modiolus*.

TERGUM, vide *Dorsum*.

TER-

TERMINTHUS, est tumor p. n. in cruribus, supra quem pustula nigra eminet, fructus tebebinthi magnitudine.

TERRA MORTUA, damnata, est terra ab elixivatione residua, omnibus facultatibus efficacibus destituta. Germ. todte Erde.

TERTIANA FEBRIS INTERMITTENS, est p. n. sanguinis effervescentia, tertio quovis die, cum variis symptomatis ad aliquot horas exactè homines invadens. Causa est sanguis nitro-sulphureus; estque vera, vel spuria. Græcis *τεῖται*. Germ. Das dreißigige Fieber.

TERTIUM SAL vid. *salsum*.

TESSELLÆ idem quod *Morsuli*.

TESTES MULIEBRES, vide *Orchis*.

TESTES VIRILES, constant ex plurimis & tenuibus vasculis, in quibus semen generatur: exterius variis tunicis obducuntur. *Colei* Cic. & Mart. *vasa* Plauto, *ὄρχις*, *δίδυμοι*, *μέζα* Hesiodo, *μήδεα* Hom. *ὀρχείδια*, *ἑλνοὶ* Oppiano. *poma amoris* quibusdam, vide *Orchis*.

TESTES CEREBRI, sunt prominentiæ duæ posteriores cerebri ob similitudinem testes dictæ, quæ homini majores quam brutis sunt.

TESTUDO CEREBRI, vide *Fornix*.

TESTUDO, est tumor magnus, mollis, vel non valde durus, in capite, latiore for-

ma in modum testudinis, à cuius similitudine accipit nomen, in principio in castaneæ, postea verò in formam ovi excrescit, in quo mollis materia, tunica quadam obducta, continentur, (unde ab authoribus ad melicerides refertur) quæ calvariæ ita inhæret, ut ipsam plerumque vitiet, ipsique cariem inducat.

TETANUS, est contractio constans, qua membrum rigidum & inflexile evadit. Cuius causa interdum est resolutio, sive paralysis in quibusdam aliis musculis; qui cum relaxantur, oppositi nimis fortiter agunt, & partem, quæ inter utrosque velut in æquilibrio consistere debuit, versus se totam corripiunt: aliquando tamen talis contractio permanens excitatur propter tendines humore seroso impacto obfessos, qui proinde rigidi evadunt, huiusmodi affectus in scorbuto familiaris existit, ut ægri quandoque nullum membrum aut articulum extendere possint; Contrahitur duabus convulsionis speciebus sc. *emprosthotono*, & *opisthotono*. A τένω extendo.

TETRAPHARMACUM, est medicamentum ex quatuor ingredientibus constans, ut unguentum Basilicum. Ex τέσσαρ quatuor, & Φάρμακον medicamentum.

THEOREMA, vide *Theoria*.

THEORETICA, vide *Theoria*.

THEO-

THEORIA, est pars Medicinæ speculativa & contemplativa. A θεωρέω contemplor. Unde Theorema, quod est speculatio: & Theoretica, quæ ad Medicinam speculativam pertinent.

THERAPEUTICA, est pars Medicinæ, quæ tradit Methodum medendi. A θεραπεύω fano.

THERIACA, est medicamentum venenum expellens. A θήρ fera, quia ferarum morsus medetur; vel quia viperinæ carnes in ejus compositionem ingrediuntur, & ἀντίδομα fano.

THERIMA, est ulcus ferum, carcinomati simile. A θηρίον in ferinam naturam degenero.

THERIODES vid. *Ferinus*.

THERMÆ, sunt balnea naturalia, vide *Balneum*. A θερμαίνω calefacio.

THERMANTICA, sunt Medicamenta calefacientia. A θερμαίνω calefacio.

THERMINTHUS, vide *Terminthus*.

THERMOMETHRON, est mensura caloris, tum cujusvis tum naturalis corporis humani, quæ ex pulsibus sæpe dijudicatur. A θερμαίνω calefacio, & μέτρον modus.

THLASIS est contritio, contusio violenta, qua mediante olim eunuchi fiebant, contritis testiculis, qui hinc *Thlasia* vel *Thasii* dicebantur.

THLIPSIS, est vasorum compressio. A *Θλίβω* comprimo.

THORAX, sive medius venter, est totum id, quod circumscribitur superiore parte, à claviculis; inferiore, à Diaphragmate; parte antica, à sterno; postica, ab ossibus dorsi, lateribus à costis; ovalis figura est, continet cor, & pulmones, intus membrana pleura circumtenditur: ab Hippocr. & Aristotel. pro thorace sumebatur totum id, quod à claviculis, ad pudenda usque excurrit, hoc est medius & infimus venter. A *Θορέω* salio, quia in eo cor continuo salit.

THOREXIS, est vini generosioris potus, pectus calefaciens & quasi loricis circumdans. A *Θωρέτω* lorico.

THREPSIS *Θρέψις* nutritio. Hinc *Θρεπτικός* nutritivus.

THROMBUS, est sanguinis, aut lactis in grumos, coagulatio. A *Θρομβόω* grumescō.

THYMIAMA, vide *Suffitus*.

THYMUS, est glandula in jugulo posita, quæ lympham à sanguine segregat, & per vasa lymphatica amandat. Item, tuberculum p. n. carnosum, quod supra corpus, instar verrucæ eminet, colore florem thymi referens; Unde ei nomen impositum est.

THYROARYTÆNOIDES, est par musculorum, ortum habens à cartilagine scutiformi.

tiformi, antèrius in latera arytænoidis conscendens, laryngis rimulam astringit. Ex *ῥυπεὸς* scutum, *αἶρυν* aërem haurio, *ἀνοίγω* aperio, & *εἰδ*Ⓢ forma.

THYROIDÆÆ GLANDULÆ, sunt numero duæ, substantiam habent viscidam, solidam, sanguineam, vasis omnis generis communibus, membranaque duriore mire perfusam, ovi gallinacei fere magnitudinis atque figuræ, sitæ circa laryngis sedem humiliorem ad latera cartilaginum, thoracis, cricoidis, primorumque aliquot annulorum, asperæ arteriæ, quibus partibus immediatè incumbunt, ita tamen, ut facillime ab iis separantur, nisi, ubi pertinacius adhæreant, circa principium & finem; ad id à natura in iis locis collocatæ, ut eadem frigidiora calefaciant, humiditates recipiant, collique ornatum contribuant.

THYROIDES, est scutiformis cartilago laryngis. Item, foramen ossis pubis. Ex *ῥυπεὸς* janua, scutum, & *εἰδ*Ⓢ forma.

TIBIA, Græcis *κνήμη*. est pars inter genu & talum, ossibus duobus constat; unum exterius quod focile minus: alterum interius & majus, totius nomine donatur & tibia dicitur, *κνήμη*, aliis *focile majus*, *canna major* &c. Superius processum habet à femoris cavitate exceptum, & sinus binos oblongos, pro femoris capitibus; quorum sinuum profunditatem

tem auget annexa per ligamenta cartilago, mobilis, mollis, lubrica & humore unctuofo delibuta, in ambitu crassa, centrum versus attenuata, unde lunata dicitur, antèrius aspera veniunt ligamenta, quæ cartilagines lunares augent. Anterior pars acuta & longa, spina dicitur. Inferius adest processus ex interno latere gibbus & prominens, juxta pedem, diciturque malleolus internus. Germ. Das Schienbein.

TINCTURA est medicamentum chemicum liquidum, coloris exaltati, rubicundi vel alius ex simplici quodam, vel pluribus conjunctim extractum, vel per menstruum aqueo-acidulum, ut Tinctura rosar. violarum &c. vel per Aërem aut Aëro-salinum ut Spir. vini, Spir. vini F. fatum Θ * ci vinosum; Spir. vini acido-fortificatum, &c. ut Tinctur. ðii, antiphthifica &c. vel etiam per oleosum ut Tinctur. Aëris. Atque hæ sunt tincturæ veræ. Tincturæ apparentes & fucatæ sunt medicamenta chimica liquida, quæ colorem non ex se habent, sed quibus ille conciliatur per addita-menta externa, ut santalum rub. essent. papav. rhæad. tornam folis &c. Tales sunt Tinctura bezoardica, Tinctura aperitiva &c.

TINEA, si achores diu durent, aut tarde nimis & malè curentur, in tineam, ulcera nimirum capitis crustosa cutem ejus erodentia, & fatida, transeunt: propterea merito inter

ter morbos infantium sed paulo adultiorum refertur. Etsi enim adulti quandoque hoc morbo laborent, tamen rudimenta ejus & initia in infantia contraxerunt. Dicitur autem, *tinea* à vermiculis illis vestes erodentibus: quia ulcera ista cutim capitis instar tineæ erodunt, & corrumpunt quo nomine à Græcis hic affectus appellatus fuerit, vix patet.

TINNITUS AURIUM, est susursus quidam aurium, ab obstructione vel re aurem irritante, qua aër occlusus ab arteriis pulsantibus continuo movetur & tympanum leviter verberatur, unde susurrus & bombus producitur. Germ. das Gausen / Brausen / Klingender Ohren.

TMETICA, idem quod *Attenuantia*.

TOMOTOCIA, idem quod *Hysterotomia*. Ex τέμνω secō, & τομή partus. Α τίνω pario.

TONICA, sunt quæ membris foris illinita, nervis & tendinibus robur conciliant. Α τείνω porrigo, tendo.

TONOTICA, idem quod *Tonica*.

TONICUS MOTUS est, quando membrum extensum rigidum servatur, quod fit utroque antagonista æqualiter contracto.

TONSILLÆ, vide *Paristhmia*.

TONUS dicitur de fibris tam nerveis quam reliquis, est debita earum strictura & sen-

tenfio à spirituum animalium quantitate fufficienti.

TOPHUS, est concretio lapidofa, in quacunque parte, excitata, potiffimum in partibus arthritide affectis.

TOPICA, funt medicamenta externa, quæ foris applicantur, ut Emplaftrum, Cataplasma, litus &c. A $\tau\omicron\pi\omicron$ locus.

TOPINARIA, idem quod *Talpa*.

TORCULAR HEROPHILI, est ille locus, ubi quatuor finus crassæ meningis, conjunguntur.

TORMINA ALVI, idem quod *Colica passio*.

TOROSUS idem quod crassus, corpulentus.

TORPOR est tactus defectus in parte aliqua, cui motus læfio sæpissime jungitur, à spirituum animalium fixatione, vel nervorum resolutione orta.

TORTURA Medicis notat spasmum musculorum oris & faciei in altera ejus parte. Alii tamen id ex relaxatione musculorum oppositi lateris potius deducunt. Occurrit hoc vitium in apoplecticis & paralyticis, diciturque in specie *tortura oris*.

TOXICA, funt medicamenta venenata, quibus Barbarorum sagittæ illinebantur.

TRACHEA, idem quod *Aspera arteria*.

TRA-

TRACHOMA, est scabies five asperitas palpebræ internæ. A τραχύνω aspero.

TRAGÆÆ, non differunt à pulveribus, nisi quod medicamenta, ex quibus parantur, adeo tenuissimè haud terantur. Vel externè adhibentur corpori, appositæ aut in fenum resolutæ; vel sacculo lineo inclusæ in vino aut alio liquore detinentur, ut vires suas liquori communicent. Aliquando tamen componuntur etiam ex speciebus antidotorum, odoratisque aliis rebus & medicamentis simplicibus in pulverem redactis, saccharo addito. In his conficiendis communiter capitur uncia una sacchari, ad singulos drachmas specierum, præsertim amararum & minus gratarum.

TRAGEMA, idem quod *Tragæa*.

TRAGUS, est auris extrema crepido.

TRANSCOLATIO vid. *Colatio & colare*.

TRANSFUSIO *sanguinis* vid. *Chirurgia transfusoria*.

TRANSPLANTATIO est ratio curandi *Paracelsica*, qua morbus hominem affligens in brutum vel vegetabile transfertur. Quæ an ratione naturali nitatur, autores inter se certant.

TRAULUS & *Traulotes*, est blæsitia, five vitium in L. & R. pronunciando. A τραυλίζω balbutio. Germ. das Lispeln.

TRAU-

TRAUMA, vide *Troma*.

TRAUMATICA sunt, quæ in decoctis & potionibus assumpta, serosos & acres humores seu siccos e corpore educunt, sanguinemque ita attenuant, ut in partes vulneratas, ruptas vel confusas commodè propelli possit; & quibusdam partibus adstringunt & detergunt, ista, lapsis, contusis, & vulnerariconducentia, vulneraria nuncupantur. A *ἔλκεος* vulnero. Germ. heilende Mittel/ Wund-Mittel.

TREMOR, vide *Tromos*.

TREPANUM, idem quod *Modiolus*.

TRIANGULARE OSSICULUM, est illud os, quod inter futuram Lambdoidem & Sagittalem situm est: quod ad epilepsiam quoque conducere ferunt. Dicitur etiam Triquetrum.

TRICHIASIS, idem quod *Phalangosis*. Item, Urina pilosa, cui ab humoribus pituitosis, pili innatare videntur. A *τριχίς* pilus.

TRICHISMOS est fracturæ species tenuissima & veluti pilaris, ut sensum fere effugiat.

TRICONGIUS, est mensura octodecim sextariorum.

TRICHOSIS idem quod Trichiasis.

TRICUSPIDES *πνευμονοχῆνες* dicuntur valvulæ cordis, quæ in ventriculo dextro reperiuntur & ostium venæ cavæ occludentes motû sanguinis versus pulmones promovent.

TRI-

TRIENS, est tertia pars libræ medicinalis, continens uncias tres.

TRIORCHIS, i. e. tres habens testiculos.

TRIPSIS, est contritio, sive contusio. A τρίψω tero.

TRISMUS, est dentium stridor : sive convulsio musculi temporalis, qua dentes invitè strident. A τρίζω strido. Germ. das Zahn-Knirschen.

TRITÆOPHYES : est febris continua remittens, quæ tertio quoque die exacerbatur. Ex τριταῖος triduanus, & Φύω cresco.

TRITÆUS, idem quod *Febris tertiana intermittens*.

TRITURATIO, est contusio, qua medicamenta in pulverem rediguntur, ut eo aptius simplicia invicem misceantur.

TROCHANTER, idem quod *rotator*.

TROCHISCI, sunt rotulæ seu orbiculi signati : fiunt ex pulveribus cum mucilagine exceptis & in pastam redactis, ex qua orbiculi in umbra ficcandi formantur. A τροχός rota. Vocantur item pastilli, δακτύλιοι Hippocr. ab annuli specie. ἀρτισκός, quod panem referat. κυκλισκός à circuli figura.

TROCHLEA dicitur cartilago quædam circa oculum, per quam musculus transit oculum obliquè movens exinde *trochlearis* dictus.

TROMA, est vulnus, à causa externa inflic-
tum. *Απγώνω* vulnero.

TROMBOSIS, est coagulatio lactis, vel sanguinis in corpore humano. Germ. das Gerinnen der Milch oder Bluts.

TROMOS, est tremor, sive depravatio motus voluntarii membrorum, qua illa perpetua vicissitudine in contrarium agitantur. *Ἀτρεώ* tremo. Germ. das Beben / Zittern der Glieder.

TRYSMUS, vide *Trismus*.

TUBÆ FALLOPIANÆ, sunt duo meatus graciles, ab utero oriundi, cumque parum recesserit ab eo latiores sensim redduntur, & capreoli modo crispantur, foramina ampla habent, quæ ferè clausa jacent, concidentibus fimbriis illis extremis; tamen si diligenter aperiantur & dilatentur, tubæ cujusdam aneæ extremum orificium exprimunt. Usus est, ut ova à testibus recipiant & in uterum deferant, secundum Doctiss. R. de Graaf. ex inspectione cuniculorum veritas manifesta est.

TUBERCULA, idem quod *Phymata*.

TULUS, idem quod *Callus*.

TUMOR, G. *ὄγκος*, *ὀιδνω* est Morbus p. n. quo partes humani corporis præter solitum modum ampliantur & extenduntur, ut destinatam operationem perficere nequeant.

TUNI-

TUNICA, idem quod *Membrana*.

TUNICA RETIFORMIS, vide *Retina* & *Amphiblestroides*.

TURUNDA, idem quod *Turundula*.

TURUNDULA, seu *Turunda* Varr. *Linamentum* Celso, *Pannus* Colum. *μὲνις*, *ἐμμο-
ρον*. Est linteum concerptum, quod unguento illitum, ulceribus imponitur. Germ. *eine Wiese*.

TUSSIS, Græcis *βήχ* est vehemens pectoris efflatio, qua id, quod spirandi instrumentis est molestum, vi aëris expellitur.

TYMPANIAS, idem quod *Tympanites*.

TYMPANITES, *Tympanias*, *aqua intercus sicca*, est tumor abdominis fixus & constans, æquabilis, durus, renitens; & à pulsione sonitum edens, à partium & viscerum, membranaceorum inflatione *τετανωδῶς* ortus, propter spiritus animales in fibras istas copia nimia adactos, ibidemque succi nervi obstruentis vitio, à recessu impeditos; cui affectioni, consequenter, flatuum in locis vacuis aggestio, velut, complementum accedit. *Α
τυμπανίζω* tympani instar sono.

TYMPANUM, est membranula tenuis, orbicularis, pellucida; cavitati auris internæ aërem congenitum continenti obtenditur: inservit auditui. Est etiam in aure cavitas concha dicta.

TYPHODES, est febris symptomatica, continua & ardens; velut ab inflammatione viscerum. Ex τύφος fumus, & εἶδος forma.

TYPHOMANIA, est delirium cum phrenesi, & lethargo. Ex τυφὸς fumus, & μανία furor.

TYPHONIA, idem quod *Typhomania*.

TYPUS, sive *Periodus* & *Circuitus*, est ordo febrium, constans ex intensione & remissione. A τύπτω verbero, tundo.

TYRIA, idem quod *Ophiasis*.

TYROIDES, vide *Thyroides*.

TYROSIS, est quando lac comestum, in materiam caseosam coagulatur, à τυρός caseus.

V.

VACUATIO, vide *Evacuatio*.

VACUI DIES, sunt, quibus rarissima & imperfecta ac mala crisis plerumque contingit: ii que sunt 6. 8. 10. 12. 16. 18; quibus nonnulli addunt 22. 23. 25. 29. 30. 32. 33. 35. 38. 39. hi Medicinales appellantur, quod in iis medicamenta exhiberi possint.

VAGINA UTERI, dicitur & *matrix*, uteri ostium, uteri cervix, αἰδοῖον, γυναικῆϊον κόλπος γυναικῆϊος. Est meatus ille, cui virilis penis in coitu inditur, non aliter quam vaginae gladius aut culter; sita est in hypogastrio

strio, figura oblonga ; magnitudo, pro ætate & veneris usu variat. Crassities ejus in superiori parte latitudinem straminis adæquat, in inferiori verò propter accretionem, eandem duplo vel triplo superat. Latitudo, qualis recti intestini, interne nervea & rugosa, perforatur plurimis porulis præsertim in inferiori parte circa meatus urinarii exitum.

VAGINALIS TUNICA, vide *Elythroides*.

VALETUDO, est partium nostri corporis qualiscunque five bona five mala agendi dispositio.

VALVULÆ sunt membranulæ tenues in vasis aut fibris valvam referentes, à varia figuratione variam denominationem acceperre, ut Sigmoides, Semilunares, Mitrales &c. reperiuntur in venis omnibus, arteriis circa cor vasis lymphaticis, lacteis & in fibras musculosis, quas nostra curiositas primo detexit, de quibus peculiari tractatu egimus. Usus est sanguinem & alios liquores à regressu impedire.

VALVULÆ etiam reperiuntur in intestinis. In tenuibus & crassis, præsertim in jejunno & circa initium intestini ilei, quæ à figura semicirculares vocantur. Hæ valvulæ seu plicæ, quo proprius accedas ad ileum, paulatim incipiunt magis magisque obliquari, & in principio ilei minus obliquantur quam in

progressu ejusdem. Similiter prope finem, jejuni, plicæ sensim longius ab invicem distant: & in ileo similiter, quo ulterius descendat, adhuc longius. In principio & medio jejuni vix semi pollicem distant; in ileo, pollicem integrum & amplius. Digito impulsæ aliquantulum cedunt, & huc atque illuc mobiles sunt. In principio coli valvula carnosæ & circularis est, & præter hanc varias adhuc obtinet colon. *Usus* est cibos non nihil remorari, ut melius fermententur, chylus distribuatur, adjacentes partes calore foveantur, postremò ne iterum ascendant.

VAPORARIUM est balneum siccum, quando vel totum corpus vel pars tantum exponitur vaporì, qui ex decocto morbo convenienti elevatur, dum adhuc calet, circumpositis tegumentis ne nimis cito dissipetur vapor. Vide etiam *Laconicum*.

VARENI five *Vari* notant symptoma scorbuticum, quando nempe dolor vagus, cum rubore sæpissime nervosas partes afficit. Estque idem cum *arthritide vaga* scorbutica, quam vide in A. Inferioris Saxoniae populi vocant *die Lopenden Varen*. Scripsit de iis ex professo *Möllenbroccius*.

VARICOSUM CORPUS, dicitur ille plexus vasorum spermaticorum, qui testiculos ingreditur.

VARI-

V A R I O L Æ , sunt pustulæ majores minoresve ab initio sub forma macularum rubentium in toto corpore , vel plurimis ejus partibus erumpentes cum febris acuta & sæpe epidemica ac maligna. De causa sententiæ autorum variant. CL. T. Willisius , causam putat esse inquinamenta seu semina fermentativa , ab utero foetus unâ cum alimento communicata ; sed quomodo hoc locum habeat in adultis , in quibus sanguis tam varias subiit alterationes , nondum patet. Videtur potius eam consistere in inquinamento quodam sanguinis ex lactis vitiis generato , quod ex certa aëris constitutione , vel contagio simili excitatur & in motum agitur. Arab. *Bothor*. Gr. *ἔξανθήματα*. Germ. *Kinder-Pocken/Blattern*.

V A R I X , vide *Cirsos*.

V A R U S , vide *Fonthus*.

V A S B R E V E , vide *Breve vas*.

V A S A sunt cavitates , per quas liquores transeunt ; ut vena , arteria , vasa lymphatica , ductus chyliferus , ductus salivales &c.

V A S A L A C T E A , sunt vasa tenuia , in mesenterio , ab intestinis præsertim tenuibus ad glandulas mesenterii porrecta , quæ sunt *primigenis*, deinde quæ *secundigenis* sunt, ab istis glandulis ad sacculum chyliferum deducuntur. *Uusus* est chylum ab intestinis ad sacculum chyliferum & ductum thoracicum ve-

here. Eorum inventor *Asellius* est, in quibus postea dexterrimus *F. Ruyschius* valvulas detexit. Germ. die Milch-Adern.

VASA LYMPHATICA, vide *Venæ Lymphaticæ*.

VEGETABILIA, seu ad *regnum Vegetabile* pertinere dicuntur Medicis omnia ea, quæ secundum plantarum naturam ex terra prodeunt & ex eadem nutriuntur; seu quæcunque ad plantam ullo modo referri queunt, siue sint species, siue singularum specierum partes; ut radices, semina, folia, flores, ligna &c.

VEHICULUM notat liquorem quandam dilutiorem siue alimentarem, siue medicamentosum, quo mediante medicamenta concentratiora assumuntur.

VELUM *glandulosum* dicitur nonnullis tunica interioriorem superficiem primarum viarum, gulæ, ventriculi & intestinorum investiens.

VELAMENTUM idem quod; velum glandulosum.

VENA *Medena* vel *Medinensis* est affectus corporis externus, quando pustula quædam in ambitu exoritur & postea fit vesicula, è qua egreditur materia rubra ad nigredinem inclinans & postea latius proserpit ac si verus esset vermis. Vid. *Georg. Hier. Velsch.* peculiari libro.

VENA

VENA, Græc. Φλέψ, ἐπαθισμός *Eudoxo*, δεξάμενη *Hesichio*, est ductus in corpore sanguinem ad cor revehens. Species sunt vena, Cava, Portæ, Lymphaticæ, & Lactææ. Arteriæ aliquando pro venis sumuntur. Constant ex quatuor tunicis, nervosa sc. glandulosa, musculari & membranosa. Venæ cavæ rami supra cor vocantur Venæ jugulares, quæ caput petunt; quæ ad Brachia tendunt *Axillares*; in cor, *Coronaria*; in pulmones *Pulmonaria*; sic dicitur *Hepatica*, in hepate; *Phrenica* in diaphragmate; in cruribus *Cruralis*; in renibus *Emulgentes*: & sic à varia ramificatione variam denominationem accepit. Germ. die Adern.

VENA PORTÆ in abdomine tantum, residet, & suas radices in hepar, lienem, ventriculum, mesenterium, intestina, pancreas, omentum &c. extendit: officium est sanguinem à nutritione dictarum partium superfluum circulariter ad hepar ferre, pro bilis maximè segragatione.

VENÆ LYMPHATICÆ, lympham à glandulis conglobatis accipiunt, vel in venas sanguineas, vel in chyli cisternam se exonerant. Vasa lactea chylum à papillis intestinalium accipiunt, quem in glandulas mesenterii deponunt, qui exinde statim per vasa lactea secundi generis, in sacculum chyliferum fluit.

VENÆ LACTEÆ, vide *Vasa lactea*.

VENÆ SECTIO, est sanguinis, qui in vasis continetur, per venam arte sectam, evacuatio : hæc est Evacuatoria, Revulsoria & Derivatoria. In venæ sectione ad vires respiciendum est. Plus sanguinis quam libra educi non debet, educantur potius primo uncix quatuor sex vel octo, & si necessitas exigat, repetatur. Vena, per longitudinem fibrarum secanda est. Germ. ein Ader-Laß.

VENENUM denotat in genere omne id, quod corporis humani partibus omnibus, tam solidis, quam liquidis ac spirituosus nocivum & deleterium existit ; & solidas quidem erodendo aut corrodendo, liquidas fundendo nimis, coagulando, præcipitando, easdem nimis fermentendo, &c. spirituosas denique in textura & motu turbando.

VENERIS OESTRUM, idem quod *Clitoris*.

VENTER INFIMUS, vide *Hypogastrium*.

VENTOSÆ, sunt *Cucurbitulae* absque scarificatione appositæ.

VENTOSITAS SPINÆ seu *spina ventosa* est affectus malignus, qua ossa cariem contrahunt & in putrilaginem resolvuntur. Vid. de eo *Pandolfinus*.

VENTRES, vide *Cavitates*.

VEN-

VENTRICULUS, est viscus membranofum, in abdomine sub diaphragmate inter hepar & lienem, constans ex quinque tunicis, de ut œsophago dictum; habet duo orificia, Dextrum Pylorus seu Janitor vocatur, ex quo cibi expelluntur: Sinistrum verò stomachus, per quem cibi in ventriculum impelluntur. Officium est cibos concoquere seu dissolvere. Vocatur item stomachus, aqualiculus. γαστήρ, ἢ ἀνωκοιλία, σωμα κοιλία. Germ. der Magen.

VENTRICULI CEREBRI sunt quatuor, eorum usus est serofos humores accipere & per pelvim deducere ad glandulam pituitariam: vel in processus mammillares per os cribriforme ad nares. Nihil aliud sunt, quam complicationes cerebri, quæ ibi tanquam ex accidenti evenere. Germ. die Höhlen des Gehirns.

VENTRICULI CORDIS, duo sunt; primus sive Dexter sanguinem è vena cava recipit & pulmonibus tradit; alter sive sinister à pulmonibus sanguinem recipit & per arteriam in totum corpus propellit. In contractione ventriculorum sive systole, sanguis exprimitur: in Diastole seu expansione & dilatatione, sanguis recipitur & admittitur.

VERMES, vide *Lumbrici*.

VERMIFORMIS PROCESSUS, est prominentia cerebelli, sic à figura dicta.

VER-

VERRICULARIS dicitur tunica retina seu reticularis in oculo, quæ humorem vitreum in postica oculi parte cingit.

VERTEBRA, vide *Spondylus*.

VERTICILLI, idem quod *Cotyledones*.

VERTIGO, vide *Scotomia*.

VERRUCÆ, sunt species tuberculorum, Græcis ἀνεργχορδῶνες, à papulo porri. *Acrochor-*
dones dicuntur, eo quod si vertices horum tu-
berculorum inspiciantur, similes sunt resectæ
chordæ. *Celsus* hujus appellationis eam cau-
sam videtur attulisse, quod in fundo sint an-
gustiores, in summo latiores; adeo ut pen-
dere videantur, ideoque à plerisque verru-
cæ pensiles appellantur. Dicuntur porri, eo
quod si inspiciantur summitates ipsorum, vi-
dentur æmulari brevia illa capillamenta por-
rorum. Verruca est tuberculum durum, e-
minens, cuti erumpens, callosum, parvum,
& in omnibus corporis partibus nascens. G.
ein Warze.

VERTEX, est pars capitis inter synciput
& occiput media & gibbosa. Germ. der
Wirbel.

VESICA, est pars membranacea cava,
in qua liquor excernendus continetur: ut Ve-
sica urinaria, Biliaria, Seminaria. Græcis κύ-
στις, σπερδοχὴ καὶ κύστις, Germ. eine Blase.

VESICA DESTILLATORIA, est vas
æneum sive ahenum cupreum, quod materi-
am

am destillandam continet. Germ. eine destillir-Blase. Per vesicam destillare, durch eine Blase destilliren.

VESICATORIA, sunt medicamenta, quæ in spiritus & particulas serosas agunt, easque rarefaciunt, intraque cutim & cuticulam colligunt & per consequens à se invicem separant & vesiculas sero plenas excitant. Germ. Blasen-ziehende Mittel / Spanische Fliegen-Pflaster.

VESICULA FELLIS, vide *Folliculus fellis*.

VESPERTILIONUM ALÆ, sunt ligamenta duo lata & membranosa, utrinque unum, quibus uteri fundus ossibus illi laxè connectitur: *Aretæus* Vespertilionum alis assimilat.

VETERNUS, vide *Lethargus*.

VETERINARIA est ars, quæ tractat curationem animalium brutorum.

VEXATIO est cutis sugillatio, vid. *echymoma*. Germ. blaue Flecken von Schlägen / blaue Augen.

VIBEX, vide *Enchymoma*.

VICTUS RATIO, est modus vivendi, quo sanitas per convenientia conservatur & morbus propellitur: consistit in recto usu rerum non naturalium. Estque in Morbis triplex, Crassa, Mediocris, Tenuis: Tenuis item est
tenuis

tenuis simpliciter, tenuior & tenuissima, vide *Dieta*.

VIGILIA, est spirituum animalium in poris cerebri agitatio & expansio, ob quam, hinc ad sensuum externorum organa copiosius amandantur, ad sensus omnes continuo exercendos. Germ. das Wachen.

VIGOR MORBI, vide *Acme*.

VINUM COS, est vinum Colore, odore & sapore pollens. Anglorum Schola salernitorem addit hoc versiculo:

Vina probantur, odore, sapore, nitore, colore.

VINUM HIPPOCRATICUM, est cui saccharum & aromata infusa fuerunt, & postea per manicam Hippocratis colatur.

VINUM MEDICATUM, est, cui medicamenta infusa sunt in usum ægrotantium. Germ. Kräuter-Wein.

VIRES denotant in medicina κατ' ἐξοχήν spirituum sufficientem copiam ad actiones omnes obeundas. Duplices statuuntur, *naturales*, qui & vitales audiunt, quando spiritus vitales in sanguine sufficientes adsunt & motum rarefactivum rite præstant. *Animales* quando spiritus animales nervos & musculos sufficienter inflant ad motus præstandos.

VIRGA, vide *Penis*.

VIRGINALE CLAUSTRUM vide *Hymen*.

VISCE-

VISCERA, sunt organa, in cavitatibus majoribus contenta. Vocantur item, exta, interanea. *πλαγῆναι, ἔγκατα, ἐγκοιλία.* Germ. *das Eingeweide.*

VISUS, est sensus, quo ex materiæ subtilis, in retinam oculi impingentis motu spiritus animales certo motu cerebrum versus moventur, & lumen ac colores in cerebro percipiuntur.

VITALIS FACULTAS, est actio, quâ homo vivit, quæ involuntarie peragitur, ut, sunt motus cordis, respiratio, nutritio &c. dependet maximè à cerebello. Eadem est cum facultate naturali, quanquam veteres distinguebant, & naturalem in hepate ponebant, vitalem in corde, quamvis falsò.

VITALIS INDICATIO, vide *Indicatio.*

VITILIGO. vitiliginis tres species sunt. *Ἀλφῶ*, ubi color est albus, fere subasper, & non continuus, ut quædam quasi guttæ dispersæ esse videantur. Interdum etiam latius, & cum quibusdam intermissionibus serpit. *Μέλας* colore ab hoc differt, quia niger est, & umbræ similis, cætera eadem sunt. *Λῶκη* habet quiddam simile alphi, sed magis albidâ est, & altius descendit, in eaque albi pili sunt, & lanugini similes. Omnia hæc serpunt, sed in aliis celerius, in aliis tardius.

VITRE-

VITREUS HUMOR, vide *Humores Oculi*.

VITRUM est corpus pellucidum ex fusione particularum salinarum & terrearum, igne violentissimo paratum. Hinc vitra communia ex cineribus & arena seu sabulo parantur. Ob similitudinem corpora pellucida ex calcibus mineralium & metallorum parata vitra vocantur, ut vitrum ðii, ðni &c. *Vitrificatio* est ipsa vitri præparatio; seu ars vitraria, de qua scripsit *Neerius*.

ULCERATIO, vide *Exulceratio*.

ULCUS, est solutio continui, à materia erodente ortum ducens, in mollibus corporis partibus, cum imminuta magnitudine. Gr. ἔλκος. Germ. ein Geschwür.

ULNA, Focile majus. πηχὺς, πρὸς πῆχιον est os inter brachium & carpum, parte superiori cum humero per γγγλυμὸν articulatur, ideo habet ibidem processus & sinus. Processus sunt duo oblongi, & quasi triangulares, asperi, ut ligamenta articulum validè ambiant, dicuntur κορυφαί id est rostra seu glandes. Anterior & superior minor, humeri sinum subit: posterior crassior & amplior in obtusum angulum desinit, & humeri sinum posteriorem subit. *Galenus* vocat ὠλένηγον, *Hippocrates* ἀγκῶνα, Latini gibberem. In medio horum est magnus sinus seu cavitas instar semicirculi, unde dicitur σιγμοειδής habet adhuc

huc alium finum lævum externum, lateralem pro radii capite. Parte inferiore articulatur cum carpo, tum per mediam cartilaginem, tum per processum acutum, ideoque styloidem dictum: unde ligamentum oritur, cubitum cum carpi articulo firmans. Germ. Die große Arm-Knohre.

ULOMELIA, est totius corporis integritas. Ex ἅλῳ integer, & μελὸς membrum.

UMBELLÆ sunt summitates plantarum, sinuosæ instar nidi avis formatæ. Unde plantæ *umbelliferae*.

UMBILICUS, umbo, ὀμφαλῶς, ὁμφα γαστρός *Aristoteli*. Est umbo in medio abdominis situs, seu ille locus, ubi in fœtu funiculus umbilicalis abdomen perforabat & post partum abscissus coaleuit. Germ. Der Nabel.

UNCIA, est duodecima pars libræ medicinalis, continet uncia drachmas octo.

UNDOSUS PULSUS dicitur ille, quando arteria instar undæ fluctuantis inæqualiter digitum ferit.

UNGARICA febris seu *Ungaricus morbus* est febris epidemia maligna cum intensissimo capitis dolore, delirio, sæpissime etiam angina, aliisque symptomatibus. Ita dicitur quod Hungaris frequens esse soleat. Germ. Die Ungarische Krankheit.

UNDIMIA, idem quod *Oedema*.

UNGUENTUM, est Medicamentum, externum, quod consistentiam linimento paulo crassiores habet. Vocatur etiam Unguen *Plin.* ἄλμα & ἄλμαφαρ Gr. Germ. eine Salbe.

UNGUIS, Gr. ὄνυξ est pars similis, flexilis, alba, dura, digitos ab externis injuriis defendens, & quodammodo exornans, radix ejus ligamento cuidam jungitur, & ob vicinas adfutasque ei tendines, sensibilis est. Constitui videntur ungues ex collectione minimarum fistularum, densè sibi invicem adherentium & in longitudinem excurrentium. Ubi incipiunt, inveniuntur quædam fibræ nervosæ in modum papillarum elongatarum, quarum elongatæ partes ad ungues usque conspiciuntur. Si autem vi abrumvantur, foramina diversa relinquuntur, ita ut cornea unguium substantia retis naturam obtineat. Hisce accedit corpus papillosum ungui subjectum, una cum suis vasis excretoriis. Apices unguium sunt, qui ultra carnem exeruntur, ἀκροὺς χῆλαι sive extremitates; partes, quæ præciduntur, segmina unguium dicuntur; partes sub ungue κρύπτει, pars alba & semilunaris radici proxima ἀνατολή, sive exortus, & ἀργεῖον, ab albedine; ipsa initia eorum, cuti adnata ῥιζῶνες, unguium radices vocantur; latera ῥαγες καὶ κορυφαί rima & vertices; anguli γοῖαι, maculæ albae, νεφέλαι, nube-

nubeculae & cicatrices albae. G. die Nägel. *Unguis* etiam dicitur *Pterygium*, oculi quoddam vitium.

UNGULA, ὄνυξ *Hippocr.* est uncus seu hamus educendo mortuo foetui comparatus. Embryorectes *Tertulliano* dicitur lib. de Anima, nisi placeat eo loco reponere ex *Galeno* ἐμβρυοθλάτης, sic enim ille nominat, aut ἐμβρυογλάτης, qua voce *Hippocrates* utitur, à quo idem instrumentum etiam ἑλκυστήρ, item μήσπον lib. de mulieribus, & ἰχθύν dicitur.

UNGULA OCULI, idem quod *Pterygium*.

VOLA, est postbrachialis pars interna, manuum, *Palma* dicta, Graecis δώρον, παύλον χειρὸς, παύλη, ἦμα, *Pind. Scol.* Item, vola est concavitas pedis, παύλη, παύλον ποδὸς. Germ. die hohle Hand oder Fuß.

VOLATICA, idem quod *Lichen*.

VOLATILE in Medicina dicitur, quod facile mobile est, & vel in aëre facile solvitur ac per ejus poros dispergitur; vel quod ab igne consumitur aut dissipatur, ut sensibile, amplius non sit. Hinc sal volatilis, sulfur volatile &c.

VOLSELLA, seu *Vulsella*, καδυστήριον, τριχολαβὴς & τριχολαβιον. instrumentum, quo pilos prehenso radicitus è corpore extirpant: seu forceps chirurgica, quæ pro vario usu, varia forma est.

VOLVULUS, vide *Ileon*, & *Chordapsus*.

VOMICA, est vitium pulmonis à sanguine heterogeneo excitatum, qui alibi in pulmonis sinu, forsan intra cellulam quandam vesicularem deponitur, nec tussim nec febre inducit; postea verò cum sensim aucta, vasa sanguifera vicina comprimit, quin & sanguini præterfluenti effluvia sua imprimit, proinde febricula, cum inquietudine & marcore succedit, tandem illa ad plenitudinem aggesta & diuturna concoctione in pus sincerum maturata, cystin seu nidum facit, Germ. ein Lungen Geschwür.

VOMITORIUM, est Medicamentum, internum, vomitum movens. vide *Emetica*. Græcis Εμετικόν,

VOMITUS, est violentus & inversus ventriculi motus, quo ejus fibræ carneæ, à re molesta irritatæ, versusque sinistrum orificium contractæ, ea, quæ in ventriculi cavitate continentur, per os expellunt. Græc. ἐμετός. Germ. das Brechen.

VORACITAS vide *addephagia*.

URACHUS, est ductus urinarius in fœtibus, à vesica in membranam allantoidem porrectus, qui post fœtus editionem in naturam ligamentosam facessit, & vesicæ pro suspensorio cedit. Conjungitur umbilico & vesicæ fundo.

URANISCUS, idem quod *Palatum*.

UREN-

URENTIA, vide *Pyrotica*.

URESIS est urinæ redditio seu mictio.

URETER, est vas fistulosum & membranofum, ab utroque rene intra vesicæ membranas se aperiens, per quod urina à renibus secreta, vesicæ traditur, vena alba *Celso* dicitur. Germ. der Harn-Gang.

URETHRA, vel *fistula*, ὑρῆχος, ὑρῆθρα, ὑρῆθρα ὑρῆθρος est meatus urinarius, quo ex vesica per penem, vel vulvam five pudendum muliebrem, urina excernitur. Item, infervit seminis ejectioni. In initio suo per duo foramina vesiculæ seminales, quum opus fuerit, se exonerant, iisque prostatae glandulosæ, etiam plurimis foraminibus circumstant: quibus caruncula apponitur.

URINARIA FISTULA, idem quod *Urethra*.

URETICA, idem quod *Diuretica*.

URINA, vide *Uron*.

URINOSUS dicitur de sale volatili alcalico, qui urinæ odorem tantum non semper refert. Urinosus spiritus est sal volatilis alcalicus in phlegmate solutus e. g. ~ CC. Θ * ci.

UROCRISIS, idem quod *Urocritica*.

UROCRITERIUM, est iudicium de urina. Ex ὑρῆν urina, & κρινω iudico.

UROCRITICA, sunt signa, quæ ex urinis observantur. Ex ὑρῆν urina, & κρινω iudico.

UROMANTIA, vide *Urocriterium*.

UROMANTES, est qui ex urinis aliquid divinare valet. Ex ἔργῳ *urina*, & μάντις *va-*
tes.

URON, *Urina*, Lotium, ἔργῳ & ἔνυμα, ex-
crementum serosum à sanguine in renibus,
cum multo sale, paucò sulphure, terra & spi-
ritu, per ureteres ad vesicam delatum, donec
convenienti tempore & loco, excernatur. Ab
ὑρῶ *urinam* reddo. Germ. *Harn*.

UROPYGIUM est in avibus circa dor-
si finem, ubi caudæ initium. In eo loco vo-
lucra & amphibia gerunt pinguedinem qui-
bus plumas oblinunt, ne ad humidam misturam
complanentur.

UROSCOPIA, est urinæ inspectio. Ab
ἔργῳ *urina*, & σκοπέω *inspicio*.

URTICATIO est modus curandi para-
lysin mediante percussione, urticis urentibus
facta.

UTERIOSCULUM, vide *Osculum*
uteri.

UTERI PROCIDENTIA, vide *Proci-*
dentia uteri.

USNEA, est muscus ossibus vel arboribus
adnascens. Germ. *Moss*.

UTERUS, *Loci*, *Matrix*, δελφύς, ἰστέρα,
μηδύς Hesiod. & Homer. γονή Hippocr. μήτρα, αὐ-
γείον κυνθήριον Galeno. est pars organica in ab-
domine mulierum sita, quæ in fundum, col-
lum

lum & vaginam dividitur. Ligamenta duolata & totidem teretia habet : Substantiam obtinet nervosam & fibrosam ; crassities variat pro ætate, & tempore gestationis fœtus. Intus in fundo osculum habet, ex cujus cavitate menses profluunt, in quo & conceptio & generatio contingit : antè vesicam habet, postè intestinum rectum. Et sic homo inter sterco & urinam nascitur. Germ. die Mutter, Gebärmutter.

VULNERARIA, vide *Traumatica*.

VULNUS, solutio est continui, externo aliquo instrumento, recens in parte facia, cum cutis apertione, estque varium, tam ratione loci & partis affectæ, unde aliud nervi est, aliud carnis ; quam instrumenti infligentis, unde si ab aliquo acuto cæsum illud fiat, *sectio* vel *incisio*, si verò ab acuto punctum fiat, *punctura* vel *punctio* dicitur. Græcis τραύμα & τραύμα Germ. eine Wunde.

VULSELLA, vide *Volsella*.

VULVA, est *pudendum muliebre*, vide *Cunus*.

UVULA, vide *Cion*.

UVEA MEMBRANA, sive choroides, tunica scleroticæ intus ferè per totum continua est, antè perforata & aperturam pro oculi pupilla relinquit, quæ contrahi & dilatari potest.

X.

XENEXTON idem quod *amuletum* seu *periamma*.

XEROPHTHALMIA, est arida & sicca lippitudo. Ex ξηρός, aridus, & ὀφθαλμία oculorum dolor.

XEROTES, est sicca corporis dispositio. A ξηρός sicco.

XIPHOIDES, est cartilago pectoris mucronata. Ex ξίφος ensis, & εἶδος forma.

XYSTER, est scalprum rasorium, radendis ossibus aptum. Gr. ξέω rado.

Z.

ZERNA, idem quod *Lichen*.

ZENEXTON vid. Xenexton.

ZIRBUS Arab. idem quod *Omentum*.

ZONE, est ea pars corporis, qua cingimur. Item Herpetis species, ignis sacer dicta, dicitur cum cognomine *Zona volatica*. A ζώνω cingo.

ZOOGONIA, est animalium perfectorum generatio, quæ vivos foetus excludunt. Ex ζῷον animal, & γονή genitura.

ZOOTOMIA, est animalium artificiosa sectio. Ex ζῷον animal, & τέμνω seco.

ZOSTER idem quod *Zona*.

ZOTICA, est facultas vitalis. A ζάω vivo.

ZU-

ZULAPIUM vid. *Fulepus*.

ZYGOMA, est os jugale circa tempora.

A ζυγός jugum.

ZYTHOS Cerevisia.

ZYMOMA, sive fermentum, ut nitrum
aëreum, saliva, acre illud in ventriculo,
sanguis lienaris &c. A ζέω ferveo.

ZYMOSIS, vide *Fermentatio*.

ῥψισω μόνω δόξα κλέει τε θεῶ.

AUTORES

Qui huic Lexico partem contulerunt.

A Venzoar.	de Back.
Acta Societ. regię in Bapt. Porta.	
Anglia	Barbette.
Ægineta,	Casp. Bartholinus.
Agellius.	Th. Bartholinus.
Agricola.	Bauhinus.
Ammonius	Beguinus.
F. ab Aquapendente,	Beverovicus.
Arantius.	Blasius.
Aretæus.	Bontius.
Aristoteles.	Boyleus.
Asellius.	Bruno.
Athenæus.	Budeus.
Averrhoës.	Calepinus.
Avicenna.	des Cartes.

Cada-

Cardanus.
Cassianus.
Castellus.
à Castro.
Celsus.
Charleton.
Cicero.
Gab. Clauderus.
Columbus.
Columella.
Conringius.
Cordus.
Decker.
Deusingius.
Diemerbroekius.
Dodonæus.
Ent.
Erotianus.
Euripides.
Eustachius.
Everhardi.
Fallopianus.
Fannius.
Fernelius.
Foësius.
Fontanus.
Forestus.
Galenus.
Gemma.
Glissonius.
Gorræus.

de Gradibus.
Grammatici.
de Graef.
Grevv.
Guido.
Harvæus.
Helmontius.
ab Heer.
Herodotus.
Herophilus.
Hesychius.
Hesiodus.
Otto Heurnius.
Joh. Heurnius.
Highmorus.
Hildanus.
Hippocrates.
Hoboken.
Hofmannus.
ab Hogelande.
Hollerius.
Homerus.
van Horne.
Horstius.
Isidorus.
Junius.
Johnsonus.
Kircherus.
Krollius.
Kyperus.
Langius.

van

Laurentius.
Liddelius.
L. de Bils.
van der Linden.
Lowerus.
Dan. Ludovicus.
Marchette.
Malpighius.
Martialis.
Massarias.
Mauriceus.
Moebius.
Mollenbus.
Mercurialis.
Minsicht.
Needham.
Neerius.
Nicander.
Oribasius.
Ovidius.
Owenus.
Pacuinus.
Paracelsus.
Pandolfinus.
Paræus.
Passeratius.
Pavius.
Pechlinus.
Pecquet.
Philotheus.
Piso.

Pindarus.
Pinæus.
Platerus.
Plautus.
Plempius.
Plinius.
Plutarchus.
Pollux.
Primerofius.
Quercetanus.
Regius.
Renodæus.
Reusnerus.
Rhodiginus.
Rhodius.
Riolanus.
Riverius.
Rolfinkius.
Rondeletius.
Rouffettus.
Rudbekius.
Ryisch.
Sala.
Sanctorius.
Salius Diverfus.
Saxonia.
Scaliger.
Scapula.
Schenkus.
Scheinerus.
Schola Salernitana.

Suida

schröderus.	Valverda.
scultetus.	Varro.
senguerdus.	Vesalius.
Sennertus.	Veslingius.
Severinus.	Virgilius.
Spigelius.	Walleus.
Joh. Chr. Sturm.	Wedelius.
I. Sylvius.	Wekkerus.
D. Le boe Sylvius.	Welschius.
Suetonius.	Whartonus.
Suida.	Willisius.
Svvalve.	Wormius.
Svammerdam.	Zvvelferus.
Tertullianus.	Zvvingerus.
Tulpius.	& alii plures.

FINIS OPERIS.

Errata extantiora.

Pag. Lin.	lege	Pag. Lin.	lege
3. 9.	defessus	204. 4. (dele) & ἐρπωρεπο	
4. 12.	drachmas	204. 8. ἐξαρθρέω	
19. 18.	Alloiotica	207. 27. membro	
22. 29.	colliguntur	211. 30. humores	
24. 13.	inversos	222. 23. FUROR	
26. 1.	ἀναμνάομαι	232. 1. Gonagra	
34. 26	est	234. 21. μαρός	
42. 27	translatione	235. 5. Dicitur aliàs	
44. 1.	vellicantur	273. 7. Ischnophonus	
47. 30.	ψάμμῳ	274. 23. coryli	
48. 5.	aliquâ	278. 17. ἀευτανοιδές	
67. 29.	Hippocratis	289. 11. ὁ lis ex fl. Θ * ci	
70. 22.	phagedæna	ὁ libus	
	25. Φαγεδαίνα	290. 9. hoc modo ab offe	
77. 26.	quâ	293. 18. cinnab.	
78. 12.	Synthesis	300. 7. inferior	
100. 28.	Iliacam	303. 8. Cardiaca	
102. 19.	vel	315. 21. κατὰ μὲν νία	
104. 19.	lacteis	331. 26. agunt.	
107. 27.	Columbus	332. 24. Ei.	
143. 18.	corneis	346. 23. cognomine	
144. 22.	θεραπεύω	362. 5. paraplegia	
156. 8.	ὕδρῳ ψεῖς ἀρίδιν	376. 11. est	
	27. (adde) & χωρέω	381. 2. adamas	
	fecedo.	396. 22. præfagit	
158. 2.	partem	428. 1. est	
186. 26.	χυμός	438. 8. est	
189. 25.	κήλη	482. 14. recesserint	
192. 14.	ὑπὸ χειρὲς	489. 22. segregatione	
194. 23.	σιληνίαζόμενοι	491. 4. ut de.	

Index

1	1	1
2	2	2
3	3	3
4	4	4
5	5	5
6	6	6
7	7	7
8	8	8
9	9	9
10	10	10
11	11	11
12	12	12
13	13	13
14	14	14
15	15	15
16	16	16
17	17	17
18	18	18
19	19	19
20	20	20
21	21	21
22	22	22
23	23	23
24	24	24
25	25	25
26	26	26
27	27	27
28	28	28
29	29	29
30	30	30
31	31	31
32	32	32
33	33	33
34	34	34
35	35	35
36	36	36
37	37	37
38	38	38
39	39	39
40	40	40
41	41	41
42	42	42
43	43	43
44	44	44
45	45	45
46	46	46
47	47	47
48	48	48
49	49	49
50	50	50
51	51	51
52	52	52
53	53	53
54	54	54
55	55	55
56	56	56
57	57	57
58	58	58
59	59	59
60	60	60
61	61	61
62	62	62
63	63	63
64	64	64
65	65	65
66	66	66
67	67	67
68	68	68
69	69	69
70	70	70
71	71	71
72	72	72
73	73	73
74	74	74
75	75	75
76	76	76
77	77	77
78	78	78
79	79	79
80	80	80
81	81	81
82	82	82
83	83	83
84	84	84
85	85	85
86	86	86
87	87	87
88	88	88
89	89	89
90	90	90
91	91	91
92	92	92
93	93	93
94	94	94
95	95	95
96	96	96
97	97	97
98	98	98
99	99	99
100	100	100

Blankaart, Steven,

Lexicon medicum graeco-latinum

Jena 1683

Med.g. 40

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10083917-9

VD17 12:159686V